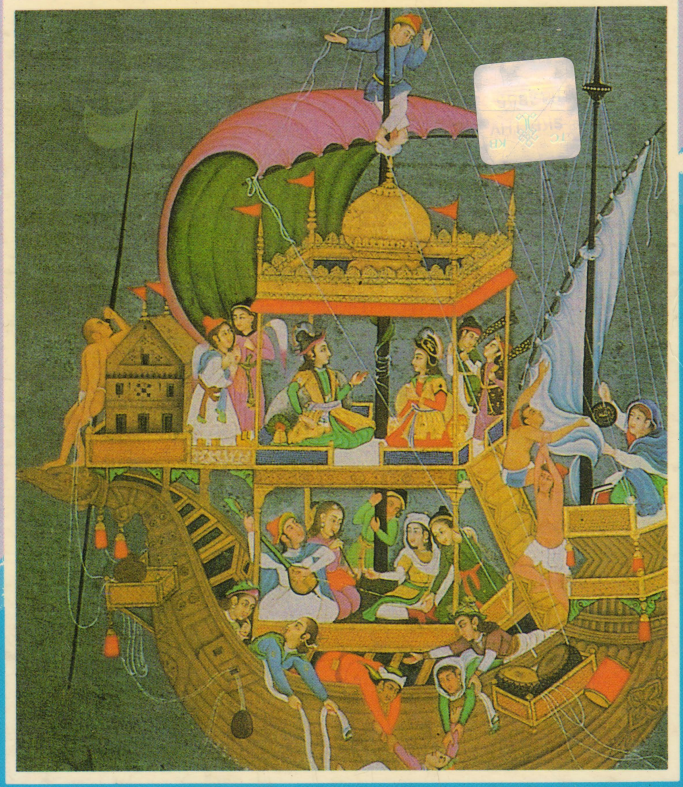
BİNBİR GECE MASALLARI

13 AFA

AFA - Binbir Gece Masalları: 13
AFA - Yayınları: 232

ISBN 975-414-184-3
Takım: ISBN 975-414-154-1

Mayıs, 1993

Binbir Gece Masalları,
Dr Mardrus'ün Fransızca çevirisinden Türkçeye aktarılmıştır.

© AFA Yayıncılık A.Ş.

Yayına Hazırlayan: **Atilla Birkiye**

Dizgi: AFA Yayıncılık A.Ş.
Baskı: Özener Matbaası
Cilt: Güven Mücellithanesi

AFA Yayıncılık A.Ş., Babıali Cad. Sıhhiye Apt. 19/8 Cağaloğlu - İSTANBUL

☎526 39 80

BİNBİR GECE MASALLARI

Çeviren:

Alim Şerif Onaran

Rémy de Gourmond'a
sunulur.
J.C.M.

İNCİ DEMETİ'NİN[1] ÖYKÜSÜ

Ve Şehrazat Şah Şehriyar'a demiş ki:

Bilginlerin salnamelerinde ve geçmişin kitaplarında anlatılır ki, Abbasi hanedanından El-Mütevekkil ile Harun Reşit'in torunlarından altıncı halife Emir-ül-Müminin El-Mütezit Billah yüksek bir ruha sahip olup güzelliklerle, zarafetle, soylulukla, incelikle, yiğitlik, görkemlilik ve de zekâyla donanmış; güçten ve gözüpeklikten yana arslanlara denk olduğu gibi deha derekesine ulaşan ince düşüncesiyle de zamanın en yüce şairlerinden biri sayılırmış. Büyük imparatorluğunun işlerini görmesine yardımcı olması için hükümet merkezi olan Bağdat'ta halkın yararlarını korumak üzere efendileri kadar büyük bir çaba gösteren yorulmak bilmez bir gayretle donanmış altmış veziri varmış. Böylece görünürde en önemsiz olay bile, saltanatı altında bulunan Şam'ın çöllerinden Mağrip'in sınırlarına ve Horasan dağlarından ve Batı Denizinden Hindistan ve Afganistan'ın derinliklerindeki sınırlara ulaşan ülkelerde olup biten hiçbir şey ondan gizli kalmazmış.

Bir gün ravilerinden, samimi dostlarından ve içki arkadaşlarından biri olan ve cetlerimizin yadigârı birçok güzel öyküsü ve harika şiirleri ağızdan ağza dolaşan Ahmet İbn-i Haldun ile gezerken gör-

1 Littmann'da Şatşarat üd-Dür. (Ç.)

kemli ve zarif bir bahçenin orta yerinde uyumlu yapısıyla sahibinin zevkinin inceliğini ortaya koyan bir bina görmüşler. Halife gibi duyarlı gözleri ve uyanık ruhu olanlar için bu bina sözselliğin ta kendisi imiş.

Ve ikisi birlikte evin önündeki mermer sırada oturup gezintilerinin yorgunluğunu, onlara kadar ulaşan ve içlerini zambak ve yasemin kokusuyla dolduran serin yeli soluyarak giderirlerken, birdenbire bahçenin gölgeliklerinden çıkarak önlerinde beliren ayın on dördü kadar güzel iki delikanlı görmüşler. Bunlar, mermer sıraya oturmuş iki yabancının farkına varmaksızın aralarında konuşuyorlarmış. Biri arkadaşına "Dostum, gökler bize, bu harika günün yüzü suyu hürmetine, gelip evimizi ziyaret edecek konuklar sağlasın! Her zaman zevkle ziyafetler verilen ve şahane bir tarzda barındırılan yabancıların ve dostların varlığı söz konusu iken bu yemek saatinde hiçbir kimsenin bulunmayışını görmek çok can sıkıcı!" diyormuş. Öteki de "Kuşkusuz! İlk kez böyle bir şey oluyor; ve efendimiz şölen salonunda tek başına oturuyor; böylesine tatlı bir bahar günü olmasına ve her zaman eyaletlerden ziyaret etmek üzere güzel bahçelerimize gelen bunca kişiye karşın, gezinen hiçbir yabancının dinlenme maksadıyla burayı seçmemesi ne garip!" diye yanıt veriyormuş.

İki delikanlının bu sözlerini işiten El–Mütezit, sadece, başkentinde konağı bilinmeyen yüksek tabakadan bir kişinin varlığından habersiz olması bir yana, bu kişinin yemek saatlerinde yalnız kalmaktan hoşlanmayacak kadar garip bir yaşam sürdüğünü öğrenmiş olmasından çok şaşırmış ve kendi kendine "Vallahi! Ben halife olarak çoğu zaman kendi başıma kalmaktan hoşlanır ve yanıbaşımda sürekli olarak yabancı bir varlığın kalmasını görmekle en kısa sürede ölecekmiş gibi olurum! Çünkü yalnız kalmanın bazen en değerli şey olduğunu bilirim!" diye düşünmüş.

Sonra sadık sofra arkadaşına dönerek "Ey İbn–i Haldun, ey bal dilli öykücü, sen ki geçmişin tüm öykülerini bilirsin ve çağımızdaki

olaylardan hiçbiri gözünden kaçmaz; bu sarayın sahibinin kim olduğunu bilir misin?" diye sormuş. "Ve de yaşamı tüm öteki kişilerden değişik olan ve görkemli bir yalnızlığa gömülmüş uyruklarımdan biriyle hemencecik tanışmamızın doğru olacağını; ve bunun sana, benim soylu uyruklarımdan birine, onun konuklarına sunduğundan daha da şahane bir cömertlik gösterme fırsatı sağlayacağını düşünmez misin?" diye eklemiş. Öykücü İbn-i Haldun "Emir-ül-Müminin herhalde bizim de tanımadığımız bu soylu kişi ziyaret etmekten pişman olmayacaktır. Madem ki efendimizin arzusu budur; izninizle şu iki delikanlıyı çağırayım ve bu sarayın sahibini ziyaret etmek istediğimizi kendilerine bildireyim!" diye yanıt vermiş. Mermer sıradan kalkmışlar; El-Mütezit âdetine uygun olarak tacir kılığına bürünmüş bulunuyormuş; iki güzel çocuğun önüne çıkmışlar ve İbn-i Haldun onlara "Tanrı sizinle olsun, ey gençler, haydi gidin de efendinize, iki yabancı tacirin, konutunu ziyaret etme ve kendisine saygılarını sunma dileğinde bulunduğunu söyleyin!" demiş. İki delikanlı da bu sözleri işitir işitmez, konuta doğru sevinerek koşmuşlar; ve biraz sonra, o yerin sahibinin ta kendisi kapının önünde belirmekte gecikmemiş.

Bu, aydınlık yüzlü, yüz çizgileri ince ve narin, görünüşü zarif ve davranışları iyilikle dolu biriymiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz On Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

Bu, aydınlık yüzlü, yüz çizgileri ince ve narin, görünüşü zarif ve davranışları iyilikle dolu biriymiş. Sırtına Nişabur ipeğinden bir en-

tari giymiş, omuzlarına kenarı altın simle işlenmiş kadife bir lata koymuş ve parmağında yakut bir yüzük taşıyormuş. Ev sahibi onlara yüzünde iyilik dolu bir gülüşle yaklaşmış; sağ elini yüreğine bastırarak hoş gelişler dilemiş; ve onlara "Gelişleriyle bize yüce bir lütuf bağışlamış bulunan efendilere selam ve saygılar sunarım!" demiş.

Onunla birlikte konuta girmişler. Kendilerini sanki cennetin bir köşesinde sanmışlar; çünkü binanın içi, kuşkuya hiç yer bırakmayacak şekilde, dış güzelliğini fazlasıyla aşıyor ve kuşkusuz yüreği yaralı âşığa sevgilisinin anısını unutturacakmış gibi görünüyormuş.

Toplantı salonunda, elmas bir fiskiyeli bir havuza küçük bir bahçe yansıyor; bu havuz küçücük varlığıyla hoş bir serinlik ve güzellik saçıyormuş. Çünkü koskoca bahçe nasıl tüm çiçekleri ve yapraklarıyla Tanrı'nın toprağını süslüyor ve bitki çılgınlığı içinde bina-

yı çepeçevre kuşatıyorsa, bu küçük bahçe de, açıkça çiçek açmanın hikmetini sunuyormuş; ve onu oluşturan bitkiler, gerçekte, sadece dört çiçekten ibaretmiş; ama insanoğlunun gözü yeryüzünün yaratılışının ilk günlerinden bu yana böylesi çiçekleri görmüş değilmiş.

Birinci çiçek, sakında eğilmiş ve güllüklerde görüldüğünün aksine tek başına bir gülmüş; ama bu gülün kökeni, ancak eşi, bir meleğin öfkeli eliyle kesilmeden önce cennette bulunan gül kadar nadirmiş. Ve bu gül, kendiliğinden, altın kızıllığında bir alev saçıyor, sanki içinden tutuşuyormuşçasına coşkulu bir ateşle, kıpkırmızı, kadifemsi, taze, bakir, lekesiz ve göz kamaştırıcı; nurlu bir zenginlik ve canlı bir ışık saçıyormuş. Ve taç yapraklarının içinde, şahların giysileri için gerekli lal rengini gizliyormuş. Kokusuna gelince, yüreğin yelpazelerine dalgalı bir hava sağlıyor ve ruha "Sarhoş ol!" diyor ve bedene "Uçsana!" diyorcasına kanat takıyormuş.

İkinci çiçek, şahane bir tarhtaki lale yığını değil, sakında dimdik ve tek başına bir laleymiş; hani o ejderhaların kanıyla sulanmış, artık nesli tükenmiş, Çok-Sütunlu İrem'de çiçek açan ve rengi yıllanmış bir şarapla dolu bardağa "Dudaklar bana dokunmaksızın adamı sarhoş ederim!" ve alevli ocağa "Ben yanarım ama tükenmem!" diyen o eski laleymiş.

Üçüncü çiçek, bahçelerde görülenlerden değil, sakında dimdik duran, tek başına bir sümbülmüş; ama sümbüllerin anası; saf bir beyazlığa bürünmüş, narin, koku saçan, sudan çıkan kuğuya "Ben senden daha beyazım!" diyen temiz yürekli sümbülmüş.

Dördüncü çiçek, genç kızların akşamları taraçalarında suladığı karanfiller gibi değil, tek başına; ama akkor halinde toparlak, batı ufkunda sönen güneşin bir parçası gibi, biberlerin uçucu ruhunu hapseden bir koku şişesi gibi, Belkıs'ın saçlarını süslesin diye Süleyman'ın ecinnilerinin şahının, uzun ömür sağlayan iksir, ruhsal belsem, şahane kalevi ve tiryaktan oluşturup sunduğu karanfilin kardeşi bir karanfilmiş.

Havuzun suyu bile musikisini durdurmuş; elmas fışkırtan fıskiyesini kesmiş; ve titreyişler içinde sadece bu dört çiçeğin bağrında yansımasını sürdürüyor gibiymiş. Ve dört çiçek, kendi güzelliklerinin bilincinde, saklarında gülümseyerek eğilip dikkatle birbirini süzüyormuş.

Beyaz mermerlerden, serinlikten oluşmuş bu salonu, havuz yöresindeki bu dört çiçekten başka bir şey süslemiyormuş. Bakışlar hayran, daha fazlasını istemeksizin, bunlara dalıyormuş.

Halife ile yoldaşı, üzerine Horasan halısı serilmiş divana oturunca, ev sahibi yeniden hoş gelişler dileyerek onları, hizmetkârların Hint kamışı taburelerden alıp altın tabaklarda taşıdığı hoş şeylerden oluşan yemeği kendisiyle paylaşmaya çağırmış. Yemek, dostların dostlara gösterdiği içtenlikle yenilmiş ve ev sahibinin bir işaretiyle ilki ut çalıcısı, ikincisi zil çalıcısı, üçüncüsü şarkıcı ve dördüncüsü rakkase olan dört ayyüzlü genç kızın içeri girmesiyle şenlenmiş. Musikiyle, şarkıyla ve davranışlarının zarafetiyle bunlar, salonun uyumunu ve havanın büyülenmesini sağlarken, ev sahibi de, iki konuğuyla bardaklardaki şarabı tadıyor ve Cennet ağaçlarından toplanmadıkça bu denli güzel olamayacak olan meyvelerle ağızlarını tatlandırıyorlarmış.

Ve öykücü İbn-i Haldun, efendisi tarafından her zaman görkemli şekilde ağırlanmaya alışık olduğu halde, cömertçe sunulan şaraptan ve biraraya getirilmiş bunca güzel şeylerden ruhunu öylesine coşkulu hissetmiş ki, esinlenmiş gözlerle halifeye dönerek ve bardağını elinde tutarak, birlikte yaşadığı genç bir dostunun canlı anısının o anda kendisine ilham ettiği bir şiiri okumuş; ve uyumlu, güzel sesiyle şunları söylemiş:

> Yanağı yaban gülünden örnek alınarak oluşmuş ve Çin putlarından biri gibi dökümlenmiş sen!
> Huri biçimli, gözleri siyah kehribar genç, tembel davranışını terk et, kalçalarını kıvır ve bardaktaki yeni açmış lale rengindeki şarabı güldür!

Çünkü bilgeliğin de, çılgınlığın da saatleri vardır. Bugün bu şaraptan bardağıma doldur. Çünkü benim, yüreğin gibi saf olan bu testiden dökülen kan rengi şarabı sevdiğimi bilirsin.

Ve bana bu içkinin nankör olduğunu söyleme. Sarhoş doğmuş olan içkinin verdiği sarhoşluğun ne önemi olur? Bugünkü dileklerim, saçının kıvrımları kadar karmaşıktır.

Ve de bana şarabın şairlere bela getirdiğini söyleme. Çünkü, bugünkü gibi, göklerin giysisi mavi ve yeryüzünün giysisi yeşil kaldıkça, ölesiye içmek isterim.

Ta ki, güzel yüzlü genç oğlanlar, mezarımı ziyarete geldiklerinde, küllerimin saçtığı ve toprağı delerek dışarı sızan şarap kokusunu soluyunca; sadece bu kokunun etkisiyle kendilerini sarhoş hissedebilsinler!

Bu şiiri doğaçlamadan söyleyip bitirince, öykü anlatıcı İbn-i Haldun, gözlerini halifeye doğru kaldırarak bu dizelerin onda bıraktığı izlenimi yüzünden anlamaya çalışmış. Ama bu yüzde beklediği memnunluğu görecek yerde, öyle aykırı bir ifade ve yoğun kızgınlık görmüş ki, elindeki şarap dolu bardağı düşürmüş. Ruhunda bir titreyiş hissetmiş ve halifenin okunan dizeleri duymuş gibi görünmediğini ve çözülmesi güç bir sorunu çözmeye çalışır halde, şaşkın gözlerle kendisine bakmakta olduğunu görmeseymiş, çaresiz bir belayla yiteceğini düşünmekten kendini alamayacakmış. Kendi kendine "Vallahi! Bir an yüzü parlamıştı; oysa şimdi hiç bu denli fırtınalı görmediğim şekilde terslenerek karardı. Ben onun yüz çizgilerinden düşüncelerini anlamaya ve duygularını sezmeye alışık olduğum halde, ondaki bu anlık değişimi neye yoracağımı bilemiyorum! Allah kötüyü bizden ırak eylesin ve bizi belalardan korusun!" demiş. O böylece bu öfkenin nedenlerini anlamaya çalışarak ruhuna işkence edip dururken, halife ansızın ev sahibine güvensizlikle dolu bir bakış fırlatmış; ve tüm konukluk kaidelerine aykırı olarak ve ev sahibi ile konuğun adları ve nitelikleri üzerine birbirine soru sormamalarını gerektiren âdete karşın patlamaktan kendini zor alıkoyan bir ses-

le "Sen kimsin be adam?" diye sormuş. Ev sahibi de yanıtlamayı geciktirmeyip "Bana herkes, Ahmet ül–Horasani'nin oğlu Ebul Hasan Ali derler" demiş. Halife de yeniden "Peki benim kim olduğumu biliyor musun?" diye sormuş. Ev sahibi de, gittikçe daha fazla sararak "Yo vallahi, bu onura hiç layık olmadım, efendim!" diye yanıt vermiş.

O zaman İbn–i Haldun, durumun ne denli çekilmez olduğunu hissederek ayağa kalkmış ve genç adama "Ev sahibimiz, sen, El–

Mütevekkil al'Allah'ın torunu Halife Emir–ül–Müminin El Mütezit Billah'ın huzurunda bulunuyorsun!" demiş.

Bu sözleri duyan ev sahibi de hemen ayağa kalkmış ve heyecanın sınırında, halifenin önünde saygı duruşunda bulunmuş ve titreyerek ona "Ey Emir–ül–Müminin, onurlu cetlerinin erdemleri üzerine, senden, ben köleni, senin yüce kişiliğine karşı işlemiş olacağı saygıda ve ikramda noksanlık gösterme gibi kusurlarından ya da kendisini kusurlu kılabilecek nezaket yoksunu hareketlerinden ötürü bağışlamanı dilerim!" demiş. Halife de "Sana bu tarz noksanlardan dolayı sitemde bulunmuyorum be adam! Aksine, sen, bize karşı, şahların arasında en eli açık olanları bile kıskandıracak büyük bir cömertlik gösterdin! Ama şu anda, beni harekete geçiren ve evinde gördüğüm bütün güzel davranışlara teşekkür etmemi engelleyen çok daha ağır bir sorun ansızın aklıma geldi" diye yanıt vermiş. Ev sahibi de, yıkılmış bir halde "Ey hükümdarım efendimiz, lütfen, suçunun ne olduğunu anlamadıkça, öfkenle köleni ezme!" demiş. Halife de ona "Bir bakışta, ey Âdem, evinin her yanında, eşyalardan giysilere kadar her şeyin üzerinde büyük babam El–Mütevekkil al'Allah'ın adının yazılı bulunduğunun farkına vardım. Şimdi, sen bana bunca garip olan bir olayın nedenini açıklayabilir misin? Yoksa bunların aziz cetlerimin sarayından gizlice çalınmış şeyler olduğunu düşünmekten kendimi alamayacağım! Hiç çekinmeden konuş, yoksa şu anda ölüm seni beklemektedir!" demiş. Ev sahibi de, şaşkınlığa uğrayacak yerde, yeniden o sevecen halini ve güleç yüzünü takınmış ve son kertede yumuşak bir sesle "Gücü kesin olan Tanrı'nın lütufları ve koruması senin üzerine olsun, efendim! Kuşkusuz, sana karşı hiç çekinmeden konuşacağım; çünkü gerçek senin ruhundur; samimiyet de urban; senin huzurunda hiç kimse doğruyu açıklamaktan başka türlü davranamaz...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

"Kuşkusuz, sana karşı hiç çekinmeden konuşacağım; çünkü gerçek, ruhundur; samimiyet de urban; ve senin huzurunda hiç kimse doğruyu açıklamaktan başka türlü davranamaz!" demiş. Halife de ona "Bu durumda, otur ve konuş!" demiş. Ebul-Hasan, halifenin bir işareti üzerine yerine oturmuş ve "Bil ki ey Emir-ül-Müminin, Tanrı seni zaferle ve lütufla donatmayı sürdürsün, ben sanıldığı gibi, ne bir şehzadeyim, ne bir şerif ne de bir vezir oğluyum; ne de uzaktan ya da yakından, doğuştan gelme soylulukla ilgili bir durumum vardır. Ama benim öyküm öylesine garip bir öyküdür ki, iğneyle gözün iç köşesine yazılsa, onu saygıyla ve ilgiyle okuyanlar için öğreti sağlardı. Zira ben soylu olmasam da, bir soylunun oğlu olmasam da ve de soylu bir aileden gelmesem de, bana kulağını verecek olursa, efendim, anlatacağı öyküyle kendisine hitap eden kölesini bağışlayacak doyumu sağlayacak ve kabaran öfkesini yatıştıracaktır!" demiş.

Ebul Hasan bir an konuşmasını kesmiş, anılarını toplar gibi görünmüş ve düşüncesinde kesinliğe ulaşarak şöylece sürdürmüş:

Ey Emir-ül-Müminin, ben Bağdat'ta, benden başka ardılları bulunmayan bir ana ve babadan doğdum. Babam çarşıda basit bir tacirdi. Bununla birlikte tacirler arasında en zengini ve sayılanı olduğu da doğrudur. O sadece çarşının bir esnafı değil, ama sarraflar çarşısında olsun, aktarlar çarşısında olsun, bezzazlar çarşısında olsun, her çarşıda, en iyi dükkânlara sahip bir tacirdi. Her bir dükkânında alışveriş işlerinde maharet sahibi birer adamı vardı ve de her dükkânın ardında gelip gidenler kendisini tedirgin etmeksizin, mevsimin sıcak olduğu günlerde rahatlamak ve uyurken ona serinlik sağlamak üzere yelpazesiyle, özellikle taşaklarını yelpazeleyen bir kölenin bulunduğu özel bir bölüm bulunuyormuş. Çünkü babamın

sıcağa karşı duyarlı taşakları varmış ve onlara yelpazenin sağladığı rüzgâr kadar hiçbir şey yarar sağlamazmış.

Ben de babamın tek oğlu olduğumdan, beni çok severdi; beni hiçbir şeyden yoksun bırakmaz ve eğitimim için hiçbir masraftan kaçınmazdı. Zaten serveti Tanrı'nın yardımıyla yıllar geçtikçe artıyor ve onu saymak gittikçe daha fazla güçleşiyordu. Günün birinde bahtının saati çalınca, bu durumdayken öldü; Tanrı onu merhametiyle kuşatsın, barış dolu huzuruna kavuştursun ve rahmetlinin eksik kalan ömrünü Emir-ül-Müminiinin yaşamına katsın! Bana gelince, babamın sonsuz servetinin mirasçısı olunca, onun sağlığındaki gibi ticaretle uğraşmayı ve çarşı işlerini görmeyi sürdürdüm. Zaten hiçbir şeyim eksik olmadığından, yiyip içerek ve kendi seçtiğim dostlarımla eğlenerek vakit geçirmeye başladım. Yaşamı harika buldum; başkalarına da bana hoş gelen zevkleri tattırmaya gayret ettim. İşte bundan dolayı mutluluğum kusursuz ve kederden arınmış idi. Yaşamımı yaşamaktan başka bir şey dilemiyordum. Çünkü insanoğlunun hırs dediği ve kendini beğenmişlerin zafer dediği, ruhtan yoksun olanların ün, onur ve kendinden söz ettirme diye bellediği bütün bu şeyler bende katlanılmaz bir duygu uyandırıyordu. Kendimi bütün bunların dışında tutuyor ve maddi doyumların yerine varlığımın sükûnetini, sahte şaşaaların yerine güzel yüzlü dostlarımın yöresinde tattığım basit mutluluğu yeğliyordum.

Ama, efendim, ne denli basit ve saydam da olsa, bir yaşam, karmaşıklıklardan arınmış değildir. Ben de, benzerlerimin verdiği örnekler gibi bunun tecrübesini yaşayacaktım. Nitekim, benim yaşamıma da bu karmaşıklık en büyüleyici görünümüyle girdi. Allah için söyleyin, yeryüzünde güzellikten, hele bu güzellik on dört yaşındaki bir genç kızın yüzü ve bedeniyle ortaya çıkarsa, daha büyüleyici bir olay var mıdır? Ve yine, efendim, beklenmez şekilde, yüreklerimizi tutuşturmak için, on dört yaşındaki bir oğlan çocuğunun yüzü ve bedenini edinmiş bir genç kızdan daha baştan çıkarıcı bir varlık bulunabilir mi? Ve işte, ey Emir-ül-Müminin, aklımı saltanatının

mührüyle mühürlemiş olan kişi, başka şekilde değil, böylesine bir görünüm içinde belirdi.

Gerçekten bir gün dükkânımın önünde oturmuş, her zamanki dostlarımla şuradan buradan konuşurken, birdenbire karşımda Babillilere özgü gözlerle donanmış, raks edip gülen genç bir kız gördüm. Bana bir bakış, tek bir bakış fırlattı, fazla değil! Ve ben, ucu sivri bir okla vurulmuş gibi, içim sarsılarak sandalyemin üzerinde titredim. Mutluluğumun böylece önüme çıkmasıyla tüm varlığımın heyecana boğulduğunu hissettim. Genç kız da, biraz sonra yaklaştı ve bana "Burası Ebul Hasan Ali İbn–i Ahmet El–Horasani'nin dükkânı mıdır?" diye sordu. Ve bunu, efendim, bir kaynak suyunun sesiyle sordu; önümde, zarafeti içinde, narin ve bükülgen bir tavır takınarak; bir çocuğunki kadar bakir ağzı, muslin örtüsünün içinde, iki dizi ıslak dolu tanesini belirten lal renkli bir taç yaprağı gibiydi. Ben de onun onuruna ayağa kalkarak kendisine "Evet, hanımım, burası kölenin dükkânıdır" diye yanıt verdim. Ve dostlarım, sessizce ayağa kalktılar ve orayı terk ettiler.

O zaman genç kız, ey Emir–ül–Müminin, güzelliğinin ardından varlığını da sürükleyerek dükkâna girdi. Ve divanın üzerine bir sultan gibi kuruldu; ve bana "Peki kendisi nerede?" diye sordu. Ona, dilim heyecandan çatallaştığı için, kekeleyerek "O benim, ya sitti!" diye yanıt verdim. Ağzının olanca güzelliğiyle gülerek bana "Öyleyse, yanında çalışanlara, sayarak bana üç yüz altın dinar vermelerini söyle!" dedi. Ben de, o anda, kasada oturan ilk çocuğa döndüm ve ona, üç yüz altın dinar tartmasını ve bunları bu olağanüstü hanıma vermesini buyurdum. O da, adamımın kendisine sunduğu altın kesesini aldı; ve ayağa kalkarak hiçbir teşekkür sözü söylemeksizin ve de veda etmeden çekip gitti. Ve ey Emir–ül–Müminin, aklım ayaklarına takılı kalarak gözlerimle onu izlemekten başka bir şey yapamadım. Kız gözden kaybolunca, adamım bana saygılı bir edayla "Efendim, bu parayı kimin adına borç kaydedeyim?" diye sordu. Ben de

"Ben ne bilirim, ey *falan* kişi! Hem ne zamandan beri insanoğulları hesap defterlerine hurilerin adını yazar oldular? Ama sen istiyorsan 'Üç yüz dinar borç, Yürekleri Altüst Eden adına kaydedilmiştir' diye yaz!" dedim.

Benim başkasadar adamım, bu sözleri işitince, kendi kendine "Vallahi! Benim bildiğim her zamanki ölçülü efendim, bu saçma sapan sözleri benim kavrayışımı ve bilgimi denemek için söylemiştir!" demiş olmalı! Artık bu konuda bana danışmaksızın, gayret dolu bir edayla dükkânın dışına çıktı ve çoktan gözden kaybolmuş olan genç kızın peşine düştü. Belli bir zaman geçtikten sonra, eli sol gözünün üstüne kapalı ve yüzü gözyaşlarıyla yıkanmış olarak dükkâna döndü. Kendisine "Neyin var?" diye sordum. Bana "Kötülük senden ırak olsun efendim, buradaki genç hanımı, adını öğrenmek niyetiyle izlememin doğru olacağını düşündüm. Ama izlendiğini anlar anlamaz, sert bir şekilde benden yana döndü ve sol gözümün üstüne neredeyse kafamı parçalayacak şiddette bir yumruk savurdu. İşte bir demircininkinden de güçlü bir elin darbesiyle çökmüş olan gözümle karşındayım!" dedi. Hepsi bu kadar! Ceylanların eline bunca gücü veren ve hareketlerine bunca çeviklik sağlayan Tanrı'ya övgüler olsun, efendim!

Ve ben, orada bütün gün, o öldürücü gözlerin anısıyla ruhum zincire vurulmuş olarak kalakaldım ve aklımı başımdan alan o kızın gelişiyle ruhum aynı zamanda hem işkence duymakta hem de serinlemekteydi.

Ertesi gün, aynı saatte, ben onun aşkıyla şaşkın oturmaktayken, o büyüleyici kızın dükkânımın önünde durduğunu ve gülerek bana baktığını gördüm. Onu görünce, zaten geride kalan birazcık aklım da neredeyse sevinçten uçacaktı. Tam ona hoş geldin demek için ağzımı açacağım sırada, bana "Ya Ebul Hasan, beni düşünerek içinden 'Ne biçim kız bu böyle, alacağını aldı da kaçıverdi!' diye düşünmüş olmalısın, değil mi?" diye sordu. Ama ben, kendisine "Tan-

rı'nın adı üzerine ve yörene olsun sultanım! Sen, kendine ait olanı almaktan başka bir şey yapmadın ki! Çünkü burada gördüğün her şey senindir, dükkân da içindekiler de! Kölene gelince, ruhu, senin gelişinden beri, artık ona ait değildir ve bu dükkândaki tüm değersiz eşya yığınına dahil bulunmaktadır!" diye yanıt verdim. Genç kız, bu sözleri işitince, yüzündeki küçük örtüyü açtı ve zambak sakındaki bir gül gibi eğilip ipeklileri ışıldayarak, bilezikleri şıngırdayarak ve gülerek bir iskemleye oturdu. Onunla birlikte, dükkâna, tüm bahçelerin koku saçan rüzgârı da girmişti. Sonra bana dönüp "Madem ki öyledir, ya Ebul Hasan, bana beş yüz dinar daha say!" dedi. Ben de kendisine "İşittim ve itaat ettim!" cevabını verdim. Ve beş yüz altın dinar saydırdıktan sonra, bunları ona verdim. Paraları aldı ve çekip gitti. Ve hepsi bu kadarla kaldı. Ben de bir gün önceki gibi kendimi onun sihirli varlığının malıpusu ve güzelliğini esiri olarak hissetmeyi sürdürdüm. Hangi büyünün beni böylesine tüm varlığımla düşünce ve akıldan yoksun bıraktığını anlamaksızın, kendimi daldığım şaşkınlıktan çekip çıkaramıyor ve bir karar almaya sevkedecek bir yol bulamıyordum.

Ama, onu izleyen gün de, her zamankinden solgun ve hareketsiz otururken, alevli ve karanlık çekik gözleri ve çıldırtıcı gülüşüyle kız yeniden karşımda belirdi. Ama bu kez, hiçbir söz söylemeksizin, parmağıyla değer biçilmez bir ziynetin takılı bulunduğu dört köşe bir kadife parçasını işaret etti ve sadece gülüşünü daha belirgin kıldı...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz On Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Hiçbir söz söylemeksizin parmağıyla değer biçilmez bir ziynetin takılı bulunduğu dört köşe bir kadife parçasını gösterdi ve sadece gülüşünü daha belirgin kıldı. Ve ben o anda, ey Emir–ül–Müminin, o dört köşe kadifeyi yerinden kopardım ve üzerinde bulunan ziynetle birlikte katlayıp bunu o büyüleyici kıza verdim. O da bunu alıp hiçbir şey söylemeksizin gitti. Bu kez, onun gözden kaybolduğunu görünce, artık, hareketsiz kalmaya gönlüm razı olmadı ve hesabıma bakan adamın uğradığı aynı hakarete uğrama korkusunu yenerek ayağa kalkıp onu izlemeye koyuldum. Ve böylece, onun ardından yürüdüm; Dicle kıyısında bulunan küçük bir kayığa bindiğini ve kayığın da hızlı kürek darbeleriyle Emir–ül–Müminin büyük babası El–Mütevekkil'in mermer sarayına doğru gidip saraya girdiğini gördüm, efendim! Ben de, bu durumu görünce, tedirginliğin sınırına ulaştım ve içimden "İşte şimdi, ya Ebul Hasan, geçirdiğin serüven seni bir karışıklık değirmenine taşıdı!" dedim. Ve kendime rağmen, şairin şu sözlerini hatırladım:

> Sevgilinin sana, kuğuların tüylerinden de yumuşak görünen ve alnını dayamayı düşündüğün beyaz kolları, işte karşında! Onu iyice incele ve kendini koru!

Orada uzun uzadıya, onu görmeksizin, düşünceye gömülerek, sürtüşme olmaksızın tatlı bir yeknesaklıkla geçen yaşantımı gözümün önünden geçirerek, nehrin suları üzerindeki hepsi birbirine benzeyen ve suyun akıntısına kapılarak geçip giden kayıklara baktım. Ve birdenbire, gözlerimin önünde, içine genç kızın binerek uzaklaştığı ve kürekçilerinin terk ettiği kayık sarayın mermer merdivenlerinin altına bağlanmış olarak yeniden belirdi. Ben de kendi

kendime dedim ki "Allah aşkına, böyle uyuşuk bir yaşamdan utanç duymuyor musun, ya Ebul Hasan? Şairin şu sözlerini de hatırlamıyor musun?

> Ayağa kalk dostum ve silkin uyuşukluğundan! Mutluluğun gülü uykuda çiçek açmaz. Bu yaşam anlarının yanmaksızın geçip gitmelerine izin verme! Senin yüzyıllarca uyumak için zamanın olacak nasıl olsa!"

Ve bu dizeleri okuyarak ve heyecan verici genç kızın anısıyla rahatlamış olarak, nerede oturduğunu öğrendiğimden, ona kadar ulaşabilmek için hiçbir şeyi ihmal etmemeye karar verdim. Kafam bu tasarıyla dopdolu, eve dönüp beni tüm sevecenliğiyle seven annemin dairesine girdim; ve ondan hiçbir şeyi gizlemeden yaşantımda ansızın ortaya çıkan olayı anlattım. Annem de, büyük bir korku içinde beni bağrına bastı ve bana "Tanrı seni korusun oğlum ve ruhunu tedirginliklerden kurtarsın! Ah oğlum Ebul Hasan, yaşamımın tek bağı, sen, hem kendi huzurunu hem de benim huzurumu tehlikeye sokarak nereye gidiyorsun? Bu genç kız Halife Emir–ül–Müminiinin sarayında oturuyorsa, onu görmekten kendini alıkoymalısın! Yoksa halife efendimizin oturduğu yerin yakınına düşüncende bile yönelmek cesaretini gösterecek olursan, içine yuvarlanacağın uçurumu görmüyor musun? Oğlum, sana, seni karnımda taşıdığım dokuz ayın yüzü suyu hürmetine, bu meçhul kızı yeniden görme tasarından vazgeçmen ve yüreğinde böylesine uğursuz bir tutkunun yer almasına izin vermemen için yalvarırım!" dedi. Ben de onu yatıştırmaya çalışarak "Anacığım aziz canını sıkma ve gözlerini kurut. Olması gerekenden fazla bir şey olmayacaktır. Ve alna yazılı olan yerini bulur. Ve Tanrı en yüce varlıktır!" diye yanıt verdim.

Ertesi gün, cevahirci dükkânına giderek, aktarlar çarşısındaki temsilcimin ziyaretini orada kabul ettim. Bu zat, yaşını başını almış birisiydi; rahmetli babam kendisine büyük bir güven duyardı ve

tüm zorlu ya da karmaşık sorunların çözümünde kendisine danışırdı. Selamlaşmalardan ve âdet olmuş hatır sormalardan sonra, bana "Ya seydi, yüzünde gördüğüm bu değişikliğin nedeni nedir? Cildindeki bu solgunluk ve bu kaygılı tavır nedendir? Tanrı bizi kötülerden ve kötü niyetli müşterilerden korusun! Ama gelebilecek olan felaket ne olursa olsun, sağlığın yerinde oldukça çaresi imkânsız değildir!" dedi. Ben de kendisine "Yo, vallahi, ey saygıdeğer amcam, başıma kötü işler gelmedi ve de başkalarının kötü niyetlerine de asla alet olmadım. Sadece yaşantım şekil değiştirdi. Yaşamıma on dört yaşında bir genç kızın girmesiyle bazı karmaşıklıklar oldu!" dedim.

Ve başıma gelenleri hiçbir ayrıntıyı unutmaksızın kendisine anlattım. Ve sanki kendisi oradaymışçasına, kalbimi çalıp kaçan kızı gözünde canlandırdım.

Saygıdeğer şeyh, bir an düşündükten sonra, bana "Kuşkusuz! Bu iş karışık! Ama yaşlı kölenin altından kalkamayacağı kadar karmaşık değil, efendim! Gerçekte, tanıdıklarım içinde Halife El-Mütevekkil'in sarayında yaşayıp hadımağalarının giysilerini diken bir terzi var. Ben seni götürüp onunla tanıştıracağım; cömertçe ödüllendirerek kendisinden herhangi bir hizmet isteyebilirsin. Bu durumda sana büyük yarar sağlar!" dedi. Ve gecikmeksizin beni saraya götürüp benimle birlikte terzinin odasına girdi. Terzi bizi nezaketle karşıladı. Ben de onunla işe girişmenin yolunu açmak için, yolda gelirken, dikkatle söktüğüm ceplerimden birini ona gösterip bunu acele olarak dikmesini kendisinden rica ettim. Ve çalışmasını ödüllendirmek için, az oluşundan dolayı özür dileyerek ve ikinci bir ricam olduğu zaman telafi etmeyi vaadederek eline on altın dinar sıkıştırdım. Terzi benim bu davranışıma karşı ne diyeceğini bilemedi ve bana "Efendim, sen bir tacir gibi giyinmişsin ama, onların davranışlarını edinememişsin. Genellikle bir tacir harcamaktan kaçınır. Sen ise, önemsiz bir iş için bana bir emir giysisinin bedelini ödüyorsun!" dedi. Sonra da "Bu denli şahane davranmak ancak âşıkların işidir! Tanrı üzerine kanat gersin, efendim ama, yoksa sen âşık mısın?" di-

ye ekledi. Ve bana "Seni böyle üzüntülere sevkeden kimdir? Genç bir geyik mi, yoksa bir ceylan mı?" diye sordu. Ben de "Bir ceylan!" diye yanıt verdim. Bana "Bunda bir uygunsuzluk yok. Sözünü ettiğin kız bu sarayda oturuyorsa, işte karşında, sana rehberlik etmeye hazır bulunuyorum. Bu bir ceylan olduğuna göre, burada bu türün en güzel çeşitleri bulunur!" dedi. Kendisine "Evet, burada oturuyor!" dedim. O da "Adı ne bakayım?" diye sordu ona "Sadece Allah biliyor ve belki de sen bileceksin!" dedim. "Öyleyse onu bana tanımla!" dedi. Ben de elimden geldiğince kızı tanımladım; terzi "He, vallahi! Bu efendimiz Emir–ül–Müminin Mütevekkil al'Allah'ın ut çalıcısı İnci Demeti hanımımızın ta kendisi!" diye haykırdı. Ve de "İşte bak, onun küçük hadımağası bize doğru geliyor. Sen, efendim, hanımı İnci Demeti'nin yanına girebilmene aracı olmasını sağlamak istiyorsan, durma, işte sana onu kandırmak için bir fırsat!" diye ekledi.

Ve gerçekten, ey Emir–ül–Müminin, yüzü Ramazan'daki kamer kadar güzel gepegenç beyaz bir hadımağasının içeri girdiğini gördüm. Bizi nezaketle selamladıktan sonra, terziye, işlemeli küçük bir ceket göstererek "Bu işlemeli ceket kaça, ey şeyh Ali? Hanımım İnci Demeti'ne gezerken eşlik etmek için böylesi bir cekete ihtiyacım var!" dedi. Ben hemen atılarak ceketi asılı olduğu yerden indirdim. Ve "Bunun parası ödenmiştir, ceket sana aittir!" diyerek kendisine verdim. Çocuk tıpkı hanımı gibi yandan yana bakarak bana gülümsedi ve tutup oradan benimle birlikte uzaklaşarak "Sen kuşkusuz Ebul Hasan Ali İbn–i Ahmet ül–Horasani'sin!" dedi. Ben de daha bu kadar çocukken, bunca anlayışlı olmasından ve beni adımla anmasından şaşkınlığın sınırına ulaşarak, parmağına kendi parmağımdan çıkarttığım değerli bir yüzüğü taktım ve "Doğru söyledin, ey sevgili genç adam!" diye yanıt verdim; ve "Ama sana benim adımı kim söyledi?" diye sordum. Bana "Aman Allah'ım, hanımım harika genç Ebul Hasan'a âşık olduktan sonra önümde her gün birçok kez onu andığı halde nasıl olur da adını bilmem? Tanrı'nın lütfu ve kutsaması üzerine olası Peygamber'in onuru adına, eğer sen de hanımı-

mın sana duyduğu aşkı duyuyorsan, ben, onun yanına ulaşmak üzere yol göstermek için sana eşlik etmeye hazırım!" dedi. O zaman ben, ey Emir-ül-Müminin, en kutsal yeminlerle yemin ederek çocuğa, hanımına çılgınca âşık olduğumu ve onu hemen görmezsem, hiç kuşkusuz ölüp gideceğimi söyledim...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz On Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

O zaman ben, ey Emir-ül-Müminin, en kutsal yeminlerle yemin ederek, çocuğa, hanımına çılgınca âşık olduğumu ve onu görmezsem, hiç kuşkusuz ölüp gideceğimi söyledim. Ve çocuk hadımağası bana "Madem ki öyledir, ey Ebul Hasan efendim, senin kölenim ben! Ve hanımımla hemen buluşman için sana yardım etmek üzere daha fazla gecikmek istemiyorum!" dedi. Ve bana "Biraz sonra dönüp geleceğim!" diyerek yanımdan ayrıldı. Ve elinde getirdiği bohçayı açarak, içinden, altın tellerle işlenmiş bir gömlekle bir urba çıkardı. Urbanın üzerindeki işlemelerin belirttiği işaretleri ve yakasındaki El-Mütevekkil al'Allah adını görünce, bu giysinin bizzat halifeye ait giysilerden biri olduğunu anladım. Küçük hadımağası "Sana, Ebul Hasan efendim, halifenin hareme geldiği zaman üzerine giydiği urbayı getirdim" dedi. Bunu giymeye beni zorladı ve bana "Bir kez içerideki gözdelerin özel dairelerinin bulunduğu yere açılan uzun dehlize uzanınca; oradan geçerken, misk taneleri içeren şu şişeyi yanında bulundurmaya ve geçtiğin her kapının eşiğine bir misk tanesi bırakmaya özen göster; çünkü, her gece halife, hareme ulaşan dehlizi geçerken bunu yapmak âdetindedir. Ve bir kez eşiği mavi mermerden kapının önüne ulaşınca, kapıyı çalmadan aç, kendini hanımımın kollarında bulacaksın!" dedi. Ve "Görüşmeniz bitip oradan çıktığında da, Tanrı yardımcın olacaktır!" diye ekledi. Bana bu talimatı vererek başarı dileyip yanımdan ayrıldı ve gözden kayboldu.

O zaman ben, efendim, bu tür serüvenlere alışık olmadığım ve de karışık bir işteki ilk adımım olduğu halde, halifenin urbasını sırtıma giymekte tereddüt etmedim. Ve sanki tüm hayatımı sarayda yaşamış ve orada doğmuşçasına, avludan ve sütunlar arasından çekinmeden ilerledim; ve hareme ayrılmış odalara açılan dehlize ulaştım.

Hemen cebimden misk tanelerini taşıyan şişeyi çıkararak ve küçük hadımağasının talimatına uyarak, her gözdenin kapısı önünden geçerken, bu maksatla konulmuş olan küçük çini tepsilere birer misk tanesi bıraktım. Böylece eşiği mavi mermer olan odanın kapısına ulaştım. Ve bunca arzuladığım sevgilinin yanına girmek için, oraya ulaşıncaya kadar kimseye görünmediğimden dolayı kendi kendimi tebrik ederek kapıyı itmeye hazırlanırken, birdenbire büyük bir uğultu işittim ve aynı anda, birçok meşalenin sağladığı bir parlaklığın farkına vardım. Gelen, yöresini saraylılarının ve her zamanki maiyetinin sardığı Halife El-Mütevekkil idi. Ve ben, geriye dönmeye fırsat bulamadan, yüreğimin heyecanla kabardığını hissettim. Ve dehlizler boyunca kaçışım sırasında içerden seslerini duyduğum gözdeler "Vallahi, ne şaşırtıcı şey bu böyle! İşte Emir-ül-Müminin, ikinci kez dehlizden geçiyor. Oysa daha araya pek bir zaman girmeden her birimizin kapısına her zamanki gibi misk taneleri bırakarak geçen de kendisi idi. Ve biz onu giysilerinin kokusundan hemencecik tanımıştık!" diyorlardı.

Ben çılgınca kaçmayı sürdürüyorken, birdenbire durmaya mecbur oldum; çünkü dikkati çekmeksizin dehlizde daha fazla koşamayacağımı anlamıştım; ve de boyna halifenin maiyetinin uğultusunu işitiyor ve meşalelerin yaklaştığını görüyordum. Bunun üzerine, ölüm pahasına da olsa bu durumda ve bu tarzda kılık değiştirmiş olarak yakalanmak istemediğimden, halifenin giysisine büründüğümü unutarak, elimin değdiği ilk kapıyı ittim ve içeriye daldım. Ve kendimi iri çekik gözleri korkuyla dolu ve beni görerek bir dehşet ve şaşkınlık feryadı koparıp uzandığı divandan ayağa kalkan ve hızlı bir hareketle elbisesinin ucuyla yüzünü ve saçlarını örten genç bir kadının karşısında buldum.

Ben de orada, onun karşısında, ağzım apaçık ve içimden, ayağımın altındaki toprağın açılıp beni içine almasını dileyerek bu durumdan bütün ruhumla kurtulmak istiyor ve hiç kuşkusuz boğazlanarak ya da kazığa oturtularak ölümüme neden olacak olan lanet

olası hadımağasına anlamsızca güvendiğimden ötürü kendi kendime ilenip duruyordum. Soluğumu tutarak bu ürkmüş genç kadının ağzından beni acınacak bir hale sokacak ve çözümlenmesi güç durumların acemilerine uygulanacak cezaların bir kurbanı haline sokacak imdat haykırışının kopuşunu duymayı bekliyordum. Tam o sırada muslin eteğinin altından genç dudaklar kıpırdadı ve genç kadın tatlı bir sesle bana "Sen, kızkardeşim İnci Demeti'nin sevdiği ve de onu seven kişi olduğuna göre, daireme hoş geldin, ey Ebul Hasan!" dedi. Ben de, efendim, bu umulmadık sözleri işittikten sonra genç kadının önünde dize gelip yüzümü yere sürdüm ve giysisinin eteğini öptüm ve başımı onun koruyucu örtüsüyle kapadım. O da bana "Cömert bir kişi olarak hoş geldin ve de ömrün uzun olsun, ya Ebul Hasan! Sen kızkardeşim İnci Demeti'ne karşı davranışlarında ne kadar harikaydın! Ve seni denemek üzere içine soktuğu olaylardan nasıl da başarıyla sıyrıldın! O da, boyna, bana senden ve kendisine esinlediğin tutkundan söz ediyordu. Bundan dolayı, seni benim yanıma getiren bahtı kutlamalısın; yoksa böylece halifenin giysileri altında kılık değiştirip buraya gelmen seni felakete sürükleyecekti. Artık bu konuda güvenli olmalısın; çünkü geleceği mutlulukla damgalanmış birinin başına kötülük gelmemesi için her şeyi düzenleyeceğim!" dedi. Ben de, ona nasıl teşekkür edeceğimi bilemeyerek sessizce urbasının eteğini öpmeyi sürdürüyordum. Kız "Yalnız, ya Ebul Hasan, senin yararın uğruna araya girmeden önce, kızkardeşim hakkındaki niyetlerini iyice bilmek isterim. Çünkü bu konuda hiçbir yanlış anlama olsun istemem!" diye ekledi. Ben de kollarımı kaldırarak "Allah seni korusun ve doğruluk yolundan ayırmasın ey yardımsever hanımım! Yaşamım üzerine yemin ederim ki, benim niyetlerim saftır ve çıkarcılıktan uzak olmaktan başka türlü değildir. Gerçekte sadece bir şey istiyorum; o da gözlerim onu görmekle şenlensin ve baygın yüreğim yaşama dönsün diye o mutlu kızkardeşin İnci Demeti'ni görmektir. Sadece bu kadar, başka hiçbir şey değil! Ve her şeyi görüp bilen Tanrı, sözlerimin tanığıdır ve düşüncelerimin

tümünü bilir!" diyerek onu yanıtladım. Bunu duyunca kız bana "Bu durumda, ya Ebul Hasan, niyetlerinin meşru gayesine ulaşması için elimden geleni esirgemeyeceğim!" dedi.

Böyle konuşarak ellerini çırptı ve bu işarete koşan küçük köle kıza "Git hanımın İnci Demeti'ni bul ve ona 'Hemşiren Badem Ezmesi sana selamlarını yolluyor ve hemen kendisini görmeni diliyor; çünkü bu gece kendisini göğsü daralmış hissediyor ve sadece senin varlığınla bunun giderileceğine inanıyor. Ve de bil ki, bu, seninle onun arasında bir sırdır!' de!" dedi. Köle kız da hemen verilen buyruğu yerine getirmeye koştu. Ve biraz sonra, efendim, onun tüm güzelliğiyle, tüm zarafetiyle içeri girdiğini gördüm. Giysi olarak sadece mavi ipekten büyücek bir tüle bürünmüştü; ayakları çıplaktı ve saçları darmadağınıktı.

İlkin beni pek fark edemedi ve kızkardeşi Badem Ezmesi'ne "İşte geldim, yavrum. Hamamdan çıkmıştım ve de henüz giyinmemiştim. Haydi, seninle benim aramda sır olan şeyin ne olduğunu bana söyle!" dedi. Yanıt olarak koruyucum sadece parmağıyla beni gösterdi ve bana da yaklaşmam için işaret etti. Çekildiğim gölgelikten dışarı çıktım.

Beni görünce, sevgilim, ne utanç ne de sıkılganlık gösterdi; ama yanıma geldi ve bembeyaz ve heyecan içinde, anasının kollarına sığınan bir çocuk gibi kollarımın arasına atıldı. Ben sanki yüreğime cennetin tüm hurilerini bastırmış olduğumu sandım. Ve efendim, ben onun her yanıyla, sanki bir tereyağ ya da bir badem ezmesiymişçesine bu kadar narin ve bu denli eriyik olduğunu bilmiyordum. Onu böylece yaratan Tanrı'ya şükürler olsun! Kollarım o çocuksu bedeni sıkmaktan çekiniyordu; ve onun öpüşüyle sanki ömrüme yeni bir yüzyıl katıldı. Ve öylece birbirimizin kollarında ne kadar kaldık, bilmiyorum. Çünkü kendimden geçtiğimi ya da benzeri bir şeye kapılmış olduğumu sanıyorum...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Ve öylece birbirimizin kollarında ne kadar kaldık, bilmiyorum. Çünkü kendimden geçtiğimi ya da benzeri bir şeye kapılmış olduğumu sanıyorum. Ama yeniden gerçeğe dönünce, onun için çektiğim her şeyi kendisine anlatmak istedim; ama o sırada dehlizlerde gittikçe büyüyen bir uğultu işittik. Bu, İnci Demeti'nin kardeşi Badem Ezmesi'ni[1] görmeye gelen halifenin ta kendisiydi. Ben, ancak ayağa kalkıp sanki içinde bir şey yokmuşçasına üzerime kapağını kapattıkları büyücek bir sandığa girecek zaman buldum. Efendim, büyük baban Halife El-Mütevekkil gözdesinin dairesine girdi ve orada İnci Demeti'ni görünce, ona "Aman yarabbi, İnci Demeti, seni bugün kardeşin Badem Ezmesi'nin yanında bulmakla çok sevindim. Sen şu son günlerde nerelerdeydin? Sarayda seni hiçbir yerde görmedim. Ve de çok hoşuma giden sesini duyamadım!" dedi; sonra, yanıt beklemeden "Yüzüstü bıraktığın udu eline al bakayım ve ona eşlik ederek bana tutkulu bir şarkı söyle!" diye ekledi. İnci Demeti de halifenin Benga[2] adlı genç bir cariyeye sonsuz bir aşkla bağlı olduğunu bildiğinden gereken şarkıyı bulmakta hiç sıkıntı çekmedi; çünkü kendisi de âşık olduğundan sadece duygularının akışına kendini kaptırması yetiyordu; ve uduna uyum sağlayarak halifeye doğru dönüp şu şarkıyı okudu:

1 Littman'da bir tür tatlı anlamında Fatir olarak geçiyor. (Ç.)
2 Littmann'da El-Benca. (Ç.)

Sevdiğim o sevgilinin – Ah! Ah!
Deve tüylü yanağı – Ey gece!
Tatlılıkta geçer – Ey gözler!
Şebnemle ıslanmış gülleri – Ey gece!
Sevdiğim o sevgili – Ah! Ah!
Tazecik bir genç kızdır – Ey gece!
Aşkla dolu bakışları – Ah! Ah!
Büyülemiştir – Ey gözler!
Babil hükümdarlarını – Ey gece!
İşte böyledir, – Ah! Ah!
Sevdiğim o sevgili!

Halife El-Mütevekkil, bu şarkıyı işitince son kertede duygulandı. Ve İnci Demeti'ne doğru dönerek ona "Ey kutsanası genç kız, ey bülbül ağızlı, sana, memnunluğumun bir nişanesi olsun diye benden yerine getireceğim bir dilek dilemeni istiyorum. Ve muzaffer atalarımın şanına uyan bir cömertlikle, ülkemin yarısını da istesen sana bağışlayacağım!" dedi. İnci Demeti de, başını yere eğerek "Tanrı ömrünü uzun etsin, efendimiz! Ben sadece Emir-ül-Müminiinin benim ve kızkardeşim Badem Ezmesi'nin başı üzre lütuflarının devamını dilerim!" diyerek yanıt verdi. Halife de "Ama, senin benden kesinlikle bir şey dilemen gerek, İnci Demeti!" dedi. O zaman kız "Madem ki efendimiz emir buyuruyorlar, kendisinden beni özgür bırakmasını ve bu dairede eşya olarak ne varsa tümüyle bana bağışlamasını kendisinden talep ediyorum!" dedi. Halife de, ona "Burası artık senin ey İnci Demeti! Kardeşin Badem Ezmesi de bundan böyle bir başka daireye, sarayın en güzel dairesine sahip olacak! Ve artık özgür olduğuna göre, istersen burada kalabilir, istersen gidebilirsin!" dedi. Ve ayağa kalkarak, yeni gözdesi genç Benga'yı bulmak üzere, gözdesinin yanından ayrıldı.

O gider gitmez, sevgilim, hamalları ve nakliyecileri bulmak üzere hadımağasını yolladı; ve dairede eşya namına: perde, sandık ve

halı olarak ne varsa, hepsini benim konutuma taşıttı. Ve içinde bulunduğum sandık, ilk ağızda hamalların sırtında dışarı çıkarıldı ve Tanrı'nın sağladığı güvenlikle kazasız belasız evime getirildi. Aynı gün, ey Emir-ül-Müminin, kadı'nın ve şahitlerin huzurunda Tanrı önünde İnci Demeti ile evlendim. Geri yanı İslam inancının gizemidir! İşte, ey Emir-ül-Müminin, bu eşyaların, bu perdelerin ve bu giysilerin üzerinde şanlı büyükbaban El-Mütevekkil al'Allah'ın adının işlenmiş bulunmasının öyküsü de böyledir. Ve başım üzerine yemin ederim ki, bu öyküye ben kendiliğimden bir tek hece eklemediğim gibi, ondan bir tek hece de çıkarmadım. Ve Emir-ül-Müminin, tüm bu cömertliğin kaynağı ve tüm iyiliklerin maden ocağıdır!

Ve böylece konuşarak Ebul Hasan susmuş. Halife El-Mütezit Billah da "Dilin sözgenlik saçıyor, ey ev sahibimiz ve öykün harika bir öykü! Ben de bundan duyduğum hazzı belirtmek için senden bana bir kalemle bir tabaka kâğıt getirmeni rica ediyorum!" demiş. Ebul Hasan da kalemi ve kâğıdı getirmiş; halife bunları öykücü İbn-i Haldun'a teslim etmiş ve ona "Söylediklerimi aynen yaz!" demiş ve ona şunları yazdırmış: "Esirgeyici, Bağışlayıcı Tanrı adına! Elimizle imzalanmış ve mührümüzle mühürlenmiş bu fermanla, tüm ömrü boyunca, sadık uyruğumuz Ebul Hasan Ali bin Ahmet ül-Horasani'yi vergiden bağışık kılıyoruz!" ve imzalayıp mühürledikten sonra fermanı kendisine vermiş. Ve de "Seni sarayımda sadık sofra arkadaşım ve dostum olarak görmek istiyorum!" diye eklemiş. Ve o zamandan sonra Ebul Hasan Halife El-Mütezit Billah'ın yanından ayrılmaz arkadaşı olmuş. Ve birlikte, en güzel saraylarda yaşayanları bile mezara sığınmaya zorlayan sakınılmaz ayrılık gelinceye kadar her türlü zevk içinde yaşamışlar. Şan ve şeref, tüm kademelerin üstünde bir sarayda oturan Yüceler Yücesi'nin olsun!

Ve Şehrazat öyküsünü böylece anlatıp bitirince, bu gecenin, SULTAN MAHMUT'UN İKİLİ YAŞAMININ ÖYKÜSÜ'nü anlatmaya başlamadan önce geçip gitmesini istememiş.

SULTAN MAHMUT'UN İKİLİ YAŞAMI

Ve demiş ki:

Bana kadar ulaştı ki, ey bahtıgüzel şah, Mısır sultanları arasında en bilgelerinden ve muzafferlerinden biri olan Sultan Mahmut, çoğu zaman, kapıldığı sırada tüm dünyayı gözü önünde kararan nedensiz bir hüznün pençesinde, sarayında tek başına otururmuş. Bu anlarda, yaşam ona, sıkıntıyla dolu ve tüm anlamlardan yoksun görünürmüş; bununla birlikte yaratılanların mutluluklarını oluşturan şeylerin hiçbirinden de yoksun değilmiş. Çünkü Tanrı ona, cömertçesine sağlık, gençlik, kudret ve utku bağışlamış ve devletinin başkenti olarak evrenin en harika kentini vermiş bulunuyormuş; orada ruhunu ve duygularını şenlendirmek için toprağın güzelliği, göğün güzelliği ve Nil Nehri'nin suları gibi parıldayan kadınların güzelliği gözlerine şölen oluşturuyormuş. Ama bütün bunlar, büyük hüznünün önünde gözlerinden siliniyor ve o zaman toprak üzerinde saban izlerine eğilen fellahlara ve susuz çöllerde kaybolmuş yolcuların bahtına bile imreniyormuş.

Günün birinde gözleri düşlerinin siyahlığında boğulmuş, her zamankinden daha belirgin bir bitkinlik içinde; yemekten, içmekten ve devlet işlerini görmekten el çekerek sadece ölmeyi düşündüğü bir sırada, başı elleri arasında, uzanmakta olduğu odaya büyük veziri girmiş; ve saygılarını sunduktan sonra, ona "Sultanımız efendim, şurada kapınızda, uzak Mağrip ülkelerinin dip taraflarından gelmiş ve sizden konuşma talep eden yaşlı bir şeyh var. Kendisiyle konuşmalarımdan ve ağzından dökülen bazı sözlerden, hiç kuşku duymadan, kendisinin olağanüstü bir bilge ve hayranlık uyandıran bir tabip olduğunu anladım. Hükümdarımın hüznün ve kahrın pençesin-

de bulunduğunu bildiğimden, gözlerine çöken düşünceleri kovmaya katkısı olur diye bu şeyhin içeri girmesine izin verilmesini dilemekteyim!" demiş. Sultan Mahmut da başıyla uygun gördüğünü belirten bir işaret yapmış; ve büyük vezir yabancı şeyhi taht salonuna sokmuş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yirminci Gece Olunca

Demiş ki:

... Ve büyük vezir yabancı şeyhi taht salonuna sokmuş. İçeri giren kişi, kesinlikle, yaratıklar arasında canlı bir yaratık olmaktan çok, bir erkeğin gölgesi gibiymiş. Ve ona bir yaş tayin etmek gerekirse, yüzlerce yıl üzerinden hesap tutmak icap edermiş. Üstünde de giysi olarak, yoğun çıplaklığı üzerinde dalgalanan olağanüstü bir sakalla, yaşlı pörsümüş bedenini çepeçevre saran bükülgen bakırdan geniş bir kemer taşıyormuş. Yüzünde, müthiş kirpiklerinin altında zekâ saçan iki parlak göz bulunmasa, onu, Mısır'daki işçilerin granit mezarlardan çıkardıklarına benzer, çok eskilerden kalmış bir ceset saymak mümkünmüş.

Bu saf ihtiyar, sultanın önünde eğilmeksizin, yeryüzünde yaşayanlarınkine hiç benzemeyen fısıltı halindeki bir sesle "Barış üzerine olsun, Sultan Mahmut! Ben, Uzak Batı'daki aziz kardeşlerim tarafından sana yollandım. Kısmet Dağıtıcı'nın başına yağdırdığı nimetlerin bilincine ermen için geldim!" demiş. Ve başkaca hiçbir hareket yapmaksızın, ciddi adımlarla hükümdara doğru ilerleyerek, onun elini kendi eline almış ve onu ayağa kalkmaya ve taht salonunun pencerelerine kadar kendisine eşlik ederek yürümeye zorlamış.

Bu taht salonunda dört pencere varmış; bunların her biri çok yüksek bir düzeydeymiş. Yaşlı şeyh sultana "Pencereyi aç!" demiş. Sultan da bir çocuk gibi itaat edip ilk pencereyi açmış. Yaşlı şeyh de ona sadece "Bak!" demiş. Sultan Mahmut başını pencereye çevirmiş ve kılıçlarını çekmiş, dolu dizgin Makattam Tepesi'nin yüksekliklerinden aşağı at süren büyük bir süvari ordusu görmüş. Bu ordunun neredeyse kentin önlerine kadar gelen birinci kolu attan inmiş ve duvarlara merdiven dayayarak içeri girmeye çalışıyor ve savaş ve ölüm naraları atıyormuş. Sultan da, bunu görünce, ordularının ayaklandığını ve kendisini tahttan indirmek üzere geldiklerini anlamış. Ve birdenbire rengi değişerek "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! İşte bahtımın dönüşüm saati geldi!" diye haykırmış. Şeyh bunu izleyerek pencereyi kapatmış; ama bu kez bizzat kendisi hemen yeniden açmış; tüm ordunun gözden kaybolduğu görülmüş. Sadece, uzakta, öğle semasını delen minareleriyle barış içindeki kent görülmekte imiş.

Bunun üzerine şeyh, hükümdarı, yeniden duygu seline kapılmasına vakit bırakmaksızın, büyük kentin üzerine açılan ikinci pencereye yöneltmiş ve ona "Aç şunu ve bak!" demiş. Sultan Mahmut da pencereyi açmış ve gördüğü manzara onu korkuyla geri çekilmeye zorlamış. Camilere egemen olan dört yüz minare, camilerin ve sarayların kubbeleri ve ufka kadar uzanan binaların binlerce taraçası, o anda, duman ve alev saçan birer mangaldan başka bir şey değilmiş; rüzgârın uğuldamalarıyla bunlardan tüten kara dumanlar göğün ortalarına kadar dalga dalga yükseliyor ve güneşin gözünü kör ediyormuş. Ve hırçın bir rüzgâr alevleri ve külleri saraya doğru iteliyormuş; kısa bir süre sonra saray bir ateş deniziyle sarılmış ve arada sadece bahçelerinin taze örtüsü kalmış bulunuyormuş. Sultan da, güzel kentinin yok oluşunu görmekle kahrolmanın sınırlarına ulaşmış ve kollarını yanına şarkıtarak "Tek Yüce olan varlık Tanrı'dır! Eşyalar da tüm yaratıklar gibi bahtlarına tabidirler! Yarın, bir zamanlar kentler içinde en ünlüsü olan bu kentin oluştuğu isimsiz

topraklarda uzanan ova aracılığıyla çöl çöle kavuşacak! Tek canlı Varlığa utkular olsun!" diye haykırmış. Kentine ve kendine ağlamış. Ama şeyh hemencecik pencereyi kapatmış, onu bir an sonra yeniden açmış. Ve tüm yangın izleri ortadan kalkmış. Ve Kahire kenti, tüm meyve bahçeleri ve hurmalıklarıyla, müezzinler dört yüz minareden inananlara namaz saatini haykırıyor ve bu sesler evrenin Yüce Sahibi'ne karşı aynı yüce duygu içinde birbirine karışıp dokunulmadık şaşaası içinde görülüyormuş.

Ve şeyh, hükümdarı oradan alarak, Nil Nehri'ne bakan üçüncü pencereye doğru götürmüş ve bu pencereyi ona açtırmış. Sultan Mahmut nehrin yatağından taşarak dalga dalga sularıyla kenti bastığını ve suyun en yüksek taraçalara kadar yükseldiğini ve öfkeyle sarayın duvarlarını dövdüğünü görmüş. Öncekilerden daha güçlü bir dalga, önündeki tüm engelleri aşarak sarayın alt katını yutmaya başlamış. Bina, sudaki bir şeker parçası gibi eriyerek bir yanıyla çökmüş ve neredeyse tümüyle çökmek üzere iken şeyh ansızın pencereyi kapatmış ve yeniden açmış. Dışarıda sanki su baskını hiç olmamış gibi bir görünüm varmış. Ve güzelim nehir, geçmişte olduğu gibi, sonsuz yonca tarlaları arasında şahane bir tarzda dolaşımını sürdürüyor ve yatağında uyukluyormuş. Bunu izleyerek şeyh hükümdara, duyduğu sarsıntıdan kurtulmasına fırsat vermeden dördüncü pencereyi de açtırmış. Bu pencere, kentin kapılarına kadar ulaşan hayranlık verici yemyeşil ovalara açılıyor; bu ovalarda Ömer zamanından beri şairlerin uğrunda dizeler düzdükleri bol bol akar sular ve mutlu sürüler görülüyor; güller, fesleğenler, nergisler ve yaseminler biten bahçeleri, dallarında kumruların ve sevgiden şikâyet ederek öterken kendinden geçen bülbüllerin yuva kurdukları portakal bahçeleri izliyor; ve burada toprak Çok Sütunlu İrem'in eski bahçelerindeki gibi zengin ve süslü görünüyor; ve Cennet çimenlikleri kadar da kokular saçıyormuş. Ama, çimenler ve meyve ağaçlarının oluşturduğu koruluklar yerine, Sultan Mahmut, sadece acımasız güneşin yaktığı korkunç kızıl bir çöl görüyor; sırtlanlar ve çakal-

lara sığınak oluşturan, yılanların ve vahşi hayvanların yarış alanı olan bir çöl görüyormuş. Ve bu uğursuz görünüm de daha öncekiler gibi silinmekte gecikmemiş ve şeyh, kendi eliyle kapattığı pencereyi yeniden açmış. Ova da yeniden önceki şahane görünüme bürünmüş ve tüm bahçelerindeki çiçeklerle gökyüzüne gülümsemiş. Tüm bunlar olup biterken, Sultan Mahmut, uyuyor mu, uyanık mı, yoksa herhangi bir büyünün ya da sanrının etkisi altında mı bulunduğunun farkına varamamış.

Ama şeyh, onu, tanıklık ettiği bütün bu şiddetli duyarlanmalarından huzurlanmasına izin vermeksizin, yeniden elinden tutup karşı durmak için en küçük bir düşünceye kapılmadan mırıldayan suyuyla salonu serinleten küçük havuzun yanına götürmüş. Ve ona "Havuza eğil ve bak!" demiş. Sultan Mahmut havuza eğilmiş, bakmaya hazırlanırken, şeyh, onun kafasını tutup tümüyle suya daldırmış. Ve Sultan Mahmut, kendini, denize egemen olan bir dağın eteğinde boğulmaktan kurtulmuş olarak görmüş. Ama hâlâ, görkemli zamanlarında olduğu gibi başında tacı ve üzerinde hükümdarlık giysileri varmış. Oradan pek uzak olmayan bir yerde, fellahlar ona görülmedik bir şeymiş gibi bakıyorlar ve kendi aralarında gülerek karşılıklı olarak onun hakkında işaretleşiyorlarmış. Sultan Mahmut, bunu görünce, fellahlardan da çok şeyhe karşı sınırsız bir öfkeye kapılmış; ve "Ah! Lanetli büyücü, denizde kazaya uğramamın nedeni sensin; Tanrı beni ülkeme ulaştırsa da sana işlediğin suça uygun bir ceza versem! Niçin bana bu denli alçakça ihanet ettin? Ben bu yabancı ülkede ne olacağım şimdi?" diye haykırmış. Sonra, düşünce değiştirerek fellahlara yaklaşmış ve onlara ciddi bir edayla "Ben Sultan Mahmut'um! Defolun buradan!" demiş. Ama onlar ağızlarını kulaklarına kadar yayarak gülmeyi sürdürmüşler. Ah! Ne ağızlarmış bunlar ama! Mağara ağzı, mağara ağzı gibiymişler! Sultan bu ağızlarla canlı canlı yutulmaktan sakınmak üzere, başını alıp kaçmak istemiş. O sırada fellahların başı gibi görünen birisi ona yaklaşmış ve başından tacını ve üzerindeki şahlık giysilerini çıkarmış; ve bunları

"Hey zavallı! Bütün bu demir parçaları ve giysiler nedir ki! Bunlarla donanmaktan kaçınacak kadar hava sıcak! Al, ey zavallı! İşte sana bizimkilere benzer giysiler!" diyerek giysileri denize fırlatmış. Ve onu çırılçıplak bırakarak, sonra da sırtına mavi pamukludan bir urba, ayaklarına da tabanı su aygırı köselesinden, eski, bir çift sarı pabuç giydirmiş; başına da sığırcık kuşunun tüyü renginde keçe bir külah geçirmiş ve ona "Haydi ey zavallı, eğer açlıktan ölmek istemiyorsan, herkesin çalıştığı burada gel, sen de bizimle çalış!" demiş. Ama Sultan Mahmut "Ben çalışma bilmem!" demiş. Fellah da "Bu durumda, sen bize aynı zamanda hamallık ve eşeklik edeceksin...

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yirmi Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

"... Sen bize aynı zamanda hamallık ve eşeklik edeceksin!" demiş. Ve zaten o günkü işlerini bitirmiş bulundukları için iş aygıtlarının yükünü onlarla paylaşacak diğer bir sırt bulduklarından memnun olmuşlar. Sultan Mahmut, bellerin, sabanların, kazmaların, tırmıkların yükü altında bükülerek ve güçlükle sürüklenerek fellahları izlemek zorunda kalmış. Onlarla birlikte, bitkin ve güçlükle soluk alarak kendisine binlerce hakaret yağdıran çırçıplak küçük çocukların koşuşarak ardına takıldığı bir köye ulaşmış. Onu geceyi geçirmesi için terk edilmiş bir ahıra kapayıp yesin diye önüne, küflü bir ekmek ile bir soğan koymuşlar. Ve ertesi gün, kendisini kuyruğu, nalları ve uzun kulaklarıyla tam bir eşek olarak bulmuş. Boynuna bir ip geçirerek sırtına bir semer koymuşlar ve saban sürmesi için tarlaya götürmüşler. Ama o, buna sertçe karşı çıkınca, onu köyün değir-

mencisine teslim etmişler; o da gözlerini bağladıktan sonra değirmenin taşını döndürterek aklını başına getirmiş. Ve böylece, bakla tayınını yiyeceği ve bir kovadan su içeceği zamanın dışında durup dinlenmeden beş yıl değirmenin taşını çevirmiş. Yediği sopalar, batırılan üvendireler, alçaltıcı hakaretler ve mahrumiyetlerle beş yıl geçmiş. Değirmeni çevirirken uğradığı hakaretlere yanıt olsun diye tüm avuntu ve tüm rahatlık olarak kendisine ancak sabahtan akşama kadar savurduğu yellenmeler kalmış. Ve bir gün birdenbire değirmen çökmüş; o da kendisini eşeklikten kurtulup ilkinki gibi adam kılığında ve tanımadığı bir kentin çarşılarında nereye gideceğini bilmeden dolaşırken bulmuş. Yürümekten iyice yorulunca, gidip dinlenecek bir yer ararken, durumundan onun yabancı olduğunu anlayan yaşlı bir tacir, kendisini nezaketle dükkânına davet etmiş. Ve onun iyice yorulmuş olduğunu görünce, onu bir peykeye oturtmuş ve kendisine "Ey yabancı, sen madem ki gençsin, kentimizde mutsuzluk çekmezsin; çünkü burada genç kişiler çok geçerlidir ve de çok aranılır; özellikle senin gibi sağlam yapılı ve yiğit olunca! Şimdi söyle bakayım bana, sen, geleneklerin buraya yerleşmek isteyen yabancılar için çok elverişli olduğu bu kente yerleşmeye niyetli misin?" demiş. Sultan Mahmut da "Vallahi, burada kalmaktan daha iyi ne isterim? Yeter ki, beş yıldır beslendiğim bakladan başka yiyecek şey bulayım!" diye yanıt vermiş. Yaşlı kişi de ona "Bakla ne demek oluyor, ey zavallı! Burada sen verilecek görevin üstesinden gelmek için çok lezzetli ve güç sağlayıcı gıdalarla besleneceksin! Şimdi beni dikkatle dinle ve sana vereceğim nasihatı tut!" demiş. Sonra da "Şimdi çabucak gidip sokağı dönünce göreceğin kentin hamamının kapısının önünde dur ve orada bekle! Hamamdan çıkacak her kadının yanına yaklaşarak bir kocası olup olmadığını sor. Sana kocası bulunmadığını söyleyecek kadın, ülkenin âdetlerine göre hemen orada eşin olacaktır! Ama soruyu hiçbirini ihmal etmeden hamamdan çıkan bütün kadınlara sormaya özen göster! Yoksa kentimizden kovulmak gibi büyük bir tehlike geçirirsin!" diye eklemiş. Sultan

Mahmut da gidip hamamın kapısında dinelmiş ve orada henüz pek fazla beklemeden on altı yaşında göz kamaştırıcı bir genç kadının hamamdan dışarı çıktığını görmüş. Onu görünce içinden "Vallahi, bu genç kızla evlenirsem, uğradığım bütün felaketlerin teşellisini bulurum!" demiş. Ve onu durdurarak kendisine "Hanımım, sen evli misin, yoksa bekâr mı?" demiş. Genç kadın da "Ben geçen yıl evlendim!" diye yanıt vermiş ve yoluna devam etmiş. Bu kez hamamdan korkunç şekilde çirkin olan bir yaşlı kadın çıkmış. Sultan Mahmut onu görünce, dehşetle titremiş ve "Hiç kuşkusuz bu yaşlı yıkıntıyla evleneceğime, açlıktan ölmeye ve yeniden eşek ya da hamal olmaya razıyım! Ama yaşlı tacir bana tüm kadınlara soru sormamı söylediğine göre, bu uğursuz karıya da sorsam iyi olur!" diye düşünmüş. Ve kadının yanına yaklaşarak ve başını başka tarafa çevirerek "Sen evli misin, bekâr mısın?" diye sormuş. Nefret uyandırıcı yaşlı kadın da, ağzından salyalar akarak "Ben evliyim, yavrucuğum!" demiş. Aman buna ne kadar sevinmiş! Ve de "Memnun oldum halacığım!" demiş. Yaşlı kadın da yoluna devam etmiş. Ve bu kez hamamdan ilkinden de nefret uyandırıcı ve daha korkunç bir kocakarı çıkmış. Sultan Mahmut titreyerek onun yanına yaklaşmış ve kendisine "Evli misin, bekâr mı?" diye sormuş. Yaşlı kadın parmaklarıyla sümkürerek "Bekâr, ey gözümün nuru!" diye yanıt vermiş. Sultan Mahmut "A, i! A, i! Ben bir eşeğim halacığım, ben bir eşeğim! Kulaklarıma bak, kuyruğuma bak! Ve de zebbime! Bunlar bir eşeğin kulakları, kuyruğu ve zebbidir! Eşeklerle evlenilmez!" diye haykırmış. Ama korkunç yaşlı kadın onun yanına yaklaşıp onu öpmek istemiş. Sultan Mahmut da nefretin ve dehşetin sınırında "A i! A i! Ben bir eşeğim, ya sitti, bir eşeğim ben! Lütfen benimle evlenme! Ben zavallı bir değirmen eşeğiyim! A i! A i!" diye haykırmaya başlamış. Ve insanüstü bir gayret sarfederek başını havuzdan çıkarmış.

Ve Sultan Mahmut kendini, sağında büyük veziri, solunda yabancı şeyh olduğu halde sarayının taht salonunun ortasında bul-

muş. Ve önünde gözde cariyelerinden birinin bir altın tepside, şeyhin içeri girmesinden önce istediği şerbeti getirmiş olduğunu görmüş. A i! A i! Demek hâlâ sultanmış, hâlâ sultanmış demek! Ve bütün bu uğursuz serüven, başı havuza girip çıkıncaya kadar geçen süre içinde olup bitmiş! Böylesine olmayacak bir şeye inanmaya bir türlü yanaşmıyormuş! O zaman gözlerini açıp kapayarak ve de ovalayarak yöresine bakınmaya başlamış. A i! A i! İşte pekâlâ sultanmış, Sultan Mahmut'un ta kendisi! Ve kesinlikle zavallı gemisi batmış denizci de, hamal da, değirmen eşeği de, çöküntü kocakarının kocası da değilmiş! Vallahi! Bütün bu sıkıntılardan sonra kendini yeniden sultan olarak bulmak ne kadar iyi bir şeymiş! Ve tam, bunca garip olayın kendisine açıklanmasını sormak için ağzını açmak üzere ilkin, tepeden tırnağa yaşlı kişi ona doğru yönelttiği boğuk sesiyle "Sultan Mahmut, beni buraya Uzak Batı'daki aziz kardeşlerim, Kısmet Dağıtıcı'nın senin başına yığdığı nimetlerin bilincine varasın diye gönderdiler!" demiş. Ve böylece konuşarak Mağribi şeyh, kapıdan mı çıkıp gittiği, pencereden mi uçtuğu belli olmaksızın gözden kaybolmuş.

Sultan Mahmut da heyecanı yatışınca, Tanrısı'nın kendisine verdiği dersi kavramış. Ve yaşamının güzel olduğunu, oysa pekâlâ insanların en bahtsızı da olabileceğini anlamış. Yaşlı adamın egemen bakışı altında bir ara gördüğü tüm felaketlerin, baht istese, kendisi için pekâlâ gerçek yaşamın felaketleri olabileceğini düşünmüş. Gözyaşlarına boğularak dizüstü gelmiş. Ve o andan başlayarak tüm kederini yüreğinden kovmuş. Kendisi mutluluk içinde yaşadığı gibi, yöresine de mutluluk saçmış. İşte Sultan Mahmut'un gerçek hayatı ile bahtının basit bir dönüşümüyle yaşayabileceği hayat da böyleymiş. Çünkü Tanrı, Tüm Güç kendinde bulunan Efendimizdir!

Ve Şehrazat, bu öyküyü böylece anlattıktan sonra susmuş.

Şah Şehriyar "Benim için ne kadar öğretici oldu bu öykü bilsen Şehrazat?" diye haykırmış. Vezirin kızı da gülmüş ve "Ama bu öğreti, ey şah, DİPSİZ HAZİNE'dekiyle karşılaştırılacak olursa, hiçbir şey değildir!" demiş. Şehriyar da "Ben bu hazineyi bilmiyorum, Şehrazat!" demiş.

DİPSİZ HAZİNE

Ve Şehrazat demiş ki:

Bana kadar ulaştı ki, ey güzel davranışlarla donanmış bahtıgüzel şah, devrinin en cömert ve en muhteşem emiri olan Harun Reşit'in, bazen, konuşurken, cömertlik ve eliaçıklıkta yeryüzünde yaşayanlar arasında kendine denk düşecek kimse bulunmadığını söylemek gibi zayıf bir yanı varmış. Zaten sadece Tanrı'nın zayıf yanı yoktur!

Günün birinde, Nasip Dağıtıcı'nın ona sadece cömertlik göstersin diye bağışladığı verileri, yeniden övünç konusu yapınca, büyük veziri Cafer, efendisinin Tanrı huzurunda alçakgönüllü davranma görevinde kusurlu olmayı uzun uzadıya sürdürdüğünü görerek zarif ruhunda tedirginlik duymuş. Ve onun gözünü açmak için özgürce konuşmaya karar vermiş. İki elinin arasında yerlere kadar eğilerek üç kez yeri öptükten sonra, ona "Ey Emir-ül-Müminin, ey başlarımızın tacı, inananların başlıca erdeminin Tanrı önünde alçakgönüllü olmak ve bunun yaratılanlar için gururlanılacak tek şey olduğunu

açıklamak için huzurunda ağzını açtığı için köleni bağışla! Çünkü yeryüzünün tüm serveti, zihnin tüm verileri ve ruhun bütün nitelikleri insanoğlu için, övülesi Yüceler Yücesi Tanrı'nın birer verisidir. İnsanoğlunun bu verileri tıpkı ağacın meyveyle donatılması ya da denizlerin gökyüzünden düşen yağmuru kabullenmesi gibi doğal sayıp bunlarla övünmemesi gerekir. Senin cömertliğinin övülmesine gelince bırak bunu senin ülkende doğmuş olmaktan dolayı durup dinlenmeden Tanrı'ya şükreden ve adını minnetle anmaktan başka zevkleri bulunmayan uyrukların yapsın!" demiş. Sonra da "Zaten, ey sultanım, Tanrı'nın değer biçilmez verileriyle donattığı tek kişinin de sen olduğunu sanmıyorum! Bil ki, gerçekte, Basra kentinde basit bir kişi, böyle olmasına karşın, en kudretli şahlardan daha şatafatlı ve şahane biçimde yaşamaktadır. Adı Ebül Kasım'dır ve dünyada hiçbir emir, buna bizzat Emir-ül-Müminin de dahildir, elaçıklıktan ve de cömertlikten yana onun dengi değildir...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yirmi İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Adı Ebül Kasım'dır ve dünyada hiçbir emir, buna bizzat Emir-ül-Müminin de dahildir, elaçıklıktan ve cömertlikten yana onun dengi değildir!" diye eklemiş. Halife, vezirinin bu sözlerini işitince, son kertede kızmış; yüzü iyice kızarmış, gözleri alevlenmiş; ve Cafer'e tepeden bakarak kendisine "Allah belanı versin, ey vezir köpeği! Sen sultanın önünde, davranışının seni çaresiz bir ölüme sevkedeceğini unutarak, nasıl böylesine yalan söylemeye cesaret ediyorsun?" demiş. Cafer de "Başım üzerine yemin ederim ki, ey

Emir-ül-Müminin, huzurunda sarfetmek cesaretinde bulunduğum sözler gerçeği ifade eden sözlerdir. Eğer senin düşüncende tüm itibarın yok olmuşsa, sen bunu kendin denetleyebilir ve eğer söylediklerim doğru değilse, beni dilediğince cezalandırabilirsin! Bana gelince, efendim, sana, Basra'ya yaptığım son gezi sırasında genç Ebül Kasım'ın gözü kamaşmış konuğu olmuş bulunduğumu korkmadan tekrarlamak isterim. Gözlerim gördüklerini, kulaklarım işittiklerini ve ruhum onu büyüleyen şeyleri hâlâ unutmadı. İşte bundan dolayı, efendimin gözünden düşme pahasına da olsa, Ebül Kasım'ın zamanının en harika insanı olduğunu söylemekten kendimi alamıyorum" diye yanıt vermiş.

Ve Cafer, böylece konuştuktan sonra susmuş. Halife de, öfkenin sınırında, Cafer'in tutuklanması için muhafızların başına işaret etmiş. Alınan emir hemen yerine getirilmiş. Bunu izleyerek El-Reşit salondan çıkmış ve öfkesini nasıl yatıştıracağını bilmeden karısı Sitt Zübeyde'nin dairesine gitmiş; eşi onda kara günlerin simasını görerek korkudan sararmış.

Ve El-Reşit, kaşları çatık ve gözleri hiddet saçarak hiçbir şey konuşmadan gidip divana uzanmış. Ona bu gibi durumlarda nasıl davranılacağını çok iyi bilen Sitt Zübeyde de kendisine can sıkıcı sorular sormaktan kaçınmış ama son kertede tedirgin bir havaya girerek, kendisine, gülsuyuyla kokulandırılmış bir bardak su vermiş; ve bunu sunarken, ona "Tanrı'nın adı üzerine olsun, ey amcamın oğlu, bu içtiğin su seni serinletsin ve yatıştırsın! Yaşam ak ve kara olarak iki renkten oluşmuştur. İnşallah sadece ak günler uzun ömrünü damgalasın!" demiş. El- Reşit de "Bizim muzaffer cetlerimizin şanını anarak söylüyorum ki, ey amcamın kızı, sözlerimi eleştirmekten, hareketlerimi yorumlamaktan ve uyruklarım arasındaki kimi karanlık nitelikli kişileri bana üstün tutmaktan hoşlanan Barmakilerin oğlu şu Cafer belası gözlerimin önünde bulundukça, kara günler yaşamımı vurgulayacak!" demiş. Ve olup biteni karısına anlatmış; ve ona, vezirinden öylesine bir ifadeyle söz etmiş ki, kadın, bu kez

Cafer'in kellesini yitirmek gibi büyük bir tehlike içinde bulunduğunu anlamış. Ve vezirin, hükümdarı hakkında bu denli özgürce söz etmesinin yakışıksızlığını kabul ederek halifenin fikrine uyduğunu belirtmekte gecikmemiş. Sonra çok kurnazca, kendisine, sadece meselenin gerçeğini anlamak üzere Basra'ya birisini gönderip onun dönmesine kadar cezayı ertelemesinin daha doğru olacağını belirtmiş. Ve de "Ve o zaman Cafer'in sana anlattığının doğru mu, yanlış mı olduğunu anlar ve sonuca göre gereğini yaparsın!" diye eklemiş. Harun da, karısının bilgelikle dolu konuşmasıyla yarı yarıya yatışmış olarak "Doğru söyledin, ey Zübeyde! kuşkusuz, benim hizmetkârım olmuş bulunan Yahya'nın oğluna bu adaleti göstermek zorundayım. Ve dahi Basra'ya göndereceğim kişinin vereceği bilgiye tam bir güven duyamayacağımdan dolayı, ben kendim bu kente gideceğim. Ve bu Ebül Kasım ile tanışıklık kuracağım. Ve yemin ederim ki, eğer Cafer bu zatın cömertliğini abartmış ya da bana yalan söylemişse, bunun bedeli kendi kellesi olacaktır!" diye yanıt vermiş.

Tasarısını uygulamak için daha fazla gecikmeden ve Zübeyde'nin bu seyahati tek başına yapmaması için yaptığı uyarıya kulak asmadan, Iraklı tacir kılığına bürünmüş ve eşine yokluğu sırasında ülkenin işleriyle ilgilenmesini tembih ederek sarayın gizli kapısından çıkıp Bağdat'ı terk etmiş. Tanrı ona güvenlik bağışladığından, başına hiçbir şey gelmeksizin Basra'ya ulaşmış; ve tacirlerin indiği büyük hana girmiş. Ve orada dinlenip bir şeyler yemek için zaman ayırmadan önce, selam verip aldıktan sonra hanın kapıcısına ilgi duyduğu konuyu "Ey şeyh, bu kentte cömertliğiyle, eli açıklığıyla ve yaşamıyla şahları geçen ve adı Ebül Kasım olan birinin bulunduğu doğru mudur?" diyerek sormuş. Yaşlı kapıcı da, konuyu bilen birinin edasıyla "Tanrı kutsamalarını onun üzerine indirsin! Onun cömertliğinden nasibini almamış kimse var mıdır, acaba? Ben kendi payıma, ya seydi, eğer yüzümde yüz ağzım ve her bir ağzımda yüz dilim olsa ve bunların her biri üzerinde de bir övgü hazinesi bulunsaydı, soylu Ebül Kasım'ın hayranlık verici cömertliğini yine de gere-

ğince anlatamazdım!" diye yanıt vermiş. Sonra yükleriyle birlikte başka tacirler de hana inince, hanın kapıcısı onunla uzun uzadıya konuşacak boş zaman bulamamış; Harun da oradan uzaklaşarak o gece biraz dinlenmek ve istirahat etmek için yukarıya çıkmış.

Ama ertesi gün, er saatte handan çıkmış ve çarşılarda dolaşmaya gitmiş. Ve tacirler dükkânlarını açtıkları zaman, bunlardan önemli olduğu izlenimini veren birinin yanına yaklaşmış; ve kendisinden Ebül Kasım'ın konutuna giden yolu sormuş. Tacir, çok şaşırarak, ona "Ebül Kasım'ın konutunu bilmediğine göre acaba hangi uzak ülkeden geldin sen? Bu zat, burada öylesine tanınmıştır ki, kendi ülkesinin içinde bir hükümdar bile bu denli tanınmaz!" demiş. Harun gerçekten çok uzaktan geldiğini; seyahat maksadının da Ebül Kasım denen soylu kişiyle tanışmak olduğunu itiraf etmiş. Bunun üzerine tacir, çıraklarından birine, ona rehberlik etmesi için emir vermiş ve kendisine "Bu saygın yabancıyı soylu efendimizin sarayına götür!" demiş.

Bu saray hayranlık uyandırıcı bir saraymış. Kapıları yeşil yeşim taşından, binası alacalı donuk mermerlerden yapılma imiş. Harun, yapısının uyumluluğuna hayranlık duymuş; ve avluya girerken, zarafetle giyinmiş ve efendilerinin buyrukların beklerken aralarında oynaşan siyah ve beyaz birçok genç köle görmüş. Bunlardan birinin yanına yaklaşarak ona "Ey genç adam, soylu Ebül Kasım'a gidip 'Efendim, avluda sırf senin kutsanan yüzünü görmek üzere Bağdat'tan Basra'ya gelmiş bulunan bir yabancı var' de!" demiş. Genç köle de, hemen kendisine hitap eden kişinin konuşmasını ve görünümünü değerlendirerek sıradan birisi olmadığını anlamış. Ve durumu efendisine bildirmeye koşmuş; o da yabancı konuğu karşılamak üzere avluya gelmiş. Selamlaşmalardan ve hoş geliş dilemelerinden sonra, ev sahibi onu elinden tutup kendine özgü güzelliği ve harika mimarisiyle seçkin bir salona götürmüş.

Salonu çepeçevre saran kenarı altın tellerle işlenmiş ipek örtülü geniş divanın üzerine oturduklarında akik ve kaya billûrundan

yapılmış testiler taşıyan çok güzel on iki genç beyaz kölenin içeri girdiği görülmüş. Mücevherat ve yakutla süslenmiş olan bu testilerin içi nefis içkilerle dolu imiş. Sonra da içeriye, kimileri çiçek ve meyvelerle dolu çini kaplar, kimileri de içi karla soğutulmuş tadı harika şerbet dolu büyük altın kupalar taşıyan aylar kadar güzel on iki güzel kız daha girmiş. Bu genç köleler ile bu genç kızlar, ev sahibiyle konuğuna sunmadan önce içkileri, şerbetleri ve diğer serinletici meşrubatı ilkin denemeden geçirmişler. Harun da çeşitli içkilerden tatmış ve tüm Doğu'daki en lezzetli şeyleri tatmış olmasına karşın, bunlarla kıyaslanabilecek bir şeyi ömründe hiç içmemiş olduğunu kendi kendine itiraf etmiş. Bunu izleyerek, Ebül Kasım çağrılısını som altından tabaklara konmuş yemeklerle kaplı bir masanın bulunduğu başka bir salona götürmüş. Ve kendi eliyle seçkin lokmalar sunmuş. Harun da bu yemeklerin tertibini olağandışı bulmuş.

Yemek bittikten sonra, genç adam Harun'u elinden tutarak diğer ikisinden daha da zengin döşenmiş üçüncü bir salona götürmüş. Ve öncekilerden de güzel köleler, üzerlerine değerli taşlar işlenmiş, her türden şarapla dolu akıl almaz çoklukta testiler ve kuru yemişlerle dolu büyük taslar ve narin hamur işleriyle örtülü tepsiler getirmişler. Ebül Kasım konuğuna hizmet ederken, içeriye şarkıcılar ve çalgıcılar girmiş ve taşlara bile duyarlık sağlayan bir fasıla başlamışlar. Harun, hayranlığın sınırında, kendi kendine "Kuşkusuz, benim sarayımda da harika sesli şarkıcılar ve de sanatın kaynaklarından bilmediği şey bulunmayan İshak gibi üstün nitelikli musiki üstatları var; ama hiçbiri bunlarla yarışmaya kalkamaz vallahi! Nasıl olur da Basra'da oturan sıradan bir kişi, bunca mükemmel şeyleri biraraya getirebilir?" diyormuş.

Ve Harun, bir Mısır çengisinin kendisini büyüleyen sesine özel bir ilgi gösterirken, Ebül Kasım salondan dışarı çıkmış ve biraz sonra bir elinde amber çubukları, ötekinde sanki gümüşten dalları ve yaprakları zümrüt ve yakuttan küçük bir ağaçla geri dönmüş. Bu ağacın tepesinde onu imal edene övgüler yağdırırcasına güzel bir ta-

vus tünüyormuş. Ve Ebül Kasım, bu ağacı halifenin uyak ucuna kaydırarak elindeki çubukla tavusun başına dokunmuş. Güzel kuş hemen kanatlarını gererek kuyruğunun şaşaasını ortaya koymuş ve çabucak kendi yöresinde dönmeye başlamış. Ve o döndükçe, saçtığı amber, sarısabır kokuları ve de başka kokular her yanı sarmış ve tüm salonu doldurmuş.

Ama birdenbire, Harun ağacı ve tavusu seyredip hayranlık duyarken, Ebül Kasım ikisini de alıp götürmüş. Harun de bu beklenmedik eylemden dolayı incindiğini duyumsamış ve kendi kendine, içinden "Vallahi, ne garip iş bu böyle! Ve de bunun anlamı ne? Ev sa-

hipleri konuklarına karşı böyle mi davranır? Bu genç adam, bana öyle geliyor ki, Cafer'in bana düşündürmek istediğinin tam tersine, konuk ağırlama işini bilmiyor. Tam benim onları dikkatle izlediğimi gördüğü sırada, ağaçla tavusu ortadan kaldırıyor. Hiç kuşku yok ki, onları hediye etmesini istememden korkmuş olacak. Ah! Vezirime göre dünyada eşi bulunmayan bu ünlü cömertliği kendim denetlemek istediğimden dolayı doğrusu üzgün değilim!" demiş. Tam da kafasından bu düşünceler geçerken, Ebül Kasım salona geri dönmüş. Yanında da güneş kadar güzel küçük bir köle varmış. Ve bu sevimli çocuğun sırtında her yanı inci ve elmaslarla donanmış altın işlemeli bir giysi varmış. Elinde de tek bir yakuttan oyulmuş ve içinde lal renkli şarap bulunan bir kupa varmış. Çocuk Harun'a yaklaşmış ve önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra, kupayı ona sunmuş. Harun da onu alıp dudaklarına götürmüş. Ama içindekini içip bitirdikten sonra, onu küçük köleye geri verirken, kupanın yine de ağzına kadar dolu olduğunu fark ederek çok şaşırmış. Çocuktan kupayı yeniden alıp son damlasına kadar içip boşaltmış. Ve çocuğa geri verirken, hiç kimse içine bir şey koymadığı halde kupanın yine dolu olduğunu görmüş. Bunu gören Harun şaşırmanın sınırına ulaşmış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yirmi Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Bunu gören Harun, şaşırmanın sınırına ulaşmış ve bunun nasıl olabileceğini sormaktan kendini alamamış. Ebül Kasım da "Efendim, bunda şaşacak bir şey yok! Bu kupa, yeryüzünün tüm sırlarını bilen yaşlı bir bilginin eseridir!" diye yanıt vermiş. Ve bu sözleri söy-

ledikten sonra çocuğu elinden tutmuş ve çabucak salondan dışarı çıkmış. Ve taşkın mizaçlı Harun bu kez çok kızmış. Ve "Başım üzerine yemin ederim ki! Bu genç adam aklını kaçırmış ya da ev sahiplerine düşen görevleri ve görgü kurallarını bilmiyor. Bütün bu ilgi çeken şeyleri, ben talep etmeden getirip gözlerimin zevkine sunuyor ve tam da onları görmekle ne denli haz duyduğumu anlayınca, önümden kaldırıyor. Vallahi, ben hiç böylesine namussuzluk ve kabalık görmedim! Alçak Cafer! Eğer Tanrı isterse, yakında, sana insanları daha iyi değerlendirmenin ve konuşmadan önce dili ağızda dolaştırmanın ne demek olduğunu öğreteceğim!" diye düşünmüş.

El-Reşit ev sahibinin doğası hakkında bunları kafasından geçirirken, onun üçüncü kez salona döndüğünü görmüş. Bu kez yanında ancak Cennet bahçelerinde bulunabilecek kadar güzel bir kız varmış. Kızın her yanı inciler ve değerli taşlarla örtülü imiş; güzelliği de üzerindeki süslerden daha göz kamaştırıcıymış. Harun onu görür görmez, ağacı da tavusu da içkisi bitip tükenmez kupayı da unutmuş ve ruhuna büyük bir hayranlığın dolduğunu hissetmiş. Genç kız da, ona büyük bir sayfa gösterisinde bulunduktan sonra, önünde oturmuş ve sarısabır, fildişi, sandal ve abanoz ağaçlarından yapılma bir udu yirmi dört çeşit makam üzre çalmaya başlamış; ve bunu öylesine bir sanatla yapmış ki, El-Reşit hayranlığını gizleyememiş ve "Ey o genç adam, senin bahtın ne çok kıskanılmaya değer!" diye haykırmış. Ama Ebül Kasım, konuğunun genç kızdan çok hoşlandığını anlar anlamaz, hemen onu elinden tutarak çabucak salondan çıkarmış.

Halife ev sahibinin bu davranışını görünce, son kertede onuru kırılmış; ve hiddetinin patlamasından korkarak, böylesine garip bir tarzda ağırlandığı bir konutta daha fazla kalmak istememiş. Ve genç adamın yeniden salona döndüğünü görür görmez ayağa kalkarak. Ona "Ey cömert Ebül Kasım, doğrusu, senin bana rütbemi ve niteliklerimi bilmeksizin davranış biçiminden kafam karmakarışık oldu. Bu durumda senin eliaçıklığını daha fazla kötüye kullanma-

dan çekilmeme ve seni kendi rahatına terk etmeme izin ver!" demiş. Genç adam da, onu sıkmaktan korkarak bu niyetine karşı çıkmak istememiş ve zarif bir edayla önünde eğildikten sonra, kendisine layık ihtişamla onu ağırlayamadığı için özürler dileyerek onu sarayının kapısına kadar selametlemiş.

Harun da hanının yolunu tutmuş ve içinden acı acı "Bu Ebül Kasım ne kadar gösterişçi birisi! Gururunu ve kibrini doyurmak için, yabancıların gözlerine zenginliklerini sunmaktan zevk alıyor. Eliaçıklık bu demekse, ben bir budaladan ve körden başka bir şey değilim. Ama hayır! Aslında, bu adam, bir cimriden başka bir şey değil; hem de en nefret edilen türden bir cimri! Cafer de yakında en bayağı yalanlarla hükümdarını aldatmanın ne demek olduğunu görecektir!" demiş. Ve boyna bu türden fikirler yürüten El-Reşit hanın kapısının önüne gelmiş. Ve avlunun girişinde, siyahlar bir yanda, beyazlar bir yanda olmak üzere genç siyah ve beyaz kölelerden oluşmuş hilal şeklinde bir merasim topluluğu görmüş. Hilalin ortasında elinde uduyla Ebül Kasım'ın konutunda kendisini büyüleyen güzel genç kız varmış; onun sağında yakut kupayı elinde tutan sevimli çocuk; solunda da, ondan daha az güzel ve sevimli olmayan zümrüt ağacı ve tavusu elinde tutan başka bir çocuk bulunuyormuş.

Kendisi hanın kapısını aşar aşmaz, tüm köleler yerlere eğilmişler ve enfes genç kız, önüne kadar saygıyla ilerlemiş ve işlemeli bir yastık üzerinde bir ipek kâğıt tomarı sunmuş. El-Reşit, bütün bunlardan çok şaşırmış olduğu halde, onu açmış ve şu satırları içerdiğini görmüş:

> Gelişiyle konutumuzu onurlandıran ve kokuyla dolduran sevgili konuğumuza barış ve dualar dilerim. Ve dahi, ey çağrılıların babası, olanakları dar elimizden çıkarak sana ulaşan şu birkaç naçiz eşyaya tenezzül ederek bakışlarını çevirir ve bunları çatımızı nurlandıran kişiye karşı sadakatimizin bir nişanı olarak kabul eder misin? Gördük ki, bu mevkibi oluşturan çeşitli köleler ve iki oğlanla genç

kız; ağaç, kupa ve tavusla birlikte konuğumuzun özel ilgisini çekmiş ve zevklerine aykırı düşmemiştir. Bundan dolayı bunların her daim ona ait olmasını uygun gördük. Zaten her şey Tanrı'dan gelir, Tanrı'ya gider. Vesselam!

El-Reşit bu mektubu okuyup bitirince ve tüm anlamını ve kapsamını öğrenince bu denli eli açıklığa son kertede şaşırıp kalmış ve "Allah'ın yüzlerini onurlandırası cetlerimin anısı üzerine yemin ederim ki, ben bu genç Ebül Kasım'ı yanlış değerlendirmişim! Böyle bir eli açıklığın yanında El-Reşit'in eli açıklığı nedir ki? Yüce Tanrı'nın kutsamaları senin başın üzre olsun ey vezirim Cafer; sen benim sahte gururumdan ve kendimi beğenmişliğimden kurtulmama neden oldun! İşte gerçekten sıradan bir kişi ki, hiçbir kaygı ve pişmanlık duymaksızın, yeryüzünün en zengin hükümdarını cömertlikte ve eli açıklıkta aşıp gidiyor!" diye haykırmış. Sonra ansızın, kendini toparlayarak "Evet, Allah için böyle ama, nasıl oluyor da basit bir birey, böylesine hediyeler verebiliyor ve bunca zenginliği nereden buluyor, nasıl sağlıyor? Ve nasıl oluyor da, benim uyruklarımdan biri olarak benim bilgim dışında bir şahtan daha görkemli yaşıyor ve bu denli zengin olabiliyor? Hiç kuşkusuz, gecikmeksizin, hatta biraz münasebetsiz görünme pahasına da olsa, nasıl böyle akıl almaz bir servetin sahibi olabildiğini ondan öğrenmeliyim!" diye düşünmüş.

Ve El-Reşit merakını doyurmanın sabırsızlığı içinde, hemen, yeni köleleriyle bunların kendisine getirdiklerini handa bırakarak Ebül Kasım'ın sarayına dönmüş. Ve genç adamın yanına ulaşınca, selamlaşmalardan sonra ona "Ey benim cömert efendim, Tanrı lütuflarını senden yana arttırsın ve sana sağladığı nimetleri çoğaltsın! Ama senin kutsanası elinle bana verdiğin hediyeler öylesine büyük ki, onları kabul etmekle, konuk sıfatımı ve senin eşsiz cömertliğini kötüye kullanmış olmaktan korkarım. Bu durumda, seni incitmekten korkmaksızın, konukseverliğine hayran olarak, Bağdat'a, kendi kentime dönünce senin harika tutumunu anlatacaksam da, onları

sana iade etmekte muhtar olmak isterim!" demiş. Ama Ebül Kasım, üzgün bir tavırla "Efendim, sen hiç kuşkusuz böyle konuşmuş olmak için, benim karşılamamdan hoşlanmamış bulunmalı ve de hediyelerimi belki de pek önemli olmadıkları için beğenmemiş olmalısın! Yoksa, bana bu hakareti yapmak için hanından çıkıp buraya gelmezdin!" diye yanıt vermiş. Harun da, hep tacir kılığında olarak "Tanrı beni, gösterdiğin konukseverliğe böylesine bir davranışla karşı koymaktan korusun, ey çok cömert Ebül Kasım! Benim buraya geliş nedenim, sadece seni ilk kez tanıdığın yabancılara bu denli değerli eşyayı saçıp savurur görmekten ve layık olduğun memnunluğu sağlayamadan, ne kadar tükenmez görünse de, bir dibi olması gereken hazineni tüketeceğini bilmekten duyduğum kaygıdır" diye yanıt vermiş.

El-Reşit'in bu sözlerini duyan Ebül Kasım gülmekten kendini alamamış ve "Senin geri gelişini görmenin zevkini eğer gerçekten böylesine bir nedene borçluysam, kaygılarını yatıştır, efendim! Bil ki, gerçekte, Allah'ın her günü, tutkuyla ve coşkuyla övülesi Yaradan nezdindeki borçlarımdan, kapımı her çalan kişiye senin elindekilere benzer birkaç hediye sunarak kurtuluyorum. Çünkü Servet Dağıtıcı'nın bana bahşettiği hazine, dipsiz bir hazinedir" diye yanıt vermiş. Ve konuğunun yüzünde büyük bir şaşkınlığın belirdiğini görerek "Görüyorum ki, efendim, yaşamımdaki bazı serüvenleri ve de bu dipsiz hazinenin öyküsünü sana açıklamam gerekecek! Gerçekten bu öykü, öylesine şaşkınlık verici ve duyulmadık bir öyküdür ki, gözün iç köşesine iğneyle yazılsa, onu ilgiyle okuyanlar için bir ders oluştururdu!" diye eklemiş. Bunları söyledikten sonra, genç Ebül Kasım konuğunu elinden tutmuş ve onu birçok buhurdanın havasına tatlı kokular saçtığı ve ayak ucunda değerli halılar bulunan bir tahtın görüldüğü serin bir salona sokmuş. Genç adam Harun'u tahta oturtmuş, kendisi de onun yanına oturmuş ve aşağıdaki tarzda açıklanan öyküyü anlatmaya başlamış:

Bil ki efendim, Tanrı hepimizin efendisidir, ben, kökeni Kahireli ve adı Abdülaziz olan büyük bir cevahircinin oğluyum. Ama babam, tıpkı babası ve büyük babası gibi Kahire'de doğmuş olmasına karşın tüm yaşamını doğduğu yerde geçirmemiş. Çünkü o kadar büyük bir serveti varmış ki, üzerine çare bulunmaz bir müstebit olan Mısır sultanının kıskançlığını çekmemek için, kendi ülkesini terk edip Tanrı'nın kutsaması üzerlerine olası Abbas Oğulları'nın koruyucu kanadı altında bulunan bu Basra kentine yerleşmeye gelmiş. Ve babam kentin en zengin tacirinin biricik kızıyla evlenmekte gecikmemiş. Ben, bu kutsal evlilikten doğmuşum. Benden önce de, benden sonra da, soy ağacımıza hiçbir meyve eklenmemiş. Böylece, Tanrı rahmet eylesin ve onlardan hoşnut olsun! Ölümlerinden sonra babamın ve annemin tüm mallarından yararlanarak daha çok genç yaştayken, her türden varlığa ve büyük bir servete sahip oldum...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yirmi Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

... Daha çok genç yaştayken, her türden varlığa ve büyük bir servete sahip oldum. Ama, masraf yapmayı ve savurganlığı sevdiğimden bol bol harcamalar yaparak yaşamaya koyuldum; böylece iki yıl bitmeden mal varlığım dağılmış bulunuyordu. Çünkü, efendim, her şey bize Tanrı'dan gelir ve yine ona döner! Kendimi böylece tam bir çöküntü içinde bulunca, geçmiş günlerimdeki davranışlarım üstüne düşünmeye başladım. Ve Basra'da yaşadığım hayat ve bıraktığım izlenim dolayısıyla, sefil yaşantımı başka yerlerde sür-

dürmek üzere doğduğum kenti terk ettim; çünkü fakirliğe yabancıların bakışları önünde daha çok dayanılır. O zaman elimdeki tek varlık olan evimi sattım ve bir tüccar kervanına katılarak onlarla birlikte ilkin Musul'a, sonra da Şam'a gittim. Bunu izleyerek, Mekke'de haç eda etmek üzere çölü geçtim; ve oradan ırkımızın ve ailemizin beşiği yüce Kahire'ye geldim.

Güzel evlerle ve sayısız camilerle donanmış bu kente gelince, buranın büyük cevahirci Abdülaziz'in doğmuş olduğu yer olduğunu yeniden hatırlayarak; bu anı dolayısıyla iç çekip ağlamaktan kendimi alamadım. Ve tek oğlu ve mirasçısı olan oğlunun bu acınacak durumunu görseydi babamın ne denli acı çekeceğini aklımdan geçirdim. Beni kahreden bu düşüncelerle zihnimi yorarak, dolaşa dolaşa Nil üzerindeki sultanın sarayının ardına ulaştım. Ve oracıkta bir pencereden bir genç kız ya da bir kadının hayran olunacak güzellikteki başının belirdiğini gördüm ve nasıl olduğunu bilemeden gözlerim ona takılı kaldı. Ama ansızın genç kadın pencereden çekildi ve onu göremez oldum. Ben, orada sonsuz bir mutluluk içinde yeniden gözükür ümidiyle akşam oluncaya kadar kaldım. Sonunda oradan istemeye istemeye ayrıldım ve indiğim handa geceyi geçirmeye gittim.

Ama ertesi gün, genç kızın yüz hatları durmaksızın ruhumda yer aldığından, söz konusu pencerenin altında bulunmakta kusur etmedim. Ama ümidim ve bekleyişim boşuna çıktı; çünkü her ne kadar perdenin birkaç kez kıpırdadığını gördüm ve kafeslerin ardından bir çift Babilli gözü sezer gibi oldumsa da, o güzelim yüz hiç görünmedi. Bu çekingenlik gözümü yıldırmasa da bana çok acı verdi ve de aynı yere ertesi gün de dönüp gelmekte kusur etmedim. Kafes biraz aralanıp perde onun yüzünün dolunayını ortaya koyacak şekilde açılınca nasıl heyecan içinde kaldığını bilemezsiniz! Çabucak başımı yere eğdim; sonra doğrulup "Ey sultanım, ben az bir zaman önce Kahire'ye gelmiş ve bu kente gelişimi senin güzel yüzünü görmekle başlatan bir yabancıyım. Belki de talih, kölenin dileğine göre

yapacağını tamamlamak üzere beni elimden tutup buraya getirmiştir!" dedim. Ve yanıtını bekleyerek sustum. Genç kadın, bana yanıt verecek yerde, öylesine ürkmüş bir tavır takındı ki, orada kalmam mı, yoksa bacaklarımı rüzgâra teslim etmem mi gerektiğine bir türlü karar veremedim. Sonunda içine düşebileceğim tüm belalara karşı duyarsız, orada kalmaya karar verdim. İyi ki böyle yapmışım, çünkü genç kadın ansızın pencerenin kenarından eğildi ve bana titreyen bir sesle "Gece yarısına doğru yeniden gel. Ama şimdi çabucak kaç, git!" dedi. Bu sözleri söyledikten sonra, çabucak gözden kaybolarak beni şaşkınlık, aşk ve sevincin sınırına ulaştırdı. O anda tüm felaketlerimi ve çöküşümü unuttum ve çabucak hana döndüm; gezgin berberi çağırdım ve başımı, koltuk altımı ve kasıklarımı traş ettirdim; süslenip yakışıklı hale geldim. Sonra fakirler hamamına gittim ve orada az bir para karşılığı mükemmel şekilde yıkandım, kokular süründüm ve oradan bedenim bir tüy gibi hafif, tam bir dinlenmeyle çıktım.

Belirtilen saat gelince, karanlık sayesinde, sarayın penceresinin altına sokuldum. Ve pencereden yere kadar uzanmış ipekten bir merdiven buldum. Zaten hiçbir bağı ve hiçbir anlamı kalmamış bulunan bir yaşamdan başka bir şeyim olmadığından, hiç tereddüt etmeden, merdiveni tırmandım ve dairenin penceresinden içeri girdim. Çabucak iki odayı aşıp bir üçüncüsüne girdiğimde, gümüş bir yatak üzerinde ümitle kavuşmayı beklediğim genç kızın gülerek uzandığını gördüm. Ah! Tacir efendi, konuğum; Yaradan'ın ne büyük bir harikasıydı o, öyle! Ne güzel gözleri, nasıl bir ağzı vardı! Onu görünce, aklımı kaçırır gibi oldum, ağzımdan tek bir sözcük bile çıkmadı. Ama o yarı yarıya doğruldu ve tatlı bir sesle bana, gümüş yatağın üzerinde, yanında yer almamı söyledi. Sonra, ilgiyle, bana kim olduğumu sordu. Ve ben, ona, bütün içtenliğimle, hiçbir ayrıntıyı atlamadan tüm öykümü anlattım.

Beni dikkatle dinlemiş bulunan genç kadın, bahtın beni içine

düşürdüğü durumdan gerçekten üzülmüş görünüyordu. Ben bunu anlayınca "Sultanım, ne bahtsız biriyim ben, sızlanıp durmayı bırakmalıyım artık, çünkü sen felaketlerime dayanamayacak kadar merhametlisin!" diye haykırdım. O da buna gereken yanıtı verdi ve çılgıncasına birbirimizin kollarına atıldık ve gittikçe daha candan ve sevecen birbirimize sarıldık. O da, kendi bakımından bana, beni görerek bir eğilim duyduğunu anlattı. Bunu duyunca içimden "Yürekleri duygulandıran ve ceylan gözleri tatlılaştıran Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırdım. O da buna, aynı şekilde, gereken yanıtı verdi; ve "Madem ki sen bana kim olduğunu söyledin ey Ebül Kasım, ben de artık benim kim olduğumu bilmeni isterim!" diye ekledi.

Ve bir an sessiz kaldıktan sonra, bana "Bil ki ey Ebül Kasım, ben sultanın gözde eşiyim; adıma da Sitt Lebibe derler. Burada bunca ihtişam içinde yaşar görünsem de, mutlu değilim. Çünkü, yöremin kıskanç ve beni helak etmeye hazır rakiplerle çevrili olmasından başka, horozlara güç veren Allah, dağıtım sırasında onu unuttuğundan, beni seven sultan da bana doyum sağlayamıyor. İşte bundan dolayı, seni penceremin altında cesaretle dolu, tehlikelere meydan okur halde görünce, senin güçlü birisi olduğuna karar verdim. Ve denemek üzere seni çağırdım. Şimdi seçimimde aldanmadığımı ve yiğitliğinin gözüpekliğine denk olduğunu kanıtlamak sana düşüyor!" dedi.

O zaman ben, efendim, orada sırf harekete geçmek üzere bulunduğumu anlayarak başkaca bir itici güç aramadan, bu gibi durumlarda âdet olduğu gibi, şiirler okuyarak değerli zamanları harcamaksızın, saldırıya geçtim. Ama tam biz, birbirimizin kollarında sarmaş dolaşken, odanın kapısı sert sert vuruldu. Ve çok korkan güzel Lebibe, bana "Sultandan başka hiç kimse böyle kapı çalmaz. Bize ihanet ettiler ve çaresiz mahvolduk!" dedi. Ben hemen, kurtulup kaçmak için penceredeki merdiveni düşündüm. Ama baht, sultanın tam da o yandaki kapıdan gelmesini istiyormuş olacak ki kaçacak hiçbir fırsatım kalmadı. Ve bana kalan tek yolu tutarak, sultanın

gözdesi kapıyı açmaya giderken, gümüş yatağın altına saklandım. Kapı açılır açılmaz, ardında hadımağaları olduğu halde sultan içeri girdi; ve ben daha ne olup bittiğinin farkına varmadan yirmi kadar siyah ve korkunç el tarafından yatağın altından bir paket gibi çekilip çıkarıldım ve yerden kaldırıldım. Ve bu hadımağaları da beni yüklenerek pencereye kadar götürdüler. O sırada başka zenci hadımağaları gözdeyi yüklenerek başka bir pencereye doğru yollandılar. Ve tüm eller, aynı zamanda, ikimizi birden Nil nehrine fırlattılar.

Balıtımda yazılı olacakmış ki, boğularak ölmekten kurtuldum. Çünkü, her ne kadar düşerken şaşkınlık içinde bulunuyorsam da, nehir yatağının dibini bulduktan sonra, yeniden suyun yüzüne çıkmayı başardım ve karanlık sayesinde sarayın karşı yakasındaki kıyıya çıkabildim; ve böylesine büyük bir tehlikeden kurtulunca, tedbirsizliğimin mahvolmasına neden olduğu genç kadını bulup sudan çıkarmayı denemeksizin çekilip gitmek istemedim; ve suya yeniden, çıkarkenki gayretimden de büyük bir gayretle daldım; ve onu bulmak üzere birkaç kez dalıp çıktım, dalıp çıktım. Ama bütün çabaların boşa çıktı ve artık gücüm tükendiğinden, canımı kurtarmak için kıyıya çıkmak zorunluğunu duydum. Ve çok üzgün bir şekilde kendi kendime, kötü bahtımın etkisinde olduğumdan ve de kötü baht bulaşıcı olduğundan, ona yaklaşamadığımı söyleyerek, bu güzel gözdenin ölümüne yakındım. Böylece, içim dertle dolu ve pişmanlık duyarak Kahire'den ve Mısır'dan çabucak kaçtım ve barış kenti Bağdat'a gelmek üzere yola koyuldum. Yazgımda güvenlik varmış ki, başıma hiçbir kötülük gelmeden Bağdat'a ulaştım; ama, parasız pulsuz ve tüm geçmişteki servetimden kemerimin dibinde sadece bir altın dinar kalmış olduğundan perişan bir durumdaydım. Ve sarraflar çarşısına ulaşır ulaşmaz dinarımı bozdurdum ve hayatımı kazanmak için sorgun dalından yapılma bir sele aldım; içine şekerlemeler, kokulu elmalar, kokulu bitkiler, kuru yemişler ve güller koydum. Ve mallarımı dükkân kapılarında gün boyunca dolaştırarak, o günün nafakasını çıkarmak üzere satmaya koyuldum.

Bu küçük esnaf işinde başarı sağladım, çünkü güzel bir sesim vardı ve mallarımı Bağdat'taki satıcılar gibi haykırarak değil, şarkı söyleyerek satıyordum. Günün birinde her zamankinden de parlak bir sesle şarkı söylerken, çarşının en güzel dükkânına sahip olan yaşlı bir şeyh, beni çağırdı ve selemden kokulu bir elma seçerek ve bana dikkatle bakarak, onu birkaç kez art ardına kokladıktan sonra, beni yanında oturmaya davet etti. Ben de oturdum ve bana birçok sorular, bu arada kim olduğumu ve adımın ne olduğunu sordu.

Ama ben, bütün bu sorulardan çok sıkılarak, kendisine "Efendim, zamanın kapatmaya başladığı yaraları canlandırmadan hatırlamadığım şeylerden söz etmekten beni bağışla! Çünkü sadece bu isimleri telaffuz etmek bile beni kedere boğuyor!" diye yanıt verdim. Bu sözleri, içimi çekerek öylesine kederli bir tarzda söylemiştim ki, yaşlı kişi, beni bu konuda sıkıştırmaktan vazgeçti. Konuşma tarzını değiştirerek ve sattığım şeyler hakkında sorular sorarak konuşmanın akışını değiştirdi; sonra, bana ruhsat vererek, kesesinden on altın dinar çıkardı ve büyük bir nezaketle avcuma koydu ve bir baba oğlunu öper gibi beni öptü...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yirmi Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Kesesinden on altın dinar çıkardı ve büyük bir nezaketle avcuma koydu ve bir baba oğlunu öpercesine beni öptü.

Ben de, ta içimden, bu çöküntü halimde, eli açıklığı bana her şeyden değerli gelen saygın şeyhi övdüm; çünkü selemdeki şeyleri sunma alışkanlığında olduğum zengin müşterilerimin hiçbiri, minnet ve saygıyla öptüğüm bu elden kabul ettiğim paranın yüzde birini bile bana vermemişti. Ertesi gün, yaşlı velinimetimin niyetleri üzerinde pek fazla durmayarak çarşıya çıkmakta kusur etmedim. O da beni görür görmez, yaklaşmamı işaret etti; selemden günlük satın aldı. Sonra beni yanı başına oturttu ve bazı sorular sorup yanıtlar aldıktan sonra, büyük bir ilgiyle öykümü öğrenmek istedi. Bu kez, onu gücendirmeden, bundan kaçamayacağımı anladım. Ve dolayısıyla başıma gelen her şeyi, ondan hiçbir şey gizlemeksizin, ken-

disine anlattım. Böylece ona sırlarımı döktükten sonra, sesinde büyük bir heyecanla, bana "Oğlum, sen bende, Tanrı kendisinden hoşnut olası Abdülaziz'den de zengin ve sana karşı ondan daha az sevecen olmayan bir baba bulacaksın. Benim hiç çocuğum olmadığından, olması ihtimali de bulunmadığından, seni evlat edineceğim. Böylece, oğlum, ruhunu yatıştır ve gözlerini kurut; çünkü, Tanrı dilerse, sen benim yanımda geçmişteki tüm kederini unutacaksın!" dedi.

Ve böyle konuştuktan sonra beni öpüp bağrına bastı; sonra da beni, içindekilerle birlikte selemi bir yana atmaya zorladı ve dükkânını kapatarak elimden tutup evine götürdü; orada bana "Yarın birlikte benim de doğduğum kent olan Basra'ya gitmek üzere yola çıkacağız ve bundan böyle orada birlikte yaşayacağız, oğlum!" dedi. Ve gerçekten, ertesi gün, birlikte, doğduğum kent olan Basra'nın yoluna koyulduk; ve Tanrı'nın sağladığı güvenlikle kazasız belasız oraya ulaştık. Bana rastlayan ve beni tanıyan herkes, çok zengin bir tacirin edindiği evlat olarak karşılarına çıkmamdan dolayı memnunluk duydular.

Bana gelince, sana söylememe bilmem gerek var mı, efendim, zekâm ve tüm bilgimle yaşlı velinimetime bağlandım. O da kendi bakımından benim gösterdiğim bağlılıktan hoşnut, çoğu zaman bana "Ebül Kasım, Bağdat'ta seninle buluştuğumuz gün, ne mübarek gündür! Seni yoluma çıkaran talih ne güzeldir! Ve sen benim sevecenliğime, güvenime, senin için yaptıklarıma ve gelecekte yapmayı düşündüklerime ne kadar layıksın!" diyordu. Ben de, aramızdaki yaş farkına karşın, bana gösterdiği duyarlıktan o denli etkileniyordum ki, onu gerçekten seviyor ve ona zevk verebilecek her şeyi yerine getiriyordum. Örneğin, gidip kendi yaşımdaki gençlerle eğlenecek yerde, kendisine yöneltilmemiş olan en küçük şeyden ya da en küçük bir tavırdan ne denli kırıldığını bilerek, onunla arkadaşlık yapıyordum.

Böylece geçen bir yıl sonunda, koruyucum, Tanrı'nın iradesiy-

le, onu tüketen bir hastalığa tutuldu ve tüm tabipler onu iyileştirmekten umutlarını kestiler. Bunun üzerine beni çabucak yanına çağırdı; ve bana "Ey oğlum Ebül Kasım, Tanrı'nın kutsaması üzerine olsun! Geçen bir yıllık sürede bana mutluluk verdin; oysa insanların çoğu tüm yaşamları boyunca mutlu geçen bir günü zor bulurlar. Artık, Ayırıcı Güç gelip başucumda eyleşmeden önce, sana karşı olan büyük borçlarımdan arınmanın zamanıdır. Bil ki, oğlum, şimdi sana açıklayacağım sırrı öğrenmek, seni yeryüzünün en zengin şahlarından daha zengin kılacaktır. Eğer, gerçekten, mal varlığı olarak, içerdiği zengin eşya ile bu evden başka şeyim olmasaydı, sana çok küçük bir servet bırakmış olurdum; ama yaşantım boyunca topladığım şeyler, bir tacir için hatırı sayılır miktarda görülse de, sana sırrını açıklayacağım hazineyle kıyaslanınca hiçbir şey değildir. Sana, ne zamandan beri, kimin tarafından ve ne şekilde bu hazinenin evimizde bulunduğunu söyleyemeyeceğim; çünkü bilmiyorum. Bildiğim tek şey, çok eskiden kalmış olduğudur. Büyük babam ölürken, onu babama açıklamış; o da bana ölmeden birkaç gün önce bu sırrı açıkladı!" dedi.

Ve bunları söyledikten sonra, yaşlı adam kulağıma eğildi; ve ben yaşamın ondan uçup gittiğini görerek ağlarken, hazinenin konutun neresinde bulunduğunu açıkladı. Sonra bana onun içerdiği zenginlikler hakkında ne denli fikirler oluştursam da, onların yine de tasarladıklarımdan çok daha fazla olduğu hakkında güvence verdi. Ve de "Ve işte oğlum, bütün bunların sahibi sen olacaksın. Elin alabildiğine açık olsun, çünkü bu hazinenin dibi yoktur. Mutlu ol! Vesselam!" diye ekledi. Bu son sözleri telaffuz ettikten sonra, barış âlemine göçtü; Tanrı rahmet eylesin ve kutsamalarını üzerine yaysın!

Ben, onun tek varisi olarak, kendisine son görevleri yerine getirdikten sonra, bütün mallarını üzerime aldım ve gecikmeksizin, hazineyi görmeye gittim. Ve gözlerim kamaşarak babalığımın onun önemini belirtirken abartıda bulunmadığını anlayabildim; ve onu elimden geldiğince iyi kullandım. Beni tanıyanların ve ilk felaketi-

mi hazırlayanlara gelince, beni bir kez daha çökerteceklerini sandılar. Ve kendi aralarında birbirlerine "Savurgan Ebül Kasım, Emir-ül-Müminin hazinelerine de sahip olsa, hiç kuşkusuz bunları da tüketirdi!" diyorlardı. Oysa, işlerimde en küçük bir düzensizlik görecek yerde, servetimin günden güne gittikçe daha fazla arttığının farkına vardılar. Ve gittikçe daha çok olağandışı harcamalar yaparak Basra'dan geçen tüm yabancıları ağırlayıp onları bir şah gibi konuk ettiğim halde, mal varlığımı nasıl arttırabildiğimi bir türlü kavrayamadılar.

Dahası, kentte bir hazine bulduğum söylentileri yayıldı; ve bu da yetkililerin hırsını üzerime çekmekte gecikmedi. Gerçekten güvenlik yetkililerinin başı bir gün beni bulmaya geldi ve şuradan buradan birçok şey konuştuktan sonra, bana "Ebül Kasım Efendi, gözlerim görüp kulağım işitiyor! Ama, başkaları görev vermek üzere yaşıyorlarsa, ben de yaşamımı sağlamak için görevlerimi yerine getirmek zorunda olmakla birlikte, sürdüğün şatafatlı yaşamın hesabını ve saklamakta yararın olan hazine hakkında seni sorgulamayacağım. Ben buraya sadece sana eğer uyanık bir adamsam, bunu Tanrı'ya borçlu bulunduğumu ve bununla gururlandığımı söylemeye geldim. Yalnız ekmek pahalıdır, ineğimiz de artık süt vermiyor" dedi. Ben de, böyle davranmasının nedenini anladığımdan, kendisine "Ey zekâ sahiplerinin babası, ailen için ekmek ve de artık süt vermeyen ineğinin sağlayamadığı sütü satın almak üzere senin ne kadar paraya ihtiyacın var?" dedim. "Günde sadece on dinar efendim!" diye yanıt verdi. Ona "Bu yetmez. Ben sana günde yüz dinar vereceğim. Ve bunun için, her ayın başında buraya gelmen yeter! Hazinedarım sana, yaşamın için gerekli üç bin dinarı sayıp verecektir!" dedim. Bunu duyunca eğilip elimi öpmek istedi, ama ben tüm verilerin Tanrı adına bir ödeme olduğunu unutmayarak buna izin vermedim. O da, hakkımda Tanrı'dan kutsamalar dileyerek yanımdan ayrıldı.

Güvenlik başyetkilisinin yaptığı ziyaretin ertesi günü, kadı be-

ni nezdine çağırdı ve bana "Ey genç adam, Tanrı hazinelerin sahibidir; ve onun beşte biri hukuken ona geri döner. Böyle olduğuna göre hazinenin beşte birini Tanrı'ya öde; geri kalan dört bölümüne rahatça sahip ol!" dedi. Kendisine "Kadı efendimizin kölesine ne söylemek istediğini pek anlamadım!" diye yanıt verdim. Ama "Her gün, fakirlere dağıtılmak üzere bin altın dinar verme yükümlülüğünü üstlenirim; yeter ki rahatım bozulmasın!" diye devam ettim. Kadı benim sözlerimi onayladı ve önerimi kabul etti.

Ama birkaç gün sonra Basra valisi tarafından gönderilen bir muhafız beni valinin huzuruna götürdüğü zaman, beni hoş bir tavırla karşılayan vali "Bana gösterdiğin takdirde, senden hazineni alacak kadar beni adaletsiz bulmazsın inşallah?" dedi. Kendisine "Tanrı, vali efendimizin ömrünü bin yıl uzatsın! Ama etimi kızgın kerpetenle koparsalar da, gerçekten benim tasarrufumda olan hazineyi ortaya çıkarmam. Bununla birlikte, tanıdığı yoksullara dağıtmak üzere vali efendimize her gün bin altın dinar öderim" diye yanıt verdim. Vali de kendisine oldukça hatırı sayılır gibi görünen bu miktarı duyunca, önerimi kabul etmekte kararsızlık göstermedi, beni epeyce ağırladıktan sonra yanından ayrılmama izin verdi.

Ve o zamandan beri, bu üç görevliye, kendilerine vaadettiğim günlük ödentiyi sadakatle ödüyorum. Ve karşılığında, Tanrı'nın bağışladığı ferahlık ve cömertlik içinde yaşamamı sürdürme imkânı sağlıyorlar. İşte, efendim, seni şaşırttığını anladığım ve senden başka hiç kimsenin enginliğini bilmediği servetimin kökeni budur!; demiş.

Genç Ebül Kasım, konuşmasını bitirince, halife, harika hazineyi görme arzusunun sınırında, ev sahibine "Ey cömert Ebül Kasım, gerçekten, dünyada senin eliaçıklığının en kısa zamanda tüketemeyeceği bir hazinenin bulunması mümkün müdür? Vallahi, buna inanamıyorum; ve eğer senden çok şey istiyor sayılmazsam, sana konukluğun kutsal hukukuna dayanarak kendi üzerime ve bir yemini çiğnenmez kılabilecek her şey üzerine yemin ederek ve güvenini kö-

tüye kullanmayacağıma söz vererek bana onu göstermeni rica ediyorum!" demiş.

Halifenin bu sözleri üzerine, Ebül Kasım'ın yüzünün rengi de, çizgileri de değişmiş ve üzgün bir sesle "Senin bu kadar meraklı olmandan ve bu arzunun ancak hiç de hoş olmayan bazı koşullarda yerine getirebileceğimden dolayı çok üzgünüm, efendim! Doğrusu seni evimden bir arzusu geri çevrilmiş ve bir dileği yerine getirilmemiş olarak göndermek içime sinmiyor. Bu durumda, gözlerini bağlamam ve silahsız ve başı açık olarak seni oraya götürmem gerekecek; ben de konukluk yasalarını çiğnediğin takdirde başına indirmek üzere elimde palayla seni izleyeceğim. Yine de, böylesine hareket etsem de, büyük bir tedbirsizlik yaptığımı ve aslında senin arzuna boyun eğmemem gerektiğini biliyorum. Ama, sonunda, bu mübarek günde bizim için ne yazılmışsa o olsun diyorum! Koşullarımı kabul etmeye hazır mısın?" diye sormuş. O da "Seni izlemeye hazırım ve bu koşulları ve benzeri binlercesini kabul ediyorum. Ve yerlerin ve göklerin Yaratanı üzerine yemin ediyorum ki, benim merakımı doyurduğundan ötürü pişmanlık duymayacaksın. Zaten, senin önlemlerini onaylıyor ve bunlara karşı hiçbir kötü niyet beslemiyorum!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Ebül Kasım, onun gözlerini bağlamış ve elinden tutarak geniş bir yaygınlığı olan bir bahçe içindeki gizli bir merdivenden indirmiş. Ve orada, birbiriyle çatışan birçok geçitlerden geçirdikten sonra, giriş yerini toprak seviyesinde büyük bir kayanın örttüğü derin ve geniş bir yeraltına sokmuş. İlkin aşağı doğru inen bir dehlizden yürümüşler, sonra da bunun açıldığı, seslerin çınladığı bir salona girmişler. Ebül Kasım gözlerindeki bağı burada çıkarınca halife, hayranlıkla bu salonun tüm bölme duvarlarının ve tavanın sadece üzerlerine kakılmış kızıl yakutlarla aydınlandığını görmüş. Ve bu salonun ortasında beyaz kaymak taşından çevresi yüz ayak tutan ve içi altın parçaları ve en coşkulu kafanın düşleyebileceği bütün değerli taşlarla dolu bir havuz bulunuyormuş. Ve bu havu-

zun çevresinde mucizevi bir topraktan fışkırırcasına on iki altın sütun bulunuyormuş.

Ebül Kasım halifeyi havuzun kenarına götürmüş ve ona "Bütün bu altın dinarları ve her renk ve şekildeki mücevherleri görüyorsun. Derinliği iki parmak kadar görülmekte ise de, aslında havuzun dibi bucağı yoktur! Ama göreceklerin henüz bitmedi!" demiş. Ve onu ikinci bir salona götürmüş; bölme duvarlarının aydınlanması bakımından bu da ilk salona benziyormuş; ama ortasında yontulmuş taşlarla ve damla taşlarla dolu bulunan ve kendisine hediye edilmiş olana benzer iki sıra ağaçla kenarları gölgelenmiş bulunan bir havuz varmış. Bu salonun kubbesinin ortasında çok parlak harflerle "Bu hazinenin sahibi, onun tükeneceğinden korkmasın; sonu gelmez bunun! Ve de onu, hoş bir yaşam geçirmek ve dost edinmek için kullansın; çünkü hayat bir kez yaşanır, bir daha geri gelmez; ve dostsuz geçen yaşam da yaşam değildir!" yazıtı bulunuyormuş.

Bunu izleyerek Ebül Kasım, konuğunu bunlardan aşağı kalmayan daha birçok salonda gezdirmiş; sonra da, onun bunca göz kamaştıran şeyleri görmekten yorulduğunu anlayınca, gözlerini yeniden bağladıktan sonra yer altından dışarı çıkarmış. Bir kez saraya ulaştıklarında halife rehberine "Efendim...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yirmi Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

Bir kez saraya ulaştıklarında, halife rehberine "Efendim, gördüklerimi gördükten ve bana verdiğin genç esir kızla iki sevimli çocuğa bakıp düşündükten sonra, senin sadece yeryüzünün en zengin

adamı değil, hiç kuşkusuz en mutlu adamı olduğuna da karar verdim. Çünkü sarayında Doğu'nun en güzel kızlarına ve deniz adalarının en güzel yeni yetmelerine de sahip olmalısın!" demiş. Genç adam da hüzünle "Kuşkusuz, efendim, konutumda büyük miktarda görülmedik güzellikte kölem var; ama anısı düşlerimi dolduran o güzel, o tatlı sevgili, benim yüzümden atıldığı Nil'in sularında kaybolduktan sonra, bunları nasıl sevebilirim? Ben, onsuz, bütün bu hazinelerle ve bu haremle yaşayacağıma, servet olarak Basralı bir hamalın kemerinde bulunan parayla yetinmeyi ve de gözde Sultan Lebibe'ye sahip olmayı yeğlerdim!" diye yanıt vermiş. Halife de Abdülaziz'in oğlunun duygularının sürekliliğine hayran olmuş; ama o, üzüntülerini gidermek için halifenin giriştiği tüm gayretleri boşa çıkarmış. Halife de kendisine gösterilen şahane kabulden dolayı teşekkür ederek kendi hanına dönmek üzere ondan izin istemiş; ve böylece kendi gözleriyle görerek, bir zindana attırdığı veziri Cafer'in iddiasının doğruluğundan emin olmuş. Ve ertesi gün, tüm hizmetçileri, genç kız ve genç oğlanlarla Ebül Kasım'ın eşsiz cömertliğine borçlu olduğu bütün hediyeleri alarak Bağdat'ın yolunu tutmuş.

El-Reşit saraya döner dönmez, çabucak büyük vezirinin özgürlüğünü sağlamış; ve onu önleyici bir tedbir olmak üzere cezalandırmış bulunduğundan dolayı ne kadar pişman olduğunu anlatmak için, iki genç oğlanı kendisine armağan etmiş ve ona tüm güvenirliğini geri vermiş. Ve sonra, ona, seyahatinin sonucunu anlatarak kendisine "Ve şimdi, ey Cafer, Ebül Kasım'ın güzel davranışını karşılayabilmem için ne yapmam gerektiğini söyle bana! Bilirsin ki şahların minnettarlığı onlara verilen zevki aşmalıdır. Bu eli açık Ebül Kasım'a hazinemdeki en nadir ve en değerli şeyleri göndermekle doyum sağlasam bile, bu, onun için pek bir şey ifade etmeyecektir. Böyle olunca ne yapayım da cömertlikte onu aşayım?" diye sormuş. Cafer de "Ey Emir-ül-Müminin, minnet borcunu ödemek için bulacağın tek yol, Ebül Kasım'ı Basra sultanı yapmandır!" diye yanıt vermiş, El-Reşit "Doğruyu söylersin, vezirim, Ebül Kasım ile ödeşme-

nin en iyi yolu budur. Sen şimdi doğruca Basra'ya git ve ona tayinine dair fermanı götür, teslim et; sonra da onu buraya getir ki, bunu sarayımızda kutlayalım!" diye yanıt vermiş. Cafer de işitip itaat ettiği cevabını vermiş; ve vakit geçirmeksizin Basra'ya doğru yola çıkmış El-Reşit de Sitt Zübeyde'yi dairesinde bulmaya gitmiş ve sadece kupayı kendisine alıkoyarak genç kızı, ağacı ve tavusu ona armağan etmiş; Zübeyde genç kızı öylesine harika bulmuş ki, gülerek kocasına, onu, öteki armağanlardan daha büyük bir zevkle kabul ettiğini söylemiş. Sonra ona, bu şaşırtıcı gezinin ayrıntılarını anlattırmış.

Cafer'e gelince, olup biteni ve konutunda misafir etmiş bulunduğu kişinin aslında kim olduğunu kendisine anlatmakta özen göstererek, Ebül Kasım ile birlikte Basra'dan geri dönmekte gecikmemiş. Genç adam taht salonuna girince, halife onun onuruna ayağa kalkmış ve onu bir oğul gibi kucaklamış. Ve bizzat kendisi onunla birlikte hamama gitmek istemiş; bu, onun tahta geçtiğinden beri kimseye bağışlamadığı bir onurmuş. Ve yıkanmalarından sonra, kendilerine şerbet, kurabiye ve meyveler sunulduğu sırada, saraya yeni alınmış olan bir esire şarkı söylemiş. Ama Ebül Kasım genç esirenin yüzüne bakar bakmaz bir feryat koparıp bayılmış. El-Reşit de, derhal onun yardımına koşarak onu kolları arasına almış ve yavaş yavaş kendine getirtmiş.

Genç şarkıcı, bir balıkçının Nil'in sularından kurtararak bir esir tacirine satmış bulunduğu Kahire sultanının eski gözdesinden başkası değilmiş. Bu tacir de, onu hareminde uzun uzadıya tuttuktan sonra Bağdat'a getirmiş ve Emir-ül-Müminin'in eşine satmış bulunuyormuş.

Ve böylece Ebül Kasım, Basra sultanı olduğu gibi, sevgilisini de yeniden bulmuş; ve onunla birlikte zevklerin İmha Edicisi, mezarların acımasız İnşacısı kendilerine ulaşıncaya kadar, mutluluk içinde yaşamışlar!

"Ama, ey bahtıgüzel şah, bu öykünün, uzaktan yakından CANA-YAKIN ZİNA ÇOCUĞUNUN KARMAŞIK ÖYKÜSÜ kadar şaşırtıcı ve ahlaksal yararla dolu olduğunu sanma!" diyerek sözünü sürdürmüş Şehrazat. Şah Şehriyar da, kaşlarını çatarak "Sen hangi zina çocuğundan söz ediyorsun, Şehrazat?" diye sormuş. Vezirin kızı da "Kesinlikle şimdi sana hareketli yaşamını anlatacağım kişinin!" diye yanıt vermiş.

Ve demiş ki:

CANAYAKIN ZİNA ÇOCUĞUNUN KARMAŞIK ÖYKÜSÜ

Anlatırlar ki, ama en iyisini Tanrı bilir, bir zamanlar, Arap cetlerimizin yaşadığı kentlerden bir kentte, meslek bakımından soy kütükleri uzmanı olan üç dost yaşarmış. Tanrı dilerse, bunun anlamı daha sonra açıklanacaktır. Bu üç dost, aynı zamanda yiğitler içinde seçkin yiğitler oldukları gibi kurnazların içinde de en kurnazlardan imişler. Öylesine kurnazmışlar ki, sırf alay olsun diye, kendisine fark ettirmeden bir cimrinin kesesini soyabilirlermiş. Ve her Allah'ın günü, kendi maksatlarına ulaşma uğruna, tenha bir handa kiraladıkları bir odada toplanırlar ve burada kimse kendilerini rahatsız etmeksizin kentte oturanlara oynayacakları oyunlar ya da günlerini neşeyle geçirmek için yapacakları şeyler hakkında kendi keyiflerince tartışırlarmış. Ama şunu da söylemek gerekir ki, yaptıkları şeyler ve davranışları ve tutumları seçkin; ve yüzleri hoş olduğundan çoğunlukla kötülükten uzak ve yakışık alacak şekildeymiş. Ve tam bir kardeş topluluğu içinde birbirine bağlı bulunduklarından, kazançlarını az olsun biraraya getirir ve onu tam bir eşitlikle bölüşürlermiş. Ve de daima bu kazançlarının yarısını azık alma, öbür yarısını da dolu bir günden sonra gelen geceleyin kafayı bulmak üzere haşhaş almak için harcarlarmış. Ve yanan mumların önünde onların kafayı bulmaları, daima uygun biçimde olur; ve asla kavga ya da kötü sözlerle tartışmaya dönüşmez, tam da tersi olurmuş! Çünkü haşhaş onların temeldeki niteliklerini yüceltir ve zekâlarını canlandırırmış. Ve bu anlarda, onları dinleyenler için zevk oluşturan gerçekten harika tuhaflıklar bulurlarmış.

Günün birinde, haşhaş beyinlerinde tahammür ettiğinden, onlara daha önce hiç duymadıkları bir cesaret esinlemiş. Çünkü, bu kez birlikte tasarladıkları tertip gereği erkenden şahın sarayını çevreleyen bahçenin önünde bulunmuşlar. Ve orada, âdetlerine aykırı olarak birbirlerine sövüp saymaya, en şiddetli şekilde lanetler savurmaya, sert hareketler ve iri iri açılan gözlerle birbirlerini öldürmekle ya da en azından düzmekle tehdit ederek göz göre göre kavga etmeye başlamışlar. Bahçesinde dolaşmakta olan sultan, onların haykırışlarını ve yükselen gürültüyü işitince "Bu gürültüyü yapan herifler bana getirilsin!" demiş. Ve hemen mabeyincilerle hadımağaları onları yakalamaya koşmuşlar ve adamakıllı sopalayarak sultanın önüne getirmişler.

Bunlar huzura gelir gelmez, vakitsiz bağırıp çağırmalarıyla sabah gezintisi sırasında tedirgin olan sultan, onlara öfkeyle "Siz kimsiniz, pis herifler? Ve neden utanmadan hükümdarınızın sarayının duvarları altında dövüşüp duruyorsunuz?" diye sormuş. Onlar da "Ey zamanın şahı, biz, sanatımızın ustalarıyız. Ve her birimiz ayrı bir sanat icra eder. Ağız dalaşı etmemizin nedenine gelince, efendimiz bizi bağışlasın, kesinlikle sanatımız yüzündendir! Çünkü biz, mesleklerimize en mükemmel şekilde egemen olmakla, bunların yüceliği üzerine tartışıyorduk ve her birimiz meslek bakımından diğer ikisinden daha üstün olduğunu iddia ediyordu. Bir sözden ötekine atlayarak, kendimizi öfkeye kaptırdık. Sonra da aralardaki mesafe çok yakın olduğundan sövüp saymaktan kaba davranışlarda bulunmaya geçtik. Ve böylece, efendimiz sultanın varlığını unutarak birbirimize karşılıklı olarak ibneler, orospu çocukları ve zebb yutucular gibi hakaretler savurduk! Şeytanın Allah belasını versin! Öfke kötü bir danışmandır efendim! En iyi yetişmiş kişilere bile saygıyı kaybettirir. Bilseniz ne kadar utanıyoruz! Hiç kuşkusuz, sultan efendimizin bize merhametsizce davranmasını hak ettik!" demişler. Sultan da onlara "Peki, sizin meslekleriniz nedir?" diye sormuş. Üç dosttan ilki sultanın önünde kapanıp yeri öptükten sonra ayağa kal-

kıp "Ben, ey sultanım, değerli taşların kıymetlerini ölçerim ve beni hemen hemen genellikle taş biliminde en seçkin yetenekle donanmış bir bilgin olarak tanırlar!" demiş. Sultan da çok şaşarak, ona "Vallahi! Hayırsız suratına bakılırsa, sende bir bilginden çok bir kopuk hali var! Ben ilk kez aynı adamda bilim ile hergeleliğin birleştiğini görüyorum! Ama ne olursan ol, sen bana taşın künyesini okuma biliminin ne olduğu izah edebilir misin?...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yirmi Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Ama ne olursan ol, sen bana, taşın künyesini okuma biliminin ne olduğunu izah edebilir misin?" demiş. O da "Bu, değerli taşların kökenini ve cinsini anlama bilimidir; ve de onların, gözün bir bakışıyla sahte olup olmadıklarını anlama ve birilerini diğerlerinden, bakarak, dokunarak ayırma sanatıdır" diye yanıt vermiş. Sultan, kendi kendine "Ne garip iş bu böyle! Ama ben onun bilimini denetlemeyi ve yeteneğini ölçmeyi bilirim!" demiş. Sonra da ikinci haşhaş yutucuya yönelmiş ve ona "Ya sen, senin mesleğin nedir?" diye sormuş. İkinci kişi de sultanın önünde yeri öpüp saygı duruşunda bulunduktan sonra, ayağa kalkmış ve "Bana gelince, ey zamanın şahı, ben atların soy kütüğü bilimcisiyim; ve beni atların soylarını ve kökenlerini tanımada Araplar arasında en bilgili adam olarak tanırlar. Çünkü, daha ilk bakışta, aldanmaksızın, bir atın Anaze kabilesinden mi, Müteyr kabilesinden mi, Beni–Halit kabilesinden mi, yoksa Zafir ya da Cebel–Şemmar kabilesinden mi geldiğine hükmederim. Ve kesinlikle, Necet'in yüksek yaylalarında mı, yoksa Nefut otlakla-

rında mı otladığını; Küheylan el-Ayuz ırkından mı ya da Seglavi-Cedran veya Seglavi-Şeyfi ya da Hamdani-Simri veya Küheylan el-Kruş ırkından mı olduğunu bulabilirim. Şöylece uzaktan, ayak üzeri, bakarak bir atın dört nal olarak, rahvan olarak, tırıs olarak, verilen sürede koşup koşmayacağını söyleyebilirim. Hayvanın görülmeyen hastalıklarını, ilerde meydana çıkabilecek hastalıklarını ortaya koyabilirim; ve de babasının, anasının ve beşinci kuşağa kadar önceki cetlerinin hangi hastalıktan öldüklerini söyleyebilirim. Ve iyi edilmez diye adı çıkmış at hastalıklarını iyi eder, can çekişmekte olan bir atı ayak üzerine kaldırabilirim. İşte, ey zamanın şahı, bunlar benim bildiklerimin sadece bir bölümüdür; çünkü yeteneklerimi abartma korkusuyla bilgimin öteki ayrıntılarını saymayı göze alamıyorum. Ama Allah en iyisini bilir!" demiş. Ve bunları söyledikten sonra, utanarak başını eğmiş.

Sultan da bunları duyup işiterek, kendi kendine "Vallahi! Aynı zamanda hem bilgin hem de kopuk olmak şaşırtıcı şey! Ama söylediklerini denetleyip soybilimci olarak niteliğini kanıtlamayı bilirim ben!" demiş. Sonra üçüncü kütükbilimciye dönerek ona da "Ya sen, ey üçüncü kişi, senin mesleğin nedir?" diye sormuş. Hepsinden daha ince zekâlı olan üçüncü haşhaş yutucu, gerekli saygıyı gösterdikten sonra "Ey zamanın şahı, benim mesleğim, hiç tartışmasız, en güç olanıdır. Çünkü arkadaşlarım şu iki bilimadamı, taşların ve atların soybilimcileridirler; bense insan cinsinin soy kütüğünün bilimcisiyim. Ve eğer arkadaşlarım en seçkin bilimadamlarından birileri iseler, ben, hiç tartışmasız, onların başına taç olacak değerdeyim. Çünkü, başımın tacı efendim, ben genellikle çocuğun anasının zorlukla bilebildiği, babasının da cahili olduğu benzerlerimin gerçek kökenini, dolaylı kökenlerini değil, dolaysız kökenlerini tanıma kudretiyle donanmışımdır. Bil ki, gerçekte, bir adama tek bir bakışta ya da sesinin tınlamasını bir kez işitmekle, hiç tereddüt etmeden, ona, meşru bir çocuk mu, yoksa zina ürünü mü olduklarını ve de fazladan analarının ve babalarının da meşru ya da meşru olmayan çift-

leşme ürünü mü olduklarını söyleyebilir ve kendilerine aile üyelerinin doğuşlarının meşru mu, gayri meşru mu olduğunu açıklayabilirim; ve bunu, Tanrı'nın lütfu ve en seçkin dualarının üzerlerine olası ceddimiz İbrahim oğlu İsmail'e kadar sürdürebilirim! Ve aynı şekilde Yüceler Yücesi Nasip Dağıtıcı'nın bana nasip ettiği bilim sayesinde birçok soylunun doğuştan asaletlerinin yerinde olup olmadığını ve en kesin şekilde bulduğum kanıtlarla onların, analarının bir deveciyle mi, bir eşekçiyle mi, kimi zaman bir aşçı ya da sahte hadımağasıyla mı, kimi zaman da bir zenci köleyle mi ya da benzer biriyle çiftleşerek mi peydahlandıklarını ortaya çıkarırım. Ve eğer, efendim, incelediğim kimse bir kadınsa, aynı şekilde peçesinin ardından yüzüne bakarak ırkını, kökenini, hatta ana ve babasının mesleğini söyleyebilirim! Ve işte ey zamanın şahı, tüm bildiklerimin sadece bir bölümüdür bunlar! Çünkü insanın soy kütüğü hakkındaki bilim öylesine engindir ki, sadece birkaç dalını sana sayabilmem için efendimiz sultanın gözlerine sakil varlığımı sunarak bütün bir günü burada geçirmem gerekir! Böylece, sultanım, gördüğünüz gibi benim bilgim şurada gördüğünüz bilgin arkadaşlarımınkinden daha hayranlık verici ve daha derindir; çünkü yeryüzünde benden başka hiçbir kimse bu bilgilere sahip değildir; benden önce de hiç kimse sahip değildi. Ama bilim bize Allah'tan gelir ve tüm bilgiler onun verileridir ve onun verilerinin en iyisi de alçakgönüllü olma erdemidir!" diye yanıt vermiş.

Ve böylece konuştuktan sonra, üçüncü soy kütüğü bilimci de başını tevazuyla eğerek yeniden saygı duruşunda bulunmuş ve şahın huzurunda el pençe divan duran arkadaşlarının yanına çekilmiş. Şah da şaşırmanın sınırında, kendi kendine "Vallahi, bu ne müthiş şey böyle! Eğer bu üçüncü kişinin söyledikleri doğru çıkarsa, hiç kuşku yok ki, bu devrin ve tüm devirlerin en olağandışı bilimadamıdır bu! Dolayısıyla ben bu üç kütükbilimciyi, şaşırtıcı bilimlerini denemeye yarayacak bir fırsat çıkıncaya kadar sarayımda tu-

tayım. Ve iddiaları temelsiz çıkarsa, onları kazığa oturtayım!" demiş.

Kendi kendine böylece konuşarak sultan büyük vezirine dönüp ona "Bu üç bilgin, kendilerine sarayda bir oda ve her gün bir ekmek, bir parça et ve canlarının istediği kadar su verilerek göz önünde tutulsun!" demiş. Bu emir hemen o an o saatte yerine getirilmiş; ve üç dost, birbirlerine bakarak sanki gözleriyle "Aman ne cömertlik ha! Biz asla böylesine eli açık ve de kavrayışlı bir şahtan söz edildiğini duymamıştık! Ama, vallahi! Biz boşu boşuna soy kütüğü bilimcisi olmadık. Ve er ya da geç bizim de marifet göstereceğimiz saat gelecek!" der gibiymişler.

Sultana gelince, onun beklediği fırsat çok geçmeden belirmiş. Gerçekten, komşu şahlardan biri ona, aralarında harika güzellikteki beyaz ve saydam, suyu horoz gözünden daha saf, değerli bir taş da bulunan pek çok nadir armağan göndermiş. Sultan da, değerli taşlar üzerinde bilgi sahibi bilimciyi hatırlayarak onu çağırtmış; ve taşı gösterdikten sonra, bunu inceleyip hakkında ne düşündüğü kendisine söylemesini istemiş. Ama o "Efendimiz şahımızın başı için, parıltısıyla saydam görünse de, bu taşı öyle uzun boylu incelemek için elime alıp bakmama hiç gerek yok. Çünkü, onun değerine ve güzelliğine hükmetmek için, gözlerimi kapayıp sol elimin küçük parmağıyla dokunmam yeter!" diye yanıt vermiş. Şah da, ilk defakinden de daha fazla şaşırarak kendi kendine "İşte şimdi, onun iddialarını ölçebilmenin zamanı geldi!" demiş. Ve taşı, taşbilimcisine uzatmış; o da gözleri kapalı, sadece küçük parmağını uzatarak hafifçe taşa dokunmuş. Ve birdenbire canlı bir hareketle irkilmiş ve elini, sanki ısırılmış ya da yanmış gibi sallamış ve "Efendim, bu taşın hiçbir değeri yoktur; çünkü, değerli taşların nadir cinsinden olmadığı gibi, göbeğinde de bir kurt var!" demiş.

Sultan da, bu sözleri duyunca öfkenin burnuna kadar yükseldiğini duyumsamış ve "Sen ne diyorsun, ey pezevenk çocuğu! Bu taşın harika bir suyu olduğunu ve şahlardan biri tarafından gönderildiği-

ni bilmiyor musun?" diye haykırmış. Öfkesinden başka şeye kulak asmayarak kazıkçıbaşısını çağırtmış ve ona "Bu alçak yalancının dibini del!" buyruğunu vermiş. Olağandışı bir dev olan kazık celladı, taş bilimciyi bir kuş gibi havaya kaldırmış, onu delinecek yerini delmek üzere kazığa geçirmeye hazırlanmış; ama o sırada tedbirli, ılımlı ve sağduyu sahibi yaşlı bir kişi olan büyük vezir, sultana "Ey zamanın şahı, kuşkusuz bu adam yeteneklerini zorluyor olmalı ve abartı da cezalandırılmalıdır. Ama belki de ileri sürdüğü sav, tam anlamıyla gerçekdışı değildir; bu durumda onun ölümü, Evrenin Hakimi'nin katında yeterince haklı görülmeyebilir. Oysa, sultanım, bir insanın hayatı, ne denli değerli de olsa, en değerli mücevherden daha değersiz değildir; ve Kutsal Tartıcı'nın elindeki terazide daha da ağır çeker! Bundan dolayı, bu kişinin cezalandırılmasını, suçu iyice kanıtlanasıya kadar erteleyin! Bu kanıt da mücevheri ikiye parçalamadan elde edilemez. Bu taşın göbeğinde kurt bulunursa, adam haklı çıkacaktır; ama taş lekesiz ve içi çürüklükten arınık ise, bu adamın cezası, kazıkçıbaşı tarafından yerine getirilir!" demiş.

Sultan da büyük vezirinin sözlerinin haklılığına inanarak "Bu taş ikiye ayrılsın!" demiş. Ve o anda taşı kırmışlar. Şahla orada bulunanların hepsi, aynı taşın göbeğinden beyaz bir kurdun çıktığını görmekle şaşkınlığın sınırında şaşakalmışlar. Ve bu kurt, havayla temas ettiği anda kendiliğinden yanıp tutuşarak varlığından tek bir iz bırakmaksızın bir anda tükenmiş.

Sultan heyecanını yenince, taş bilimciye "Sen hangi araçla, taşın göbeğinde hiçbirimizin göremediği bir kurt bulunduğunu fark edebildin?" diye sormuş. Taşbilimci, alçakgönüllülükle "Küçük parmağımın ucunda bulunan gözün görüşünün duyarlılığı ve bu parmağın taştaki soğuk ve sıcaklığı hissetmesinin keskinliği sayesinde!" diye yanıt vermiş.

Sultan da onun bu bilgisine ve ustalığına hayranlık duyarak kazıkçıbaşıya "Onu bırak!" demiş. "Ona bugün ekmek ve et olarak çift tayın ve canının istediği kadar su verilsin!" diye eklemiş.

Ve işte taş soybilimcisinin durumu böyleymiş.

At soybilimcisinin durumuna gelince, onunki de şöyle:

Bu mücevher olayından bir süre sonra, sultan, Arabistan'ın içerlek yerlerinden bir yerdeki bir kabile reisinden onun sadakatinin bir nişanesi olarak doru renkli, harika güzellikte bir at almış. Aldığı bu armağanla büyülenmiş olan şah, bütün günlerini ahırda onu hayranlıkla seyrederek geçirmiş. Sonra da sarayda atların seceresinden anlayan bir soybilimci olduğunu hatırlayarak kendisinin huzuruna getirilmesi için buyruk vermiş. Ve önüne getirilince, ona "Ey kişi, daha çok bir zaman geçmedi, bir gün bize, kendine özgü yollarla atları değerlendirdiğini iddia edip durmuştun. Şimdi bize atların kökeni ve soy sopu üzerindeki bilgini göstermeye hazır mısın?" demiş. İkinci kütükbilimci de "Hiç kuşkunuz olmasın, ey zamanın şahı!" diye yanıt vermiş. Sultan "Beni kullarının üzerine hükümdar tayin eden ve varlıklara ve eşyaya 'Ol!' demekle vücut veren Tanrı'nın gerçekliği üzerine yemin ederim ki, şayet beyanında en küçük hata, yanlışlık ya da karmaşıklık olursa, seni en berbat ölümle öldürtürüm!" diye haykırmış. O da "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Sultan da, o zaman "At şu soybilimcinin önüne getirilsin!" demiş. Ve soylu hayvan önüne getirilince, soybilimci, ona şöylece bir tek göz atmış, sonra yüzünü ekşitip gülmüş ve sultana dönerek "Gördüm ve anladım!" demiş. Sultan da "Neyi gördün ve neyi anladın, be adam!" diye sormuş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

... Soybilimci, ona şöylece bir tek göz atmış, sonra yüzünü ekşitip gülmüş ve sultana dönerek "Gördüm ve anladım!" demiş. Sultan da "Neyi gördün ve neyi anladın, be adam?" diye sormuş. Soy kütüğü bilimcisi de "Ey zamanın şahı, bu atın gerçekten nadir bir güzelliği, yüce bir soyu var; ve de ölçüleri uyumlu, revişi gururlu; aynı zamanda gücü büyük, hareketleri de istendiği gibi; omzu ip ince, boynu şahane, eyeri yüksek, bacakları çelik gibi, kuyruğu kalkık ve de mükemmel kıvrımlı; yeleleri ağır ve yeri süpürüyor; başına gelince, Arap atlarının başlarına özgü tüm belirgin özellikleri taşıyor, küçük değil büyücek ve kulakları gözlerinden epeyce uzak mesafede, bir gözü de öbürüne epeyce büyücek mesafede ve bir kulağından öbürüne azıcık bir mesafesi olarak üst bölümleri gelişmiş; alnı kabarık; gözleri pırıl pırıl ve başında tam yerinde ve ceylan gözleri gibi güzel; gözlerinin yöresindeki derisi tüysüz ve parlak siyah; yanak kemikleri büyük ve zayıf, çene kemiği ise belirgin; yüzü aşağıya doğru hemen daralıyor ve sonlarına doğru neredeyse noktaya dönüşüyor; burun delikleri istirahat halindeyken ince bir yarık gibi yüzle aynı düzeyde kalıyor; ağzında alt dudağı üst dudağından daha yüksek; kulakları geniş, uzun, ince ve karaca kulakları gibi narin kesimli; ve nihayet her bakımdan harika bir hayvan bu. Ve doru rengi, renklerin sultanıdır. Hiç kuşkusuz bu at, şayet gözüme takılan bir tek kusuru olmasa, yeryüzündeki atların şahı olur ve eşi hiçbir yerde bulunmazdı!" demiş.

Sultan sevdiği atın, soy uzmanının hayvana baştan savma basit bir bakış fırlattıktan sonra yaptığı bu tanımlamasını işitince, ilkin hayran kalmış; daha sonra, bir kusuru bulunduğunu işitince, gözleri alev saçmış ve göğsü daralmış; ve öfkenin titrettiği bir sesle, soybilimciye "Sen ne diyorsun, ey hilebaz alçak? Ve bunca mükemmel ve

soylu Arap ırkının sonuncu dölü olan bu atta nasıl bir kusur bulursun?" diye sormuş. Ve soybilimci de, heyecanlanmadan "Sultanı, kölesinin sözleriyle bu denli öfkelenirse, kölesi artık başka şey söyleyemez!" diye yanıt vermiş. Sultan "Ne söyleyeceksen söyle!" diye haykırmış. Adam da yeniden söz alarak "Şahım, özgürce konuşma fırsatı vermedikçe konuşmak istemem!" demiş. Şah da "Peki, hadi söyle bakayım, hiçbir şey de gizleme!" demiş. O zaman adam "Bil ki, ey şahım, bu at babasından yana saf kan ve gerçekten değerli bir attır, ama sadece babasından yana! Anasına gelince, bundan söz etmekten çekinirim!" demiş. Şah da, yüzü karmakarışık, öfke içinde "Kimmiş anası, çabucak bize söyle!" diye haykırmış. Soybilimcisi de "Vallahi efendim, bu harika atın anası, çok değişik türden bir hayvandır. Çünkü bu bir kısrak değil, ama bir dişi mandadır!" demiş.

Soybilimcisinin bu sözlerini duyan sultan, öfkenin sınırına ulaşırcasına öfkelenmiş ve ilkin şişinmiş, sonra da şişkinliği inmiş ve ilkin tek bir söz söyleyememiş; daha sonra "Ey soybilimci köpeği, senin yaşamandansa ölmen yeğdir!" diye haykırmış. Sonra da kazıkçıbaşısına işaret ederek, ona "Bu soybilimcinin dibini del!" demiş; kazıkçıbaşı denen dev de, kollarıyla sarıp soybilimcisini yerden kaldırmış ve kıçını söz konusu edilen delici kazığın üzerine gelecek şekilde ayarlamış; ve daha sonra kollu delgiyi işleterek onu kazıklamak üzere tüm ağırlığıyla aletin üst tarafına yerleştirmişken, adalet ve sağduyuyla donanmış büyük vezir "Hükümdarım efendim, soybilimcisi böylesine safkan bir atın ana olarak dişi bir mandadan doğduğunu iddia edecek kadar tedbirsiz ve akılsız biri! Ama, yine de cezaya layık olduğunun kanıtlanması için, önce onu Arap kabilesinin reisi adına buraya getiren seyisi çağırıp dinlemek gerek! Sultanımız efendimiz, onu, bu soy uzmanının yanında sorgulasın ve bu atın şeceresini gösteren ve ırkını ve kökenini saptayan belgeyi bize vermesini kendisinden istesin! Çünkü biliyoruz ki, safkan atların boyunlarında asılı olması gereken, kılıf içinde bir şahadetnamesi vardır ve ora-

da özellikleri ve şeceresi bulunur!" diyerek şahtan cezayı birkaç dakika geciktirmesini rica etmiş.

Seyis, sultanın huzuruna getirilince ve kendisine sorulanı işitip anlayınca "İşitim ve itaat ettim! İşte şahadetname burada!" diye yanıt vermiş. Ve bağrından, işlenmiş ve üzeri firuze taşlarla süslenmiş deriden küçük bir kese çıkarıp bunu sultana vermiş; o da acele iplerini çözerek oradan, üzerine atın doğduğu kabilenin tüm ileri gelenlerinin mühürlerini taşıyan ve tayın doğumu sırasında ana ve babanın kimliğine tanıklık eden bir kâğıt çıkarmış. Bu belge, kesin bir şekilde, söz konusu yavru tayın baba olarak Seglavi–Cedran soyundan safkan bir aygır; ana olarak, aygırın deniz kenarında gezerken rastladığı ve üç kez aştığı ve üzerindeyken belirgin bir coşkuyla kişnediği dişi bir manda olduğunu gösteriyormuş. Ve de zamanı gelince bu dişi mandanın atlılar tarafından yakalanarak doru bir tay doğurduğu ve buna bir yıl süreyle, kabilenin ortalık yerinde kendisinin süt verdiği yine bu belgede belirtilmiş bulunuyormuş.

Ve de kâğıtta yazılanın içeriği özetle buymuş.

Sultan, büyük vezirin bizzat kendisine okuttuğu bu kâğıdın belirttiği kabile şeyhlerinin ve tanıkların adlarını taşıyan mühürleri görünce, bunca garip bir olayla karşılaşmaktan son kertede şaşırıp kalmış; ve aynı zamanda, soybilimcisinin de kâhinlere yaraşır bilimine ve atın şeceresini bilmekteki sarsılmaz uzmanlığına hayran olmuş. Ve kazıkçıbaşıya dönerek, ona "Onu, delici aygıtın tahtası üzerinden indir!" demiş. Ve kazıktan kurtulup önünde saygı duruşunda bulunan adama "Sadece bir kez göz atmakla, bu tayın soyunu, kökenini, niteliklerini ve doğumunu nasıl anlayabildin? Çünkü iddian doğru çıktı, vallahi! Ve reddedilemez şekilde kanıtlandı. Bana çabucak bu şahane hayvanın kusurunu hangi işaretlere göre anladığını açıkla!" demiş. Soy uzmanı da "Bunun açıklanması çok kolay! Bunun için sadece atın toynaklarına bakmam yetti! Efendimizin de benim gibi onlara bakması meseleyi anlaması için kâfi gelecektir!" diye yanıt vermiş. Şah da hayvanın ayaklarına bakmış ve bunların at-

larınki gibi bütün, hafif ve yuvarlak olacak yerde, tıpkı mandalarda olduğu gibi çatallı, kalın ve uzun olduğunu görmüş. Ve sultan bunu görünce "Tanrı Güçlülerin en Güçlüsü'dür!" diye haykırmış. Ve hizmetkârlarına dönerek onlara "Bu soybilimcisine bugün çift et öğünü, iki ekmek somunu ve canının istediği kadar su verin!" demiş.

Ve işte onun durumu da böyleymiş! İnsan türü üzerine soy kütüğü bilimcisine gelince, onun durumu da bir başka türlü olmuş.

Gerçekten, sultan, taş değerlemesi yapanın mücevherde bulunan kurdu, diğerinin de safkan bir aygırla bir dişi mandadan doğmuş bulunan tayı saptadığını görüp ortaya çıkan bu olayların oluşumuna tanıklık edince ve iki adamın akıl durduran bilgilerini kendisi denetleyince; içinden "Vallahi bilmiyorum ama, tasavvur ediyorum ki, üçüncü kopuk, herhalde, bunlardan da harika bir bilgin olmalı! Ve kim bilir bizim bilmediğimiz ne cevahirler yumurtlayacak!" diye düşünmüş. Ve onu hemencecik yanına çağırtmış ve ona "Kuşkusuz, benim önümde, insan cinsi konusunda soy kütüğü bilimi uzmanı olarak, genellikle çocuğun anası pek bir şey bilmez, babasıysa konunun cahiliyken, insanın doğrusal kökenini saptayabileceğin hakkında ileri sürdüğün savlarını unutmamışsındır. Ve yine de, benzer bir savı kadınlar konusunda da ileri sürmüştün. Şimdi, senin hâlâ aynı fikirde ısrar edip etmediğini anlamak ve eğer böyleyse bunu gözümüzün önünde kanıtlamanı görmek istiyorum!" demiş. İnsan soy kütüğü uzmanı olan üçüncü haşhaş yutucu "Ben böyle konuştum, ey zamanın şahı ve bunu tekrarda ısrar ediyorum. Ve Tanrı en Yücedir!" diye yanıt vermiş.

O zaman sultan tahtından ayağa kalkmış ve adama "Gel benim ardımdan!" demiş. Adam da âdeta aykırı olarak, ama daha önce hadımağalarıyla haber yollayıp örtülerine bürünmelerini ve yüzlerini örtmelerini bildirdikten sonra onu haremine götüren sultanın ardında yürümüş. Ve tam o sırada ikisi birden sultanın gözdesi olan kadına ait dairenin önüne gelince, sultan, soy kütüğü bilimcisine dönmüş ve ona "Hanımının önünde saygı duruşunda bulun, sonra ona

bak ve bana dönüp ne gördüğünü anlat!" demiş. Haşhaş yutucu da, gözdenin önünde saygı duruşunda bulunup ona bakarak geri döndükten sonra, sultana "Onu inceledim, ey zamanın şahı!" demiş. Oysa onun yüzüne sadece bir kez bakmış bulunuyormuş. Sultan da ona "Bu durumda, ardımdan gel bakalım!" demiş. Haremden çıkmış ve soy kütüğü bilimcisi de taht salonuna ulaşıncaya kadar onun ardından yürümüş. Sultan salonu boşalttıktan sonra, büyük veziri ve soy kütüğü bilimcisiyle yalnız başına kalmış ve ona "Hanımında ne buldun bakalım?" diye sormuş. O da "Efendim, kendisinde zarafet, güzellik, şıklık, tazelik, alçakgönüllülük ve güzelliğin tüm niteliklerini ve mükemmelliğini taşıyan bir kişi gördüm. Ve kuşkusuz! Kendisinde eksik olan hiçbir şey görmedim; çünkü onda yüreği büyüleyecek ve gözleri şenlendirecek her şey var; bir başka deyişle, orantı ve uyumla dolu! Ve kuşkusuz, dış görünüşüne ve bakışına ruh veren zekâsına bakarak bir karar verecek olursam, iç dünyasında incelik ve anlayışın arzu edilen tüm niteliklerini bulunduruyor. Ve işte sultan hanımda gördüğüm şeyler bunlar, efendim! Ama en iyisini Tanrı bilir!" diye yanıt vermiş. Ama sultan "Bütün bunlar yeterli değil, ey soy kütüğü bilimcisi; benim saygın gözdem olan hanımının kökeni hakkında ne bulduğunu söyle bana!" diyerek haykırmış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yirmi Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

... Soy kütüğü bilimcisi, sultana "Ve işte sultan hanımda gördüğüm şeyler bunlar, efendimiz! Ama en iyisini Tanrı bilir!" diye yanıt

vermiş. Ama sultan "Bütün bunlar yeterli değil, ey soy kütüğü bilimcisi; benim saygın gözdem olan hanımının kökeni hakkında ne bulduğunu söyle sen bana!" diyerek haykırmış. Soy kütüğü bilimcisi de, hemen itinalı ve ölçülü bir tavır takınarak "Bu biraz ince bir mesele, ey zamanın şahı, konuşmam mı gerek, yoksa susmam mı, bilmiyorum!" diye yanıt vermiş. Sultan da "Bu ne demek Allah aşkına! Ben seni buraya konuşasın diye getirttim! Haydi, ne biliyorsan ortaya dök ve sözlerini iyi tart ey kopuk!" diye haykırmış. Soy kütüğü bilimcisi de, heyecanlanmadan "Efendimizin yaşamı üzerine yemin ederim ki, eğer güzelliğine gölge düşüren doğuştan gelme bir kusuru olmasaydı, bu hanım, Tanrı'nın yaratıkları arasında en mükemmeli olabilirdi!" demiş.

Bu son sözleri işitip bu kusur sözcüğünü duyunca, sultan kaşlarını çatmış ve hiddete kapılarak kılıcını çekmiş ve "Ulan köpek, köpoğlu köpek, sen kuşkusuz bana gözdemin herhalde bir dişi mandadan doğduğunu ya da gözünde bir kurt bulunduğunu ya da bir başka tatsız şey söyleyeceksin! Ah, binlerce utanmaz boynuzlunun çocuğu, bu kılıç senin boyunu enine katacaktır!" diyerek başını uçurmak üzere soy kütüğü bilimcisinin üzerine saldırmış. Ve tedbirli ve haksever büyük vezir elini tutmasa ve ona "Efendim, bu adamın hayatına son vermeden önce suçundan emin olman daha iyi olur!" demeseymiş ona bir yudumda kesin olarak ölümü içirtecekmiş. Sultan da devirip ayağının altına aldığı adama "Peki, konuş bakalım! Gözdemde bulduğun bu kusur neymiş?" diye sormuş. İnsan türünün soy kütüğü bilimcisi de, aynı sakin sesle "Ey zamanın şahı, senin bir güzellik ve mükemmellik harikası saygın gözden olan hanımım, Gaziye aşiretinden serbest bir kadının, bir çenginin, bir fahişenin kızıdır!" demiş.

Bu sözleri duyunca sultanın öfkesi öylesine yoğunlaşmış ki, haykırışlar boğazında düğümlenmiş. Ancak bu durum birkaç saniye sonra geçince, büyük vezirine dönerek, ona "Hemen git ve bana, sarayımın yönetim görevlisi olan gözdemin babasını çağır!" diyebil-

miş. Ve üçüncü haşhaş yutucu olan soy kütüğü bilimcisini dizlerinin altında tutmayı sürdürmüş. Ve gözdesinin babası gelince de, ona "Şu kazığı görüyorsun, değil mi? Pekâlâ, kendini bunun tepesinde görmek istemiyorsan, bana, çabucak gözdem olan kızının doğumu hakkında gerçeği söyle!" diye haykırmış. Gözdenin babası olan saray yöneticisi de "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Ve "Bil ki, ey sultanım efendim, sana gerçeği söylüyorum, çünkü tek kurtuluş yolum budur. Gençliğimde, çölde özgür bir yaşamım vardı ve kabilemin toprakları üzerinden geçen kervanlara ücret karşılığında eşlik ederdim. Bir gün, Tanrı'nın lütfu ve merhameti üzerine olası Zübeyde'nin Kuyuları yakınında konup dinlenirken, avare gezen bir kadın topluluğunun önümüzden geçtiğini gördüm. Bunlar, kızları bir kez ergenlik yaşına ulaşınca, birer kabileden öbürüne, bir konak yerinden bir başkasına, zarafetlerini ve sevişmedeki marifetlerini çölde gezen atlılara sunarak para kazanmalarıyla tanınmış Gaziye kabilesi kadınlarıydı. Bu topluluk aramızda birkaç gün kaldı; sonra da yakınımızdaki kabilede erkek aramak üzere oradan ayrıldı. Onların henüz gözden uzaklaştığı sırada, bir ağacın altında büzülmüş beş yaşlarında küçük bir kız çocuğu gördüm; ve onu bir Gaziyeli olan anasının yitirmiş ve çölde Zübeyde Kuyuları yöresinde unutmuş olduğunu anladım. Gerçekte, ey hükümdar efendimiz, olgun bir hurma gibi esmer olan bu kızcağız, öylesine hoş ve güzeldi ki, ben oracıkta, onu himayeme aldığımı herkese açıkladım. Ormandan ilk çıktığı zaman bir yavru ceylan gibi ürkek olmasına karşın, onu evcilleştirmeyi başardım; ve onu kendi çocuklarımın anasına teslim ettim; o da kızı kendi yavrusuymuş gibi yetiştirdi. Kız, aramızda büyüdü ve öylesine bir güzellikle serpildi ki, ergenlik yaşındaki hiçbir çöl kızı, onunla kıyaslanacak kadar güzel olamazdı. Ve ben, efendim, yüreğimin ona kapıldığını hissettim ve ona meşru olmayan bir yoldan sahip olamayacağımdan, aşağılık kökenine karşın, kendisiyle evlenerek yasal eşim yaptım; ve Tanrı'nın kutsamasıyla, o da bana, ey zamanın şahı, senin gözde olarak seçmeyi uygun gördüğün

kızı verdi! İşte kızının anasının ırkı ve kökeni hakkındaki gerçek budur. Ve Peygamberimiz ışık ve barış üzerine olası Muhammet'in kutsallığı üzerine yemin ederim ki, gerçeğe ne bir hece ekledim ne de gerçekten tek bir hece çıkardım. Ama Tanrı en gerçekçi ve yanılmaz olandır!" demiş.

Sultan düzmece yanı olmayan bu itirafı işitince, azap veren kaygısının ve acı dolu tedirginliğinin yatıştığını duyumsamış. Çünkü karısının Gaziye kızları arasından bir fahişenin kızı olduğunu tasarlıyormuş; ve Gaziyeli olsa da, anası saray yöneticisi ile evlenesiye kadar bakire kaldığına göre, kesinlikle bunun aksinin söz konusu olduğunu öğrenmiş bulunuyormuş. O zaman, varlığını, marifetli soy kütüğü bilimcisinin kendisinde uyandırdığı şaşkınlığa kapılmış; ve ona "Ey bilgin, sen nasıl oldu da, benim gözdemin bir Gaziyelinin, bir çenginin, daha doğrusu bir fahişenin kızı olduğunu anlayabildin?" diye sormuş. Haşhaş yutucu olan soy kütüğü bilimcisi de "İşte şöyle! İlkin bilgim, aslında Tanrı en iyisini bilendir, beni bu buluş yoluna soktu. Sonra bilinir ki Gaziye soyundan gelen kadınların hepsinin gözdende olduğu gibi, burnu üstünde birleşen çok kalın kaşları vardır. Ve de gözleri Arabistan'ın en koyu siyah gözleridir!" diye yanıt vermiş. Şah da, işittiklerinden hayranlık duyarak ve memnunluğunu kanıtlayan bir belirti göstermeden soy kütüğü bilimcisinin yanından ayrılmasını istememiş. Dolayısıyla içeri giren hizmetkârlarına doğru dönmüş ve onlara "Bugün bu seçkin bilgine, iki tayınlık et ve iki somun ekmekle canının çektiği kadar su verin!" demiş.

Ve işte insan türü üzerinde soy kütüğü bilimcisinin de durumu böyleymiş. Ama hepsi bu kadar değilmiş, çünkü iş bu kadarla bitmemiş.

Gerçekten, ertesi gün, sultan, gecesini üç arkadaşın yaptıkları ve soy kütüğü biliminin çeşitli alanlarındaki bilgilerinin derinliği üzerinde düşünerek geçirdikten sonra; kendi kendine "Vallahi! İnsan türü üzerinde soy kütüğü bilgini olan bu kişi, bana gözdemin soyunun kökeni hakkındaki görüşünü bildirdikten sonra, onu ülke-

min en bilgili adamı olarak ilan etmem gerekiyor! Ama daha önce bunca şahın gerçek ardılı bir sultan olarak benim kökenim hakkında ne bildiğini öğrenmek isterdim!" demiş. Ve bu düşüncesini hemen eyleme sokmak istemiş; ve yeniden insan türü üzerindeki soy kütüğü bilimcisini huzuruna getirtmiş ve ona "Şimdi, ey bilimin babası, senin sözlerinden kuşku duymak için artık hiçbir neden kalmadığına göre, senden benim kökenim ve şahane ırkımın kökeni hakkında söz etmeni de istemekteyim!" demiş. O da "Başım üzerine, gözüm üzerine, ey zamanın şahı, ama ilkin bana güvenliğimi saylayacağına dair söz vermelisin! Çünkü bir atasözü 'Sultanın öfkesi ile kendi boynun arasına mesafe koy ve ortadan yok olarak boynunu kurtar!' der. Ben, efendim, duyarlı ve narin bir kişiyim ve senin soy sopunu öğrenmen dolayısıyla kafayı bozup beni kazığa oturtmandan çok, canımı kurtarmak isterim!" diye yanıt vermiş. Sultan da "Başım üzerine yemin ederim ki, sana güvenlik sağlıyorum ve ne söyleyebilirsen söyle, önceden bağışlanmış olacaksın!" demiş. Ve ona güvenlik mendilini fırlatmış; soy kütüğü bilimcisi yerden mendili almış ve "Bu durumda, ey zamanın şahı, bu salonda ikimizden başka hiç kimsenin bulunmamasını da sağla!" demiş. Şah da "Niçin be adam?" diye sormuş. Adam "Çünkü efendim, Güçlüler Güçlüsü Tanrı, kutsal isimleri arasında 'Örtücü' ünvanını da taşır; çünkü yayılması zararlı olan şeyleri sır örtüleriyle örtmeyi sever!" demiş. Sultan da, büyük veziri dahil, herkesin dışarı çıkmasını buyurmuş. Soy kütüğü bilimcisi kendini sultanla başbaşa bulunca, ona doğru ilerlemiş ve "Ey zamanın şahı, sen kötü türden bir zina çocuğundan başka bir şey değilsin!" demiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Otuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

Soy kütüğü bilimcisi, kendini sultanla başbaşa bulunca, ona doğru ilerlemiş ve kulağına eğilerek "Ey zamanın şahı, sen kötü nitelikli bir zina çocuğundan başka bir şey değilsin!" demiş. İşitilmedik bir küstahlıkla söylenen bu müthiş sözleri duyunca sultanın rengi sapsarı olmuş ve tavrı değişmiş; ve tüm uzuvları çözülmüş; işitme ve görme duyumunu yitirmiş; ve şarapsız kalmış bir ayyaşa dönmüş; ve ağzında köpüklerle ayakları üzerinde sallanmış; ve sonunda gücü tükenerek yere yuvarlanmış; soy kütüğü bilimcisi, sultan tam olarak mı, yoksa yarı ölü müdür ya da hâlâ canlı mıdır fark edemeden, orada öylece kalmış. Ama sultan sonunda kendine gelmiş ve ayağa kalkarak ve tam anlamıyla kendine gelerek, soy kütüğü bilimcisine dönmüş ve ona "Şimdi, ey Âdem, beni kullarının boynu üstüne hükümdar kılan Tanrı'nın hakkaniyeti üzerine yemin ederim ki, eğer söylediklerin gerçek çıkarsa ve bu, olumlu kanıtlarla kesinlik kazanırsa, bir daha geri dönmeyi kesinlikle göze almaksızın, layık olmadığımı düşünerek tahttan feragat edecek ve tüm hükümdarlık haklarımı sana devredeceğim. Çünkü buna en layık olan sensin ve hiç kimse bu makama senin kadar yaraşmaz. Ama sözlerin, son kesimde, yalan çıkarsa, seni boğazlarım!" demiş. Soy kütüğü bilimcisi de "İşittim ve itaat ettim! Bunda bir uygunsuzluk yok!" demiş.

Bunun üzerine sultan iki ayağı üzerinde doğrularak gecikip oyalanmadan, elinde kılıçla, ana sultanın dairesine yollanmış; ve yanına girerek ona "Göğü yücelten ve onu sudan ayıran Tanrı'ya yemin ederim ki, şimdi sana soracağım şeye doğru yanıt vermezsen, seni bununla parça parça edeceğim!" demiş. Ve alev alev yanan gözlerini döndürerek ve öfkeden salyaları akarak elindeki kılıcı savurmuş. Ana sultan, şaşırıp aynı zamanda pek öyle alışık olmadığı bir dille konuşulmasından soluğu kesilerek "Tanrı'nın adı senin ve yörenin

üzerine olsun! Sakinleş çocuğum ve bilmek istediğin ne varsa bana sor, sana dinin gereklerine uyarak doğru yanıt vereceğim!" diye haykırmış. Sultan da ona "Öyleyse, hiçbir girizgâh yapmadan ve de sözü döndürüp dolaştırmadan ben sultan babamın oğlu muyum ve de cetlerimin şanlı soyundan mı gelmekteyim? Çabucak bana söyle! Çünkü bunu ancak sen bana açıklayabilirsin!" demiş. Kadın da "Öyleyse ben de sana girizgâh yapmadan, senin gerçekte bir aşçının oğlu olduğunu söylerim. Bunun nasıl olduğunu da öğrenmek istiyorsan, anlatayım:

Senden önceki, bugüne kadar baban sandığın sultan, beni eş edinince, âdet gereğince birlikte yaşadık. Ama Tanrı onu dölleme kudretiyle donatmamıştı, ben de bu yüzden ona, kendisini sevindirecek ve tahtını kendi soyuna bağlayacak bir evlat veremedim. Çocuğu olamayacağını anlayınca, kendini, tüm iştahını, uykusunu ve sağlığını yitirten bir hüzne kaptırdı. Ve anası tarafından benim üzerime ikinci bir kadınla evlenmesi için sıkıştırıldı; o da ikinci kez evlendi. Ama Tanrı bir kez ondan dölleme gücünü esirgemişti. Anası tarafından bir kez daha yeniden evlenmesi için zorlandı. O zaman ben, son sıraya düşeceğimi anlayarak ve bu evliliğin de sultanı bir yere götürmeyeceğini bildiğimden, kendi etkinliğimi korumaya, aynı zamanda bu atılımla, tahta da bir ardıl kazandırmaya karar verdim. Ve bu harika niyeti yerine getirmek üzere uygun bir fırsat çıkmasını bekledim.

Günün birinde, sultan, hiç iştahı olmadığından zayıflamayı sürdürürken, içi doldurulmuş tavuk yemek için büyük bir arzu duydu. Aşçıya sarayın pencereleri altında bulunan kümeslerden bir tavuk boğazlaması emrini verdi. O zaman ben, bu aşçıyı iyice inceleyerek kendisini, kafamda kurduğum iş için tam anlamıyla uygun gördüm. Çünkü bu aşçı, genç ve iriyarı bir yiğitti. Pencereden sarkarak, ona, gizli kapıdan yukarı çıkmasını işaret ettim. Onunla benim aramda geçen şey çok kısa bir zamanda oldu bitti; çünkü, işini bitirir bitirmez, bağrına bir bıçak sapladım. Başı ayakları arasında ölerek sırt

üstü yere yuvarlandı. Onu sadık hizmetkârlarımla oradan kaldırttım ve gizlice bahçede onların kazdığı bir çukura gömdürdüm. Sultan, o gün, aşçısının izah edilmez şekilde ortadan yok olmasından dolayı öfkeye kapılarak içi doldurulmuş tavuğu yemedi. Ama, günü gününe, dokuz ay sonra sağlıklı olarak doğan ve ondan sonra da sağlıklı olmayı sürdüren seni doğurdum. Senin doğuşun sultan için sevinç nedeni oldu; sağlığını ve iştahını kazandı; ve vezirlerini, gözdelerini ve tüm sarayda oturanları lütuflara boğdu ve kırk gün kırk gece süren büyük şenlikler ve halk eğlenceleri düzenledi. Ve Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamber adına yemin ederim ki, ne biliyorsam sana onu söyledim. Allah da her şeyi bilir!" demiş.

Bu öyküyü dinledikten sonra ayağa kalkıp anasının yanından ağlayarak ayrılan sultan, taht salonuna girmiş ve yüzü üçüncü soy kütüğü bilimcisine dönük, hiçbir şey söylemeksizin yere oturmuş. Yaşlar gözünden durmaksızın akıyor ve çok uzun olan sakallarının arasından kayıyormuş. Bir saat kadar bir zaman geçince başını kaldırmış ve soy kütüğü bilimcisi "Tanrı üzerine olsun, ey gerçeği söyleyen ağız, söyle bakalım sen benim kötü nitelikli bir zina çocuğu olduğumu nereden anladın?" demiş. Soy kütüğü bilimcisi de "Efendim, her birimiz haiz olduğumuz yetenekleri kanıtladıkça ve sana son kertede doyum sağladıkça, mükâfat olarak çift tayın et ve ekmek ve de canımızın çektiği kadar su verilmesini emrediyordun. Ben de böylesine bayağı bir eli açıklığı ve bu tür cömertliğin doğasını göz önünde tutarak, senin bir aşçının ya da bir aşçının ardılının oğlu veya bir aşçının kanını taşıyan biri olduğuna hükmettim. Çünkü şahlardan olma şah çocukları yetenekleri ödüllendirmek için et ya da benzeri bir şey dağıtmak âdetinde değillerdir; liyakat sahiplerini onur giysileriyle, hesapsız zenginliklerle ödüllendirirler. Ben de bu yanıt beklemeyen kanıtla senin alçak kökenini keşfetmekten başka şey yapabilmiş değilim. Ve bu keşfi ortaya koymak için hiç de öyle büyük bir yetenek gerekmedi!" diye yanıt vermiş.

Soy kütüğü bilimcisi konuşmayı kesince, sultan ayağa kalkıp

ona "Çıkar elbiselerini!" demiş. Soy kütüğü bilimcisi de itaat etmiş, sultan da giysilerinden ve saltanat alametlerinden soyunarak kendi elleriyle bunları onun sırtına geçirmiş. Ve onu tahta çıkararak bir sultana gösterilen saygıları sunmuş. O saat ve o anda, büyük vezirini ve ülkenin tüm ileri gelenlerini çağırtarak, onların yeni yasal hükümdarlarını tanımalarını sağlamış. Yeni sultan da hemen dostu olan öteki iki haşhaş yutucu soy kütüğü bilimcisini çağırtmış ve birini sağ yanını, diğerini sol yanını koruyan muhafızlar olarak atamış. Eski büyük veziri de sahip olduğu adalet duygusu nedeniyle yerinde alıkoymuş. Ve büyük bir şah olmuş.

Ve işte üç soy kütüğü bilimcisinin durumu böyleymiş!

Ama, eski sultana gelince, onun öyküsü ancak şimdi başlıyormuş. Ve de şöyleymiş:

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Günler ve geceler geçtikçe, daha güzelleşmiş, daha gelişmiş ve daha ilgili ve sessiz olmuş bulunan küçük Dünyazat, üstüne büzüldüğü halıdan yarı yarıya ayağa kalkmış ve ona "Ablacığım, sözlerin ne tatlı, ne hoş ve ne kadar eğlendirici ve de güzel!" demiş. Şehrazat da ona gülümsemiş ve onu öperek "Evet, ama eğer efendimiz şah bana izin verirse, önümüzdeki gece anlatacağımla karşılaştırılacak olursa, nedir ki!" demiş. Sultan Şehriyar da "Ey Şehrazat, hiç şüphen olmasın! Kesinlikle, yarın bize, başlamak zahmetine katlanacağın bu öykünün devamını anlatabilirsin! Doğrusu ben de, eski sultan zina çocuğunun başına ne geldiğini merak ediyorum! Allah böylesi iğrenç kadınların belasını versin! Bununla birlikte burada zina çocuğunun annesi olan sultan karısının aşçıyla içinden gelen bir isteği doyurmak için değil, ancak harika bir maksat uğruna zina işlemiş olduğunu itiraf etmeliyim! Tanrı onun üstüne merhametini yaysın! Ama Zenci Mesut ile yapacağını yapan o köpeğin kızı, lanetli ve utanmaz kadına gelince, o Allah belasını veresicenin ardıllarıma tahtı sağlamak için değildi

yaptıkları! Tanrı asla onu bağışlamasın!" demiş. Ve Sultan Şehriyar bunları söyledikten sonra kaşlarını müthiş şekilde çatarak ve beyazı belirmiş gözlerle yandan yana bakarak "Sana gelince Şehrazat, senin, gitgide kafalarını kestirdiğim bütün o yüzsüz kadınlara benzemediğine inanmaya başlıyorum!" diye eklemiş. Şehrazat da, acımasız şahın önünde eğilerek "Tanrı efendimizin yaşamını uzatsın ve bu canayakın zina çocuğunun başına gelenleri anlatabilmek için bana da yarına kadar ömür bağışlasın!" demiş. Ve böylece konuştuktan sonra susmuş.

Ama Sekiz Yüz Otuz Birinci Gece Olunca

Küçük Dünyazat, Şehrazat'a "Tanrı üzerine olsun, ablacığım, eğer uykun yoksa, lütfen, aşçıdan olma zina çocuğu eski şaha ne olduğunu çabucak anlat!" demiş. Şehrazat da "Tüm yüreğim ve de efendimiz bu yüce şaha borçlu olduğum saygıyla!" demiş. Ve öyküyü şöylece anlatmış:

Eski sultana gelince, onun öyküsü ancak şimdi başlıyormuş. Ve de şöyleymiş:

Bir kez tahtından feragat etmiş bulununca ve kudretini üçüncü soy kütüğü bilimcisine devredince, eski sultan hac yolundaki dervişlerin donuna bürünmüş; ihmal edilemez vedalaşmalardan kaçınarak, gecikmeksizin ve yanına da hiçbir şey almaksızın, bahtı üzerine düşünerek, unutulma ve yalnızlık içinde yaşamayı kurduğu Mısır ülkesine doğru yola koyulmuş. Tanrı da alnına güvenlikte olmasını yazdığından, yorgunluk ve tehlikelerle dolu bir yolculuktan sonra, o harika Kahire kentine, kendi ülkesindeki kentlerden çok farklı olan ve yürüyerek çevresini dolaşması üç buçuk gün alan bu büyük kente ulaşmış. Saniye Köprüsü'nü ve İskenderiye Feneri'ni ve Şam'daki Emeviler Camisi'ni hesaba katarak, onun, gerçekten dünyanın

dördüncü harikası olduğunu görmüş. Bu kentin ve bu ülkenin güzelliklerini anlatan şairin şu sözlerinin hiç de abartılı olmadığını anlamış: "Mısır! Tozu altın, nehri bir Tanrı kutsaması, içinde yaşayanları seçkin olan harika kent, sen, seni fetheden yengin kişilere aitsin!"

Ve bıkmadan kentte gezinirken, bakınırken ve hayranlık duyarken, eski sultan, fakir derviş giysilerinin altında sıkıntılarından sıyrılmış ve hükümdarlık mükellefiyetlerinden kurtulmuş olarak keyfince etrafı seyredebilmekten çok mutlulanmış. Kendi kendine "Nasip Dağıtan Tanrı'ya şükürler olsun! Kimilerine yükünü ve kaygılarını taşıtarak kudret bağışlar; kimilerine de, kaygısızlık ve yürek yeğniliğiyle fakirlik! Ve bu kutsanası ikinci kesim, onun en sevdikleridir!" diyormuş. Böylece gördüğü güzelliklerle donanmış; o sırada hükümdarı Sultan Mahmut olan Kahire sultanlık sarayının önüne gelmiş. Sarayın pencerelerinin altında duraksamış ve derviş asasına dayanarak bu gösterişli konutun içinde ülkenin sultanının sürebileceği yaşam ve şahların eylemlerini gören ve yargılayan Yüce Tanrı önündeki sorumlulukları dışında, içine dalmış bulunduğu zihinsel çabalar, tedirginlikler ve çeşitli sıkıntılardan oluşan bir mevkip üzerinde düşünmeye koyulmuş. Ve ruhunda, doğumundaki sırrın açıklığa kavuşması sayesinde, o denli ağır ve karmaşık bir yaşamdan kurtulmuş olduğundan ve bu yaşamı, tüm varlığı olarak görmleğinden, yün latasından ve bastonundan başka şeyi olmaksızın, açık havada ve özgürlük içinde geçen bir yaşamla değiştirmiş bulunmasından ötürü bir ferahlık ve ruhunu serinleten ve geçmişindeki heyecanlarını unutturan büyük bir sükûnet duymuş.

Tam da o sırada, avdan dönen Sultan Mahmut, sarayına giriyormuş. Ve bastonuna dayanarak yöresinde olanların farkına varmayan ve yitik bakışları uzakta kalan şeyleri düşleyen dervişi görmüş. Bu dervişin soylu görünümü ve seçkin tavrı ve de dünyadan kopuk hali dikkatini çekmiş. Kendi kendine "Vallahi, işte zengin soyluların yoldan geçtiklerini görüp de elini uzatmayan ilk derviş! Hiç kuşku yok ki, onun öyküsü garip bir öykü olmalıdır!" demiş. Ve kendi-

siyle konuşma arzusu duyduğundan maiyetindeki soylulardan birini onu saraya davet etmeye göndermiş. Derviş de sultanın ricasını yerine getirmekten başka bir şey yapamamış. Bu da onun için bahtının ikinci dönüşümü olmuş. Ve Sultan Mahmut av yorgunluğunu biraz giderdikten sonra, dervişi huzuruna çağırtmış ve onu nezaketle kabul etmiş; ve de kendisine "Hoş gelmişsin, ey Tanrı'nın saygın dervişi! Senin durumuna bakıp hükmedilirse, Hicaz veya Yemen soylularından biri olduğun anlaşılıyor!" diyerek, durumu hakkında iyilikle dolu sorular sorup onu sorguya çekmiş. Derviş de "Soylu olan sadece Tanrı'dır, efendim! Ben fakir bir adamdan, bir dilenciden başka bir şey değilim!" diye yanıt vermiş. Sultan Mahmut da yeniden söz alarak "Bunda bir uygunsuzluk yok! Ama senin bu ülkeye gelişinin, sarayın duvarları dibinde bulunuşunun nedeni nedir, ey derviş? Hiç kuşkusuz, bunun ilginç bir öyküsü olmalı!" demiş. Ve de "Tanrı senin üzerine olsun, ey kutsanmış derviş, hiçbir şeyi gizlemeden bana öykünü anlat!" diye eklemiş. Derviş de, sultanın bu sözlerini duyunca, gözlerinden bir damla yaşın akmasını engelleyememiş; ve büyük bir heyecan yüreğini sarmış. Ve "Benim için acılıklarla ve tatlılıklarla dolu bir hatıra da olsa, efendim, senden öykümün hiçbir yanını gizlemeyeceğim. Ama izin ver de bunu sana herkesin içinde anlatmayayım!" diye yanıt vermiş. Sultan Mahmut da, tahtından kalkmış, dervişin yanına inmiş; ve elinden tutarak, onu tenha bir salona götürerek oraya onunla birlikte kapanmış. Sonra da "Şimdi çekinmeksizin konuşabilirsin, ey derviş!" demiş.

O zaman eski sultan, Sultan Mahmut'un karşısında halıya otururak "Tanrı yüceler yücesidir! Benim öyküm şöyledir!" demiş. Ve başına gelenleri, hiçbir ayrıntıyı unutmaksızın, nasıl tahtından feragat ettiğini ve seyahat etme ve felaketlerini unutmak için nasıl derviş donuna büründüğünü de ekleyerek başından sonuna kadar anlatmış. Ama onu burada tekrar etmenin bir yararı yok.

Sultan Mahmut derviş sandığı kişinin serüvenlerini işitince, boynuna atılmış ve onu sevgiyle öpmüş ve kendisine "Bilgeliğinin

buyruğuyla ve Tüm Gücüyle, mevkilerden indirip yeniden yücelten, alçaltan ve onur veren Varlığa utkular olsun!" demiş. Sonra da "Gerçekte, kardeşim, senin öykün büyük bir öyküdür ve onun verdiği ders büyük bir derstir! Onu anlatarak kulaklarımı onurlandırdığın ve işitmekle ruhumu zenginleştirdiğin için sana teşekkür ederim! Keder, kardeşim, arıtan bir ateştir; ve zamanın dönüşümü doğuştan kör olan gözleri iyileştirir!" diye eklemiş. Sonra da "Ve şimdi bilgelik mesken olarak senin yüreğini seçtiğine göre ve Tanrı önünde boyun eğme erdemi, sana, bin yıl saltanat sürmüş şahların oğullarına nasip etmediği bir soyluluk verdiğine göre, bana, bir dilekte bulunmak üzere izin verir misin, ey yüceler yücesi kişi?" demiş. Eski sultan da "Başım üzerine ve de gözüm üzerine, ey gönlü yüce hükümdar!" demiş. Sultan Mahmut da "Ben, senin dostun olmak isterdim!" demiş. Ve bunu söyledikten sonra, dervişe dönüşmüş eski sultanı yeniden kucaklamış ve ona "Bundan sonra birlikte geçireceğimiz hayat, ne harika bir hayat olacaktır, kardeşim! Gündüzün birlikte çıkacağız, yeniden birlikte döneceğiz ve geceleyin, kılık değiştirerek, bu gezintilerin sağlayacağı manevi yararı sağlamak üzere, kentin çeşitli mahallelerini birlikte dolaşacağız. Ve bu sarayda, tüm yüreğimle bağışlayacağım her şey yarı yarıya sana ait olacak. Lütfen, lütfen beni reddetme! Çünkü reddetmek bir tür cimriliktir!" demiş.

Ve derviş sultan, bu dostane öneriyi duyarlı bir yürekle kabul edince, Sultan Mahmut "Ey kardeşim ve dostum, sen de kendi bakımından bil ki, benim de yaşamımda bir öykü vardır. Ve bu öykü öylesine şaşırtıcıdır ki, iğneyle gözün iç köşesine yazılsa, saygıyla okuyanlar için bir ders oluştururdu. Ben onu sana, benim kim olduğumu ve vaktiyle kim olmuş bulunduğumu öğrenmen için daha dostluğumuzun başlangıcında gecikmeden anlatmak istiyorum" diye eklemiş.

Ve Sultan Mahmut, dostu olmuş bulunan derviş sultana, anılarını toparlayarak şu öyküyü anlatmış:

DELİKANLI MAYMUN ÖYKÜSÜ

Bil ki kardeşim, yaşamımın başlangıcı, senin mesleğinin sonuna çok benziyor; çünkü sen sonunda derviş donuna bürünmek için sultan olmakla işe başlamışsın; bense tam tersini yaptım. Çünkü ben başlangıçta dervištim, hem de fakir bir derviş; sonradan sultan oldum ve Mısır tahtına oturdum. Gerçekte, ben, sokaklarda suculuk yapan ve mesleği sokak sulayıcılık olan çok fakir bir babanın oğlu olarak dünyaya geldim. O her gün sırtında keçi derisinden yapılma tulumunu taşır ve onun ağırlığı altında eğilerek evlerin ve dükkânların önünü sular ve karşılığında sefil bir ücret alırdı. Ben de çalışacak yaşa gelince, çalışmasında ona yardımcı oldum ve sırtımda gücümle orantılı, bazen de daha fazla, ağır bir su tulumu taşıdım. Babam Tanrı'nın rahmetine kavuştuğu zaman, mirasçısı olarak bana sulama işine yarayan keçi derisinden koca bir tulumdan başka bir şey bırakmadı. Varlığımı sürdürmek için, dükkânlarının önünü suladığım tacirlerin ve zengin soyluların kapıcılarının pek değer verdiği babamın mesleğini üstlenmek zorunda kaldım.

Ama, kardeşim, çocukların sırtları her zaman babalarınınki kadar güçlü olmuyor; ben de babamın iri tulumunun ağırlığına dayanamadığımdan, kısa bir süre sonra, kemiklerimi baştan aşağı kırmamak ya da onarılamayacak biçimde kambur kalmamak için bu ağır sulama işini terk etmek zorunda kaldım. Hiçbir malım mülküm olmadığından ve de bu gibi şeylerin kokusunu bile tanımadığımdan, dilenci derviş olmak ve cami avlularında ve halkın kalabalık olduğu yerlerde gelip geçene avuç açmak zorunda kaldım. Gece gelince de, boyumca uzanarak mahallenin camiinin kapısında yatıyordum ve o

günün kısır kazancıyla edindiğim şeyleri yedikten sonra, kendi kendime, benim türümden tüm bahtsızlar gibi "Tanrı isterse, yarın, bugünden daha kısmetli olur!" diyerek uyuyordum. Ve şu yeryüzünde herkesin talihinin canlanacağı bir zaman olduğunu, benimkinin de er veya geç, istesem de istemesem de, bir gün canlanacağını umup duruyordum. Ama önemli olan bu canlanma sırasında dalgın ya da uykuda olmamaktı. Bundan dolayı, bunu düşünmekten hiç geri durmuyor ve onu avını gözeten bir köpek gibi gözetip duruyordum.

Ama, beklerken, yoksulluk ve yokluk içinde yaşıyordum ve varlıklı olmanın zevklerinden hiçbirini tanımıyordum. Böylece, düğün gününde kapısında dilenmekte olduğum cömert bir zenginin beklenmedik sadakası olan beş dirhem elime ilk kez geçinceye kadar sürdü. Bu miktardaki paranın sahibi olduğumu görünce, kendi kendime, bununla güzel yemekler yemeyi düşünüp kendime narin bir zevk sağlamayı vaadettim. Avcumun içinde mutluluk veren bu beş dirhemi sıkarak, çarşıya uçarak yollandım; ve satın alabileceğim şeyleri saptamak üzere gözlerimle yöreme bakarak ve burnumla her yanı koklayarak dolaşmaya başladım. Ve birdenbire çarşıda kahkaha seslerinin çınladığını duydum...

Ama Sekiz Yüz Otuz İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ve birdenbire çarşıda, kahkaha seslerinin çınladığını duydum ve kıçı kıpkırmızı genç irisi bir maymunu bir zincirin ucunda sürükleyen bir adamın yöresinde ağzı açık ve yüzleri ışıl ışıl kişilerden oluşmuş bir kalabalık gördüm. Caddeyi bir yandan öbür yana geçen bu maymun, gözleri, yüzü ve elleriyle kendi bakımlarından açıkça eğlenmek üzere yöresini çevreleyenlere fıstık, haşlanmış nohut ve fındık vermeleri için boyna işaretler yapıyordu.

Ben de bu maymunu görünce, kendi kendime "Ya Mahmut, senin bahtının bu maymunun boynuna asılı olmadığını kim bilir? İşte elinde beş gümüş dirhem gibi bir servet var; bu parayla bir kez, iki kez ve nihayet üç kez karnını doyuracak yerde şu maymunu sahibinden satın alsan ve hayatını cami kapısında dilencilik ederek sürdürecek yerde, maymun göstericisi olarak, günlük ekmeğini sağlasan

daha iyi olmaz mı?" dedim. Böyle düşünerek kalabalığın aralandığı bir andan yararlanarak maymunun sahibinin yanına sokuldum ve ona "Bu maymunu bana zinciriyle birlikte üç gümüş dirheme satar mısın?" dedim. O da bana "O bana en azından çınlayan on dirheme mal oldu, ama senin için sekiz dirheme bırakırım!" diye yanıt verdi.

Ben de "Dört olsun!" dedim. Maymuncu "Yedi!" dedi; ben "Dört buçuk olsun!" dedim; o da "Son fiyat beş! Ve de peygambere dua et!" dedi. Ben de "Tanrı'nın duası, barışı ve kutsamaları onun üzerine olsun! Pazarlığı kabul ediyorum. İşte beş dirhem!" dedim. Ve avcumun içinde bir çelik kasadan daha sıkı tutmakta olduğum beş dirhemi, tüm varlığım ve tüm sermayem olan bu parayı parmaklarımı açarak ona verdim ve genç irisi maymunu, zincirinin ucunda sürükledim.

Ama o zaman ne konutum ne de sığınacak bir kovuğum bulunduğundan, onu benimle birlikte açık havada barındığım cami avlusuna da götüremeyeceğimi, çünkü bu durumda cami hademesi tarafından benim de, maymunun da her türlü hakareti gördükten sonra kovulmuş olacağımı düşündüm. O zaman, sadece üç duvarı ayakta kalmış, harabe halindeki eski bir eve doğru yollandım. Ve maymunumla birlikte geceyi geçirmek üzere oraya yerleştim. O sırada açlık içimi ezmeye başladı; bu açlığa çarşıdan satın alacağım yiyeceklerle gideremediğim bastırılmış arzular eklendi; ve artık bunları yatıştırmanın da mümkün olmadığını, çünkü maymuna sahip olmanın elimde avcumda hiçbir şey bırakmadığını düşündüm. Zaten başımdan aşan derdim, arkadaşım, benim gelecekteki ekmek teknem maymunu beslemek kaygısıyla iki kat oldu. Tam da bu alış verişten pişman olmaya başladığım sırada, ansızın maymunumun çok garip hareketler yaparak silkindiğini gördüm. Aynı anda, işin farkına varmaya zaman bulmaksızın, kıçı parlayan çirkin yaratığın yerinde, ayın on dördündeki parlaklığıyla bir delikanlının önümde belirdiğini gördüm. Tüm yaşamımda güzellikten, zarafetten ve incelikten yana bu denli donanmış bir yaratık görmemiştim. Hoş bir tavırla karşımda duran bu delikanlı, şeker gibi tatlı bir sesle "Mahmut, beni satın almak için tüm sermayen, tüm servetin olan beş dirhemi harcamış bulunuyorsun; ve şu anda, beni ve kendini doyuracak birazcık yiyeceği nasıl sağlayacağını bilmiyorsun, değil mi?" dedi. Ben de "Vallahi, doğru söyledin delikanlı! Ama bu nasıl oluyor? Sen de kim-

sin? Ve nereden geldin? Ve de ne istiyorsun?" dedim. O da gülerek "Mahmut, bana sorular sorma! İyisi mi şu altın dinarı al, kendimize ziyafet çekmek için ne gerekiyorsa satın al! Ve bil ki, Mahmut, senin bahtın, gerçekten, düşündüğün gibi, benim boynumda asılıdır ve sana servet ve mutluluğun taşıyıcısı olarak geliyorum!" dedi. Sonra da "Ama, bize yenecek şeyler almak için acele et, Mahmut; çünkü, ikimiz de olabildiğince açız!" diye ekledi. Hemen onun buyruklarını yerine getirdim. Birlikte, doğduğumdan beri bu türden ilkini gördüğüm harika bir yemek yemekte gecikmedik. Sonra, gece o sırada epeyce ilerlemiş olduğundan onunla yanyana yattık. Ve onun kuşkusuz benden narin olduğunu görerek, eski deve yünü latamla üstünü örttüm. O da, sanki ömründe böylesi rahatlığı bulmamış gibi yanı başımda uyudu. Ben, onu ürkütürüm diye ya da benim *şu* ya da *bu* niyetlerim bulunduğunu sanmaması için ve de bu durumda yeniden eskisi gibi kıçı soyulmuş iri maymun biçimini aldığını görürüm korkusuyla, en küçük bir hareket yapmaktan çekiniyordum. Yaşamım üzerine yemin ederim ki, bu delikanlının bedeninin hoş dokunuşuyla beşikten beri bana yastık oluşturan keçi derisinden tulum arasında gerçekten büyük bir fark bulunduğunu gördüm! Ben de kendi tarafımda, bahtımın yanında uyuduğum hissine kapılarak uyudum. Ve Tanrı'yı onu bana, bunca güzel ve baştan çıkarıcı bir görünüm altında verdiği için şükrettim.

Ertesi gün, delikanlı, benden daha önce uyandı, beni de uyandırdı ve bana "Mahmut! Bu zorlu geceyi dışarıda geçirdikten sonra, artık gidip bize barınmak için bu kentin sarayları arasında en güzelini kiralamanın tam zamanıdır; para kıtlığı çekeceğinden ve mobilya ve halı olarak pazarda bulacağın en pahalı ve değerli şeyleri alamayacağından korkun olmasın!" dedi. Ona, işitip itaat ettiğimi söyledim; ve hiç vakit kaybetmeksizin buyruklarını yerine getirdim. Ve Kahire'nin en şahane binası olan ve sahibinden bin dinarlık on torba karşılığı kiralanan yeni konutumuza yerleştiğimizde, delikanlı bana "Mahmut, nasıl oluyor da, böyle paçavralara bürünmüş olmak-

tan ve bedenini her türlü bit ve pirenin sığınağı haline sokmaktan ve yanıma bu durumda yaklaşıp benimle birlikte yaşamaktan utanmıyorsun? Ve hamama gidip temizlenerek durumunu değiştirmek için ne bekliyorsun? Parayı düşünüyorsan, sende koskoca ülkelere hükmeden sultanlara gerektiğinden fazlası var. Giysiler edinmeye gelince, sadece seçme sıkıntısı çekeceksin!" dedi. Ben de işitip itaat ettiğim yanıtını vererek hayranlık verici sularla temizlenmeye gittim; ve hamamdan hafiflemiş, kokular sürünmüş ve süslenmiş olarak çıktım.

Genç beni karşısında değişmiş ve en zengin urbalara bürünmüş olarak görünce, uzun uzadıya süzdü; ve durumumdan memnun göründü. Sonra da bana "Mahmut! Senin tam da böyle olmanı istiyordum. Gel şimdi yanıma otur!" dedi. Ben de onun yanına otururak kendi kendime "Evet! Sanırım ki, talihi yakalamanın zamanıdır!" dedim. Hiçbir şekilde fırsatı kaçırmamak ve nerede olursa olsun onu yakalamak için hazırlandım.

Kısa bir süre sonra, delikanlı omzuma dostça vurarak bana "Mahmut!" dedi; ben de "Emret, ya seydi!" diye yanıt verdim. Bana "Bir şahın genç ve bir Ramazan ayı mehtabından da güzel kızının senin eşin olmasına ne dersin?" dedi. Ben de "Vallahi efendim, herhalde 'Hoş geldi, safa geldi' derim!" dedim. O da "O halde ayağa kalk, Mahmut, şu gördüğün bohçayı al ve Kahire sultanına gidip büyük kızını evlenmek üzere iste! Çünkü bu senin bahtında yazılıdır! Babası da, seni görünce, senin, kızının kocası olacak kişi olduğunu anlayacaktır. Ama sen, içeri girerken, selamlaşmalardan hemen sonra, sultana, şu gördüğün bohçayı sunmayı unutma!" dedi. Ben de "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını verdim. Bir an bile kararsızlık göstermeden, mademki bahtım böyleymiş diyerek, sultanın sarayına gittim.

Sarayın muhafızları ve hadımağaları, oldukça görkemli bir giysiyle donanmış olduğumu görünce bana saygıyla, ne arzu etmekte olduğumu sordular. Sultanla görüşmek istediğimi ve ona kendi ellerimle vermek istediğim bir armağan getirdiğimi öğrenince, benim

adıma bir görüşme talep etmekte hiçbir zorluk çıkarmayıp beni hemen şahın huzuruna çıkardılar. Ben de, sanki tüm yaşamım şahların sofra arkadaşlığı yapmakla geçmişçesine tavrımı hiç bozmadan ve bayağılıkla ilgisi olmaksızın şahı saygıyla selamladım; o da selamımı zarif ve hoş bir edayla iade etti. Ben de bohçayı kölenin elinden alarak ve "Senin erdemlerinin yüce yoluna çıkmaya asla layık olmasa da, benim güçsüzlüğümün mütevazı patikasında yol alan bu alçakgönüllü armağanı lütfen kabul buyur!" diyerek kendisine sundum. Sultan da büyük veziri aracılığıyla bohçayı aldırdı, açtırdı ve de içine baktı. İçinde öylesine inanılmaz değerde mücevherler, ziynetler ve süs eşyaları gördü ki, yaşamında bunlar gibisini hiç görmemiş bulunuyordu. Bu armağanların güzelliğini, hayranlık içinde izleyerek bana "Kabul olunmuştur! Ama bana çabucak ne arzu ettiğini ve karşılığında sana ne verebileceğimi söyle! Çünkü şahlar, eli açıklığın ve görgünün gereklerini yerine getirmekte asla gecikmemelidirler!" dedi. Ben de daha fazla beklemeksizin "Ey zamanın şahı, benim dileğim, senin büyük kızın olan şu gizli inci, su çeneğindeki çiçek, şu mühürlü bakire ve şu örtülerine bürünmüş hanımı alarak yakının ve hısmın olmaktır" diye yanıt verdim.

Sultan benim sözlerimi duyunca ve dileğimi öğrenince, bana bir saat öylece baktı ve sonunda "Bunda bir uygunsuzluk yok!" diye yanıt verdi. Sonra vezirine doğru dönerek ona "Sen bu yüce soylu kişinin talebi karşısında ne düşünüyorsun? Ben uygun olduğunu düşünüyorum. Çünkü yüzünde gördüğüm belirli çizgilerden benim damadım olmak üzere bahtın onu buraya sevkettiğini anlıyorum" dedi. Kendisine soru yöneltilen vezir de "Şahımızın sözleri başımız üzerindedir! Bu soylu kişinin de efendimize yakın olmasını engelleyecek bir hali bulunmadığı ve kabul edilemez bir aileden olmadığı anlaşılıyor. Orası öyle! Ama yine de ondan, bu armağandan başka gücünün ve yeteneğinin kanıtını göstermesinin istenmesi daha doğru olacaktır!" diye yanıt verdi. Sultan da ona "Bu durumda nasıl davranmam gerek dersin? Bana görüşünü bildir, ey vezir!" dedi. O da

"Benim görüşüm, ey zamanın şahı, hazinenin en güzel elmasını ona göstermen ve kızın sultanla evlenme istemine uygun yanıt vermek için, evlilik armağanı olarak, aynı değerde bir elmas getirmesini şart koşmandır" dedi. O zaman ben, içimden bütün bunları duyarak çok heyecanlandımsa da, sultana "Bu elmasın bir eşini ve her bakımdan denk olan bir benzerini getirirsem, sultanı bana verecek misin?" diye sordum. Bana "Eğer eşi ve her noktadan benzeri olan bir elmas getirirsen kızım senin eşin olacaktır!" diye yanıt verdi. Ben de gösterilen elması inceleyip elimde çevirerek her yanını gördükten sonra onu gözüme nakşettim. Sonra sultana geri verdim; ve ertesi gün yeniden geleceğimi söyleyerek kendisinden izin aldım.

Sarayımıza gelince, delikanlı bana "İş ne oldu?" dedi. Sanki elimde bulunuyormuşçasına taşı ona tanımlayarak ne olup bittiğini kendisine anlattım. Bana "Bu iş çok kolay! Bununla birlikte bugün artık çok geç! Ama yarın, inşallah! Sana, tanımladığının tıpkısı on tane elmas vereceğim...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Otuz Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"Bununla birlikte, bugün, artık çok geç! Ama yarın, inşallah! Sana, tanımladığının tıpkısı on tane elmas vereceğim" dedi. Ve gerçekten, ertesi sabah, delikanlı sarayın bahçesine çıktı; bir saatlik bir süre geçtikten sonra, tümü sultanın gösterdiğine eşit güzellikte, güvercin yumurtası büyüklüğünde yontulmuş ve güneşin gözü gibi saf, on elmas getirdi. Ve ben "Efendim, beni bunca az şey getirdiğimden dolayı bağışlayın! Ama gösterdiğin örneğe tam olarak uyan tek elma-

sım yoktu; ben de elimdeki on elması birden getirmek zorunda kaldım. Sen hoşuna gitmeyeni sonradan atmak üzere istediğini kendin seç!" diyerek bunları sultana sundum. O da büyük veziri ile birlikte bunları içeren mineden yapılma küçük çekmeceyi açtı ve onların parıltısına ve güzelliğine hayran kaldı. Ve gerçekten, bunların, onun elinde bulunana tam anlamıyla benzemesine şaştığı gibi, on adet oluşuna da çok şaştı.

Ve bu şaşkınlığından kurtulup kendine gelince, vezirine doğru döndü ve hiçbir söz söylemeksizin, ona "Ne yapmalıyım?" anlamına gelen bir el hareketi yaptı. Vezir de aynı tarzda "Ona kızı vermek gerek!" anlamına gelen bir işaret yaptı. Ve hemen, evlenmemiz için gerekli her türlü hazırlığın yapılması için emirler verildi. Hemen oracıkta kadı ve şahitler getirtilerek evlilik sözleşmesi yapıldı. Bu yasal sözleşme yapılır yapılmaz, alışılagelen usul gereğince onu bana verdiler. Merasime katılan delikanlıyı sultana benim yakın akrabam olarak tanıttıktan sonra, okuma yazma bilmediğimden bu belgeyi benim yerime gözden geçirmesi için ona verdim. Kâğıdı baştan aşağı gözden geçirdikten sonra "Kaidelere ve âdetlere uygun olarak yazılmış. İşte şimdi sultanın kızıyla yasal olarak evlenmiş bulunuyorsun!" diyerek onu bana iade etti. Sonra, beni bir kenara çekip bana "Bütün bunların hepsi çok iyi Mahmut, ama şimdi senden bana bir şey vaadetmeni istiyorum!" dedi. Ben de "He, vallahi! Zaten sana bağışlamış bulunduğum hayatımdan da büyük ne gibi bir vaat beklemektesin, benden?" diye yanıt verdim. Güldü ve bana "Mahmut! Sana onun içine girmene ben izin vermedikçe bu evliliğin gereğini yerine getirmemeni istiyorum. Çünkü daha önce yapmam gereken bir şey var!" dedi. Ben de "İşitmek itaat etmektir!" diye yanıt verdim.

Böylece zifaf gecesi gelince, sultanın kızının yanına gittim. Ama, bu gibi durumlarda kocanın yapması gereken şeyi yapacağıma, duyduğum arzuya karşın, bir köşede, ondan uzakta oturdum. Güzelliklerinin ayrıntılarına sadece uzaktan bakmakla yetindim. İkinci gece de yine böyle davrandım, üçüncü gece de!

Bu arada karının anası âdet gereğince her sabah geliyor ve "İnşallah bir engel çıkmamış ve bakireliğin kanıtlanmıştır!" diyerek kızına geçirdiği geceden haber soruyordu. Karım da "Henüz hiçbir şey olmuş değil!" diyerek yanıt veriyordu. Bundan dolayı üçüncü gecenin sabahında, karımın anası, üzüntünün sınırında üzüntü duyarak "Vay başımıza gelenler! Niçin kocan bize böyle alçaltıcı tarzda davranıyor ve seninle birleşmekten çekiniyor? Bu aşağılayıcı davranış hakkında yakınlarımız ve kölelerimiz ne düşünecekler? Bu çekinmenin itiraf edilmesi güç bir nedene ya da üzücü bir sebebe dayandığına inananlar haklı olmaz mı?" diye haykırmış. Ve tedirginlikle dolu, bu üçüncü günün sabahında, meseleyi anlatmak üzere şahın yanına gitmiş; sultan da "Eğer bu gece de kızlığını bozmazsa, onu boğazlayacağım!" demiş. Bu haber, karım olan genç kızın kulağına ulaşınca gelip bana bildirdi.

O zaman delikanlıya gidip durumu anlattım. O da bana "Mahmut, artık zamanı geldi! Ama sen onun kızlığını gidermeden önce, yine de bir koşul gerek, bu da, eşinle yalnız kalınca, sağ kolunda taşımakta olduğu bir bileziği sana vermesini ondan istemektir. Onu alır ve hemen bana getirirsin. Ondan sonra yapılması gerekeni yapmak ve kızın anasına ve babasına doyum sağlamak mümkündür!" dedi. Ben de "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını verdim.

Gece gelip de karımla buluşunca, kendisine "Tanrı üzerine olsun; sen bu gece gerçekten sana zevk ve neşe vermemi istiyor musun?" dedim. Bana "Gerçekten, bunu arzuluyorum!" diye yanıt verdi. Yeniden söz alarak "Öyleyse bana sağ kolundaki bileziği ver!" dedim. Kız "Onu sana vermek isterdim; ama, henüz bir bebekken, dadımın bana verdiği bu muska bileziği çıkarıp sana verirsem, başıma ne geleceğini bilmiyorum!" diye haykırdı. Ve bunu söyleyerek kolundan bileziğini çıkardı ve bana verdi. Ben de o anda dışarı çıkıp onu delikanlı dostuma vermeye gittim. Bana "Benim de beklediğim buydu! Şimdi karının kızlığını bozabilirsin!" dedi. Ben de, karıma sahip olarak kızlığını alıp böylece herkesi mutlu edecek vaadimi yerine ge-

tirmek üzere zifaf odasına girdim. Yatağında bütün varlığıyla beni beklemekte olan eşimin yanına ulaştığımda, bilmiyorum kardeşim, bana ne oldu. Bütün bildiğim şey, odanın ve sarayımın bir rüyaymış gibi eridiği ve kendimi maymuna sahip olduğumda onunla gitti-

ğim yıkık evin içinde açık havada yatar bulduğum. Ve sırtımdaki zengin giysiler yok olmuş; eski sefil paçavralar içinde yarı çıplak durumdaydım. Ve her renkten kumaş parçalarıyla yamanmış eski gömleğimi, derviş soparını ve bir tahılcının kalburundaki delik sayısı kadar bitle dolu sarığımı tanıdım.

Bunun görünce, kardeşim, olup bitenin anlamını hiç kavrayamadım ve kendi kendime "Ya Mahmut, sen uyanık mısın, uyur durumda mısın? Rüya mı görüyorsun, yoksa gerçekten dilenci derviş Mahmut musun?" diye sordum. Aklımı başıma tümüyle devşirince, bir zamanlar, maymunu yaparken gördüğüm gibi ayağa kalkıp silkindim. Ama, evvelce nasılsam öyle, başka bir şey olmaksızın, fakirin oğlu fakir olarak kaldım.

O zaman ruhum üzüntü içinde ve zihnim berbat halde, nereye gittiğimi bilmeksizin, beni bu duruma sokan anlaşılmaz bahtı düşünerek avare avare dolaştım. Böyle dolaşırken, pek kalabalık olmayan bir sokakta, küçük bir halı üzerinde yere oturmuş, önündeki küçük bir hasırda çeşitli sihirli eşyanın ve yazıların bulunduğu Berberi bir Mağribi gördüm. Ve ben, bu karşılaşmadan mutlu, bahtımı okuması ve yıldızımı belirlemesi maksadıyla Mağribinin yanına yaklaştım. Kendisine selam verdim, o da selamımı iade etti. Bağdaş kurarak onun karşısında yere oturdum ve benim için Görünmeyenlere danışmasını ondan rica ettim.

Bunun üzerine Mağribi, içinden keskin bıçakların geçtiği sezilen gözlerle bana bir süre baktıktan sonra "Ey derviş, kötü bir talihle eşinden ayrılmaya kurban edilmiş olan kişi sen misin?" diye sordu. Ben de "He, vallahi! He, vallahi! Ta kendisi!" diye haykırdım. Bana "Ey zavallı, senin beş gümüş dirheme satın aldığın ve bir anda zarafet ve güzellik sahibi bir delikanlıya dönüşen maymun, âdemoğulları arasından bir Âdem değildi; ama kötü doğalı bir ecinniydi. Seni sadece kendi gayelerine ulaşmak için kullandı. Bil ki, gerçekte, epey zamandan beri, senin evlenmiş bulunduğun sultanın kızına âşıktı. Ama, tüm gücüne karşın, kızın üzerinde bir tılsımlı bilezik

bulunduğu için, ona yaklaşamıyordu. Bu bileziği elde etmek ve zarara uğramaksızın sultanın kızına sahip olmak için seni kullandı. Ama benim, efendimiz, Tanrı'nın dua ve barışı üzerine olası Süleyman'ın yasalarına karşı gelmiş bulunup zina ürünü ecinnilerden biri olan bu kötü kişinin tehlikeli gücünü kırmak için bir ümidim var" dedi.

Ve böylece konuşarak, Mağribi eline bir kâğıt aldı ve bunun üzerine karmaşık harfler çizdi; ve "Ey derviş, bahtının yüceliğinden

endişe etme ve sana işaret edeceğim yere git. Orada birtakım kimselerin geçmesini dikkatle gözet. Sana onların başı gibi görünen birine rastlarsan, bu mektubu kendisine ver; o senin arzularını yerine getirecektir!" diyerek onu bana verdi. Sonra da bana sözü edilen yere gitmem için gerekli bilgileri verdi; ve de "Bana ödeyeceğin ücrete gelince, bunu bahtın tamamlandığı zaman bana ödersin!" diye ekledi.

O zaman ben, Mağribiye teşekkür ettikten sonra, mektubu aldım, bana işaret etmiş olduğu yöne doğru yola çıktım. Bu maksatla bütün bir gece ve bütün bir gün yürüdüm. Sonunda, tüm varlık olarak gözün görmediği Tanrı'nın ve vahşi otların bulunduğu tenha bir yere ulaştım. Orada oturup sabırsızlıkla başıma gelecekleri bekledim. Yöremde, gözümün göremediği gece kuşlarının uçuşunu andırır kanat sesleri duydum. Ve yalnızlık korkusu yüreğimi titretmeye başladı; gecenin ürküntüsü ruhumu doldurdu. Tam o sırada, birdenbire, belli bir uzaklıkta, kendiliklerinden bana doğru yönelmiş gibi görünen büyük miktarda meşaleler gördüm. Hemen sonra onları taşıyan elleri fark ettim; ama bu ellere sahip olan kişiler gecenin karanlığında kalmışlardı ve gözlerim onları göremiyordu. Sahipsiz ellerin taşıdığı sonsuz miktardaki meşaleler, ikişer ikişer böylece önümden geçti. Sonunda, büyük miktarda ışıkla çevrili, tahtında oturan ve görkemli bir giysiye bürünmüş bir şah gördüm. Bu şah, önüme gelince bana baktı; ve dizlerim korkudan bükülürken beni inceledi ve "Dostum Berberi Mağribinin mektubu nerede?" dedi. Ben de, yüreğimi berkittim, ilerleyerek mektubu kendisine verdim. Mektubu açtı ve mevkip durduğu bir sırada okudu. Ve göremediğim birisine "Ya Atraş, buraya gel!" diye bağırdı. Ve baştan aşağı donanmış bir ulak hemen gölgeden çıkarak ilerleyip şahın önünde yeri öptü. Şah da ona "Hemen Kahire'ye gidip *falan* ecinniyi zincirle ve gecikmeksizin bana getir!" dedi. Ulak buyruğa uydu ve o anda gözden kayboldu.

Bir saat sonra, göze korkunç görünen ve yüzü nefret saçan zincirlenmiş delikanlı ile birlikte geri döndü. Şah ona "Ey alçak, bu âdemoğlunu lokmasından neden mahrum ettin? Ve lokmayı neden kendin yuttun?" diye haykırdı. O da "Lokmaya henüz dokunulmamıştır ve onu hazırlayan da benim!" diye yanıt verdi. Şah "Senin hemen tılsım bileziği bu âdemoğluna geri vermen gerekiyor. Yoksa benimle işin var!" dedi. Ama, inatçı bir domuz olan ecinni, kibirle "Bi-

lezik benimdir; benden başka hiç kimse ona sahip olamaz!" diye yanıt verdi. Bunu söylerken ağzını fırın gibi açıp bileziği yuttu.

Bunu gören gecelerin şahı, kolunu uzatıp ecinninin gırtlağını sıktı; ve onu bir sapan gibi fır döndürerek ve "Bu sana dersini verecektir!" diye haykırarak yere fırlattı; ecinninin enini boyuna kattı. Sonra meşale taşıyan ellerden birine, bu cansız bedenden bilezik muskayı çıkarıp bana vermesini buyurdu. Bu buyruk hemen orada yerine getirildi. Ve kardeşim, bu bilezik elime geçer geçmez, derhal şah ve bütün maiyeti...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Otuz Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Ve kardeşim, bu bilezik elime geçer geçmez, derhal şah ve bütün maiyeti gözden kayboldu ve kendimi zengin giysilerime bürünmüş, sarayımın ortasında, tam da eşimin bulunduğu odada gördüm. Ve onu derin bir uykuya dalmış buldum. Ama bileziğini koluna takar takmaz uyandı ve beni görerek bir sevinç çığlığı kopardı. Ve ben hiçbir şey olmamış gibi, onun yanına uzandım. Geri kalanı, ey kardeşim, Müslüman inancının sırrıdır. Ertesi sabah, anası ile babası benim ortadan yok olduktan sonra dönüşümü öğrenmekle sevincin sınırına ulaştılar ve sevinçleri öylesine büyüktü ki, kızlarının bekâretinin giderilip giderilmediğini öğrenmek üzere bana soru sormayı unuttular. O zamandan sonra, hepimiz barış, uyum ve dirlik içinde yaşadık.

Evlenmemden bir süre sonra, amcam olan karımın babası sultan, erkek çocuk bırakmadan öldü; ben onun büyük kızıyla evli bu-

lunduğumdan, tahtını bana bıraktı. Ben de şimdi ne isem o oldum, kardeşim. Ve Tanrı Yüceler Yücesi'dir. Biz ondan geliyoruz, ona gideceğiz!" demiş.

Sultan Mahmut, yeni dostu derviş sultana öyküsünü böylece anlattıktan sonra, onu, bu denli garip bir serüveni duymuş olmakla çok şaşırmış görünce, kendisine "Şaşma kardeşim, çünkü yazılan başa gelir ve hiçbir şey her şeyi yaratan Tanrı'nın iradesi için imkânsız değildir! Ve şimdi, senin gözlerinde küçülmekten korkmaksızın yaşamımı sırf bir teselli olsun diye ve rütbe ve değer itibarıyla benden aşağı olmadığına inanman için mütevazı kökenimi ve tüm gerçeği sana açıkladığıma göre, tam bir rahatlıkla benim dostum olabilirsin; çünkü, bu anlattıklarımdan sonra, senin karşında kibirlenmeye hakkım olmadığını sanıyorum, kardeşim!" demiş. Sonra da "Ve senin durumun benimkinden de düzgün olsun diye seni büyük vezirim olarak atıyorum. Böylece sen benim sağ kolum ve eylemlerimin danışmanı olacaksın; senin haberin olmadıkça ve ön onayın bulunmadıkça hiçbir karar alınmayacaktır" diye eklemiş. Sultan Mahmut gecikmeksizin ülkesinin emirlerini ve ileri gelenlerini çağırtmış ve onlara derviş sultanı büyük veziri olarak tanıtmış ve kendi eliyle ona bir onur urbası giydirmiş ve ona saltanat mührünü emanet etmiş.

Yeni büyük vezir hemen o gün Divan'ı toplamış ve böylece, bunu izleyen günlerde, görevlerini ve yükümlülüğünü öylesine bir adalet ve tarafsızlıkla yerine getirmiş ki, işlerin bu yeni durumundan haberli olan kimseler, ülkenin en uzak köşelerinden onun yargısını sağlamaya ve kendisini yüksek bir yargıç bularak, anlaşmazlık hallerinde karar ve hükümlerini almaya gelmişler. O da kararlarında öylesine bir bilgelik ve ılımlılık göstermiş ki, haklarında aykırı karar a'dıklarının bile minnet ve tasvibini kazanmış. Boş zamanlarına gelince, bunları, kendisinin ayrılmaz arkadaşı ve her bakımdan denenmiş dostu olduğu sultanla samimiyet içinde geçirir olmuş.

Böylece, günün birinde, Sultan Mahmut, karamsarlığa kapılarak dostunu bulmaya gitmiş ve ona "Kardeşim ve vezirim, bugün yü-

reğim daralıyor ve ruhum çöküyor" demiş. Arabistan'ın eski hükümdarı olan vezir de "Ey zamanın şahı, sevinçler de kederler de bizdedir, onları salgılayan da kendi yüreğimizdir. Ama çoğu zaman eşyanın dış görünüşleri mizacımızı etkiler. Sen bugün, yoksa gözlerini eşyanın dış görünüşüne mi kaptırdın?" diye sormuş. Sultan da "Ey vezirim, bugün gözlerimi hazinemdeki mücevherlere daldırdım ve yakutların, zümrütlerin ve gökyakutların ve her renkten değerli taşların her birini ayrı ayrı ellerime aldım; ama artık onlar bana zevk vermez oldular ve ruhum kederlendi ve yüreğim daraldı. Sonra haremime girdim ve beyaz, esmer, sarışın, kızıl saçlı, tombul, zayıf tüm kadınlarımı gözden geçirdim; ama hiçbiri kederimi dağıtmada başarı sağlayamadı. Sonra ahırlarımı gezdim; atlarıma, kısraklarıma, taylarıma baktım, ama onların tüm güzellikleri gözümün önünde kararan dünyanın tüllerini ortadan kaldıramadı. Şimdi ey bilge vezirim, durumuma bir çare bulasın ya da onu iyileştiren sözleri söyleyesin diye seni bulmaya geldim" demiş. Vezir de "Sözünü edip de bir türlü birlikte gidip göremediğimiz delilerin sığınağı olan maristana bir ziyarette bulunmaya ne dersin? Gerçekten, düşünüyorum ki, deliler bizimkinden değişik algılaması olan kişilerdir; ve eşyalar arasındaki ilişkileri deli olmayanların asla ayırt edemediği şekilde görürler ve garip düşlemeleri vardır. Belki de bu ziyaretimizle ruhuna ağırlık veren hüzün kalkacak ve göğsün ferahlayacaktır!" demiş. Sultan da "Pekâlâ, vezirim, haydi gidip maristan delilerini ziyaret edelim!" diye yanıt vermiş.

O zaman sultan ve veziri olan eski derviş sultan, yanlarına hiçbir maiyet almaksızın, saraydan çıkmışlar ve durmaksızın delilerin barındığı maristana kadar yürümüşler. İçeri girip orayı tümüyle ziyaret etmişler; ama, içerde gardiyanlarla anahtarcıbaşından başka kimse bulamayıp çok şaşırmışlar; delilere gelince, onların ne gölgeleri ne de kokuları varmış. O zaman sultan, anahtarcıbaşıya "Nerede bu deliler?" diye sormuş. O da "Vallahi, efendim, epey bir zamandan beri onları biz de görmüyoruz ve bu yokluğun nedeni bu Al-

lah'ın yaratıklarında genel olarak düşünme yeteneğinin zayıflamış bulunmasıdır, kuşkusuz!" diye yanıt vermiş. Sonra da "Bununla birlikte ey zamanın şahı, sana, epey bir zamandır burada bulunan ve bize, yüksek rütbeli kimseler tarafından ardarda yollanan ve küçük büyük kim olarsa olsun, hiç kimseyle görüştürülmemeleri istenen üç deliyi gösterebiliriz" demiş. Ve de "Bunlar, hiç kuşkusuz, büyük bilginlerdir; çünkü, boyna kitap okur dururlar!" diye eklemiş. Sultanla veziri, ayrılmış bulunan bir hücreye götürmüş, onları oraya sokarak saygıyla yanlarından ayrılmış.

Sultan Mahmut ve veziri de duvara zincirle bağlanmış üç genç adam görmüşler; bunlardan biri okurken, diğer ikisi dikkatle onu dinliyormuş. Üçü de yakışıklı ve gösterişli imiş ve hiçbiri akıl kaçıklığı ya da delilik belirtileri taşımıyormuş. Sultan arkadaşına dönmüş ve ona "Vallahi, ey vezirim, bu üç gencin başına gelenler, şaşırtıcı birer olay, öyküleri de garip birer öykü olmalı!" demiş. Sonra onlara dönerek "Gerçekten delilik nedeniyle mi bu maristana kapatıldınız?" diye sormuş. Onlar da "Yo, vallahi! Biz ne deli ne de kaçığız, ey zamanın şahı; budala ve sersem de değiliz. Ama bizim serüvenlerimiz öylesine garip ve öykülerimiz öylesine olağandışıdır ki, eğer iğneyle gözün iç köşesine yazılmış olsa, onu çözmeye yeteneği olanlar için sağlıklı bir ders oluştururdu!" diye yanıt vermişler. Sultan da, vezir de bu sözleri duyunca, zincirlenmiş üç genç adamın karşısında yere oturmuş ve onlara "Kulaklarımız açık ve sizi dinlemeye hazırdır!" demişler. Kitap okumakta olan ilki demiş ki:

BİRİNCİ DELİNİN ÖYKÜSÜ

Meslek bakımından, ey efendilerim ve başımın taçları, ben, ipekçiler çarşısında, daha önce babam ve büyük babamın olduğu gi-

bi bir tacirdim. Mal olarak da, her türden ve her renkten ama fiyatı daima yüksek Hint mallarından başkasını satmazdım. Bunları büyük tacirlerin âdetlerine uygun olarak aşırı bir kâr ve menfaat sağlayarak alır satardım.

Günün birinde, âdetim gereği, dükkânımda otururken, bana hayırlı sabahlar dileyip beni selamlayan yaşlı bir soylu kadın çıkageldi. Ben de onun selamlarını ve iltifatların iade ederken gelip tezgâhımın yanına oturdu ve "Efendim, Hint kökenli özgün kumaşların var mı?" diye sorarak söze girişti. Kendisine "Evet hanımım, dükkânımda sizi tatmin edecek kumaşlar var" diye yanıtladım. O da "Bu kumaşlardan birini çıkarıp bana gösterin de fikir edineyim!" dedi. Ayağa kalktım ve onun arzusuna uyarak kumaş dolabından yüksek fiyatlı bir Hint kumaşı parçası çıkarıp önüne koydum. Onu eline aldı ve inceledikten sonra, güzel bulup çok beğendi. Ve bana "Efendim, bu kumaş kaça?" dedi. Kendisine "Beş yüz dinar!" diye yanıt verdim. Hemen kesesini çıkardı ve avcuma beş yüz altın dinar saydı. Sonra kumaş parçasını alıp yoluna gitti. Ben de, ey sultan efendimiz, ona bu para karşılığında bana yüz elli dinara mal olmuş bulunan bir kumaş satmış oldum.

Tanrı'ya da sağladığı hayırlar için teşekkür ettim.

Ertesi gün yaşlı kadın yeniden geldi; benden bir diğer kumaş parçası istedi ve aynı şekilde beş yüz dinar ödeyip satın aldığı şeyle birlikte çekip gitti. Daha ertesi gün de benden bir Hint kumaşı almak için geri geldi. Ve parasını sayıp gitti; ve sultan efendimiz, birbirini izleyen on beş gün aynı şekilde mal alıp para saydı. On altıncı gün de onun her zamanki gibi çıkıp geldiğini ve yeni bir parça seçtiğini gördüm. Tam bana ödeme yapacakken, kesesini yanına almamış olduğunun farkına vardı ve bana "Ya havace[1], kesemi evde

1 *Havace:* Dilimize hace veya hoca şeklinde geçmiş olan ve çelebi anlamına de gelen sözcüğün Arapçası. (Ç.)

unutmuş olmalıyım!" dedi. Ben de "Ya sitti, acelesi yok. Sen bana bu parayı yarın ödesen de olur; ödemesen de başımla beraber!" diye yanıt verdim. Ama o, parasını ödemediği malı alamayacağını söyleyerek itiraz etti; ben de kendi bakımımdan, kendisine birkaç kez tekrarlayarak "Dostluk adına ve şahsına duyduğum saygı nedeniyle alıp götürebilirsin!" dedim. Ve karşılıklı olarak aramızda bir nezaket yarışı başladı; o reddediyor, ben vermek istiyordum. Çünkü, efendim, onun sırtından bunca kazanç sağladığımdan, böyle davranmam uygun düşüyor; ve ona gerekirse bir ya da iki parçayı borç olarak vermeye hazır bulunuyordum. Sonunda, kadın bana "Ya havace, görüyorum ki, biz böyle sürdürürsek asla anlaşamayacağız. Oysa sen, malının bedelini almak üzere benimle birlikte eve gelmek lütfunda bulunsan, anlaşmamız çok kolay olurdu" dedi. O zaman ben buna karşı çıkmak istemeyerek ayağa kalktım, dükkânımı kapayıp onu izledim.

Ve o bana öncülük ederek, ben de onu on adım geriden izleyerek, evinin bulunduğu sokağın başına kadar yürüdük geldik. Kadın o zaman durdu ve bağrından bir mendil çıkararak bana "Senin bu mendille gözlerini bağlamama izin vermen gerek!" dedi. Ben de bu garip öneriye pek çok şaşarak bunun nedenini sordum. Bana "Çünkü içinden geçeceğimiz bu sokakta, kapıları ardına kadar açık olan evler, kapı artlarında da yüzü açık oturan kadınlar vardır; böyle olunca, belki de bakışların evli ya da genç kız olan bu hatunların üzerine düşer; yüreğin de bir aşk serüvenine kapılabilir; sonra hayatın zehir olur; çünkü kentin bu mahallesinde, en dindar bir sofuyu bile baştan çıkarabilecek kadar güzel çehreli pek çok kadın ve kız vardır. Ben de senin yürek selametin için çok korkarım...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Otuz Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

"... Çünkü, kentin bu mahallesinde, en dindar bir sofuyu bile baştan çıkarabilecek kadar güzel çehreli pek çok kadın ve kız vardır. Ben de senin yürek selametin için çok korkarım" dedi. Bunu duyunca "Vallahi, bu yaşlı kadın beni gereğince uyarıyor" diye düşündüm. Ve benden istediği şeyi yapmasına razı oldum. O zaman gözlerimi mendille bağladı ve böylece görmemi engelledi. Sonra beni elimden tuttu ve benimle birlikte bir evin önüne gelinceye kadar yürüyüp demir halkasını vurarak evin kapısını çaldı. Kapıyı bize içeriden hemen açtılar. İçeri girer girmez yaşlı rehberim gözümdeki bağı kaldırdı ve şaşarak kendimi hükümdar saraylarının olanca şatafatıyla süslenip donanmış bir konutun içinde buldum. Ve vallahi, sultanım efendimiz, tüm yaşamımda bu denli harika bir yeri ne görmüş ne de düşlemiştim.

Yaşlı hatuna gelince, benden, içinde bulunduğum çok güzel bir hole açılan odada beklememi rica etti. Ve beni öte yanda ne olduğunu görebileceğim bu odada yalnız bırakarak oradan ayrıldı. İşte bu ikinci salona girince, yaşlı kadına satmış bulunduğum değerli kumaşların bir köşeye bir yığın halinde atılmış olduğunu gördüm. Ve biraz sonra, her biri ellerinde, içlerinde gülsuyu bulunan kovalar taşıyan ay kadar güzel iki genç kız içeri girdi. Ellerindeki kovaları beyaz mermer döşeme taşları üzerine bıraktılar ve değerli kumaşlardan oluşan yığına yaklaşarak rasgele birini seçtiler ve onu sanki bulaşık beziymiş gibi ortadan ikiye ayırdılar, sonra her biri kovalarına doğru yönelip yenlerini dirseklerine kadar sıvayarak ellerindeki değerli kumaş parçalarını kovalara daldırdılar ve gülsuyuyla ıslatarak döşemeleri silmeye ve sonra da bunları her biri beş yüz dinara alınmış başka kumaş parçalarıyla sürtüp parlatmaya koyuldular. Genç kızlar bu işi bitirince, mermerler gümüş gibi parladı ve aralarındaki

en değersizini bile dükkânının tümüyle satılmasından elde edilen parayla edinemeyeceğim kadar değerli kilimler serdiler ve onların üzerine de miskle kokulandırılmış oğlak yününden yapılma bir halı serip kuş tüyleri doldurulmuş yastıklar yerleştirdiler. Bunu izleyerek elli adet işlemeli dört köşe şilte getirip düzenli bir şekilde ortadaki halının yöresine serdiler; sonra da çekildiler.

Ve işte! O anda ikişer ikişer el ele tutuşmuş genç kızlar içeri girip her biri işlemeli dört köşe şiltenin birine oturdu; bu elli kişi, böylece her birinin yüzü ötekilere dönük olarak çepeçevre sıralanmış bulunuyorlardı. İşte o sırada, aylar gibi güzel on genç kızın taşıdığı perdeli bir koltukta, beyazlığıyla ve siyah gözlerinin parıltısıyla gözlerimin kendiliğinden kapanmasına neden olacak kadar göz kamaştırıcı bir genç kız salonun girişinde belirdi. Gözlerimi yeniden açtığımda, yakınımda, bana rehberlik eden ve işlemeli dört köşe şiltelerin üstünde ayakta duran elli genç kızın ortasında, halının üzerinde kaygısızca yatmakta olan genç kızı tanıtmak üzere beni buraya davet etmiş bulunduğu anlaşılan yaşlı hatunu gördüm. Ama, bu elli bir çift siyah gözün bakışlarıyla karşı karşıya bulunan ben büyük bir korkuya kapılmaktan kendimi alamadım; ve kendi kendime "Yüceler Yücesi, Utkulu Tanrı'dan başka güçlü varlık ve sığınak yoktur! Hiç kuşku yok ki, bunlar benim ölümümü istemekteler!" dedim.

Böylece, onların huzurunda bulunurken, şahane genç kız bana güldü ve beni yanında bulunan halının üzerinde oturmaya çağırdı. İyice şaşırmış ve elim ayağım kesik, emrine uyarak yanına oturdum. Bana "Ey genç adam, benim ve güzelliğim hakkında ne dersin? Ve de eşim olabilme hususunda ne düşünürsün?" dedi. Ben de bu sözleri işitince şaşkınlığın sınırında şaşırarak "Sultanım, böylesine bir lutfa layık olmayı nasıl düşünebilirim? Gerçekte ben senin huzurunda bir esir ya da daha düşkün bir varlık olabilmek için bile kendime değer vermeye cesaret edemem!" diye yanıtladım. Ama o yeniden söze başlayarak "Yo, vallahi! Benim sözlerimde hiçbir aldat-

maca, samimiyetli olan dilimde de kaçamaklı bir eda yok! O halde sen de bana aynı içtenlikle yanıt ver; ve ruhundan tüm korkuları kov, çünkü yüreğim ağzına kadar senin sevginle dolu!" dedi.

Bu sözleri işitince, sultanım efendimiz, hiç kararsızlık göstermeksizin, genç kızın benimle gerçekten evlenmek istediğini anladım; ama binlerce genç arasından hangi nedenle beni seçmiş olduğunu ve beni nasıl olup da tanıdığını bilemiyordum. Sonunda, kendi kendime "Ey *falan kişi*, anlaşılmayanın azap veren düşünceleri bıraktırmak gibi bir yararı vardır. Anlamadığın şeyler için kafanı yorma! Bırak her şeyi kendi yolunda gitsin!" dedim. Kendisine de "Sultanım, eğer gerçekten bu saygın genç kızların önünde benimle alay etmiyorsan 'Demir kızdığı zaman çekiç için olgunlaşmıştır!' atasözünü hatırla! Ben de yüreğimin senin arzunla ateşlenmiş olduğunu hissederek birleşmemizi gerçekleştirmenin zamanı olduğunu düşünüyorum. Öyleyse, başın üzerine bana söyle, mehr olarak sana ne ödemeliyim?" diye sordum. Gülerek "Mehr ödenmiştir, bununla kafanı yorma!" diye yanıtladı ve de "Madem ki öyle arzu ediyorsun, gecikmeden birleşmemizi sağlamaları için hemen kadıyı ve şahitleri çağırtıyorum" diye ekledi.

Ve gerçekten, efendim, kadı ve şahitler gelmekte gecikmediler. Ve yasal yönden nikâhı bağladılar. Biz de gecikmeksizin evlenmiş olduk. Merasimden sonra herkes çekip gitti. Ben de kendi kendime "Ey *falan kişi*, sen uyanık mısın, düş mü görüyorsun?" diye sordum. Ve genç kızlar beni Hint sarısabrıyla kokulandırılmış yıkanma odasına soktular ve beni soyan, ovuşturan ve kuşlardan da hafif hale getiren natırlara tevdi ettiler. Sonra her yanıma en hoş kokulardan sürdüler ve beni zengin giysilerle donatıp süsleyerek serinleticiler ve her türlü şerbet sundular. Sonra beni hamamdan çıkarıp sadece güzelliğinin süsüne bürünmüş olarak beni bekleyen yeni eşimin yanına götürdüler.

O da hemen yanıma gelip beni aldı, kendini benim üstüme atarak şaşırtıcı bir tutkuyla beni ovuşturdu. Ben de efendim, ruhu-

mun, nerede olduğunu bildiğin yerde tümüyle yer aldığını hissederek, benden istenen işi gördüm; ve buyruğunu aldığım görevi tamamladım; ve giderilecek şeyi giderilebilme noktasına kadar giderdim, devrilecek şeyi devirdim, kapıp kaçırılacak olanı kaçırdım ve alabildiğini aldım ve gerekeni sundum; ayağa kalktım, uzandım, deldim, yeniden gömdüm ve soktum ve zorladım, dolduruş yaptım, çekip çıkardım, berkittim, tırmaladım, diş gıcırdattım, devirdim, ileri sürdüm ve yeniden işe başladım; öyle ki, efendimiz sultanım, o gece, gerçekten yiğit olan ve koç, demirci, çekiç sallayıcı, netameli, uzun, demir, ağlayıcı, işçi, boynuz vurucu, kertici, dayanılmaz, derviş bastonu, harika gereç, aydınlatıcı, tek gözlü saldırgan, savaşçının kılıcı, yorulmak bilmez yüzücü, şakıyan bülbül, kalın boyunlu baba, kalın sinirli baba, büyük yumurtalı baba, sarıklı baba, kel kafalı baba, sarsak baba, zevkli baba, dehşet saçan baba, ibiksiz sessiz horoz, babasının yavrusu, fakirin mirası, iştahlı kas ve reçelli koca sinir sıfatlarıyla adlandırılan şeyi iyice kullandım. Ve sanıyorum ki, ey efendimiz sultanım, ona verilen her türlü ad açıklanarak vurgulandı; her erdem kendini kanıtladı, her nitelik kendini ortaya koydu. Ve çabalarımızı, gece bitince ayağa kalkıp sabah namazını kılacağımızdan sabaha kadar sürdürdük.

Ve böylece birlikte yaşamayı mutluluk ve esrimenin sınırında birbirini izleyen yirmi gece sürdürdük. Bu sürenin sonunda annemin hatırası aklıma geldi ve eşim olan genç kadına "Ya sitti, epey bir zaman var ki evimden ayrıyım; benden haber alamamış olan annem de, hakkımda büyük bir tedirginlik duymuş olmalıdır. Dahası, geçen bütün bu günler esnasında, dükkânımın kapalı olması dolayısıyla işlerim zarar görmüştür!" dedim. O da bana "Bunun önemi yok! Ama tüm yüreğimle gidip anneni görmeni ve onu yatıştırmanı isterim. Hatta bundan böyle sen her gün gidebilir ve hoşuna gidecekse, işinle uğraşabilirsin; ama yaşlı hatunun her seferinde seni oraya götürüp geri getirmesi gerekir!" diye yanıt verdi. Ben de kendisine "Bunda bir uygunsuzluk yok!" dedim. Bunun üzerine yaşlı

hatun yanıma geldi, gözlerime mendil bağladı ve gözlerime ilk mendil bağladığı günkü yere kadar götürerek bana "Bu akşam namaz vakti buraya gel, seni eşinin yanına götürmek üzere beni burada bekler bulacaksın!" dedi. Bu sözleri söyledikten sonra, gözlerimden bağı çıkararak yanımdan ayrıldı.

Ben de hemen evime koştum ve orada büyük bir üzüntü içinde umutsuzluk yaşları döken ve matem giysileri dikmekte olan annemi buldum. Beni görür görmez üzerime atıldı ve sevinçten ağlayarak beni bağrına bastı; ona "Ağlama anneciğim ve gözlerini kurut; çünkü bu ayrılış hiç ümit etmediğim bir mutluluğa ulaştırdı beni!" dedim. Ve ona mutlu serüvenimi anlattım; o da coşkunlukla "Tanrı seni korusun ve gözünden ırak etmesin oğlum! Ama bana, beni her gün ziyarete geleceğine söz ver, çünkü duyduğum sevecenlik senin sevginle ödenmeye muhtaçtır!" dedi. Karım bana her gün dışarı çıkma özgürlüğünü bağışladığı için ona bu sözü vermek benim için zor olmadı. Bunu izleyerek günün geri kalan bölümünü, çarşıdaki alıp satma işlerinde kullandım; zaman gelince de belirtilen yere gittim; yaşlı hatun her zamanki gibi gözlerimi bağlayıp "Senin için böyle olması doğrudur, çünkü sana söylediğim gibi, bu mahallede açık kapıların ardında oturarak havayı koklar ve akar suyu içine çeker gibi erkekleri elde etmekten başka arzuları olmayan evli kadınlar ve genç kızlar vardır! Senin yüreğin onların ağlarına düşerse ne olur acaba?" diyerek gözlerimi bağladı ve beni eşimin sarayına götürdü.

Böylece, oturmakta olduğum saraya ulaşınca, eşim beni anlatılmaz bir coşkuyla karşıladı; ben de ona çekice yanıt veren örs gibi yanıt verdim. Ve benim ibiksiz sessiz horozum, bu istek uyandırıcı piliçle ilişki kurmakta gecikmedi; ve benim yiğit boynuz vurucum ününe hiç zarar vermedi; çünkü, vallahi, efendim, koçum o gece, bu kavgacı kuzuya en azından otuz boynuz darbesi indirdi ve rakibi, aman dileyerek barış haykırışı koparasıya kadar savaşmayı kesmedi.

Böylece bir ay süreyle gece savaşları, sabah muharebeleri ve gündüz saldırışlarıyla bu etkin yaşamı sürdürdüm. Ve kendi kendi-

me "Bu ateşli genç kıza rastlamış ve onun kocası olmuş bulunmam ne büyük şans! Ve aynı zamanda bu taze tereyağ topağını ve şahların bile sahip olamadığı bu zenginliği ve sarayı bana bağışlayan ne şaşılası talihtir!" diyerek her Allah'ın günü hayran olup duruyordum. Ve kölelerden, tanımaksızın ve de kimin kızı ve akrabası olduğunu bilmeksizin evlenmiş olduğum kimsenin adını ve niteliğini öğrenme girişimde bulunmadığım gün olmuyordu.

Ama, günlerden bir gün, bir kenarda karımın zenci kölelerinden genç bir zenci kızla yalnızken, ona "Tanrı üzerine olsun, ey kutsanası genç kız, ey içi bembeyaz, bana hanımın hakkında bildiklerini söyle; sözlerin belleğimin en karanlık köşesinde derinden derine saklanacaktır!" diye bu konuda soru sordum. Genç kız da korkudan titreyerek bana "Efendim, hanımımın öyküsü baştan aşağı olağandışı bir öyküdür; ama onu sana açıklarsam, hiç kurtuluş olmaksızın öldürüleceğimden korkarım! Sana tek söyleyebileceğim, bir gün çarşıda rastlayarak saf bir aşkla sana bağlanmış olduğudur" diye yanıt verdi. Israr ettimse de, söylenmeyecek şeyleri kendisine söyletmek üzere ısrar edişimi gidip hanımına haber vereceği tehdidini savurdu. O zaman onu, çekilip yoluna gitmesi için bıraktım; ve önemsiz bir çarpışma yapmak üzere karımın yanına gittim.

Hayatım böylece, şiddetli zevkler ve aşk yarışları içinde geçiyordu ki, bir öğle sonrası, karımın izniyle dükkânımda otururken ve gözlerimi yola doğrultmuşken, yüzü peçeli genç bir kızın geldiğini gördüm...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

... Ve hayatım böylece, şiddetli zevkler ve aşk yarışları içinde geçiyordu ki, bir öğle sonrası, karımın izniyle dükkânda otururken ve gözlerimi yola doğrultmuşken, yüzü peçeli genç bir kızın besbelli bana doğru geldiğini gördüm. Dükkânımın önüne gelince, bana en zarifinden bir selam gönderdi ve "Efendim, çarşının tacirlerinin hepsine bana malolan fiyata satmak üzere boşuna başvurduğum, elmaslarla ve değerli taşlarla süslenmiş altın bir horozum var. Ama bunlar zevksiz ve değerlendirme yapma inceliğinden yoksun kişiler, çünkü bana böylesi bir cevahirin satışının kolay olmadığını ve bundan bir kâr sağlamalarının mümkün bulunmadığını söylediler. İşte bundan dolayı, zevk sahibi bir insan olarak senin takdir edeceğin bedelle onu sunmak üzere sana başvuruyorum!" dedi. Ben de "Benim bu cevahire hiç ihtiyacım yok. Ama seni kırmamak için, ne eksik ne fazla, yüz dinar veririm!" diye yanıt verdim. Genç kız da "Peki al! Senin için hayırlı olsun!" diye yanıt verdi. Kendimce, her ne kadar bu altın horozu edinmek için hiçbir arzum olmadığı halde, yine de bu parçanın, benim temeldeki niteliğimi hatırlatacağı fikriyle karımın hoşuna gideceğini düşünüyordum. Kasama doğru gidip yüz altın dinar çıkardım. Ama parayı kendisine sunmak istediğimde, genç kız "Aslında, bunlara hiç gerek yok. Bana yanağının üzerine bir buse kondurma hakkı tanımaktan öte ödeme yapmanı istemiyorum. Ve benim tek istediğim budur, ey genç adam!" diyerek parayı reddetti. Ben de kendi kendime "Vallahi, bin altın dinar edebilecek bir cevahir için yanağıma sadece tek bir öpücük kondurularak yetinilmesi, garip olduğu kadar da kârlı bir iş!" diye düşündüm; ve razı olduğumu bildirmekte kararsızlık göstermedim.

O zaman, efendim, genç kız, bana doğru ilerledi ve yüzündeki küçük peçeyi kaldırarak, herhalde çok hoşlanmış olacağı yanağım-

dan bir öpücük aldı; ama, dudaklarının yanağıma dokunmasıyla epeyce iştahı artmış olacak ki, aynı zamanda, genç dişi kaplan dişlerini etime batırdı ve hâlâ yüzümde izlerini taşıdığım bir ısırık kopardı. Sonra da, ben yanağımdan akan kanı kurularken, doyum sağladığını belirten bir gülüşle gülerek uzaklaştı. Kendi kendime "Senin başına gelen çok şaşırtıcı bir olay! Yakında çarşıya gelen bütün kadınların, kimi yanağından, kimi çenenden, kimisi de neresi olduğunu bildiğin yerinden birer numune sağlarlarsa, dükkândaki mallarını elden çıkararak sadece kendinden parçalar satar ve daha kârlı iş görmüş olursun!" diye düşündüm.

Akşam olunca, yarı gülerek, yarı canım sıkılarak, her zamanki gibi yaşlı kadınla buluşmak üzere, sokaktaki köşe başına gittim. Yolda, sokak boyunca onun tehdide pek benzer homurtular kopardığını duydum; ama kendi kendime "Yaşlı kadınlar, homurdanmayı pek severler ve tiritlerinin çıktığı yaşlılık günlerini her şeye homurdanarak ve saçma sapan konuşarak geçirirler!" dedim.

Eşimin yanına girdiğimde, onun, kabul salonunda, kaşları çatık olarak oturduğunu ve şahların gazaplandıkları zaman büründükleri gibi, baştan aşağı kıpkırmızı bir giysiye bürünmüş olduğunu gördüm. Tavrı saldırgan ve yüzü sapsarı idi. Bunu görünce, kendi kendime "Ey koruyucu Tanrım, koru beni!" dedim. Ve âdetine aykırı olarak beni karşılamak için ayağa kalkmayan ve başını yüzümden başka yöne çeviren karımın bu düşmanca tavrını neye yoracağımı bilemeden yanına yaklaştım; ve ona edindiğim altın horozu sunarak kendisine "Sultanım, gerçekten hayranlık verici bir eşya olan ve de bakması merak uyandıran bu değerli horozu kabul et; zira onu sana zevk vermesi için satın aldım!" dedim. Ama bu sözleri duyunca, karımın alnı karardı, gözleri zindana çevrildi; ve kendimi sakınmama zaman bulamadan beni bir topaç gibi döndüren ve neredeyse çenemin sol yanını kıracak olan bir tokat aşketti. Ve bana "Ey köpoğlu köpek, sen bu horozu gerçekten para verip aldınsa, yanağının üzerindeki bu ısırık ne oluyor?" diye haykırdı.

Ve ben, zaten o şiddetli tokatın sarsıntısıyla bitkin haldeyken, mahvolmak üzere bulunduğumu anladım ve boylu boyunca yere düşmemek için büyük bir çaba harcadım. Ama bu, ne yazık ki, efendim, sadece bir başlangıçtı. Çünkü karının bir işaretiyle perdenin aralandığını ve yaşlı kadının yönettiği dört kölenin içeri girdiğini gördüm. Beraberlerinde başı kesilip bedeninin ortasına konmuş genç bir kızın cesedini taşıyorlardı. Ben hemen bu başın bana bir ısırık karşılığında cevahiri veren genç kıza ait olduğunu anladım. Bu görünüş beni çöküntüye uğratmaya yetti; ve kendimi bilmeden yerlerde yuvarlanmaya başladım. Kendime geldiğimde, sultanımız efendim, bu maristanda zincirlenmiş haldeydim. Muhafızlardan deli olduğumu öğrendim. Daha da fazla bir şey söylemediler.

İşte benim sözde deliliğimin ve bu deliler evine hapsedilmemin öyküsü budur. Ve ey sultanım efendim ve de bilge ve adaletsever vezirim, siz ikinizi, beni buradan kurtarmak için Allah gönderdi. Siz ikiniz, sözlerimin mantıklı mı yoksa tutarsız mı olduğunu ölçüp aklı başında mı olduğuna, yoksa sadece zırvaladığıma ya da zekâ yeteneğinden yoksun mu bulunduğuma karar verebilirsiniz!

Sultanla zina çocuğu eski derviş sultan olan veziri, genç adamın bu öyküsünü işitince, derin düşüncelere dalmışlar; bir saatlik bir süreyle düşünceli, alınları eğik ve gözlerini toprağa dikerek kalmışlar. Bunu izleyerek ilkin sultan ayağa kalkmış ve yoldaşına "Vezirim, bu ülkenin üzerine beni hükümdar kılan Tanrı'nın gerçekliği üzerine yemin ederim ki, bu genç adamla evlenmiş bulunan genç kızı bulmadıkça, ne rahat yüzü göreceğim ne de yiyip içeceğim. Bu durumda ne yapabileceğimizi çabucak bana söyle!" demiş. Vezir de "Ey zamanın şahı, bu genç adamı, şimdilik, zincirlenmiş öteki iki genç adamdan ayırarak, gecikmeksizin, buradan götürelim! Ve onunla birlikte kentin sokaklarını, doğudan batıya ve sağdan sola, yaşlı kadının onun gözlerini bağlamayı âdet ettiği köşeyi buluncaya kadar dolaşalım. Ve orada gözlerini kapatalım, o da yaşlı kadınla birlikte attığı adımların sayısını hatırlayarak, bizi gözlerindeki bağın çözüldüğü

evin kapısının önüne ulaştırsın. Orada, Tanrı bize, bu nazik meselede tutacağımız yolu gösterecektir!" diye yanıt vermiş. Sultan da "Senin dediğin gibi olsun, ey bilgelik dolu vezirim!" demiş. Ve o anda ikisi birlikte ayağa kalkarak genç adamın zincirlerini çözdürmüşler ve onu maristanın dışına çıkarmışlar.

Her şey vezirin öngördüğü şekilde olmuş. Ve de değişik mahallelerde çeşitli sokakları dolaştıktan sonra, genç adamın güçlük çekmeden tanıdığı söz konusu sokağın girişine ulaşmışlar. Gözlerini eskisi gibi bağladıkları genç adam adımlarını sayarak onları, görünüşü sultanı büyük üzüntüye sokan bir sarayın önünde durdurmuş. Hükümdar "Kötülük bizden ırak olsun, ey vezir! Bu saray, erkek çocuktan yoksun olduğu için tahtını bana bırakan eski Kahire sultanının karılarından birinin sahibi bulunduğu saraydır. Eşimin babası olan eski sultanın bu eşi, burada, herhalde bu delikanlıyla evlenmiş bulunan kızıyla oturur! Tanrı yüceler yücesidir, ey vezir! Demek ki bu şahın kızlarının hepsinin bahtında bizler gibi sıradan insanlarla evlenmek yazılı imiş. Nasip Dağıtan'ın kararlarının her zaman bir nedeni vardır, ama biz bu nedeni bilmeyiz!" diye haykırmış. Ve de "Bu işin sonunu görmek üzere çabucak içeri girelim!" diye eklemiş. Kapının demir halkasını vurarak kapıyı çalmış. Genç adam "Halka işte böyle ses veriyordu!" demiş. Kapı hemen hadımağaları tarafından açılmış; ve bunlar, şahı, büyük veziri ve hanımlarının kocası olan genç adamı tanıyarak şaşırıp kalmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Kapının demir halkasını vurarak kapıyı çalmış; kapı hemen hadımağaları tarafından açılmış; ve bunlar şahı, büyük veziri ve hanımlarının kocası genç adamı tanıyarak şaşırıp kalmışlar. İçlerinden biri koşarak hükümdarın ve iki yoldaşının gelişlerini hanımına haber vermeye gitmiş. O zaman genç kadın, süslenip bezenerek haremden çıkmış ve aynı babadan olma, ama ayrı anadan doğmuş kızkardeşinin sultan eşine saygılarını sunmak üzere kabul salonuna gelmiş ve sultanının elini öpmüş. Sultan onu hemen tanımış ve vezirine bunu belirleyen bir işaret çakmış. Sonra genç sultana "Ey amcamın kızı, Tanrı beni, davranışlarından ötürü sana sitemler etmekten korusun; çünkü geçmiş Göklerin Sahibi'nindir ve sadece şimdiki hal bize aittir. Bundan dolayıdır ki, şimdi kocan olan ve aslında değerli nitelikleri bulunan ve sana karşı hiçbir kin duymayıp sadece senin affına sığınan bu genç adamla barışman en büyük dileğimdir. Senin baban olan rahmetli amcamın erdemleri üzerine sana yemin ederim ki, kendisi, evlilik sadakatine karşı ağır bir suç da işlememiştir. Zaten bir anlık gevşekliğin cezasını da oldukça ağır şekilde çekmiştir. Bu durumda umarım ki benim dileğimi reddetmezsin!" demiş. Genç kadın da "Efendimiz sultanın dilekleri bizim için emirdir ve bizim gözümüz üzerinedir, başımız üzerinedir!" diye yanıt vermiş. Sultan da bu çözümden çok mutlulanmış ve "Madem ki öyledir, ey amcamın kızı, ben de senin kocanı birinci mabeyincim tayin ediyorum. Bundan sonra da benim sofra ve kader arkadaşım olacaktır. Ve hemen bu akşam, sıkıcı tanıklar olmaksızın, ikinizin bir uzlaşmaya varması için onu sana yollayacağım. Ama, şimdilik, onu buradan götürmeme izin ver; çünkü kendisiyle birlikte zincir arkadaşlarının öykülerini dinleyeceğiz!" demiş. Ve "Herhalde bundan böyle, gözleri bağlanmaksızın ve yanında hiç kimse bulunmaksızın çarşıya gidip

gelecektir! O da artık bundan böyle hiçbir bahaneyle, evli ya da genç kız, hiçbir kadının kendisini öpmesine izin vermeyeceğine söz verecektir!" diye eklemiş.

Ve işte, ey bahtıgüzel şah, maristanda kitap okumakta olan birinci genç adamın sultana ve vezirine anlattığı öykünün sonu böyle olmuş. Ama, onu kitap okurken dinleyen iki kişiden biri olan ikinci genç adama gelince, onunki de şöyle!

Sultan, vezir ve yeni mabeyinciyle maristana dönünce, ikinci genç adamın karşısında yere oturmuş ve ona "Şimdi sıra sende!" demiş. İkinci genç adam da demiş ki:

İKİNCİ DELİNİN ÖYKÜSÜ

"Ey sultanımız efendim, ey adaletsever vezir ve sen, eski zincir arkadaşım! Bilin ki, benim bu maristanda hapsedilmemin öyküsü, sizin şimdi öğrenmiş bulunduğunuz dostumun öyküsünden de şaşırtıcıdır. Çünkü, eğer arkadaşım deli olarak deliğe tıkılmışsa, kendi hatasından ve saflığından ve de kendine olan güveninden böyle olmuştur. Ama, ben, günah işlemişsem, şimdi düzenli biçimde anlatmama izin verirseniz açıklayacağım gibi, kesinlikle tam tersi bir aşırılık yüzündendir!" demiş. Sultan, veziri ve eski deli olan yeni mabeyincisi hep bir ağızdan "İzin senindir!" demişler. Vezir de "Zaten, öykünü ne denli düzene sokarsan, senin de deliler ve aklını yitirmişler arasına katılmış olmanın o denli haksız olduğunu düşünürüz" diye eklemiş. Genç adam da öyküsünü şöylece anlatmaya başlamış:

Bilin ki, efendilerim ve başımın tacı sultanım, ben de bir tacirin oğlu bir tacirdim; ve bu maristana atılmadan önce, çarşıda, zengin beylerin hanımları için her türden bilezikler ve süs eşyaları sattığım bir dükkânım vardı. Bu öykünün başladığı sırada, ancak on altı yaşındaydım; ve daha o yaşta, çarşıda, ağırbaşlılığım, dürüstlüğüm ve işlerdeki ciddi tutumumla ün sağlamıştım. Asla kadın müşterilerle konuşmaya girişmek istemez ve işin bitirilmesi için gerekli olan sözlerden fazlasını söylemezdim. Kitap'ın kavlince iş tutar ve Müslüman kız ve kadınlara başımı kaldırıp bakmazdım. Bu yüzden tacirler ilk kez çarşıya getirdikleri oğlanlarına beni örnek gösterirler ve birçok anne, benim için artık onurlu bir evlenmenin zamanı geldiğini söyleyerek kızlarından söz açmak isterlerse de, annem yanıtını daha uygun bir zamana saklar, benim genç yaşımı ve tek çocuk oluşumu ve de narin bünyemi bahane ederek sorunu konuşmaktan kaçınırdı.

Böylece, günün birinde, hesap defterimin önünde oturmuş, içeriğini gözden geçirirken henüz küçük yaşta bir zenci kızın içeri girdiğini gördüm; kız beni saygıyla selamladıktan sonra, bana "Burası *falan* tacirin dükkânı mıdır?" dedi. Ben de "Evet, burası!" diye yanıt verdim. Bunun üzerine koynundan, son derece itina göstererek ve zenci gözleriyle sağa sola dikkatle baktıktan sonra bir mektup çıkardı ve bana verip bir kenara çekilerek beni kendi halime bıraktı. Ben de mektubu açıp okudum; ve içeriğinin, beni öven ve onurlandıran dizeler halinde yazılmış bir gazel olduğunu gördüm. Mektubun son dizelerinde, bana âşık olduğunu bildiren kızın adını taşıyan bir düzen bulunuyordu.

O zaman ben, ey sultanımız efendim, bu tarz davranıştan son kertede kırıldım ve bunu, namuslu hayatıma bir saldırı ya da beni tehlikeli ya da karmaşık bir serüvene sürüklemek için bir girişim saydım. Ve bu aşk ilanını alıp yırttım ve ayağımın altında çiğnedim. Sonra küçük zenciye doğru yönelerek tüm komşularım görsünler ve benim bilgeliğimden ve erdemimden kuşku duymasınlar diye bir

kulağını tuttum ve yüzüne birkaç şiddetli sille ve şamar indirdim; ve ona "Ah! Binlerce ahlaksız boynuzlunun kızı, git bütün bunları hanımım dediğin pezevengin kızına anlat!" diye haykırdım. Ve tüm komşularım, bunu görerek aralarında hayranlıkla fısıldaştılar; ve bunlardan biri "Tanrı'nın kutsaması bu erdemli gencin üzerine olsun! Sen acaba, çocuğum, onun yaşındaki yakışıklı gençlerin bayıldığı böylesi kötü ve sapık önerileri reddedebilecek misin?" diyerek eliyle, beni oğluna gösterdi.

Ve işte efendilerim, on altı yaşındayken ben böyle yapmıştım. Ama, aslında, bugün, davranışımın ne denli kaba, değerlendirmeden yoksun, budalaca bir gurur, yersiz özsaygı, riyakârlık, alçaklık ve kıyıcıkla dolu olduğunu açıkça görüyorum. Sonradan bunun oldukça sıkıntısını çekecektim; nitekim bu budalaca davranışını izleyerek, sanırım ki daha fazlasına da layık olduğum bu boynuma zincir takılına cezası, çok başka bir nedenle biçilmiş olsa da, bana, biraz da bu anlamsız gösteri dolayısıyla verilmiştir. Ama, ne olursa olsun, ben Şaban ayını Ramazan ayıyla karıştırmak istemiyorum ve öykümü anlatmayı belli bir düzende sürdürmek istiyorum.

Böylece, efendilerim, bu olaydan sonra günler, haftalar ve yıllar geçti ve ben tam anlamıyla bir erkek oldum. Ve hâlâ bekâr olmakla birlikte, kadınları, dolayısıyla bunu izleyen zevkleri tanımış bulunuyordum; ve artık gerçekten Tanrı önünde eşim ve çocuklarımın annesi olmak üzere bir genç kızı seçmemin zamanı geldiğini düşünüyordum. Ve bu dileğimi, şimdi işiteceğiniz şekilde yerine getirecektim. Ama hiçbir şeyi öne almadan sözümü düzenli olarak sürdürmeliyim! Gerçekten bir öğle sonrası, kendisine eşlik eden beş veya altı esirenin ortasında, en değerli mücevherlerle donanmış, elleri kınalı, saç örgüleri omuzlarında dalgalanan sevgi dolu bir genç kızın tüm zarafeti içinde soyluluk ve işveyle salınarak dükkânıma yaklaşmakta olduğunu gördüm...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Otuz Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

... En değerli mücevherlerle donanmış, elleri kınalı, saç örgüleri omuzlarında dalgalanan sevgi dolu bir genç kızın, tüm zarafeti içinde, soyluluk ve işveyle salınarak dükkânıma yaklaşmakta olduğunu gördüm. Bir sultan gibi, köleleri kendini izleyerek dükkânıma girdi ve zarif bir selam lütfettikten sonra, bana "Ey genç adam, sende altın ve gümüşle işlenmiş seçkin bir bezek var mı?" dedi. Kendisine "Mümkün olan her türden, hatta daha da fazlası var, hanımım!" diye yanıt verdim. O zaman "Ayak bilekleri için altın halhalları görmek isterdim!" dedi. Ben de ona dükkânımda bulunan ayak bileklerine özgü en ağır ve en güzel altın halhalları gösterdim. Onlara önemsemez bir bakış fırlattıktan sonra, bana "Bunları üzerimde dene!" dedi. Ve kölelerinden biri eğilerek ipek urbasının eteklerini kaldırdı ve gözlerimin önüne Tanrı'nın elinden çıkmış en ince ve en beyaz ayak bileğini sergiledi. Ben bu bilek üzerinde halhalları denedim; ama dükkânımda mükemmellik kalıbına dökülerek ortaya çıkmış incelikteki bu güzel bacaklara uygun gelecek halhalları bulamadım. O, benim bu yüzden uğradığım sıkıntıyı görerek güldü ve "Canını sıkma, genç adam! Senden başka bir şey dileyeyim! Ama, daha önce söyle bakayım bana! Gerçekte bizim evde, benim fil bacağı gibi kalın bacaklarım olduğunu söylerler. Doğru mu dedikleri?" dedi. Ben de "Tanrı'nın adı senin ve yörenin ve de bacaklarının mükemmelliği üzere olsun, hanımım! Ceylan onları görerek kıskançlıktan ölürdü!" diye haykırdım. O zaman bana "Bununla birlikte ben bunun aksini düşünüyorum!" dedi. Sonra da "Bana bileziklerini göster!" dedi. Ben de, gözlerim hâlâ bu tapılası bileklerin ve öldüresi bacakların görünümüyle dolu, altın ve mini bilezik olarak bende olan en ince ve en küçük ne varsa ortaya çıkardım. O da bana "Kendin dene! Bugün ben çok yorgunum!" dedi. Ve hemen kölelerden bi-

ri ileri atıldı, hanımının yenlerini sıyırdı. Ve gözlerimin önünde, ay! ay! Billurdan da daha beyaz ve kaygan bir kol, bir kuğu boynu belirdi! Ucunda öylesine bir bilek, bir el ve ay! ay! efendim, şekerden, hurma ezmesinden, ruh için sevinç ve yüce bir zevk oluşturan parmaklar vardı. Ve ben eğilerek, bu mucizevi kollar üzerinde bileziklerimi denedim. Ama çocuk kolları için hazırlanmış en küçük bilezikler bile bu saydam ince bilekler üzerinde alabildiğine gevşek sallandılar; ben de, bu saf deriyi dokunuşlarıyla incitmesinler diye onları hemen kolundan çıkardım. O da, benim bozulduğumu görerek yeniden güldü ve bana "Hayrola, ne oldu, ey genç adam? Ben çolak mıyım ve de ördek parmaklı mı yoksu su aygırınınki gibi kollarım mı var?" dedi. Ben de "Tanrı'nın adı üzerine ve yörene ve de beyaz kollarının tombulluğu, çocuksu bileklerinin ve huri parmaklarının inceliği üzerine olsun, hanımım!" diye haykırdım. O da bana "Peki öyle değilse, nedir? Yine de, bizim evde, sık sık bunun tersini söylerler" dedi. Sonra da "Şimdi bana, kolyeleri ve gerdanlıkları göster!" diye ekledi. Ve ben şarap içmemiş olduğum halde ayaklarım dolaşarak dükkânımda altın kolye ve gerdanlık olarak ne varsa en değerli ve en zarif olanlarından acele çıkarıp önüne koydum. Hemen kölelerinden biri, bir din adamının saygısıyla boynunu ve gerdanının bir bölümünü açtı. Ve amanın da amanın, göz kamaştıran kar gibi bir göğsün üzerinde fırlamış yusyuvarlak ve de iki pembe fildişi memenin ikisi de birarada, ortaya çıkmasına neden oldu; bunlar, anasının boynuna sarılmış güzel ikiz çocuğa benziyorlardı. Ben de, bunu görünce, başımı çevirerek "Ört, ört, ört Allah aşkına onları!"[1] diye haykırmaktan kendimi alamadım. O da bana "Ne oluyor yani? Kolyeleri ve gerdanlıkları üzerimde denemeyecek misin yoksa? Peki öyleyse! Senden başka şey isteyeyim! Ama yine de hiç değilse, bana, göğüslerim biçimsiz mi, yoksa dişi mandanın memesi gibi büyük ve

1 Tam çevirisi: "Tanrı örtülerini üzerlerine yaysın!" şeklindedir. (Ç.)

siyah mı ve de kıllı mı? Yoksa etten yoksun mu, tuzlu bir balık kadar kuru ve marangozun tezgâhı gibi dümdüz mü, söyle!" dedi. Ben de "Tanrı'nın adı üzerine, yörene ve de gizli büyüleyici yanlarının, gizli meyvelerinin ve tüm gizli güzelliklerinin üzerine olsun, hanımım!" diye haykırdım. O da bana "Öyleyse, sık sık bana gizli şekillerim kadar çirkin şey bulunmadığını söyleyenler yalan mı söylüyorlar?" dedi. Ve de "Öyle olsun! Madem ki, bu kolyeleri ve gerdanlıkları benim üzerimde denemeye cesaretin yok genç adam, öyleyse kemerleri dener misin?" diye ekledi. Ben de, dükkânımda kemer olarak bulunan en yumuşak, en hafif telkâri altın işlemeli eşyayı çıkarıp ayaklarının ucuna koydum. Ama o bana "Hayır! Hayır! Vallahi olmaz, onları benim üzerimde denemelisin!" dedi. Ben de, sultanımız efendim, ona, işitip itaat ettiğimi bildirmekten başka bir şey yapamadım ve bu ceylanın narinliğini önceden bildiğimden kemerlerin en küçüğünü seçip giysilerinin ve örtülerinin üstünden bedenine uygunluğunu ölçtüm. Ama, saraydaki küçük bir sultanın ölçüleri üzerine yapılmış olan bu kemer, onun toprakta gölge bile oluşturmayacak incelikteki beli ve bir kâtibi umutsuzluğa düşürecek incelikteki elifkadar dik ve kıskançlıktan bhank ağacını küstürerek kurutan esneklikteki ve bir topak tereyağını eritecek kadar yumuşak olan ve genç bir karaca yavrusunu utandırarak kaçıracak kıvraklıktaki ve de bir Hint kamışının sakını kahredecek kadar dalgalı bedeni için çok geniş geldi. Ve ben, gereken kemeri asla bulamayacağımı anlayarak şaşırdım kaldım ve nasıl özür dileyeceğimi bilemedim. Ama o, bana "Besbelli ki sırtımdaki çifte kamburla önümdeki çifte kambur ve iğrenç biçimli bir karınla ve hecin devesi gibi bir sırtla, biçimsiz biri olmalıyım!" dedi. Ben de "Tanrı'nın adı üstüne ve yörene; ve de boyuna bosuna ve onun önüne gelen bölüm ve de arkadan eşlik eden bölümü üstüne olsun, ey hanımım!" diye haykırdım. O da bana "Şaşıp kaldım, ey genç adam! Çünkü, bizim evde, benim hakkımda hiç de bu tutarlı görüşleri doğrulamazlar! Ne olursa olsun, madem ki sen bana bu kemeri bulamadın, küpeler ve saçlarımı tut-

ması için bir altın alınlık bulmanın da imkânsız olmamasını umarım!" dedi. Ve bunları söyleyerek yüzündeki küçük örtüyü kaldırdı ve gözlerimin önünde on dördüncü gecesine doğru ilerleyen bir dolunay gibi yüzü belirdi. Ve ben, onun Babilli gözleri olan bu iki değerli mücevheri, lale renkli yanakları, bir inci bilezik halindeki dişlerle onları örten mercan kılıfı, küçük ağzını ve bütün bu heyecan verici çehreyi görünce, soluğum kesildi ve benden isteneni aramak için hiçbir hareket yapamadım. O da güldü ve bana "Anlıyorum ki, ey genç adam, sen benim çirkinliğimi görüp heyecanlandın; gerçekten, bana birçok kez tekrarlandığı için biliyorum ki, sol gözü elden çıkmış, çiçek hastalığının açtığı gözelerle delik deşik, korkunç çirkinlikte bir yüzüm, kemerli berbat bir burnum, etleri dökülmüş sallanan dişlerle kaplı iğrenç bir ağzım var; kulaklarım da kesik ve yaralı! Uyuz olan cildimden, tiftik tiftik ve de kolay dökülür saçlarımdan ve de içimdeki tüm görünmez iğrenç şeylerden söz etmiyorum!" dedi. Ben de "Tanrı'nın adı senin ve yörenin; ve de tüm göze batan güzelliklerinin ve de görünmeyen güzelliklerinin, ey sultanım; ey şaşaayla örtünmüş olan, ey saflığın, ey zambağın kızı; ve kokun, ey gül; ve göz kamaştırıcılığın ve beyazlığın, ey yasemin; ve özellikle sende görülebilecek, koklanabilecek her şey üzerine olsun! Ve de seni gören, koklayan ve de dokunan kişi ne kadar mutludur!" diye haykırdım.

Ve heyecandan öldürücü bir sarhoşlukla bitkin kaldım.

O zaman sevilesi genç kız, çekik iri gözlerinin bir gülüşüyle bana baktı ve bana "Ne yazık ki! Babam, sana saydığım, bende gördüğü bütün bu çirkinliklerden bilsen ne kadar nefret eder! Çünkü babamın takendisi, başkası değil, kişiliğimin bütün bu sözde çirkinliklerine beni inandırdı. Ama Tanrı'ya şükürler olsun ki, senin araya girmen bana bunun aksinin doğruluğunu gösterdi! Çünkü şimdi, inandım ki, babam beni asla aldatmadı; ama yöresindeki tüm çirkinlikleri bende gösteren bir sanrıya kapılmış. Benimle ilgili olarak görmesi ona ağır gelen çirkinliğimden kurtulmak için beni ıskarta fiyatına bir esir tacirine satmaya bile hazırdı" dedi. Ben de "Efendim, se-

nin baban kim, ey güzeller sultanı?" diye haykırdım. Bana "Şeyhülislamın ta kendisi!" diye yanıt verdi. Ben de kafam fena halde kızarak "He, vallahi! Seni esirciye satacağına, benimle evlenmene izin vermez mi?" diye haykırdım. Kız "Babam doğruluktan ayrılmaz ve vicdanlı bir adamdır. Kızını nefret uyandıran bir ucube olarak gördüğünden, beni senin gibi genç bir adamla evlendirmeyi vicdanına sığdıramaz! Ama, her şeye karşın, sen yine de ondan bir kez beni istemeyi dene! Bu maksatla, ben de sana, onu ikna etmek için elverişli çareleri gösteririm!" dedi.

Ve böylece konuştuktan sonra, bu çok sevilesi genç kız, bir an düşündü ve bana "İşte şöyle! Şeyhülislam olan babamın huzuruna çıkınca ve ondan istemde bulununca, sana kuşkusuz 'Oğlum, senin gözlerini açman gerek! Bil ki benim kızım bir kötürümdür, bir sakat, bir kambur, bir...' diyecektir! Ama sen 'Ben razıyım, razıyım ben!' demek için onun sözünü keseceksin. O yine 'Benim kızım bir sokurdur, bir kulağı kesiktir; pis kokulu, topal, salyalı, sidikli bir...' diye sayarken, sen yine sözünü keserek 'Ben razıyım, razıyım ben!' diyeceksin. O yine 'Beni kızım, nefret verici, kokuşmuş, osuruklu, sümüklü bir...' diyecek; yine onun sözünü keserek 'Olsun, razıyım ben!' diyeceksin. O yine 'Ama sen bilmiyorsun, ey zavallı! Benim kızım bıyıklı, şiş göbekli, koca memeli, çolak, topal, sol gözü şaşı, kemerli ve iri burunlu, yüzü çiçek bozuğu, ağzı pis kokulu, diş etleri dökülmüş ve dişleri sallanan, içi çürümüş, kel ve korkunç şekilde uyuz, baştan aşağı dehşet ve iğrenç bir beladır!' diyerek sözünü sürdürecek. Ve sen bu korkunç küpü üzerime boşaltıp tüketmesine izin vererek ona 'He, vallahi! Ben razıyım, razıyım ben!'...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Otuz Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

"... Ve sen, bu korkunç küpü üzerime boşaltıp tüketmesine izin vererek ona 'He, vallahi! Ben razıyım, razıyım ben!' diyeceksin!" dedi.

Ve ben, sultanım, bu sözleri duyunca ve bu çok sevilesi genç kıza bir baba tarafından yakıştırılabilecek bu adlandırmalara kafam iyice takılarak; kanımın nefret ve öfkeyle tepeme fırladığını hissettim; ve sonunda, bu ceylan yapılı ile evlenebilmeyi sağlamak için bu deneyi geçirmem gerektiğinden, ona "Bu deney güç, hanımım; ve babanın bana böyle davrandığını işitmekle de ölebilirim! Ama Tanrı bana gerekli gücü verecektir!" dedim. Sonra da, ona "Seni istemek için saygın baban şeyhülislamın huzuruna ne zaman çıkabilirim?" diye sordum. Bana "Yarın kuşluk vakti!" yanıtını verdi ve bu sözleri söyledikten sonra ayağa kalktı; köleleri genç kızlar kendisini izlerken, bir gülüşle bana veda ederek yanımdan ayrıldı. Ben dükkânımda, bekleyişin ve tutkunun boğucu sıkıntılarının pençesinde kalırken, ruhum da onun ayak izlerini takip ederek adımlarına bağlandı.

Böylece, ertesi gün, belirtilen saatte, şeyhülislamın konutuna uçarak gitmekte kusur etmedim; orada, konuşacağım meselenin acele ve son derece önemli olduğunu bildirerek kendisinden konuşma diledim. Beni gecikmeksizin kabul etti; ve selamımı istekle iade etti; ve de benden oturmamı rica etti. Onun, sakalları bembeyaz, tavrı soyluluk ve yücelik dolu; ama yüzünde ve gözlerinde umutsuz bir keder ve çaresiz bir ıstırap taşıyan saygın bir ihtiyar olduğunu gördüm. Yaşına ve yüce varlığına duyduğum saygı ve hürmetten ötürü ikinci davetten sonra oturarak yeniden ona selam ve saygılarımı sundum; ve her defasında ayağa kalkarak saygılarımı üçüncü kez tekrarladım ve böylece nezaket ve görgümü kanıtladıktan sonra, is-

kemlenin sadece kenarına ilişerek oturdum. Ve ilkin onun konuşmayı açmasını ve bana işin esası hakkında sorular sormasını bekledim.

Ve gerçekten, hizmet ağası bize âdet olunan şerbetleri sunduktan ve de şeyhülislam havanın sıcaklığı ve kuruluğu üstüne benimle önemsiz şeylerden birkaç cümleyle konuştuktan sonra, bana "Ey *falan* tacir; hangi konuda sana yardımcı olabilirim?" diye sordu. Ben de "Efendim, huzurunda, senden saygın konutunun iffet perdesi ardında gizlenmiş, koruma mührüyle mühürlü inci ve de alçakgönüllülük çeneğinde saklanmış çiçeğin, soylu ve bakireliği saygın kızınla ben naçiz kulunu geçerli bağlarla ve de yasal sözleşmeyle birleştirmeni diliyorum!" diye yanıt verdim.

Bu sözleri duyunca saygın ihtiyarın yüzünün ilkin karardığını, sonra sarardığını ve başını kederle yere eğdiğini gördüm. Bir dakika için, hiç kuşku yok, kızının durumu üzerine azap verici düşüncelere daldı. Sonra ağır ağır başını kaldırdı ve bana sonsuz bir hüzünle dolu sesiyle "Tanrı senin gençliğini korusun ve seni her zaman lütuflarıyla donatsın, oğlum! Ama benim evimde iffet perdesi altında bulunan kız, umutsuz bir haldedir! Ve de ne yapılsa çaresi yok, bu durumdan kurtulamaz! Çünkü..." dedi. Ama ben, sultanımız efendim, onun ansızın sözünü keserek "Ben razıyım, razıyım ben!" diye haykırdım. Saygın ihtiyar da bana "Tanrı seni lütuflarıyla örtsün oğlum! Ama kızım senin gibi yakışıklı, hoş niteliklerle, sağlıkla ve güçlülükle donanmış yakışıklı bir gence layık değildir. Çünkü anasının bir yangın sırasında korkarak zamansız doğurduğu zavallı bir sakattır. Ve sen ne kadar güzel ve yakışıklı isen, o da o kadar çirkin ve çarpıktır. İsteğini reddetmeme neden olan sebepleri, yüreğimde Allah korkusu olduğundan, sana açıklamam gerek! Bunun için, istersen, onu sana olduğu gibi tarif edebilir ve senin hataya düşmeni önleyebilirim!" dedi. Ama ben "Ben onu bütün kusurlarıyla kabul ediyorum; ben memnun, hem de çok memnunum!" diye haykırdım. Ama o bana "Ah oğlum, içinde saygı duygusu olan bir babayı, kızın-

dan acı veren deyimlerle söz etmeye zorlama! Ama senin ısrarın, beni, kızımla evlenirsen zamanımızın en korkunç ucubesiyle evlenmiş olacağını söylemeye zorluyor. Çünkü bu öyle bir yaratıktır ki, ona tek bir bakışla..." derken; ben, onun o korkunç tanımlamaları ortaya koyarak kulaklarımı incitmesinden korkarak, tüm ruhumu ve tüm isteğimi belirttiğim bir vurgulamayla "Ben razıyım! Razıyım ben!" diye haykırarak onun sözünü kestim. Ve de "Tanrı senin üzerine olsun, babacığım! Sen saygın kızın hakkında azap verici deyimlerle konuşma zahmetine katlanma; çünkü bana ne söylesen, hatta en nefret verici tanımlamaları yapsan da, onunla evlenme isteğimi sürdüreceğim; çünkü ben kızının uğramış olduğu dertler türünden iğrençliklere karşı özel bir zevk duymaktayım; ve sana onu olduğu gibi kabul ettiğimi tekrar ediyorum; razıyım ben, razıyım ben, razı!" diye ekledim.

Şeyhülislam, benim bu tarzda konuştuğumu işitince, benim kararımın sarsılamaz ve arzumun değişmez olduğunu anlamış oldu; ve ellerini şaşkınlık ve hayretle birbirine vurarak bana "Tanrı önünde ve senin önünde vicdanımı kurtardım, oğlum, bu çılgınlık eyleminden artık kendin sorumlusun! Öte yandan, ilahi ilkeler, yasal bir isteği yerine getirmeyi engellemekten beni men ediyor; dolayısıyla sana rıza göstermekten başka bir şey yapamam!" dedi. Ben de, mutluluğun sınırında, onun elini öptüm ve evlenmenin hemen o gün yapılmasını diledim. O da gülerek, bana "Bunda bir uygunsuzluk yok!" dedi. Sözleşme şahitler tarafından yazılıp gerçekleştirildi; ve karımı kusurları, biçimsizlikleri, sakatlıkları, doğuştan kusurları, hastalıkları, çirkinliği ve diğer benzer yanlarıyla kabul ettiğim koşulu da sözleşmeye sokuldu. Ve yine, *şu* veya *bu* nedenle ondan boşanacak olursam, kendisine boşanma tazminatı ve mehr olarak yirmi bin altın dinar ödemem de şart koşuldu. Ben, hiç kuşkusuz, tüm koşulları bütün yüreğimle kabul ettim. Zaten başka koşulları da kabul etmeye çoktan razıydım.

Böylece, sözleşme kaleme alındıktan sonra, karımın babası,

amcam, bana "Ey *falan* kişi, evliliğin gereklerini evimde yerine getirmen ve evlilik konutu olarak oraya yerleşmen daha iyi olacaktır. Çünkü, buradan uzaklardaki evine kadar sakat karını taşımanın çok uygunsuz yanları vardır" dedi. Ben de ona "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt verdim. Kendim de bekleyişle tutuşuyor ve içimden "Tanrı aşkına, gerçekten şimdi, adsız bir tacir olarak ben, saygın şeyhülislamın kızına, tam bir aşkla tutulduğum bu genç kıza sahip mi olacağım? Ve gizli güzelliklerini tadıp ruhuma gıda sağlayacak ve aşkın şerbetini doyuncaya kadar içecek miyim?" diyordum.

Sonunda, ortalık kararınca, akşam namazını kılarak zifaf odasına daldım; ve yüreğim heyecanla çarparak karıma yaklaştım ve duvağını başının üzerine kaldırıp yüzünü açtım. Ve ona ruhumla ve gözlerimle baktım.

Ve, Tanrı kötünün belasını versin, ey sultanım efendim, gözlerime yan yana benzer bir manzaraya ömrümce tanık olmamıştım: onda, en azap verici kâbuslarda bile görülemeyecek kadar en biçimsiz, en nefret uyandıran, en itici, en berbat, en tiksindirici ve kusturucu yaratığı gördüm. Ve kuşkusuz, genç kızın bana tanımlandığından da korkunç bir çirkinlik nesnesi, bir biçimsizlik ucubesi ve yüreğim kabararak ayak ucuna baygın düşmeden, ey efendim, sana tanımlamasını yapmam imkânsız, dehşet dolu bir yıkıntı idi, bu. Sadece sana şunu söylemem yetecektir ki, tüm yasal kötülükler ve lanetlenmişlerin insan varlığına verebileceği tüm yasadışı iğrençlikler, tüm pislikler, tüm tiksinçlikler, tüm tüyler ürperticilikler, tüm çirkinlikler ve bütün berbatlıklar, kendi rızamla benim eşim olmuş bulunan bu kadının kusturucu kişiliğinde toplanmış bulunuyordu. Ve ben burnumu tıkayarak, başımı çevirerek, duvağını yeniden yüzüne indirdim; ve onun yanından ayrılarak odanın en uzak köşesine çekildim; çünkü timsah etini midesi kaldıran bir Tebaili de olsam, asla Yaradan'ın yüzünü bunca inciten bir yaratıkla cinsel yaklaşımda bulunamazdım.

Böylece köşemde, başım duvara dönük otururken, tüm kaygıla-

rın içime doluştuğunu ve dünyanın tüm kederlerinin yüreğimi kapladığını hissediyorum. Ve yüreğimin çekirdeğinin ta içinde inleyip duruyordum. Ama benim tek bir söz söylemeye ya da en küçük bir

şikâyette bulunmaya hakkım yoktu; çünkü kendi irademle onu eş olarak seçmiştim. Çünkü ben kendim, kendi dilimle, konuşmakta olan babasının sözünü boyna "Ben razıyım, razıyım ben!" diye haykırarak kesmiş; ve şimdi de kendi kendime, "Pekâlâ işte, o tapılası kızı gördün! Geber, geber, geber! Ah salak, ah budala, öküz; ah, koca domuz!" diyordum. Ve parmaklarımı ısırıyor, sessizce kollarımı çimdikliyordum. Ve kendime yönelik bir öfke saat be saat içimde mayalanıp duruyordu. Böylece bahtıma hükmeden o geceyi, Mede ya da Deylamit hapishanelerinde işkencelere uğruyor gibi berbat bir şekilde geçirdim...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Kırkıncı Gece Olunca

Demiş ki:

... Ve bahtıma hükmeden o geceyi, Mede ya da Deylamit hapishanelerinde işkencelere uğruyor gibi berbat bir şekilde geçirdim.

Şafak söker sökmez, zifaf odasından çabucak kaçtım ve korkunç dokunmayla bulaştığım pislikten temizlenmek üzere hamama koştum. Kirlilik hallerindeki gusul merasimlerine uygun olarak abdest aldıktan sonra bir parça yatıp uyudum. Bunu izleyerek dükkânıma döndüm ve orada şarap içmeksizin sarhoş, baş dönmelerine kapılarak oturdum.

Hemen beni tanıyan dost ve tacirler ve çarşının en seçkin kişileri, kimisi tek başına, kimisi ikişer, kimisi üçer üçer ya da bir defa da birçoğu birden yanıma gelmeye başladılar; ve beni görüp tebriklerini ve iyi dileklerini sundular. Bana da boyna "Hayırlı olsun, hayırlı olsun, hayırlı olsun! Neşe seninle olsun! Neşe seninle olsun!" diyor-

lardı. Kimileri de "Hey komşu, biz seni bu kadar cimri bilmezdik! Hani şenlik, hani ağız tadı, nerde şerbetler, nerde hamur tatlıları, nerede helva tepsisi, nerede *falan* şey, nerede *filan* şey? Vallahi biz, eşin olan genç hanımın güzelliklerinin başını döndürdüğünü ve sana dostlarını unutturduğunu ve belleğini yitirttiğini ve de en temel görevlerini yerine getirmeyi engellediğini düşünüyoruz! Ama zarar yok! Neşen bol olsun senin! Neşen bol olsun!" deyip duruyorlardı.

Ben de, efendim, onların benimle alay mı ettiklerini, yoksa gerçekten beni tebrik mi ettiklerini anlayamadığımdan, nasıl tavır alacağımı bilemiyor, kaçamak bir iki hareketle ve önemsiz sözlerle yanıt vermekle yetiniyordum. Ve burnumun alabildiğine öfkeyle dolduğunu ve gözlerimin umutsuzluk gözyaşlarıyla erimeye hazır olduğunu hissediyordum.

Çektiğim bu işkence, sabahtan öğle namazına kadar sürdü ve tacirlerin çoğu camiye ya da öğle dinlenmesine gittikleri sırada, birkaç adım önümde o güzeller güzeli, benim kötü serüvenimin ve de çektiğim işkencelerin nedeni olan kızın ta kendisi belirdi. Ve ipek giysileri yerde sürünerek ve baştan çıkarıcı bir yürüyüşle sağa sola kokulu bir bahçenin ortasındaki bir ban dalı gibi salınarak ve beş kölesinin ortasında gülümseyerek bana doğru ilerledi. Bir gün öncekinden daha da fazla süslenmiş ve öylesine tahrik edici bir tarzda yürüyerek yanıma geldi ki, çarşıda bulunanlar, onu daha iyi görmek için geçtiği yol üzerinde sıraya girdiler. Çocuksu bir edayla, dükkânıma girip beni zarif bir tavırla selamladı; ve oturarak bana "Bugün senin için hayırlı bir gün olsun, ey Alaeddin Efendimiz ve Tanrı refahını ve mutluluğunu sağlasın ve de mutluluğunu arttırsın! Ve neşen bol olsun, neşen bol olsun!" dedi.

Ve ben, sultanım, onu gördüğüm andan başlayarak hemen kaşlarımı çatmış ve yürekten ilenmelerle homurdanıp duruyordum. Ama bana yapacağını yaptıktan sonra, ne denli bir cesaretle benimle oynadığını ve beni tahrik etmeye gelmiş bulunduğunu anlayınca, artık kendimi daha fazla tutamadım; ve erdemli zamanlarımda yeni

yetmelikten gelen tüm kabadayılığım dudaklarımın ucuna geldi; ve ona "Ey zift dolu kazan, ey katran tenceresi, ey hayınlık kuyusu! Bana bunca kötülükle davranman ve beni dipsiz bir uçuruma fırlatman için ben sana ne yaptım? Tanrı senin ve sana rastladığım anın belasını versin ve yüzünü sonsuza dek karartsın, ey sefihe!" diyerek hakaretler yağdırdım. Ama o, hiçbir heyecanlanma göstermeksizin gülerek "Hey dümbelek, bana yaptığın kötülükleri, yazdığım gazeli nasıl küçümsediğini ve haberci küçük zenciye ne denli kötü davrandığını ve de onun aracılığıyla savurduğun hakaretleri unuttun mu?" diye yanıt verdi. Ve böyle konuşarak genç kız örtülerini toparladı ve ayrılmak üzere ayağa kalktı.

Ama ben, sultanım, ancak o zaman ektiğimi biçmiş olduğumu anladım ve geçmişteki tüm kabalığımın ağırlığını hissettim ve iç karartıcı erdemlerimin ne denli nefret verici bir şey olduğunu anladım. Ve daha fazla gecikmeksizin, kendimi bu harika genç kızın ayaklarına attım ve ona "Pişmanım, pişmanım, gerçekten pişmanım!" diyerek çok tatlı ve yakıcı bir çöldeki yağmur damlaları kadar etkileyici sözler söyledim. Sonunda kalmaya karar verdi ve beni bağışlama lütfunda bulundu ve bana "Bu kez seni bağışlıyorum; ama bir daha yapma!" dedi. Ben de urbasının ucunu öperek ve onunla alnını örterek "Ey hanımım, ben senin koruman altında, ne olduğunu bildiğin durumdan, senin girişimle kurtulmayı bekleyen esirinim!" dedim. O da bana gülümseyerek "Ben bunu zaten düşündüm. Hatta seni ağıma düşürdüğüm anda, buradan nasıl kurtaracağımı da biliyordum" dedi. Ben de "Yallah! Yallah! Acele et öyleyse, acele et!" diye haykırdım.

O zaman bana "Sözlerimi iyi dinle ve anlatacaklarımı yerine getir! O zaman sıkıntı çekmeden karından kurtulursun!" dedi. Ben de önünde "Ey şebnem, ey ferahlık!" diyerek boyun eğdim. O "İşte şöyle! Ayağa kalk ve kalenin dibine; orada cambazları, hokkabazları, şarlatanları, soytarıları, köçekleri, davulcuları, zurnacıları, fifrecile-

ri, dümbelekçileri ve öteki maskaraları bulmaya git! Ve onlardan, gecikmeksizin, karının babası şeyhülislamın sarayında seni bulmaya gelmelerini söyle! Sen de, onlar gelince, onlarla birlikte sarayın merdiven sekisinde serinletici içkiler almak üzere otur. Ve onlar, oraya geldikleri andan başlayarak 'Ey amcamızın oğlu, ey kan hısmımız, ey gözümüzün damarı, düğününün bu kutlanası gününde senin sevincini paylaşıyor ve ulaştığın mertebeden dolayı senin adına seviniyoruz! Gerçekte ey amcamızın oğlu, sen bizden utansan bile biz seninle onur duyuyoruz ve şayet yakınlığımızı unutup bizi başından savsan da, seni terk etmeyiz; çünkü sen bizim amcamızın oğlu, kendi kanımız ve gözümüzün damarısın!' diyerek seni tebrik etsinler ve mutluluklar dilesinler! O zaman sen de bunlarla yakınlığın anlaşılmasından sıkılmış gibi yapar, onlardan kurtulmak için, onların üzerine avuç dolusu dirhemler ve dinarlar saçmaya başlarsın! Bunu gören şeyhülislam, hiç kuşkuyok ki, seni sorguya çekecek; sen de, başını eğerek 'Madem ki buraya kadar gelip bana ihanet ettiler; sana gerçeği söylemem gerek! Gerçekten benim babam meydan soytarısı, bir ayı ve maymun oynatıcı idi; benim ailemin de, kökenlerinin de mesleği buydu. Ama sonradan, Kısmet Dağıtıcı, önümüzde talih yolunu açtı ve çarşıdaki tacirlerin ve onların kâhyalarının saygınlığını kazandık' diye yanıt verirsin! Karının babası da sana 'Demek ki sen ip cambazları ve maymun oynatıcılarının soyundansın ve de bir meydan soytarısının oğlusun!' diyecektir. Sen de 'Kızının aşkı ve senin onurun uğruna kökeninı ve ailemi ret etmemin anlamı yok! Çünkü, dere kaynağını inkâr etmediği gibi, kan da aslını inkâr etmez!' diye yanıt verirsin. Bu durumda, hiç kuşkusuz, sana 'Böyleyse delikanlı sen bizden kendi kökenini ve aileni gizlediğin için, bu evlenme sözleşmesi gerekli sayılmaz. Ve de kadıların en üst düzeyinde bulunan ve yasa postu üzerinde oturan soy kökeni Tanrı'nın elçisine kadar dayanan ve bir şerif ve sait olan şeyhülislamın kızının kocası olarak kalamaz! Ve onun kızı, Kısmet Dağıtıcı'nın hayrından ne denli uzak olsa da, bir soytarının keyfine bağlı olamaz!' diyecek-

tir. Sen de 'La! La! Ya efendi![1] Senin kızın benim yasal eşimdir ve saçının bir teli bin cana bedeldir. Ve ben, vallahi! Sen bana dünyanın ülkelerini de bağışlasan, ondan vazgeçmem!' diye yanıt verirsin. Ama yavaş yavaş kendisine, seni kandırmasına izin verirsin ve sonunda ayrılık sözcüğü ağızdan çıkınca, yavaşça kızından ayrılmaya razı olduğunu söylersin! Ve şeyhülislamın ve iki şahidin yanında üç kez onu boşadığını telaffuz edersin. Ve böylece ondan bağın çözülünce, beni burada bulmaya gelirsin. Geride düzenlenecek ne kalmışsa, Allah düzenleyecektir!" dedi.

O güzeller güzeli genç kızın bu konuşması üzerine yüreğimin yelpazelerinin açıldığını hissettim ve içimden "Ey zekâ ve güzellik sultanı, buyruğun başım üzerinedir, gözüm üzerinedir!" diye haykırdım...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Kırk Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

O güzeller güzeli genç kızın bu konuşması üzerine, yüreğimin yelpazelerinin açıldığını hissettim ve içimden "Ey zekâ ve güzellik sultanı, buyruğun başım üzerinedir, gözüm üzerinedir!" diye haykırdım. Ve ondan izin alıp kendisini dükkânda bırakarak kalenin dibinde bulunan yere gittim; ve cambazların, şaklabanların, şarlatanların, soytarıların, köçeklerin, ip cambazlarının, maymun ve ayı oyna-

1 *"La! La! Ya efendi!"*: "Hayır! Hayır! Ey efendi!" anlamında Fransızca ketinde olduğu gibi kullanılmıştır. (Ç.)

tanların, dümbelekçi, zurnacı, davulcu, fifreci ve hokkabazların ve de tüm öteki maskaraların lonca başkanını buldum ve bu başkanla hatırı sayılır bir ödül karşılığında beni tasarımda desteklemesi konusunda anlaşmaya vardım. Böylece ondan destek vaadi alarak ve önüne geçerek onu şeyhülislamın sarayına götürdüm; ve onunla birlikte avluya bakan merdiven üstüne oturmaya çıktım.

Ve orada onunla şerbetler içerek bir saat kadar yarenlik ettik. O sırada birdenbire açık bırakılan cümle kapısından tepe taklak yürüyen dört panayır cambazının, ayak parmaklarının uçları üzerinde yürüyen ve olağanüstü bir patırtı ortasında davul çalan, dümbelek çalan, bağırıp köçeklik eden, kale dibini mesken tutmuş büyük bir dangalak taifesi sökün etti. Maymuncular hayvanlarıyla, ayıcılar en büyük ayılarıyla, soytarılar gülünç giysileri ve yüksek keçe külahlarıyla, çalgıcılar muazzam bir patırtı koparan çalgılarıyla, hepsi orada idi. Ve çalgılarını her biri kendi bildiğince çalarak, bunların hepsi gelip maymunlar ve ayılar ortalarında olduğu halde avluda düzen içinde sıralandılar. Ama, birdenbire çalınan şiddetli bir davul sesini izleyerek, tüm gürültü patırtı kesildi. Ve kabilenin başkanı, merdivenlerin ayak ucuna kadar ilerledi; ve oraya toplanmış olan bütün yakınlarım adına bana refah ve uzun bir yaşam dileyen, kendisine daha önce öğretmiş olduğum, bir söylev çekti.

Gerçekten, efendim, her şey genç kızın öngördüğü şekilde olup bitti. Çünkü şeyhülislam, kabilenin başkanının ağzından, bütün bu patırtının açıklamasını işitince, benden bunun onaylanmasını istedi. Ben de ona, gerçekte, ana ve babadan yana orada bulunanların yeğeni olduğumu, kendimin de bir maymun oynatıcı, bir ortalık soytarısının oğlu olduğumu anlattım; ve genç kızın bana öğrettiği şekilde, bu oyunun gerektirdiği ve daha önce size açıkladığım tüm sözleri tekrarladım. Rengi atan ve çok kızan şeyhülislam, bana "Sen artık şeyhülislâmın evinde ve ailesi içinde kalamazsın, yoksa korkarım ki yüzüne tükürürler ve de sana bir Hristiyan köpeği ya da bir Yahudi domuzundan daha da kötü davranırlar" dedi. Ben de ona

"Vallahi, bana tüm Irak ülkesi verilse bile ben karımdan boşanmam!" diyerek yanıt vermeye kalkıştım. Zorla boşanmanın şeriatça yasaklanmış bulunduğunu bilen şeyhülislam da, beni bir kenara çekti ve tüm uzlaşıcı sözlerle benden bu boşanmaya razı olmamı rica etti ve "Sen benim onurumu koru, Tanrı da seninkini korur!" dedi. Ben de sonunda alçakgönüllülük göstererek boşanmayı kabul ettim; ve şahitler önünde şeyhülislamın kızı hakkında "Bir kez, iki kez, üç kez onu boşuyorum!" diyerek beyanda bulundum. Böylece dönülmez şekilde onu boşamış oldum. Bu sonucu kızın babası istemiş olduğu için de, aynı anda, birdenbire, tazminat ve mehr ödemekten de kurtulmuş olarak özgür kaldım.

Bir gece için kayın pederim olmuş bulunan kişiye selam bile verecek zaman bulmaksızın ve ardıma bakmaksızın, bacaklarımı rüzgâra teslim ettim. Ve nefes nefese güzeller güzeli genç kızın beni beklemekte olduğu dükkânıma ulaştım. O da, en tatlı sesiyle, bana, hoş gelişler diledi ve tüm görgülü haliyle, başarımdan dolayı beni tebrik etti; ve bana "Şimdi bizim birleşmemizin zamanı geldi. Sen ne dersin, efendim?" diye sordu. Ben de "Bu, benim dükkânımda mı, yoksa senin evinde mi olsun?" diye sordum. Kız gülerek "Ey zavallı! Sen, her şeyin yolunda yapılması için bir kadının ne denli dikkat etmesi gerektiğini bilmiyorsun, herhalde!" diye yanıt verdi. Ben de "Vallahi, sultanım, ne zamandan beri zambak hamama ve gül yıkanmaya gidiyor? Benim dükkânım, ister gül ol ister zambak, seni içine alacak kadar büyüktür. Ve dükkânım yanarsa, onun yerini tutacak yüreğim vardır" diye yanıt verdim. O da gülerek, bana "Gerçekten güzel konuşuyorsun! Nerede kaldı senin o denli bayağı, o eski tavırların? Şimdi iltifatı çok iyi kıvırıyorsun, doğrusu!" diye yanıt verdi. Ve de "Şimdi, ayağa kalk, dükkânını kapa ve beni izle!" diye ekledi.

Esasen bu sözleri beklemekte olan ben de, çabucak "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını verdim. Ve dükkânın art yanından çıkarak kapıyı anahtarla kapattım ve on adımlık mesafeden, genç kızla kölele-

rinin oluşturduğu topluluğu izledim. Böylece yaklaşınamızla kapısı açılan bir saraya ulaştık. Girdiğimiz andan başlayarak iki hadımağası yanıma geldi ve kendileriyle birlikte hamama girmemi rica ettiler. Ben de her şeyi açıklama istemeden yapmaya kararlı, hadımağaları tarafından hamama götürülmeme ses çıkarmadım, orada beni yıkayarak iyice temizleyip dinlendirdiler ve güzel giysilerle donattıktan, Çin amberiyle kokulandırdıktan sonra arzularımın hedefi ve bulunmaz bir aşkla sevdiğim genç kızın, işlemeli bir yatak üzerinde kaygısızca uzanarak beni beklediği odaya götürdüler.

Orada, yalnız kalır kalmaz, bana "Gel, buraya gel, ey dümbelek! Vallahi, sen herhalde böylesine bir geceyi daha önce reddetmekle budalaların içinde birinci sınıf bir budala olmalısın! Ama, seni tedirgin etmemek için sana geçmişi hatırlatmayacağım" dedi. Ben de sultanım, genç kızı olanca çıplaklığı içinde bembeyaz ve incecik ve narin kısımlarının zenginliği ve tombul gerisinin iriliği ve çeşitli yanlarının üstün niteliklerini görünce, önceki tüm gecikmelerimi onarma arzusunu duyarak üzerine sıçramak için toparlandım. Ama o beni bir işaret ve bir gülüşle durdurdu ve bana "Savaşıma girmeden önce, ey şeyh, rakibinin adını öğrenmen gerektiğini biliyor musun bakayım! Adı ne onun?" dedi. Ben de "Zarafetler kaynağı!" diye yanıt verdim. O "Hayır!" dedi; ben "Beyazlığın Babası!" dedim. "Hayır!" dedi. Ben "Soyulmuş susam!" dedim; o "Hayır!" dedi. Ben "Köprü Canavarı!" dedim; o "Hayır!" dedi. Ben "Huysuz Katır!" dedim; o "Hayır!" dedi. Ben "He, vallahi, benim bildiğim sadece bir tek isim kaldı: Mansur Baba'nın Hanı!" dedim; o "Hayır!" dedi. Ve "Ey sersem, ilahiyat bilginleri ve sarf ve nahiv hocaları sana sanki ne öğrettiler?" dedi; ben de "Hiçbir şey!" dedim. "Öyleyse dinle! İşte onun adlarından bazıları: dilsiz sığırcık, besili koyun, sessiz dil, konuşmayan uzdilli, ayarlanabilen mengene, ölçülü kenet, kudurgan ısırıcı, yorulmaz silkici, mıknatıslı uçurum, Yakup'un kuyusu, çocuk beşiği, yumurtasız yuva, tüysüz kuş, lekesiz güvercin, bıyıksız kedi, sessiz piliç ve kulaksız tavşan" dedi. Ve böylece benim anlama

yeteneğimi donattıktan ve düşünme yetimi aydınlattıktan sonra, beni ansızın bacakları ve kolları arasına aldı ve bana "Yallah! Yallah! Ey sersem! Saldırıda hızlı davran, inişte ağır ol, hafif it, derin yüz, dar yerde sert, sıkışık tıpa ol ve durmaksızın sıçra dur! Çünkü bir kez, iki kez kalkıp, sonra yatandan; başını kaldırıp düşüverenden, yeniden düşmek için ayağa kalkandan nefret edilir. Öyleyse, gözüpeklikle, yiğitçe saldır!" dedi. Ben de, efendim, ona "He, başın için, hanımım, düzenle iş tutalım! Düzenle iş tutalım!" diye yanıt verdim. Ve de "Hangisinden başlamak gerek?" diye ekledim. O da "Sen seç, aptal!" diye yanıt verdi. Ben de "Öyleyse, ilkin dilsiz sığırcığa yemini verelim!" dedim. O da "Bekliyor! Bekliyor!" dedi.

O zaman ben, ey sultanımız efendim, yavruma "Sığırcığı doyur!" dedim. Yavru da işitip itaat edeceği yanıtını verdi ve dilsiz sığırcığı yemlemek için eli açık ve cömert davrandı; o da, sığırcık diliyle, sanki "Allah malını arttırsın, Allah malını arttırsın!" der gibiydi.

Ben de, yavruya "Şimdi de seni bekleyen besili koyuna selam ver!" dedim. Yavru sözü edilen koyuna derin bir selam verdi. Koyun da kendi hal diliyle "Allah malını arttırsın! Allah malını arttırsın!" dedi.

Ben de yavruya "Şimdi de sessiz dille konuş!" dedim. Yavru da parmağını sessiz dil üzerine sürttü; o da hemen uyumlu bir sesle "Tanrı malını arttırsın! Tanrı malını arttırsın!" dedi.

Ben de yavruya "Kudurmuş ısırganı yatıştır!" dedim. O da, büyük bir özenle, sözü edilen kudurmuş ısırganı okşamaya koyuldu ve bunu öylesine başarıyla yaptı ki, kudurgan, kudurup zarar vermeden ağzını açıp gösterdiği cesaret ve çaba dolayısıyla "Sana saygılar sunuyorum, ey derde deva!" dedi.

Ben de yavruya "Yakup'un kuyusunu doldur, ey Eyyüp'den de güçlü!" dedim. Yavru da bana hemen "Dolduruyorum! Dolduruyorum!" diye yanıt verdi.

Ve söz konusu kuyu rahatça ve itiraz olmaksızın doldu ve ara verilmeden boşluğu giderildi.

Ben de yavruya "Tüysüz kuşu ısıt!" dedim. Yavru, örsün üstündeki çekiç gibi, yanıt verdi; ısınan kuş da, onu "Duman tütüyorum! Duman tütüyorum!" diye yanıtladı.

Ben de yavruya "Çok iyi, bu kez de sessiz pilice yem ver!" dedim.

Harika yavru, hayır demedi ve sözü edilip pilice bol bol yem verdi; o da "Kutsanasın! Kutsanasın!" diyerek ötmeye koyuldu.

Ve her zaman uyanık olan yavru kulakları olmasa da tavşanına seslendi. Ve ona o denli güzel öğütler verdi ki, tavşan "Ne harika! Ne harika!" diye haykırdı...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Kırk İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ve her zaman uyanık olan yavru, kulağı olmasa da tavşana seslendi; ve ona o denli güzel öğütler verdi ki, tavşan, "Ne harika! Ne harika!" diye haykırdı.

Ve sultanım, ben, yavruyu bu tarzda, konuşma alanını boyna değiştirerek ve her durumda sorduğum soruya gerekli yanıtları alarak rakibiyle konuşturmayı sürdürdüm. Bu arada bıyıksız kediyi, lekesiz güvercini de ihmal etmeyerek, beşiği ısıtarak ve yumurtasız yuvayı yumurtayla doldurarak, ölçülü kenete yarık bırakmadan saldırarak, mıknatıslı uçuruma edepli kalabilmek için dolambaçlı dalarak, mal sahibini de "Tamam, tamam, pes ediyorum! Bu ne güç böyle!" dedirterek ve sonunda bir fırın kadar sıcak olan Baba Mansur'un Hanı'nı da ziyaret edip oradan yer elmasından daha büyük ve ağır çıktım.

Ve sultanımız efendim, bu savaşımı ancak sabahın belirmesiyle kalkıp hamama girip namaz kılmak üzere kestik. Hamamdan çıktığımızda ve sabah kahvaltımız için biraraya geldiğimizde, güzeller güzeli genç kız, bana "Vallahi, ey budala, gerçekten hayranlık verici idin! Ve baht seni nasibim üzere fırlatarak bana lütufta bulundu. Şimdi de ilişkimizi yasal hale getirmemiz söz konusu. Ne dersin? Benim yanımda Tanrı'nın yasalarına göre mi kalmak istersin, yoksa beni bir daha hiç görmemeyi mi istersin?" dedi. Ben de "Senin o gül yüzünü görüp sevinç duymamaktansa, kanlı bir ölüme uğramayı yeğlerim" diye yanıt verdim. O da bana "Öyleyse kadı ve şahitler gelsin!" dedi. Ve hemen kadı ile şahitleri çağırttı ve gecikmeksizin evlilik sözleşmemizi yazdırdı. Bunu izleyerek ilk yemeğimizi yedik ve her tür karın ağrısı tehlikesinden sakınmak için hazmımızın tamamlanmasını bekleyerek yeniden savaşıma giriştik ve geceyi gündüze kavuşturduk.

Ben güzeller güzeli genç kadınla, efendim, bu yaşantıyı, otuz gece ve otuz gün, sıyrılacak yeri sıyırarak, törpülenecek yeri törpüleyerek, doldurulacak yeri doldurarak sürdürdüm. Ve o gün, bir tür baş dönmesine uğrayarak, rakibime, ağzımdan kaçırarak "Bilmiyorum ama, vallahi, mızrağımı on ikinci kez fırlatamayacağım!" deyiverdim. O da "Nasıl? Nasıl? Ama bu on ikinci, en zorunlu olanı! Öbürleri sayılmaz bile!" diye haykırdı. Ben de ona "İmkânsız! İmkânsız!" dedim. Bunu duyunca gülmeye başladı ve bana "Senin dinlenmen gerek! Bunu sana sağlayalım!" dedi. Ama ben onu daha fazla dinleyemiyordum. Çünkü güç beni terk etmişti, ya seydi, yularsız bir eşek gibi yere yuvarlandım.

Ve baygınlığımdan ayılınca, kendimi, bu maristanda arkadaşlarım bu iki saygın gencin yanında zincirlenmiş buldum. Ve sorduğumda, muhafızlar, bana "Bu, senin dinlenmen içindir! Dinlenmen için!" dediler. Oysa ben, efendim, yaşamın üzerine yemin ederim ki, şimdi kendimi iyice dinlenmiş ve canlı buluyorum; ve senin kereminden, güzeller güzeli genç kadınla beni yeniden birleştirmeni

bekliyorum. Adını ve niteliğini sana bildirmeye gelince, bu benim bilgimi aşar. Sana bildiğim her şeyi anlattım. Kendi sırası içinde, başıma gelenler aynen böyledir. Ama Allah en iyi bilendir!

Sultan Mahmut ve veziri olan eski derviş sultan ikinci gencin bu öyküsünü ve bunu onlara nasıl bir sırayla ve açıklıkla anlattığını işitince şaşırmanın sınırında şaşırmışlar. Sultan da genç adama "Hayatım üzerine yemin ederim ki, senin hapsedilmenin nedeni yasadışı olsaydı bile, öykünü işittikten sonra, seni kurtarırdım!" demiş; ve "Sen bizi genç kadının sarayına götürebilir misin?" diye sormuş. O da "Gözlerim kapalı olsa da onu bulurum!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine sultan, vezir ve daha önce birinci deli olan mabeyinci ayağa kalkmışlar ve zincirlerini çözdükten sonra, sultan, genç adama "Bizi karının yanına götürecek yolu göster!" demiş. Ve dördü birden oradan çıkmaya hazırlanmışlar; tam o sırada zincirleri hâlâ boynunda bulunan üçüncü genç adam "Efendilerim, Tanrı'nın inayeti üçünüzün de üzerine olsun! Gitmeden önce benim öykümü de dinleyin! Çünkü bu öykü diğer iki arkadaşımın öykülerinden de olağandışıdır!" diye haykırmış. Sultan da ona "Yüreğini ve ruhunu serin tut, çünkü geri gelmekte gecikmeyeceğiz!" demiş.

Ve önlerinde genç adam olduğu halde, bir sarayın önüne ulaşıncaya kadar yürümüşler; sultan burayı görünce "Allahu ekber! Allah baştan çıkarıcı İblis'in belasını versin! Bu saray, dostlarım, rahmetli sultan olan amcamın ikinci kızının sarayıdır. Bizim bahtımız da akıl almaz bir bahtmış. Ayrılmış bulunanları birleştiren ve yıkılmış olanı yeniden inşa eden Tanrı'ya övgüler olsun!" diye haykırmış. Ve arkadaşları kendisini izlerken saraya girmiş ve oraya geldiğini amcasının kızına duyurmuş; o da çabucak huzura gelmiş.

Bu genç kız, çok sevilesi genç kızın ta kendisiymiş. Kızkardeşinin kocası sultanın elini öpmüş; ve emirlerine itaat edeceğini bildirmiş. Sultan da ona "Ey amcamın kızı, sana kocanı, şu anda ikinci mabeyincim olduğunu ve bundan böyle sofra ve kadeh arkadaşım olacağını bildirmekte olduğum o harika yiğit kişiyi getirdim. Çünkü öykü-

sünü ve aranızda çıkan yanlış anlaşılma olayını biliyorum. Ama bundan böyle o şey bir daha tekrarlanmayacak; çünkü şimdi dinlenmiş ve canlanmıştır" demiş. Genç kız da "İşittim ve itaat ettim! Ve senin koruman ve güvencen altına girdiğine ve de bana onun eski gücünün yerine geldiğini temin ettiğine göre, yeniden onunla birlikte yaşamayı kabul ediyorum!" diye yanıt vermiş. Sultan da ona "Lütuflar sana bağışlansın, ey amcamın kızı! Yüreğimin üzerinden büyük bir ağırlığı kaldırdın!" demiş. Ve de "Ama onu bir saat sonra geri getirmemize izin ver. Çünkü hep birlikte olağandışı olması gereken bir öyküyü dinlemeye gideceğiz!" diye eklemiş. Ve ondan izin alarak artık ikinci mabeyincisi olmuş bulunan genç adam, vezir ve birinci mabeyincisi ile birlikte dışarı çıkmış.

Maristana geldiklerinde, onları ateş üzerinde ve boynunda zincirlerle bekleyen üçüncü genç adamın karşısında yerlerini almışlar; o da hemen öyküsünü şöylece anlatmış:

ÜÇÜNCÜ DELİNİN ÖYKÜSÜ

Bil ki, ey sultanım efendim ve sen yüce görüşlü vezir ve siz benim eski zincir arkadaşlarım olan saygın mabeyinciler! Bilin ki, benim öykümün anlatılmış olanlarla hiçbir ilgisi yoktur; çünkü iki arkadaşıma karşı genç kızlar girişimde bulunmuşlarsa da bu, bende bambaşka tecelli etmiştir. Kaldı ki, siz, benim söylediklerimi kendi görüşünüzle denetlersiniz!

Dolayısıyla, efendilerim, babamla annem Kısmet Dağıtıcı'nın rahmetine ulaştıklarında ben henüz çocuktum. Ve bizim gibi fakir olan ve geçimleri için gerekli olanakları bulunmayan hayırsever komşular tarafından bakıldım; ama öğrenimimi sağlayacak paraları olmadığından, başım ve ayaklarım çıplak, sırtımda da yarım yamalak mavi pamukludan bir gömlekle yüzüne bakılması hoş bir oğlan olmalıyım ki, gelip geçenler beni güneşte yanarken görünce, çoğu zaman durarak "Tanrı bu çocuğu kem gözden korusun! Ay parçası kadar güzel!" diye haykırıyorlardı. Çoğu zaman, içlerinden biri bana helva, haşlanmış nohut ya da sarı ve bükülgen, bir iplik gibi uzayan macun satın alıyorlardı; ve bunları bana vererek yanağımı ya da başımı okşuyorlar ya da kazınmış başımın tepesinde bırakılan perçemi çekiştiriyorlardı. Ben de, koca iri ağzımı açarak bir yutuşta tüm tatlıları yuvarlıyordum. Bu durumum, bana bakanları hayranlıkla haykırtıyor ve benimle birlikte oynayan küçük yumurcakları kıskandırıyordu. Böylece on iki yaşıma ulaştım.

Günlerden bir gün, her zamanki arkadaşlarımla birlikte yıkık evlerin tepesindeki atmaca ve karga yuvalarını aramaya gitmiştik; o sırada terk edilmiş bir avlunun dibindeki hurma dallarıyla örtülü bir kulübede belirsiz ve hareketsiz bir şekilde uzanmış yaşayan bir insan varlığına rastladım. Terk edilmiş evleri ecinni ve meretlerin zaptettiğini bildiğimden "Bu, herhalde bir meret olmalı!" diye düşündüm; ve korkuya kapılarak yıkığın tepesinden aşağı indim; ve bacaklarımı rüzgâra teslim ederek oradan hemen uzaklaşmak istedim. Ama kulübeden gelen çok tatlı bir ses "Güzel çocuk, neden kaçıyorsun? Gel de bilgeliği tat! Korkmadan yanıma gel; ben ne ecinniyim ne de ifrit; sadece yalnız kalmak ve düş ve düşüncelere dalmak isteyen bir insanım. Gel, çocuğum, gel de sana bilgeliği öğreteyim...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Kırk Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"Gel çocuğum, gel de sana bilgeliği öğreteyim" dedi. Ben de karşı konulmaz bir güçle ansızın kaçışımdan alıkonarak geriye döndüm

ve kulübeye yöneldim; o sırada o çok tatlı ses, bana "Gel güzel çocuk, gel!" demeyi sürdürüyordu. Kulübeye girdim ve hareketsiz varlığın, yaşadığı yıllar sayılamayacak kadar çok, yaşlı bir ihtiyar olduğunu gördüm. Ama, yüzü, bunca yaşlı olmasına karşın, güneş gibi idi. Bana "Benim bilgimi miras edinmeye gelen yetim çocuk, hoş geldin!" dedi. Ve yine bana "Ben senin anan, baban olacağım!" dedi. Ve elimi tutup "Sen benim öğrencim olacaksın. Ve bir gün gelecek, başka öğrencilerin hocası olacaksın!" diye ekledi. Ve böylece konuştuktan sonra, bana barış öpücüğü verdi; beni yanına oturttu; ve bana hemen öğretimde bulunmaya başladı. Ben de, onun sözleri ve öğretiminin güzelliğiyle büyülendim; ve onun uğrunda oyunlarından ve arkadaşlarından yüz çevirdim. O da benim babam ve anam oldu. Ona derin bir saygı, sonsuz bir sevecenlik ve sınırsız bir itaat gösterdim. Böylece beş yıl geçti; bu süre içinde hayranlık verici bir öğrenim gördüm. Ve varlığım bilgeliğin ekmeğiyle beslendi.

Ama, sultanım, doğası kendiliğinden güzel olan bir toprağa ekilmemişse, tüm bilgelik boşunadır. Yoksa, deliliğin tırpanı, ilk darbede üzerindeki verimli toprağı sıyırır ve altında sadece kuru ve verimsiz toprak kalır. Ben de, kısa zamanda, üzerimde öğretilerin etkin esinlemelerinin gücünü deneyecektim.

Bir gün, gerçekte, hocam olan yaşlı bilge, ekmeğimizi çıkarmak üzere beni cami avlusuna dilenmeye göndererek öğrencilikten ayırdı; ve inananların cömertliğiyle epeyce sadaka topladıktan sonra, cami avlusundan ayrıldım ve sakin yaşadığımız yerin yolunu tuttum. Ama, yolda, efendim, bir hadımağası topluluğunun ortasında salınarak yürüyen yüzü örtülü, ama peçesinin arasından gözleri tüm göğü kucaklamış gibi görünen bir genç kıza rastladım. Hadımağaları gelip geçenlerin omuzlarına hanımlarının geçtiği yoldan onları uzaklaştırmak üzere dokundukları uzun sopalarla donanmışlardı. Her yandan halkın "Sultanın kızı bu, sultanın kızı!" diye fısıldadığını duyuyordum. Ben de, ey sultanım, oradan, yüreğim heyecanlı ve beynim karmakarışık, hocamın yanına döndüm. Birdenbire, hocamın özde-

yişlerini ve dünya nimetlerine sırt çevirme öğütlerini ve de bilgelik kazanmak için harcadığım beş yılı unutmuştum.

Hocam da ağlayıp dururken bana kederle baktı. Bütün bir geceyi hiç konuşmaksızın yanyana geçirdik. Sabahleyin, âdetim üzere onun elini öptükten sonra, kendisine "Ey anam, babam! Liyakatsiz öğrencini bağışla! Ama yüreğim, yüzüne tek bir bakış fırlatmış olsam da, sultanın kızını yeniden görmek için çırpınıyor" dedim. Hocam da bana "Ey anasının babasının çocuğu, madem ki gönlün sultanın kızını arzu ediyor, onu göreceksin! Ama, bir kez yalnız geçen yaşam ile yeryüzü şahlarının yaşamları arasındaki mesafeyi düşün! Ey anasının babasının çocuğu, ey benim sevecenliğimin ürünü, sen bilgeliğin, düşüp kalkma ile, özellikle bunlar şah kızları olunca, ne denli uyuşmaz olduğunu unutuyor musun? Ve artık yüreğin de barıştan el etek mi çekiyor? Ve de benim, uzlet öğütlemelerimi edinen son öğrencimin, ölümümle ortadan yok olacağına inanarak ölmemi mi istiyorsun? Oğlum, hiçbir şey bu el etek çekme keyfiyetinden daha zenginlikle dolu ve hiçbir şey uzlet kadar doyurucu değildir!" dedi. Ama ben, yine de "Ey babam ve anam, eğer ben sultanın kızını göremezsem, hatta ona hiç değilse bir tek bakış fırlatamazsam, ölürüm!" dedim.

O zaman beni seven hocam, üzüntümü ve ıstırabımı görerek bana "Yavrum, sultanın kızına bir kez göz atmak senin arzularını doyuracak mı?" dedi. Ben de "Hiç kuşkusuz!" diye yanıt verdim. O zaman hocam iç çekerek yanıma yaklaştı, gözlerimin üstüne bir tür merhem sürdü ve aynı anda bedenimin bir bölümü gözden kayboldu ve bende görünür olarak bir bedenin alt yarısı, bacakları hareket eden bir gövde kaldı. Hocam da bana "Şimdi bu yarım gövdeni kentin orta yerine taşı. Orada dilediğin arzuya kavuşacaksın" dedi. Ben de işitip itaat ettiğimi bildirdim; ve göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede, kendimi halkın toplandığı meydana taşıdım; ve oraya ulaştığımı andan başlayarak sayısız bir kalabalığın toplandığını gördüm. Her biri bana hayretle bakıyordu. Her yandan, bu an-

cak yarısı insan ve de çok hareketli garip varlığı seyretmek için koşup geldiler. Ve bu garip olayın haberi kentin her yanında duyuldu ve sultanın kızının anasıyla birlikte oturduğu saraya kadar ulaştı. Bunların ikisi de beni görerek meraklarını yatıştırmak istediler ve beni alıp huzurlarına götürmek üzere hadımağalarını gönderdiler. Ben de saraya ve sultanın kızıyla anasının bulunduğu hareme götürüldüm; ben onlara bakarken onlar da beni görüp meraklarını giderdiler. Sonra beni haremağalarıyla ilk aldırdıkları yere gönderdiler. Ben de, ruhum öncekinden çok daha tedirgin ve kafam karmakarışık, kulübeye, hocamın yanına döndüm. Ve onu, hasır üzerine oturmuş, bağrı daralmış, benzi can çekişircesine sararmış olarak gördüm. Ama kafam onun durumuyla ilgilenemeyecek kadar meşguldü. Zayıf bir sesle bana "Sultanın kızını gördün mü, çocuğum?" diye sordu. Ona "Evet, ama keşke görmeseydim! Bundan böyle ruhum, onun yanında oturmayı sağlayamazsam ve gözlerimi ona bakma zevkiyle doldurmazsam rahat yüzü görmez artık!" diye yanıt verdim. O da derin bir iç çekişle, bana "Ey benim sevgili öğrencim, gönlünün sükûna kavuşması uğruna korku duymaktayım! Ah! Biz yalnız yaşayanlar ile kudret içinde yaşayanların arasında ne ilişki olabilir ki? " dedi. Ben de "Babacığım, ben başımı onunkine dayayamaz ve elimle o güzel boynunu okşayıp tutamazsam, bahtsızlığın son sınırına ulaşacağıma ve umutsuzluktan öleceğime inanıyorum" diye yanıt verdim.

O zaman beni seven hocam, benim hem aklım hem de yüreğim için kaygılanarak, hıçkırıklar onu acıyla sarsarken bana "Ey ananın ve babanın çocuğun, ey kendince bir yaşam sürdüren ama kadının ne denli bir bela ve ahlak bozucu olduğunu unutan yavru, git bütün arzularını doyur! Ama, son bir lütuf olarak benim hemen şuracıkta mezarımı kazmanı ve yattığım yere hiçbir işaret taşı koymaksızın beni gömmeni senden rica ediyorum. Eğil de oğlum, sana maksatlarına ulaşmak için gerekli aracı vereyim!" dedi.

Ben de, sultanım, hocama doğru eğildim; o da göz kapaklarımı

çok ince bir toz halindeki bir tür sürmeyle sürmeledi ve bana "Ey benim eski öğrencim, bu sürme sayesinde, şimdi insanların gözü için tüm olarak görünmez oldun. Ve şimdi, hiç çekinmeden, tüm arzularını doyur! Ve de Tanrı'nın inayeti üzerine olsun ve Tanrı seni mümkün olduğu kadar uzleti seçmiş olanlar arasında kargaşa çıkaran kötülerin tuzaklarından korusun!" dedi. Bunları söyledikten sonra, benim saygın hocam sanki hiç olmamış gibi oldu. Ve ben onu hemen yaşadığı kulübenin altına açtığım bir çukura gömdüm; Tanrı ondan merhametini esirgemesin! Ona ahrette seçkin bir yer sağlasın! Ondan sonra çabucak sultanın kızının sarayına koştum.

Ben, tüm gözler için görünmez olduğumdan, görülmeksizin yolumu izleyerek hareme sokuldum ve doğruca sultanın kızının odasına yöneldim. Ve onu, yatağında uzanmış uyuklarken gördüm: giysi namına üzerinde sadece Musul işi ince bir gömlek vardı. Ben de, sultanım, ömrümde henüz bir kadını çıplak halde görme fırsatı bulmadığımdan, bana tüm bilgeliği ve öğütleri unutturan bir heyecana kapıldım ve "Allah! Allah!" diye haykırdım. Ve bunu o denli yüksek bir sesle söyledim ki, genç kız gözlerini yarı açarak bir uyanma iniltisi kopardı ve yatağında bir yandan öbür yana döndü. Ama, çok şükür ki, hepsi bu kadarla kaldı. Ve ben, ey sultanım, o zaman tarif olunmazı yaşadım! Bu denli ince ve narin bir genç kızın böylesine iri bir art yanı olmasına şaşakaldım. Ve çok şaşırmış olarak, daha yakınına geldim ve yüreğimi bu konuda doyurdum. Ve onun dolgun, yuvarlak, tereyağ gibi ve pütürsüz olduğunu hissettim. Ama, onun iriliğinin gizini bu yoldan çözemediğimden, kendi kendime "Neden bu denli iri? Neden iri bu kadar?" diye sordum. Ve doyum sağlayacak bir yanıt bulamadan bu konuda düşünerek genç kızla daha yakından temas kurmak için acele ettim. Bunu, onu uyandırmamak için sonsuz önlemler alarak yaptım. Bir kez ilk tehlikenin geçtiğine karar verince yeni bir hareketi göze aldım. Ve yavaş yavaş, kim olduğunu bildiğin yavru, kendi bakımından oyuna katıldı. Ama kaba davranmaktan ya da hangi tarzda olursa olsun, kınanması gereken

girişimlerden sakındı; ve o da, sadece tanımadığını tanımakla yetindi. Ve de, sultanım, başka bir şey yapmadı. Ve ikimiz birden, bu ilk kez için, fikir edinmekle yetinmenin doğru olduğunu düşündük.

Ama işte! Baştan çıkarıcı şeytan, tam oradan ayrılacağım sırada, beni iriliğine şaşakaldığım bu yuvarların birinin tam orta yerini çimdirmeye itti ve ben bu dürtüye dayanamadım ve işte! Genç kızın bu art yuvarının orta yerini çimdiriverdim. Ve kötülük ırak olsun! Kızın bundan edindiği etkilenme o denli canlı oldu ki, bu kez adam akıllı uyandı ve yatağında fırlayarak bir korku çığlığı atıp haykırışlarla annesini çağırdı...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş

Ama Sekiz Yüz Kırk Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Kızın bundan edindiği etkilenme o denli canlı oldu ki, bu kez, adamakıllı uyandı ve yatağından fırlayarak bir korku çığlığı atıp haykırışlarla annesini çağırdı.

Kızının kopardığı korku çığlıklarıyla yardım çağrılarını duyan annesi ayakları eteklerine dolaşarak ve yanında genç kızın sütanası olduğu ve hadımağaları kendisini izlediği halde koşup geldi. Genç kız da elini çimdiklenen yere götürerek çığlık atmayı sürdürüyordu. "Taşlanası Şeytan'dan Tanrı'ya sığınırım!" diyerek! Annesiyle yaşlı sütanası da ona aynı zamanda "Ne var? Ne var?" diye soruyorlardı. Ve sütana hadımağalarına dönerek "Çekilin bakayım buradan biraz!" diye haykırdı. Hadımağaları da kendi aralarında uğursuz yaşlı kadına lanetler ederek oradan uzaklaştılar.

Hepsi bu kadar! Ve ben, Allah'ın lütfunu esirgemeyesi benim

rahmetli hocamın sürmesi sayesinde, görünmeksizin bunları görebiliyordum.

Böylece, annesi ve sütanası, onu sorularla sıkıştırır ve işin ne olduğunu anlamak için boyunlarını uzatarak art yanına bakarlarken, kızaran ve acı çeken genç kız "İşte şurası! İşte şurası! Çimdik! Çimdik!" diyebildi. İki kadın da bakarak kızın saygın yerinde baş parmağımla işaret parmağımın arasında ezilmiş ve kızararak şişmiş olan yeri gördüler; ve "Bunu sana kim yaptı? Kim yaptı bunu sana?" diye haykırdılar. Genç kız da "Bilmiyorum! Bilmiyorum!" diyerek ağlamaya başladı. Ve de "Uyurken, rüyamda iri bir hıyar yediğimi gördüğüm sırada, işte böyle ısırıldım!" diye ekledi. İki kadın, bu sözleri işitince, aynı zamanda eğildiler ve perdelerin, giysilerin, cibinliğin altına baktılar ve kuşkulu hiçbir şey bulamayarak genç kıza "Sen, uyurken kendi kendini çimdiklemediğinden emin misin?" diye sordular. O da "Kendimi bu denli acımasız çimdirmektense ölmeyi yeğlerdim!" diye yanıt verdi. O zaman yaşlı sütana "Yüceler Yücesi ve de Güçlüler Güçlüsü Tanrı'dan başka sığınacak kimse yoktur. Kızımızı çimdiren, havada yer tutan adsızlar arasında adsız bir varlıktır! Ve buraya şu açık pencereden girmiş ve kızımızın saygın yeri açık olarak uyurken görünce, tam orasından çimdikleme arzusuna karşı koyamamıştır. Kuşkusuz olup biten bundan ibarettir!" diyerek fikir yürüttü. Böylece konuştuktan sonra gidip pencereyi ve kapıyı kapattı ve de "Kızımızın çimdiklenen yerine soğuk su ve sirkeyle ıslatarak bez koymadan önce çabucak Kötü'yü kovmamız gerek! Bu konuda da etkili bir yol vardır; bu da, odada deve dışkısı yakmaktır. Çünkü deve dışkısının kokusu, ecinnilerin, meretlerin ve tüm adsızların kokusuyla bağdaşmaz. Ve bu tütsülemeyi yaparken, hangi sözlerin söyleneceğini de bilirim!" diye ekledi. Ve hemen hadımağalarına "Haydi koşun da bir sepet deve dışkısı getirin!" diye bağırdı.

Hadımağaları buyruğu yerine getirmeye gidince, anası kızına yaklaştı ve ona "Kızım, sana daha fazla kötülük yapmadığından

emin misin?" diye sordu; "Ve sana söylemek istediğim şey hakkında hiçbir şey hissetmedin mi?" diyerek sözünü sürdürdü. Kız "Bilmiyorum!" dedi. O zaman annesiyle sütanası başlarını eğdiler ve genç kızı gözden geçirdiler. Ve efendim, sana söylemiş olduğum gibi; her şeyin yerli yerinde olduğunu ve ne ters tarafında ne de önünde hiçbir şiddet izi bulunmadığını gördüler. Ama kavrayışlı olan lanetli sütananın burnu, ona "Kızımız üzerinde erkek bir ecinninin kokusunu duyuyorum!" dedirtti; ve hadımağalarına "Ey Allah'ın belaları, dışkı nerede?" diye bağırdı. Ve o anda, hadımağaları sepetle çıkageldiler; ve onu acele, bir ara açılan kapıdan sütanaya teslim ettiler.

Bunun üzerine yaşlı sütana, zemini kaplayan halıyı kaldırdıktan sonra deve dışkısını mermer döşeme üzerine döktü ve bunları ateşe verdi. Dumanlar yükselmeye başlar başlamaz, havaya sihirli çizgiler çizerek ateşin üzerine bilinmez sözler mırıldanmaya başladı. Ve işte! Yanan deve dışkılarının dumanı, hemen daireyi doldurarak dayanılmaz bir şekilde gözlerimi etkiledi ve yaşa boğdu; ben de onları birçok kez giysimin ucuyla ovmak zorunda kaldım. Ve de efendim, bu hareketimle, şu ya da bu şekilde, erdemi kişiyi görünmez kılan ve öngörüsüzlüğüm dolayısıyla hocamın ölümünden önce yanıma bolca almayı unutmuş bulunduğum sürmeyi sileceğimi düşünemedim.

Ve gerçekten, birdenbire üç kadın, parmaklarını bana doğru çevirerek, aynı anda "İşte ifrit! İşte İfrit! İşte İfrit!" diye haykırarak üç korku çığlığı attılar; ve hadımağalarını yardımlarına çağırdılar; onlar da hemen odayı doldurup üzerime atılarak beni öldürmek istediler. Ama ben onlara en dehşet verici sesimle "Eğer bana en küçük bir fenalık yaparsanız, yardımıma tüm ecinni kardeşlerimi çağırırım; onlar da hepinizi mahveder ve bu sarayı da içinde oturanların başına yıkarlar!" diye haykırdım. O zaman korktular ve beni simsıkı bağlamakla yetindiler. Yaşlı kadın da, bana "Sol elimin beş parmağı sağ gözüne, öte beş parmağım da sol gözüne olsun!" diye haykırdı. Ben de kendisine "Sus ey lanetli büyücü, yoksa ecinni kardeş-

lerimi çağırır, senin boyunu enine soktururum!" dedim. O zaman korkup sustu. Ama bu ancak bir an sürdü ve sonra "Madem ki bu ifrittir, onu öldüremeyiz. Ama bundan sonraki yılları boyunca onu zincire vurabiliriz!" diye haykırdı. Ve hadımağalarına "Onu tutun ve maristana götürün ve boynuna zincir vurarak zinciri de duvara perçinleyin. Muhafızlara da, eğer onu kaçırırlarsa, kurtuluşu olmamak üzere öleceklerini söyle!" diye haykırdı.

Ve hadımağaları, efendilerim, burnum yere kadar uzamışken, beni alıp götürdüler ve bu maristana attılar; burada şimdi saygın mabeyinciler olan iki eski arkadaşıma rastladım. İşte sultanım efendim, benim bu deliler hapishanesinde hapsedilmemin ve boynumdaki zincirin öyküsü budur. Ve onu sana, bir ucundan öbür ucuna kadar anlattım ve bunun için Tanrı'dan ve senden suçumun bağışlanmasını diliyor; ve senin inayetinden, beni bu zincirlerden kurtarıp bu deliğin dışında, nereye olursa olsun, bir yere taşıtmanı bekliyorum. En iyisi uğrunda çıldırdığım sultanın kocası olmaktır; ve de Yüceler Yücesi Tanrı her şeyi yapacak güçtedir!

Sultan Mahmut bu öyküyü itişince, eski derviş sultan olan vezirine dönmüş ve ona "Demek ki Tanrı ailemizin bahtını böyle yazmış! Çünkü bu gencin âşık olduğu sultan, karımın babası rahmetli hükümdarın üçüncü kızıdır! Ve şimdi bize, bu olayı layık olduğu sonuca ulaştırmaktan başka yapacak şey kalmıyor!" demiş. Sonra genç adama doğru dönüp ona "Gerçekte, senin öykün şaşırtıcı bir öyküdür; ve zaten sen amcamın kızını evlenmek üzere benden istememiş de olsaydın, senin sözlerinden duyduğum memnunluğu belirtmek üzere ben onu sana verecektim!" demiş. Ve hemen zincirleri çözdürüp kendisine "Bundan böyle sen benim üçüncü mabeyincim olacaksın; ve daha şimdiden elverişli yanlarını zaten bildiğin sultanla düğünlerinizin kutlanması için emirler vereceğim!" demiş.

Genç adam da kerem sahibi sultanın elini öpmüş. Ve hepsi birden maristandan çıkıp saraya gitmişler. Orada daha önceki uzlaşmalar ve sultanın kızıyla genç adamın evlenmeleri dolayısıyla büyük

şenlikler yapılmış. Kentte oturan büyük küçük herkes, sultanın kızının bilgenin öğrencisi ile evlenmeleri ve bahtın ayırdığı sevgililerin birleşmesi onuruna verilecek ve kırk gün kırk gece sürecek şenliklerde yer almış. Ve bunlar kaçınılmaz ayrılık saati gelip çatıncaya kadar tüm gönülden zevkler ve dostça neşeler içinde yaşamışlar.

Ve Şehrazat "Ey bahtıgüzel şah, ilkin sultan, sonra gezgin derviş

iken, sonradan vezir olman ve Sultan Mahmut tarafından seçilen Canayakın Zina Çocuğu ile sonradan onlara katılan maristana deli olarak kapatılmış üç gencin öyküleri işte böyledir!" diyerek sözünü sürdürmüş. Sonra hiç beklemeksizin "Ama sanma ki, bu öykü, DOKSAN DOKUZ KESİLMİŞ KAFANIN ALTINDA BİLGELİK SINAVI öyküsü kadar hayranlık uyandırıcı ve öğreticidir!" diye eklemiş. Şah Şehriyar da "Benim bilmediğim bu bilgelik sınavı ve bu kesilmiş doksan dokuz kafa nedir, Şehrazat?" diye haykırmış. Şehrazat da demiş ki:

DOKSAN DOKUZ KESİLMİŞ KAFANIN ALTINDA BİLGELİK SINAVI

Anlatırlar ki, ama ancak Tanrı, gerçekte olmayanı seçer ve yanılmaksızın ayırt eder! Eski zamanlarda eski Rum ülkelerinin kentlerinden birinde, yüce ve belirgin nitelikleri olan bir şah, güç ve kudret sahibi, muzaffer orduların komutanı bir hükümdar varmış. Bu hükümdar tüm hazinelerinden de değerli, son derece yakışıklı bir erkek çocuğa sahipmiş. Şahın oğlu bu delikanlı da, sadece mükemmellik derecesinde yakışıklı değil, herkesi şaşırtan bir bilgelik sahibiymiş. Zaten bu öykü de onun bu harika bilgeliğinin ve güzelliğinin bir kanıtıdır.

Bu niteliklerini deneye sokmak için Yüceler Yücesi Tanrı, delikanlının ana ve babası olan şahla karısının günlerini karartmış. Servet ve kudretle donanmış olan bu şahla karısı, bir sabah bomboş saraylarında uyandıklarında, kendilerini başkalarının sadakasına muhtaç dilencilerden de fakir ve sefil halde bulmuşlar. Çünkü Yüceler Yücesi Tanrı için, en güçlü tahtları bile çökertmekten ve sarayları yırtıcı hayvanların ve gece kuşlarının barınağı yapmaktan daha kolay hiçbir şey yoktur...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Kırk Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

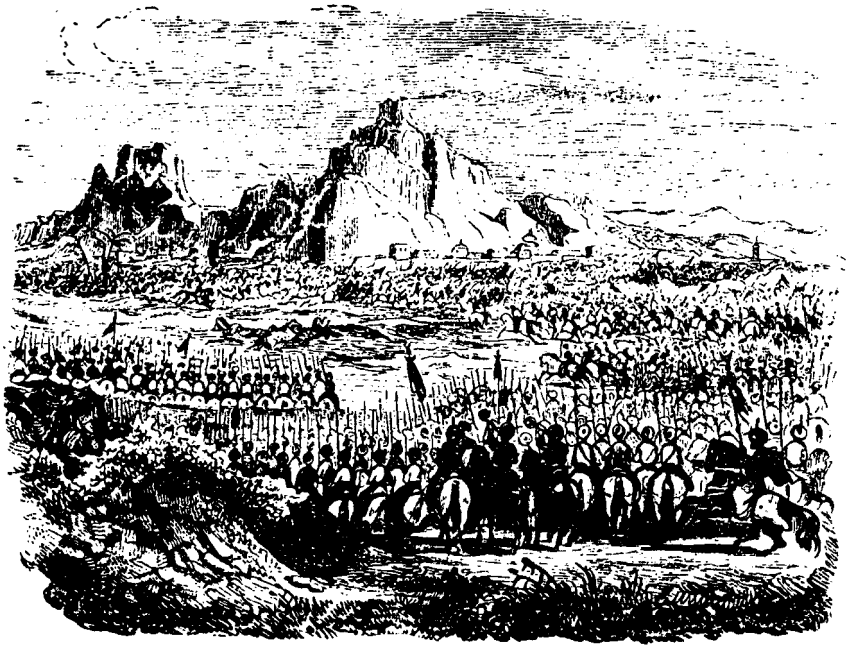
... Başkalarının sadakasına muhtaç dilencilerden de fakir ve sefil halde bulmuşlar. Çünkü Yüceler Yücesi Tanrı için, en güçlü tahtları bile çökertmekten ve sarayları yırtıcı hayvanların ve gece kuşlarının barınağı yapmaktan daha kolay bir şey yoktur. Böylece, zamanın bu saldırgan dönüşümü ve bu beklenmeyen darbe karşısında, delikanlı, ateşli yüreğinin, demircinin örsünde dövüldükten sonra suya sokulunca duman tüttüren bir kılıca döndüğünü hissetmiş ve üzerine ailesini içinde bulunduğu durumdan kurtarma sorumluluğunu almış. Ve fakirleşen şah babasına "Babacığım, Tanrı aşkına, oğluna kulak verir ve sana söylemek istediğini dinler misin?" demiş. Şah da, başını kaldırarak "Oğlum, sen zekâyla donatılmışsındır; söyle, sana itaat edelim!" diye yanıt vermiş. Delikanlı da "Ayağa kalk, hükümdarım, buradan kalkıp adımızın bilinmediği yerlere gidelim! Çünkü, bizler hâlâ zamanın hakimi iken, onarılamazın önünde sızlanmanın ne yararı var? Başka yerde yeni bir hayat, yeni neşeler bu-

luruz!" demiş. Yaşlı şah da "Ey hayran olunacak, saygı ve sevgi dolu oğlum, öğüdün Bilgelik Sahibi Tanrı'nın bir ilhamıdır. Bu işin hayrı da senin ve Tanrı'nın üzerine olsun!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine delikanlı ayağa kalkmış ve seyahat için her şeyi hazırladıktan sonra, ana ve babasının ellerinden tutarak onlarla birlikte bahtın yo-

luna koyulmuş. Ovalar ve çöller boyunca yolculuk etmişler. Bu yolculuklarını karşılarına iyi inşa edilmiş büyük bir kent çıkıncaya kadar sürdürmüşler. Ve delikanlı ana ve babasını bir duvarın gölgesin-

de dinlendirirken, tek başına kente girmiş. Soruşturduğu gelip geçenler ona, bu kentin, şahların ve sultanların onuru, adaletli ve büyük bir sultanın başkenti olduğunu söylemişler. Şehzade o zaman yapmak istediğini kararlaştırmış; ve hemen yakınlarının yanına dönerek, onlara "Ben, sizi, büyük bir hükümdar olan bu kentin sultanına satmak niyetindeyim. Ne dersiniz buna siz?" demiş. Onlar da "Çocuğumuz, neyin uygun olduğunu, neyin olmadığını sen bizden iyi bilirsin! Çünkü Yüceler Yücesi senin yüreğine sevecenlik ve kafana akıl sokmuştur. Ve biz Tanrı'ya ve sana umut bağlayarak, sana güven ve itimatla itaat etmekten başka bir şey yapamayız! Ve senin

iyi olarak düşündüğün şeye biz uyacağız!" diye yanıt vermişler. Delikanlı da yeniden ana babasının ellerinden tutarak onlarla birlikte sultanın sarayına doğru yollanmış. Ve onları sarayın avlusunda bıra-

karak şahla konuşmak üzere taht salonuna götürülmesini talep etmiş. Soylu ve güzel bir görünümü olduğundan, hemen kabul salonuna sokulmuş; ve sultana saygılarını sunmuş; o da delikanlıya bakınca, onun kuşku duyulmayacak şekilde yeryüzü soylularından birinin oğlu olduğunu görmüş ve ona "Ne dilemektesin, ey aydın yüzlü genç adam?" demiş. Delikanlı da, ikinci kez şahın önünde yeri öptükten sonra "Sultanım, benim yanımda sofu ve Allah'tan korkan ve bir namusluluk ve onur örneği olan bir esirle hoş yaratılışlı, tatlı tavırlı ve konuşması zarif ve de tüm istenen nitelikleri taşıyan bir esire var. İkisi de eskiden çok güzel günler görmüşler, ama şimdi talihin sillesini yemiş kimselerdir. İşte bundan dolayı onları, üçümüz birden taşınır malların olmakla, ayaklarının dibinde hizmet etsinler ve emrine amade köleler olarak kullanılsınlar diye sana satmak arzusundayım!" diye yanıt vermiş.

Şah, delikanlının ağzından tatlı bir ifadeyle söylenmiş bu sözleri duyunca "Belki de bize göklerden gönderilmiş olan ey eşsiz delikanlı, madem ki, bana sözünü ettiğin iki esir sana aittir, benim hoşuma gidecekleri kesindir. Acele onları bana getir, görüp senden satın alayım!" demiş. Delikanlı da, fakir bir şah olan babasının ve fakir bir sultan olan anasının yanına dönmüş ve kendisine boyun eğdiklerinden ikisini de ellerinden tutarak şahın huzuruna götürmüş.

Şah delikanlının ana ve babasına fırlattığı ilk bakışta, hayranlığın sınırında hayran olmuş ve "Bunlar esir iseler, şahlar nasıl olur acaba?" demiş. Ve onlara "Siz ikiniz de esir ve bu delikanlının malı mısınız?" diye sormuş. Onlarda "Bizler, gerçekte, tüm bağlılığımızla onun esiriyiz!" diye yanıt vermişler. O zaman şah genç adama dönmüş ve ona "Şahların konutlarında eşleri bulunmayan bu iki esirin satışı dolayısıyla sana uygun gelen fiyatı sen kendin sapta!" demiş. Genç adam da "Sultanım, bu iki esirin yitirilmesi dolayısıyla uğradığım zararı karşılayacak hiçbir hazine yoktur. Bu yüzden onları sana, altın ya da gümüşle tartarak terk etmeyeceğim; ama bahtın saptadığı güne kadar onları sana emanet olarak bırakacağım. Araya gi-

ren zaman için senden bedel olarak, onların ikisi yaratılmışlar arasında ne denli değerliyse, ben de senden sadece o değerde bir şey talep edeceğim. Gerçekte, senden, esirin burada kalması karşılığında eyerlenmiş, dizginlenmiş ve koşumu takılmış olarak ahırlarında bulunan en güzel atı; esirenin burada kalması karşılığında da, senden, bir şah oğlunun taşıdığına benzer bir donanım istiyorum. Bu donanımı ve atı bir gün geri getirdiğimde, senin için ve ülken için bir kutsama olan iki esiri bana geri vermeni şart koşuyorum" demiş. Sultan da "Senin istediğin gibi olsun!" diye yanıt vermiş. Ve o saat ve o anda, ahırlarından güneşin gözü altında hiç kişnememiş, titreyen burun delikleri tutuşan, havayı soluyan ve yeri eşeleyen, gözleri başında bir çiçek gibi duran, koşup uçmaya hazırmış gibi en güzel bir al at çıkartmış ve genç adama vermiş. Ve ambardan bir vuruşma yarışması sırasında hiçbir atlının giymediği kadar güzel giysiler çıkartarak onu hemen orada donattırmış. Atlı delikanlı o kadar güzel görünmüş ki, şah "Eğer benim yanımda kalmak istersen ey atlı, seni nimetlere boğarım!" diye haykırmış. Delikanlı da "Tanrı kalan günlerini uzatsın, ey zamanın şahı! Ama benim bahtım burada eyleşmiyor. Gidip onu beni beklediği yerde bulmam gerek!" demiş. Böyle konuştuktan sonra, ana babasına veda etmiş, şahtan izin almış ve al atının üzerinde dört nala uzaklaşmış. Ovalar, çöller, dereler, çağlayanlar geçmiş ve karşısına, ilkinden de büyük ve ondan da iyi inşa edilmiş başka bir kent çıkıncaya kadar yolculuğunu sürdürmüş.

Bu kente girer girmez, onun geçtiği yollar üzerinde garip bir fısıltı yükselmiş, sonra da her adım atışıyla bir şaşkınlık ve acıma feryadı yükselmiş. Kimilerinin "Gençliğine yazık! Niçin böylesine yakışıklı bir atlı, boşu boşuna ölsün?" dediklerini duyuyor; kimileri de "Yüzüncü olacak bu, yüzüncü olacak! Ve de hepsinden yakışıklı! Bir şehzade olmalı!" diyorlarmış. Kimileri ise "Bu kadar tatlı bir delikanlı, diğer bütün bilginlerin başarısızlığa uğradığı yerde asla başarı sağlayamaz!" diyorlarmış. Fısıltı ve haykırışlar, o kentin sokaklarında ilerledikçe artarak sürüp gidiyormuş. Yöresindeki ve önünde-

ki toplanmalar, sonunda öylesine yoğun olmuş ki, halktan herhangi birini ezme tehlikesini göze almaksızın atı süremez olmuş. Çok şaşırarak durmak zorunda kalmış; ve yolunu tıkayanlara "Niye, ey iyi yürekli kişiler, bir yabancıya ve atına yorgunluklarını dinlendirme izni vermiyorsunuz? Ve neden böylece hep birlikte benden konukseverliğinizi esirgiyorsunuz?" diye sormuş.

O zaman, kalabalığın arasından yaşlı bir kişi çıkıp genç adama doğru ilerlemiş; ve atı dizginlerinden tutarak ona "Ey güzel delikanlı, Tanrı seni beladan korusun! Talih boynumuza asılı bulunduğundan kimse talihinden kaçamaz; aklı başında olan bir adam da asla ona karşı koymaz; ama, çiçek açmış bir gençliğin ortasında birinin kendisini gözü kapalı ölüme atması da delilik alametidir. Bunun için senden, ey soylu yabancı, burada oturan herkes adına, geriye dönmeni ve canını dönüşü olmayacak şekilde yitirmemeni rica ediyoruz!" demiş. Delikanlı da "Ey saygın şeyh, ben bu kente sadece ölmek niyetiyle girdim. Bu durumda beni tehdit eder gibi görünen olay nedir ki! Ve de karşılaşacağım bu ölüm tehlikesi nedir?" diye sormuş. Yaşlı adam da "İşittiğimiz sözlerine göre, bu yolu izlersen başına gelecek felaketi bilmediğin anlaşılıyor; peki öyleyse, ben onu sana açıklayayım!" diye yanıt vermiş.

Ve halkın suskunluğu ortasında "Bil ki ey şahların oğlu, ey dünyada eşi olmayan güzel delikanlı! Şahımızın kızı bu zamanın kadınları arasında en güzeli olduğuna kuşku bulunmayan genç bir sultandır; ve de ancak kendisine soracağı bütün sorulara doyurucu yanıtlar verecek kimseyle evlenmeye kararlıdır. Ama, böyle olmayıp da düşüncesini kavrayamayan ya da sorduğu bir soruyu cevapsız bırakan kişinin cezası da ölümdür. Böylece, bugüne kadar, hepsi de şahların, emirlerin ve büyük kişilerin oğulları olan, aralarında beşeri bilimlerin her dalında bilgi sahibi kimi gençlerin de bulunduğu doksan dokuz gencin başını kestirdi. Şahımızın bu kızı, gündüzün, kente hakim olan ve tepesinde, sultanın yanıtlamak üzere orada bulunan gençlere sorular yönelttiği bir kulede oturur. Böylece uyarılmış

oldun! Ve Tanrı yardımcın olsun da gençliğine acı ve çabucak seni seven ananı babanı bulmaya git; yoksa sultanın kızının senin geldiğini duymasından ve seni huzuruna çağırtmasından korkarız! Tanrı seni felaketten korusun, ey güzel genç!" demiş.

Yaşlı adamın bu sözlerini duyan şahın genç oğlu "İşte bu sultanın yanında bahtım beni bekliyor. Sizler hepiniz bana yolu gösterin!" diye yanıt vermiş. O zaman bütün bu kalabalık içini çekerek iniltiler, sızlanmalar koparmış ve yanıp yakınmış. Ve gencin yöresinde "Ölüme gidiyor bu, ölüme! Yüzüncü bu, yüzüncü!" diyen haykırışlar duyulmuş. Ve orada bulunan bütün kitle onunla birlikte yürümüş. Binlerce kişi, onu izlemek için dükkânlarını kapatıp ellerindeki işi bırakarak kendisine eşlik etmişler; ve böylece o da bahtına giden yolda ilerlemiş; ve bu kulenin taraçasında tahtına oturmuş, şahane erguvani giysilere bürünmüş ve yine kendisi gibi erguvani renkteki giysilerle donanmış genç esirelerle çevrili sultanın farkına varmış. Aynı şekilde lal renkli bir peçeyle örtülü olup içinden aydınlanan iki siyah göle benzer gözlerinin koyu cevahirinin dışında sultanın yüzü seçilmiyormuş. Ve kulede şahın kızının oturduğu yerin hemen altında taraçanın yöresini çepeçevre kaplayan aynı aralıklarla dizilmiş doksan dokuz kesik kelle sallanıyormuş.

Bunun üzerine genç şehzade, atını, kulenin biraz ötesinde, sultanı görecek ve onun tarafından görülecek, onu işiterek ve onun tarafından işitilecek bir yerde durdurmuş. Bunun üzerine halkın uğultusu dinmiş. Ve bu sessizliğin ortasında "Madem ki sen yüzüncüsün, ey gözüpek genç adam, hiç kuşkusuz benim sorularıma yanıt vermeye hazır olmalısın!" diyen sultanın sesi duyulmuş. Delikanlı da, atının üzerinde gururla dikilerek "Hazırım, sultanım!" diye cevap vermiş.

Sessizlik daha da büyümüş ve sultan "Öyleyse, ey genç adam, gözlerini benim üstüme ve yöremdekilerin üstüne diktikten sonra, söyle bakalım, bu kulenin tepesine oturmuş olarak ben kime benzi-

yorum, onlar kime benziyorlar?" diye sormuş.

Delikanlı da, bakışlarını sultanın ve onu çevreleyenlerin üzerinde gezdirdikten sonra kararsızlık göstermeden "Sultanım, sen bir puta benziyorsun; yöreni saranlar da putun hizmetkârlarına benziyor. Ve yine sen güneşe benziyorsun, seni çevreleyen genç kızlar da, güneşin ışınlarına! Ve yine sen, aya benziyorsun, bu genç kızlar da, aya mevkip oluşturan yıldızlara! Ve de seni, çiçek ayı olan Nisan ayıyla kıyaslarım ve bütün bu genç kızları da soluğunla canlanan çiçeklere!" yanıtını vermiş.

Sultan kalabalığın hayranlık uğultusuyla kabullendiği bu yanıtı işitince doyum sağladığını belirtmiş ve "Başardın delikanlı, ilk yanıtınla ölümden yakanı sıyırdın. Madem ki beni ilkin puta, bu genç kızları da putun hizmetkârlarına benzeterek, sonra beni güneşe, onları güneşin ışınlarına, en sonunda da beni Nisan ayına, onları da Nisanda açan çiçeklere benzeterek ilk sorumu yanıtladın; bundan sonra daha karmaşık ve bilinmesi daha zor sorular sormayacağım sana! Ve ilkin harfi harfine şu sözcüklerin ne anlama geldiğini soracağım: 'Evlenmek üzere Batı'nın kızını Doğu'nun şahının oğluna ver! Onlardan doğacak çocuk güzel yüzlülerin sultanı olsun!'" demiş.

Delikanlı da bir an bile tereddüt etmeden "Sultanım, bu sözcükler bünyesinde felsefe taşının tüm gizini saklar ve gizemcilik açısından, Doğu'dan gelen sağlıklı erkek toprağı, Batı'dan gelen nemle karıştır; bu karışımdan doğanın en güçlü madeni olan ve güneşi dölleyen felsefe cıvası doğar; bundan da güneş ve güneşin oğlu altın ve ayın oğlu gümüş hasıl olur ve de çakıl, elmasa dönüşür...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Kırk Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

"... Güneş ve güneşin oğlu altın ve ayın oğlu gümüş hasıl olur; ve çakıllar, elmasa dönüşür; anlamına gelir!" diye yanıt vermiş. Bu yanıtı duyan sultan, bir onaylama işareti yapmış ve "Ey genç adam, Doğu'nun oğlunun Batı'nın kızıyla evlenmesinin gizli anlamını bildiğine göre bu kez de başının üzerinde asılı bulunan ölümden yakanı sıyırdın. Ama acaba şimdi bana tılsımlara erdemlerini veren şeyin ne olduğunu söyleyebilir misin?" demiş.

Atının üzerinde bulunan delikanlı "Sultanım, tılsımlar yüce erdemlerini ve harika etkilerini kendilerini oluşturan harflere borçludurlar, çünkü harflerin ruhlarla ilişkisi vardır. Ve dildeki hiçbir harf yoktur ki, bir ruh tarafından yönetilmesin! Bir ruhun ne olduğunu bana soracak olursan, bu Güçlüler Güçlüsü'nün erdemlerinin ve Yüceler Yücesi'nin verilerinin bir ışını ya da bir belirtisidir, derim. Ve anlamsal evrende yer alan ruhlar, semavi alanda yer alanlara, semavi alanda yer alanlar da dünyasal alanda yer alanlara komuta ederler. Ve harfler de sözcükleri, sözcükler de duaları oluşturur; ve ancak harfler ve bunların biraraya gelmesinden oluşan tılsımlar üzerindeki yazılı dualar, sıradan adamları şaşırtan, ama sözcüklerin kudretine inanan ve sözcüklerin dünyayı idare ettiğinin ve yazıyla ya da sözle ifade edilen sözcüklerin şahları ve yönettikleri ülkeleri sarstığının farkında olan bilgelerin kafasını hiç bulandırmayan mucizeleri taşırlar" diye yanıt vermiş.

Delikanlının kalabalığın neşe ve şaşkınlık haykırışlarıyla karşıladığı bu yanıtını işiten sultan "Genç adam, evreni yöneten ve şahlardan daha güçlü olan sözcüklerin ve sözlerin kudretini bana açıklamakta başarı gösterdin. Ama bilmem şimdi soracağım soruya yanıt verebilecek misin? Gerçekten, sen bana, iki ezeli düşmanın hangileri olduğunu söyleyebilir misin?" demiş.

Delikanlı da atının üzerinden "Sultanım, sana iki ezeli düşmanın gök ile yer olduğunu söyleyemeyeceğim; çünkü onları ayıran mesafe hiç de gerçek bir mesafe değildir ve aralarında bulunan aralık da gerçek bir aralık değildir. Çünkü bir uçurum gibi görünen bu mesafe ve aralık bir anda doldurulabilir ve göz kırpmasından daha kısa bir sürede gök yerle birleşebilir; çünkü, bu birleşmeyi sağlamak için, ne ecinni ordularına, ne beşer varlığına ne de binlerce kanada gerek vardır; sadece tüm ecinniler ve insandan daha güçlü, kartalın ve güvercinin kanatlarından daha hafif ve daha çok erdemle donanmış bir şey yeterlidir; bu da duadır! Ve sana bu iki ezeli düşmanın gece ile gündüz olduğunu da söylemeyeceğim, çünkü sırayla, sabah onları birleştirir, alacakaranlık ayırır. Ezeli iki düşmanın güneş ile ay olduğunu da söyleyemeyeceğim, çünkü onlar toprağı aydınlatır ve aynı hayrı işleyerek birleşirler. Sana bu iki ezeli düşmanın beden ile ruh olduğunu da söyleyemeyeceğim; çünkü birini biliyorsak da, öbürünün kesinlikle cahiliyiz; ve bilinmeyen bir şey üzerinde de fikir yürütülmez. Ama sana kesinlikle bildiririm ki, sultanım, iki ezeli düşman ölüm ile hayattır, çünkü ikisi de birbirine zarar verir, çünkü yaratılanların varlığı üzerinde dövüşür dururlar ve onu bir oyuncak gibi kullanırlar. Ve aslında bu dövüşmede onlar büyür ve gelişirlerken, bu oyuncak onların gerçek kurbanı olur. Gerçekte, işte ezeli iki düşman bunlardır, hem birbirinin hem de yaratıkların düşmanı olarak!" diye yanıt vermiş.

Delikanlının bu yanıtını işiten tüm halk tek bir ağızdan "Sana bunca bilgelik bağışlayan ve varlığını bunca zekâ ve bilgiyle donatan Tanrı'ya övgüler olsun!" diye haykırmışlar. Ve şahane erguvani giysilerine bürünmüş, kulede, genç kızların arasında oturmakta olan sultan "Ey genç adam, iki ezeli düşmanı, hem birbirinin hem de yaratıkların düşmanı olan varlıkları bilmekte başarı sağladın. Ama şimdi sana soracağım sorunun yanıtını verebileceğinden o kadar emin değilim. Gerçekten, bana, her biri otuz beyaz ve otuz si-

yah meyve taşıyan on iki dalı bulunan ağaç hangisidir, söyleyebilir misin?" demiş.

Delikanlı da hiç kararsızlık göstermeden, bu soruya "Sultanım, bir çocuk bile buna yanıt verebilir. Çünkü bu ağaç seneden başka bir şey değildir; üstündeki on iki dal on iki aydır; her bir dalın üzerindeki otuzar beyaz ve otuzar siyah meyve salkımı da otuz gece ve otuz gündüzden oluşan her ayın otuz günüdür!" diye yanıt vermiş.

Bu yanıt da öncekiler gibi hayranlıkla karşılanmış ve sultan "Başardın, genç adam! Peki, bana ancak bir kez güneş gören toprağın hangisi olduğunu söyler misin?" demiş.

O da "Bu, dua ve barış üzerine olası Musa'nın buyruğu altında İsrail oğullarının geçtiği sıradaki Kızıl Deniz'in dibidir" diye yanıtlamış.

Sultan "Evet, doğru! Peki bana gongu kim bulmuştur, söyler misin?" demiş.

Delikanlı "Gongu bulan, gemisinin üzerindeyken onu kullanan Nuh'tan başkası değildir!" diye yanıt vermiş.

Sultan "Evet! Peki bana yapılabilen ya da yapılamayan yasadışı eylem nedir, söyleyebilir misin?" demiş.

Delikanlı "Bu sarhoş bir erkeğin yaptığı duadır!" diye yanıt vermiş.

Sultan "Göğe en yakın toprağın bulunduğu mevki neresidir? Ve bu bir dağ mıdır, bir ova mıdır?" diye sormuş.

Delikanlı "Bu, Mekke'deki Kâbe'dir!" demiş.

Sultan "Başardın! Peki, gizlenmesi gereken acı şey nedir, bana açıklayabilir misin?" demiş.

Delikanlı "Fakirliktir bu sultanım! Çünkü daha gencecikken, fakirliği tattım ben; bir şahın oğluyken acılığından nasibimi aldım; ve onun mürrüsafiden de, pelinden de acı olduğunu anladım. Onu tüm gözlerden saklamak gerekir. Çünkü dostlar ve komşular, ona gülenlerin en başında gelirler; sızlanmalar da horgörüden başka bir şey getirmez!" diye yanıt vermiş.

Sultan "Doğru olarak ve benim düşünceme yatkın olarak konuştun! Peki, bana, sağlıktan sonra en değerli şey nedir, söyler misin?" demiş.

Delikanlı "Sevecenlikle doluysa, dostluktur! Ama sevecenlik gösterecek dostu bulmak için, ilkin onu denemek ve seçmek gerek! Ve bir kez bu dost seçilince, artık onu hiç bırakmamak gerek; çünkü bir ikincisi uzun boylu muhafaza edilemez. Bundan dolayı, onu seçmeden önce, bilge midir, cahil midir anlamak üzere iyice incelemek gerek! Çünkü, cahil bilgeliği anlayasıya kadar karga beyaz olur; çünkü bilgenin sözleri, bize bir sopayla vurularak söylenmiş olsa da, cahilin övgüleri ve çiçeklerine yeğdir; çünkü bilge, ilkin yüreğine danışmadan ağzından tek bir söz çıkarmaz!" diye yanıt vermiş.

Sultan "Dikilmesi en güç olan ağaç hangisidir?" diye sormuş.

Delikanlı da, kararsızlık göstermeden "Doğası kötü olandır! Bir zamanlar, su kıyısına, uygun bir yere dikilmiş bir ağaç olduğunu ve bunun hiçbir meyve vermediğini anlatırlar. Sahibi de, hiçbir sonuç almaksızın buna pek çok emek sarf ettikten sonra, onu kesmek istemiş; ağaç ona 'Beni bir başka yere taşı da, sana meyve vereyim!' demiş. Sahibi de ona 'Sen burada suyun kenarında olduğun halde, hiçbir şey üretmiyorsun! Seni başka yere taşırsam, nasıl meyve verirsin?' demiş ve onu kesmiş!" diye yanıt vermiş. Ve biraz durakladıktan sonra "Yine anlatırlar ki, günün birinde, okuma öğrenmek üzere bir kurt, bir okula girmiş. Hoca, dilin öğelerini öğretmek için, ona 'Elif, be, te...' diyormuş; ama kurt 'Koyun, keçi, kuzu...' diye cevap veriyormuş; çünkü bütün bunlar onun düşüncesinde ve doğasındaymış. Ve yine aynı şekilde anlatırlar ki, bir eşek temizliğe alıştırılmak istenmiş ve ona ince zevkler ilham edilmeye çalışılmış. Bu maksatla onu hamama sokmuşlar, bir güzel yıkayıp kokular sürmüş ve şahane bir salona yerleştirmişler; ve de zengin bir halının üzerine oturtmuşlar. O da hemen, görgü kurallarına aykırı olarak, çimenlikte özgür olan bir eşeğin tutumuyla en uygunsuz sesler çıkarmaktan en kaba yerlerini göstermeye kadar bütün münasebetsizlikleri yap-

mış; sonra da kül dolu bakır mangalı halının üzerine devirmiş ve küllerin içinde ayaklarını havaya dikerek, kulakları gevşek, sırtını sürterek ve keyfince kendini kirlere bulayarak yuvarlanmaya başlamış. Efendisi de, onu engellemeye koşan kölelerine 'Bırakın yuvarlansın, sonra onu ahıra götürün, kendi haline bırakın! Çünkü biz onun doğasını değiştiremeyiz!' demiş. Ve nihayet yine anlatırlar ki, bir gün bir kediye 'Çalmaktan vazgeç, sana bir altın kolye takacak ve her gün ciğer, böbrek, küçük piliç kemikleri ve fare vereceğiz!' demişler. Kedi de, namusluca 'Çalmak, benim babamın ve büyükbabamın mesleğidir, size keyif vermek için, ondan vazgeçmemi nasıl istersiniz?' yanıtını vermiş."

Hepsi bu kadar...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiği görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Kırk Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

Hepsi bu kadar!

Ve delikanlı şehzade, insanın kişiliği ve doğası üzerinde konuştuktan sonra "Sultanım, eklenecek başka söz yok!" demiş.

O zaman, kulenin yöresine toplanmış bunca insanın ağzından binlerce hayranlık haykırışı göklere yükselmiş. Sultan da "Kuşkusuz, ey genç adam, zafer sağladın! Ama sorular henüz tükenmedi, koşulların yerine gelmesi için, akşam ezanı vaktine kadar sorularımı sürdürmem gerek!" demiş. Delikanlı da "Sultanım, sana yanıtlanmaz gibi görünen daha pek çok soruyu bana sorabilirsin ve Yüce Tanrı'nın yardımıyla, ben bunları yanıtlarım. Bundan dolayı beni sorgulayacağım diye kendini böyle zorlama ve izin verirsen benim

sana bir soru sormam buna yeğ tutulsun! Eğer sen buna yanıt verirsen, başım, benden öncekiler gibi kesilsin! Ama eğer sen buna yanıt veremezsen, gecikmeksizin evlenmemiz kutlansın!" demiş. Sultan da "Sor sorunu, koşulunu kabul ediyorum!" demiş.

Delikanlı da "Bana söyleyebilir misin, sultanım, kölen olan ben, boyna bu soylu atın üstünde kaldığım halde, aynı zamanda nasıl kendi babamın atı üzerinde olabilirim ve nasıl olur da hepinizin gözü önünde böylece giyinik olarak görülmekteyken, anamın giysilerinin altında saklanabilirim?" diye sormuş.

Sultan da bir saat kadar düşünmüş, ama hiçbir yanıt bulamamış. Ve "Sen bunu kendin açıkla!" demiş.

Bunun üzerine delikanlı, orada toplanmış bulunan halkın önünde, bütün öyküsünü hiçbir ayrıntıyı unutmadan, başından sonuna kadar sultana anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok. Ve "İşte, böylece şah olan babamı, bu ata karşılık ve sultan anamı bu giysilerle değişerek babamın atı üzerinde bulunuyor ve anamın giysileri altında saklanmış oluyorum!" diye eklemiş.

Hepsi bu kadar!

Ve böylece, fakir şahla fakir ana sultanın oğlu delikanlı, bulmacalar sormaya meraklı sultanın kocası olmuş. Ve yine böylece karısının babasının ölümüyle de şah olmuş ve kentin padişahının kendisine ödünç verdiği atı ve giysileri geri verebilmiş ve anasını ve babasını yanına getirtebilmiş ve onlarla ve karısıyla birlikte zevk ve mutluluk içinde yaşamış. Ve işte doksan dokuz kesilmiş kafanın altında bilgelik sınavı geçirmiş ve başarı sağlamış olan gencin öyküsü böyledir. Ama Allah daha iyisini bilir!

Ve Şehrazat, bu öyküyü böylece anlattıktan sonra susmuş. Şah Şehriyar da "Bu gencin konuşmalarını sevdim Şehrazat! Ama çok vakit var ki, sen bana kısa ve hoş öyküler anlatmadın! Ve senin bu konuda bilginin tükenmiş olmasından korkmaktayım!" demiş. Şehrazat da çabucak "Kısa öyküler benim en iyi bildiğim öykülerdir, ey bahtıgü-

zel şah! Kaldı ki, bunu sana kanıtlamak için fazla da gecikmeyeceğim!" diye yanıt vermiş.

Ve de demiş ki:

KARİLARIN İHANETİ

Bana kadar intikal etti ki, ey bahtıgüzel şah, bir zamanlar, şahın birinin sarayında, mesleği soytarılık ve medeni durumu bakımından bekâr olan birisi yaşarmış. Günlerden bir gün, efendisi ona "Ey bilgeliğin babası, sen bekârsın, oysa seni evlenmiş görmeyi çok istiyorum" demiş. Soytarı da "Ey zamanın şahı, başın üzerine, beni bu büyük mutluluktan esirge! Ben bekârın biriyim ve söz konusu cinsi latiften korkuyorum. Evet, gerçekte, kötü türden bir sefiheye, bir zina çocuğuna ya da bir zina işleyene rastlamaktan çok korkuyorum. O zaman ne olurum ben? Lütfen ey zamanın şahı, benim bütün kötülüklerime ve de değmezliğime karşın, mutlu olmaya beni zorlama!" diye yanıt vermiş. Şah da, onun bu sözlerini duyunca, öyle gülmeye başlamış ki, sırtüstü devrilmiş. Ve de "Olmaz! Senin hemen bugün evlenmen gerek!" demiş. Soytarı da boynu eğik bir tavır takınmış, başını eğmiş, ellerini göğsünün üzerinde kavuşturmuş ve içini çekerek "Tayyib! Pekâlâ! Pek güzel!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine şah büyük vezirini getirtmiş ve ona "Şurada gördüğün sadık hizmetkârımız için davranışı kusursuz, incelik ve alçakgönüllülükle donanmış güzel bir eş bulmak gerekiyor" demiş. Vezir

de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve hemen saraydaki yaşlı bir çöpçatanı bulmaya gitmiş ve ona, sultanın soytarısı için hemen sözü edilen niteliklerle donanmış bir eş bulmasını buyurmuş. Yaşlı kadın da hazırlıklı bulunduğundan, hemen ayağa kalkmış ve soytarı için eş olarak *şu* ve *şu* nitelikleri olan genç bir kadın sağlamış; ve evlilik hemen o gün kutlanmış. Şah memnun olmuş ve soytarıya düğünü dolayısıyla armağanlar vermiş ve onu lütuflarla donatmış.

Böylece soytarı karısıyla altı ya da yedi ay kadar barış içinde yaşamış, bunu izleyerek başına gelecek olanlar gelmiş; çünkü hiç kimse bahtından kaçamaz. Gerçekten şahın onunla evlendirdiği kadın, keyfi uğruna, kocası üzerine dört erkekle ilişki kurmuş. Sevdiği erkeklerden ilki meslek bakımından hamur işiyle uğraşır bir tatlıcı; ikincisi sebze yetiştirici, üçüncüsü koyun eti satan kasap, dördüncüsü de en seçkinleri olarak önemli bir kişilik, sultanın çalgıcıbaşısı ve de klarnet çalıcıların şeyhi imiş.

Günün birinde, eski bekâr, yeni boynuzluların babası soytarı, sabahın er saatinde şahın yanına çağrıldığından karısını hâlâ yatakta yatarken bırakmış ve çabucak saraya gitmiş. Rastlantı bu ya, tatlıcının canı da o gün çiftleşmek istemiş ve kocanın evden çıkmasından yararlanarak gelip genç kadının kapısını çalmış. Kadın kapıyı açmış ona "Sen bugün her zamandan daha erken geldin!" demiş; o da "He, vallahi, hakkın var. Ama, bu sabah, baklava tepsileri için hamuru hazırlamış ve hemen onu inceltip yufka haline getirmiş, aralarına fıstık ve badem serperek yufkaları sıralamıştım ki, saatin henüz erken olduğunu gördüm ve müşterilerin de bu saatte gelmelerinin mümkün olmadığını anladım. O zaman kendi kendime '*Falan* kişi, kalk üzerindeki unları silkele. Sabahın bu saatinde *falan* kişinin yanına git ve onunla keyfini sür, çünkü keyfi sürülecek kadındır!' dedim" demiş. Genç kadın da "İyi düşünmüşsün, vallahi!" diye yanıt vermiş. Ve oracıkta, kadın onun için oklava altındaki hamur, erkek de yufka arasında badem ve fıstık gibi olmuş. Daha henüz işleri bitmemişken, kapının çalındığını duymuşlar. Baklavacı kadına "Kim

olabilir acaba?" diye sormuş. O da "Bilmiyorum ama, ben ona bakarken, sen git ayakyoluna saklan!" diye yanıt vermiş. Baklavacı da, çabucak gidip kadının kendisine gösterdiği abdesthaneye saklanmış.

Kadın kapıyı açmış ve karşısında, kendisine hediye olarak bir sepet turfanda sebze getirmiş olan ikinci âşığı sebze yetiştiricisini görmüş. Ve ona "Biraz erken geldin; bu saat senin saatin değil!" demiş. O da "Vallahi, hakkın var! Ama bu sabah bostana giderken, kendi kendime 'Ey *falan* kişi, çarşı için gerçekten henüz erken; sen iyisi mi şu turfanda sebze sepetini *falan* kişiye götür; o da senin yüreğini şenlendirsin, çünkü nazik biridir!' dedim" demiş. Kadın da "Hoş geldin, öyleyse!" demiş ve onun yüreğini şenlendirmiş; adam da ona en çok sevdiği şeyleri, iri kıyım bir hıyar ve değerli bir kabak sunmuş ve henüz sebzeyle ilgili işlerini bitirmeden kapının çalındığını duymuşlar; sebze yetiştirici "Bu kim?" diye sormuş. Kadın da "Bilmiyorum, ama sen git, ben kapıya bakarken, ayakyoluna saklan!" demiş. O da çabucak ayakyoluna girmiş ve orada daha önce yer almış olan tatlıcıyı görmüş ve ona "Sen de kimsin ve burada ne yapıyorsun?" demiş. Diğeri "Sen orada kimsen, ben de oyum ve ne yapıyorsan, ben de onu yapıyorum!" diye yanıt vermiş. Ve sebze yetiştiricisi, yanında, genç kadının, evdeki varlığı belli olmasın diye eline tutuşturduğu sebze sepeti olduğu halde, tatlıcıyla birlikte yanyana ayakyoluna yerleşmiş.

Bu sırada, genç kadın, gidip kapıyı açmış. Ve karşısına, hediye olarak elinde üzerinde boynuzları da bulunan güzel bir kıvırcık koyun pöstekisiyle üçüncü âşığı kasap çıkmış. Kadın ona "Biraz erken geldin, erken geldin biraz!" demiş. Kasap da "Evet, doğru vallahi! Sabahleyin satışa çıkacak koyunları henüz kesmiş ve dükkâna asmıştım ki, kendi kendime 'Ey *falan* kişi, çarşılar henüz bomboş, sen hediye olarak *falan* kişiye boynuzlarıyla birlikte hazırlanmış şu güzel pöstekiyi götürsen, yumuşacık bir halı gibi kullanır. Hoş bir kadın olduğundan, bu sabahı senin için her zamankinden de beyaz kılar!' dedim" demiş. Kadın da "Gir öyleyse!" diye yanıt vermiş. Ve

onun için yağlı cinsinden bir koyunun kuyruğundan da daha yumuşak olmuş; ve kasap da ona bir koçun bir koyuna vereceği şeyi vermiş; ve daha alış verişi bitirmeden kapının çalındığını duymuşlar. Kadın, âşığına "Haydi, çabuk, boynuzlu pöstekini al da, ayakyoluna saklan!" demiş. O da kadının dediğini yapmış; ve daha önce oraya girmiş olan tatlıcı ve sebze yetiştiricisini görmüş; onlara selam vermiş; onlar da selamını iade etmişler. Onlara "Sizin burada bulunmanızın sebebi nedir?" diye sorunca, onlar da "Senin sebebinin aynı!" diye yanıt vermişler. O zaman üçü birden ayakyolunda yanyana sıralanmışlar.

Bu sırada kadın kapıyı açarak, karşısında, sultanın çalgıcıbaşısı olan dördüncü aşığını görmüş; ve "Doğrusu bu sabah her zamankinden daha erken geldin!" diyerek onu içeri sokmuş. O da "Vallahi! Bunun nedeni sensin! Bu sabah, sultanın çalgıcılarını eğitmek üzere evden çıkınca, sabahın henüz erken bir saati olduğunu gördüm; ve kendi kendime 'Ey *falan* kişi, sen eğitim saatini gidip o güzelin yanında bekleyerek geçirsen, o da sana en tatlı anları yaşatsa, daha iyi olur' dedim" diye yanıt vermiş. Kadın da "İyi hesaplamışsın!" diye yanıt vermiş; ve birlikte klarnet çalmışlar; ama daha şarkının ilk kısmını bitirmeden kapının acele acele çalındığını duymuşlar. Klarnetçibaşı sevgilisine "Kim acaba, bu?" demiş. O da "Her şeyi bilen ancak Tanrı'dır; belki de kocamdır. Sen klarnetini eline alıp ayakyoluna saklansan iyi olur!" diye yanıt vermiş. O da çabucak itaat etmiş; ve söz konusu ayakyolunda tatlıcıyı, sebze satıcısını ve kasabı bulmuş. Ve onlara "Barış üzerinize olsun, arkadaşlar! Bu garip yerde böyle sıralanmış, ne yapıyorsunuz?" diye sormuş. Onlar da "Tanrı'nın barışı, acıması ve kutsaması senin de üzerine olsun! Sen gelip ne yapıyorsan, biz de tıpkısını yapıyoruz!" diye yanıt vermişler. O da, onların yanında dördüncü olarak yer almış.

Ve de kapıyı çalan beşinci kişi, gerçekten, kadının kocası olan sultanın soytarısı imiş. İki elini karnının üzerinde tutarak "Kötülüğün belası bizden ırak olsun! Bana çabucak anason ve rezeneyle kay-

natılmış suyu getir kadın! Karnım ağrıyor! Karnım ağrıyor! Bunun için sultanın yanında fazla kalamadım, hemen dönüp yatmaya geldim. Anason ve rezeneyle kaynatılmış su diyorum, kadın!" diyormuş. Ve karısının korkulu telaşının farkına varmaksızın doğruca ayakyoluna koşmuş; kapıyı açarak orada her biri bir delik üzerinde biri diğerinin yanında taşlara düzenli şekilde çömelmiş dört adam görmüş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş:

Ama Sekiz Yüz Kırk Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ve karısının korkulu telaşının farkına varmaksızın doğruca ayakyoluna koşmuş; kapıyı açarak orada, her biri bir delik üzerinde biri diğerinin yanında taşlara düzenli bir şekilde çömelmiş dört adam görmüş.

Bunu görünce, sultanın soytarısı, gerçek bir felakete uğradığını anlamış. Ama, tedbirli ve kavrayışlı olduğundan, kendi kendine "Eğer onları tehdit eder bir tavır takınırsam, çaresiz beni öldürürler. İyisi mi ben işi aptallığa vurayım!" demiş. Ve böylece düşünerek ayakyolunun kapısında dizüstü gelmiş; ve çömelmiş oturan dört kabadayıya "Ey Tanrı'nın kutsal kulları, sizi tanıyorum! Üstü beyaz cüzam lekeleriyle kaplı gibi görünen ve izansızlar tarafından görülerek bir tatlıcı yerine konabilecek olan sen, hiç kuşkusuz, yüzü yara bereyle örtülü Cüzamlı Eyyüp'sün! Ve sırtında harika sebzelerle dolu bir sepet getiren kutsal kişi, sen de, hiç kuşkusuz, ağaçları yeşil taçlarla donatan, akarsuları akıtan, çayırlara yeşil halılar seren, akşam vakti hafif renklerle gökleri boyayan, mavi mantosuyla geceyi

örten, meyveliklerin ve bostanların koruyucusu büyük Hızır'sın! Ve ey omzunda arslan postunu taşıyan, başında iki koç boynuzu bulunan sen de, hiç kuşkusuz, Çift Boynuzlu İskender'sin! Ve nihayet, elinde şu şanlı klarneti bulunduran mutluluk meleği, sen de kuşkusuz Kıyamet Günü'nde sur'u üfleyecek olan İsrafil Melek'sin!" diye haykırmış.

Sultanın soytarısının bu söylevini duyunca, dört kabadayı karşılıklı olarak birbirlerinin kalçalarını çimdirmişler ve biraz önlerinde soytarı yeri öpmeyi sürdürürken, birbirlerine alçak sesle "Talih bize gülüyor! Madem ki bizi, gerçekten kutsal kişiler olarak biliyor, biz de onun bu inancını destekleyelim! Çünkü bu, bizim için tek kurtuluş yoludur!" demişler. Ve hemen o anda ayağa kalkıp "Evet, vallahi! Yanılmıyorsun sen, ey falan kişi! Biz gerçekten, adını andığın ki-

şileriz. Ve evin gökyüzüne açık tek yeri olan ayakyolundan içeri girerek seni ziyarete geldik!" demişler. Ve soytarı da, daima yerlere kadar eğilerek onlara "Ey aziz ve ünlü kişiler, Cüzamlı Eyyüp, mevsimlerin babası Hızır, İki Boynuzlu İskender ve Kıyamet Günü'nün haberci meleği, madem ki beni ziyaret etmekle büyük bir onur bağışladınız, izin verin de sizden önünüzde diz çökerek bir dilekte bulunayım!" demiş. Onlar da "Konuş! Konuş!" diye yanıt vermişler. O da "Bana, benim efendim olan bu kentin sultanının sarayına yapacağım ziyaret sırasında eşlik edin de, sizleri ona tanıtayım; bana karşı minnettar olur ve lütuflarını benden esirgemez!" demiş. Onlar da kararsız oldukları halde "Sana bu lütfu bağışlayacağız!" diye yanıt vermişler.

Bunun üzerine soytarı onları sultanın huzuruna götürmüş ve "Ey sultanım efendim, kuluna şurada gördüğün dört aziz kişiyi sana tanıtma izni ver! Üstü başı un içinde olan bu ilki, efendimiz cüzamlı Eyyüp'tür; sırtında sebze sepeti taşıyan şu kimse, kaynakların bekçisi, yeşillikler babası Hızır'dır; omuzlarında iki boynuzlu bir hayvan postu taşıyan şu kimse, büyük savaşçı İki Boynuzlu İskender'dir; ve nihayet elinde bir klarnet tutan da Kıyamet Günü'nün habercisi İsrafil Efendimiz'dir" demiş. Ve sultan şaşkınlığın sınırına ulaşmışken "Böylece, ey sultanım efendim, bu çok değerli ve soylu kişilerin ziyaretini, bana kerem edip sağladığınız eşime borçluyum. Gerçekte, onları, birbirinin yanısıra düzenli olarak evimin haremindeki ayakyolunda çömelmiş olarak buldum; ilk çömelmiş bulunan dua ve barış üzerine olası Eyyüp Peygamber'di; son çömelmiş oturan da Yüceler Yücesi'nin barışı ve lütufları üzerine olası İsrafil Melek'ti!" diye eklemiş.

Soytarısının bu sözlerini işiten sultan, söz konusu olan dört kişiye dikkatle bakmış; ve birdenbire müthiş bir kahkaha koparmış, çırpınarak titremiş ve sırtüstü devrilerek bacaklarıyla havayı dövmüş. Sonra da "Ey hain, sen beni öldürmek mi istiyorsun? Yoksa sahiden çıldırdın mı?" diye haykırmış. Soytarı da "Vallahi, efendim, benim

sana anlattıklarım gördüklerimdir! Ve gördüklerim de sana anlattıklarımdır!" demiş. Şah da, gülerek "Ama, senin Peygamber Hızır dediğin bir sebze tacirinden, Peygamber Eyyüp dediğin bir tatlıcıdan, Büyük İskender dediğin bir kasaptan ve İsrafil Melek dediğin de benim çalgıcıbaşımdan başkası değil, görmüyor musun?" diye haykırmış. Soytarı da "Vallahi, sultanım, benim sana anlattıklarımı gördüklerimdir ve de gördüklerimi anlatıyorum!" demiş.

O zaman şah, soytarısının bahtsızlığını tüm boyutlarıyla anlamış; ve sefihe kadının dört suçortağına dönerek onlara "Ey bin boynuzlunun oğulları, bu meselenin doğrusunu bana anlatın; yoksa taşaklarınızı söktürürüm!" demiş. O zaman dörtler, titreyerek, babalarından miras kalan mallarını yitireceklerinden korkup şaha, yalan katmaksızın gerçeği anlatmışlar. Şah da, şaşırıp kalarak "Tanrı vefasız kadınları, zina yapanları ve hainleri kahretsin!" diye haykırmış. Ve soytarısına dönerek ona "Sana karını boşama izni veriyorum ey bilgeliğin babası, böylece yeniden bekâr olursun!" demiş. Ve onu şahane bir hilatla donatmış. Sonra dört arkadaşa dönerek onlara da "Size gelince, suçunuz çok büyük ve de sizi bekleyen cezadan kurtulamazsınız!" demiş. Ve celladına yaklaşması için işaret etmiş ve ona "Taşaklarını sök bunların, böylece bizim sadık hizmetkârımız, şu saygın bekârın hadımağaları olsunlar!" demiş.

O zaman, çiftleşme fiilinin ilk suçlusu tatlıcı, namı diğer Cüzamlı Eyyüp ilerlemiş ve şahın önünde yeri öperek ona "Ey büyük şah, ey sultanların içinde en muhteşemi, bu saygın bekârın eski eşi ile olan öykümüzden daha şaşırtıcı bir öykü anlatırsam, beni taşakları sökülme cezasından bağışlar mısın?" demiş. Şah da soytarısına dönüp işaretlerle tatlıcının teklifi hakkında ne düşündüğünü sormuş. Soytarı da başıyla "Evet" işaret verdikten sonra, şah, tatlıcıya "Evet, kuşkusuz, ey tatlıcı! Söz konusu öyküyü bana anlatabilirsin! Ve bunu olağandışı ya da harika bulursam seni bağışlarım!" demiş. Tatlıcı da demiş ki:

TATLICININ ANLATTIĞI ÖYKÜ

Bana kadar ulaştı ki, ey bahtıgüzel şah, vaktiyle doğası bakımından şaşkınlık verici bir zina işleyici ve felaket saçıcı olan bir kadın varmış. Ve Tanrı böyle hükmettiği için bu kadın, sultan adına bir kenti idare eden namuslu bir kaymakamla evliymiş. Bu namuslu memurun, yine bahtı böyle emrettiği için, kadınların ihanetleri üzerine hiçbir fikri, ama gerçekten hiçbir fikri yokmuş. Ve karısıyla o biçim ilişkiye girmek için artık hiçbir gücü, gerçekten hiçbir gücü de kalmamış bulunuyormuş. Kadın da bu yüzden "Ekmeği nerede bulursam oradan, eti nerede asılı ise oradan alırım" diyerek sefahat ve zina yapmak için kendisine mazeret buluyormuş.

Uğrunda yanıp tutuşanlar arasında en çok sevdiği kimse, kocası kaymakamın ahır uşağı genç bir seyismiş. Ama belirli bir zamandan beri, kaymakam, gittikçe daha fazla evde kaldığından, iki âşığın buluşması da, aynı oranda, seyrek ve güç oluyormuş. Bu yüzden kadın, daha fazla özgür kalmak için bir bahane bulmakta gecikmemiş; bunun üzerine kocasına "Efendim, annemin komşusunun öldüğünü öğrendim; görgü gereğini ve hayırlı komşuluk görevlerini yerine getirmek bakımından, başsağlığı dilemek ve yardımda bulunmak üzere gidip annemin evinde üç gün kalmak istiyorum" demiş. Kaymakam da "Tanrı rahmetlinin kalan ömrünü sana versin! Ölüm dolayısıyla gidip annenin evinde üç gün kalabilirsin!" diye yanıt vermiş. Ama kadın "Evet ama, efendim, ben genç ve mahcup bir kadınım, uzakta olan annemin evine gitmek üzere sokaklarda tek başıma yürümekten çekinirim!" demiş. Kaymakam da "Neden tek başına gidecekmişsin? Evimizde, böylesi gezilerde sana eşlik etmek için gayret-

li ve iyi niyetli bir seyisimiz yok mu? Çağırt onu, maksadını açıkla, eşeğe kırmızı meşinden eyerini koysun ve yanıbaşında dizgini tutarak eşlik etsin! Ve de ona, eşeği, söverek ya da sopayla dürterek çifte attıracak ve seni yere düşürecek şekilde tahrik etmemesini tembih et!" demiş. Kadın da "Peki, efendim, ama bu tavsiyelerde bulunmak üzere onu sen kendin çağırt! Ben söylemeye utanırım!" diye yanıt vermiş. Ve namuslu kaymakam, güçlü kuvvetli genç bir kabadayı olan seyisi çağırtmış; ve ona bu talimatı kendi vermiş. Seyis de efendisinin bu sözlerini işitince çok sevinmiş.

Böylece, kaymakamın eşi olan hanımını kırmızı meşinden eyerle donattığı eşeğe bindirmiş ve onunla birlikte yola koyulmuş. Ama sözünü ettiği cenaze dolayısıyla kadının annesinin evine gidecek yerde, bu ikisi, bildikleri bir bahçeye gitmişler ve oraya yanlarında azıklar ve nefis şaraplar götürmüşler. Ve orada ağaçların gölgesi ve suyun serinliğinde keyiflerine bakmışlar; ve seyis hacimli bir baba mirasına sahip bulunduğundan, malını tüm cömertliğiyle ortaya çıkartmış ve onu eline alan ve niteliğini incelemek için evirip çeviren genç kadının hayran gözlerine sunmuş. Ve kadın onu birincil nitelikte bularak sahibinin rızası üzerine rahatlıkla kendine mal etmiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Sekiz Yüz Kırk Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

Ve kadın onu birincil nitelikte bularak sahibinin rızası üzerine rahatlıkla kendine mal etmiş. Ve sanki ısmarlama yapılmış gibi mal, eniyle boyuyla, üzerine uymuş. Bundan dolayı kadın, malın sahibini alabildiğine övmüş. Bu da, kendisinin, bir an bile bıkkınlık

göstermeden onu ele alıp akşama kadar üzerinde işlemesinin ve gözü görmeyinceye kadar iğneyi ipliğe geçirmek gayretinden vazgeçmemesinin nedenini açıklar.

O zaman ikisi de ayağa kalkmış; ve seyis genç kadını eşeğe bindirmiş; birlikte seyisin evine gitmişler; orada eşeğin günlük yemini verdikten sonra, kendi tayınlarını da almak üzere çabucak hazırlanmışlar. Ve karşılıklı olarak, doyuma ulaşıncaya kadar, birbirlerinin tayınını vermişler ve sonra bir saat kadar uyumuşlar. Sonra, yeniden açlıklarını yatıştırmak üzere uyanmışlar ve sabaha kadar durup dinlenmemişler. O zaman da kalkıp birlikte bahçeye gitmişler ve bir gün önceki elle yapılan işlemlere yeniden girişmişler ve aynı oyunları sürdürmüşler.

Ve üç gün boyunca dur dinlen demeksizin böylece hareket etmişler. Tekerleği suyla döndürerek ve delikanlının iği durmaksızın harıl harıl işleyerek, kuzucuğu anasından emzirerek, parmağı yüzüğe sokarak ve yavruyu beşiğinde dinlendirerek, ikizleri birbiriyle kucaklaştırarak, çiviyi mengeneye kıstırarak, dişi serçeyi erkek serçeye gagalatarak ve güzel kuşu yuvasında öttürerek, güvercin palasını tıka basa yemle, tavşan yavrusunu havuçla besleyerek, danaya geviş getirterek, keçi yavrusunu zıplatarak ve mercimeği fırına vererek[1] saldırılar babasının, hiç kusur işlemeden, kendiliğinden kaval çalmaktan usanmasına kadar bu durumu sürdürmüşler. Dördüncü günün sabahında, seyis, kaymakamın eşi olan genç kadına "Üç günlük izin bitti. Kalkıp kocanın evine gidelim!" demiş. Ama kadın "Yok canım! Üç gün izin almak demek, üç gün daha izinli kalmayı hak etmek demektir! Ve dahası! Biz hâlâ hakkıyla keyiflenecek zamanı da yaşayamadık; ne ben sana doydum ne de sen bana doydun! Bu budala pezevenge gelince, bırakalım yalnız başına sıkıntıdan patlayıp dursun ve köpeklerin yaptığı gibi başı iki bacağının arasında

1 Mardrus, *"s'appliquer da peau sur la peau"* (Bedeni bedene yaslamak) deyimini kullanıyor (Ç.)

kendi üzerine katlayıp zıbarsın!" diye yanıt vermiş. Kadın böyle deyince böyle yapmışlar. Ve zina işleyerek, çiftleşerek, çabalar ve neşeler içinde birlikte üç gün daha geçirmişler. Ve yedinci günün sabahında, oradan, karşısına yaşlı bir zenci kadını almış konuşmakta olan ve kaygılar içinde bulunan kaymakamın evine gitmişler. Ve karısının ihanetine kuşkulanmaktan uzak, bu bahtsız iyi yürekli adam, onu içtenlikle ve sevecenlikle karşılamış ve kendisine "Seni bana sağ salim kavuşturan Tanrı'ya şükürler olsun! Neden böyle geç kaldın, ey amcamın kızı? Bizi çok merak ettirdin!" demiş. Kadın da "Efendim, ölen kimsenin evinde bana, oyalayayım ve sütten kesilmesi dolayısıyla avutayım diye evin çocuğunu emanet ettiler. İşte bu çocuğa gösterdiğim ilgi dolayısıyla üç gün geciktim" diye yanıt vermiş. Kaymakam da "Nedenin geçerli, ben de inandım. Seni yeniden görmekle mutluyum" demiş. İşte benim öyküm budur, ey ünlü şah!

Şah, tatlıcının bu öyküsünü işitince, öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere devrilmiş. Ama soytarı "Kaymakamın başına gelen, benim öykümden daha az olağandışı!" demiş. O zaman şah tatlıcıya dönmüş ve ona "Madem ki kendisine karşı suç işlediğin kimse böyle hükmetti, ey alçak, sana sadece tek taşağını bırakacak kadar lütufta bulunacağım!" demiş. Böylece üstün gelen ve intikamını almış bulunan soytarı da, kasılarak "Kıçını doyurmak için kaygısızca orasını burasını açan bir katıra yüklenip onunla çiftleşen ahlaksızı cezalandırıp ona dersini vermenin en doğru yolu budur!" demiş; sonra da "Ey zamanın şahı, bununla birlikte ona ikinci taşağını da bağışlasan iyi olur!" diye eklemiş.

Tam o anda, zina işleyen ikinci kişi olan sebze taciri ilerlemiş ve sultanın önünde yeri öperek "Ey büyük şah, ey şahların en merhametlisi, benim öykümü çok beğenirsen, bildiğin olaydan dolayı beni bağışlar mısın?" demiş. Şah da soytarıya doğru dönmüş; o da kendisine işaretle onayını vermiş. Şah, sebze satıcısına "Anlatacağın öykü harika ise, dileğini yerine getireceğim!" demiş. O zaman yeşilliğin peygamberi Hızır yerine konan sebze yetiştirici demiş ki:

SEBZE YETİŞTİRİCİSİNİN ANLATTIĞI ÖYKÜ

Anlatırlar ki, ey zamanın şahı, bir zamanlar, mesleği yıldızbilimcilik ve yüzlere bakıp çehreden düşünceleri okumak olan birisi varmış. Bu yıldızbilimcinin de göze çarpan bir güzelliği ve garip şekilde etkilemesi olan bir karısı varmış. Bu kadın, her zaman ve her yerde onun ardında bulunur ve kendine özgü erdemlerini ona "Ey Âdem, kadın cinsi içinde temizlikten, duyguların soyluluğundan ve iffetten yana asla benim eşim yoktur" diyerek över ve yeteneklerini sıralar dururmuş. Yıldızbilimci de, büyük bir çehre okuyucu olduğundan, yüzüne yansıyan safiyet ve masumluğa bakarak sözlerinden hiç kuşku duymazmış. Ve kendi kendine "Vallahi, dünyada benimkiyle kıyaslanabilen karısı olan hiçbir erkek yoktur. Tüm erdemleri içeren kapalı bir şişedir o!" dermiş. Ve her yanda, kendisi bakımından gerçek edep, yabancılar önünde hareminden hiç söz etmemek olduğu halde, karısının davranışlarındaki edep ve nezahata duyduğu hayranlığa değinerek ve övgüler şakıyarak, onun yeteneklerini açıklar dururmuş. Ama, efendim, bilginler, özellikle de yıldızbilimciler herkesin âdetlerine uygun hareket etmezler. Bundan dolayı da başlarına gelen serüvenler, herkesin başına gelenler gibi değildir.

Böylece, günün birinde, âdeti gereğince, yabancı kişilerden oluşmuş bir topluluk önünde karısının erdemlerini över dururken, birisi ayağa kalkıp ona "Ey *falan* kişi, sen bir yalancıdan başka bir şey değilsin!" demiş. Yıldızbilimcinin yüzü sapsarı olmuş ve huzursuz ve öfkeli bir sesle "Benim yalan söylediğimin kanıtı nedir?" diye

sormuş. Adam da "Sen ya bir yalancısın ya da bir budala. Çünkü, karın bir orospudan başka bir şey değildir!" demiş. Bu büyük hakareti işiten yıldızbilimci, onu boğmak ve kanını emmek için adamın üzerine atılmış. Fakat orada bulunanlar onları ayırmış ve yıldızbilimciye "Eğer bu adam söylediğini kanıtlamazsa, kanını emmen için onu sana teslim edeceğiz!" demişler. Hakarette bulunan da "Ey âdem, öyleyse ayağa kalk ve gidip karına dört gün için kentten uzakta bulunacağını bildir. Onunla vedalaş, evinden çık ve kimse seni görmeksizin, her şeyi görebileceğin bir yere saklan. O zaman göreceğini görürsün, vesselam!" demiş.

Orada bulunanlar da "Evet, vallahi! Böylece onun sözlerini denetle! Eğer hatalı ise kanını emersin!" demişler.

O zaman yıldızbilimci, sakalı heyecan ve hiddetten titreyerek erdemli karısını bulmaya koşmuş ve ona "Ey kadın, ayağa kalk da bana çıkacağım yolculuk için yol azığı hazırla; belki dört belki altı gün burada olmayacağım!" demiş. Karısı da "Efendim, demek ki ruhumu kedere boğmak istiyorsun; beni de hasretten öldüreceksin! Peki neden beni de birlikte götürmüyorsun? Seninle yolculuk eder, hizmetinde bulunur ve yorulduğun ya da rahatsız olduğun zaman yolda bakardım! Neden beni burada senin yokluğunun yıkan acısıyla tek başıma bırakıyorsun" diye haykırmış. Yıldızbilimci de, bu sözleri işitince, kendi kendine "Vallahi! Karımın kadın cinsinin seçkinleri arasında eşi yoktur!" demiş. Ve karısına "Ey gözümün nuru, dört ya da altı gün sürecek bu yokluğum dolayısıyla kederlenme! Kendine bakıp rahatını sağlamaktan başka bir şey de düşünme!" diye yanıt vermiş. Karısı da "Ah, ne çok acı çekiyorum! Ne denli bahtsız, terk edilmiş haldeyim ve ne kadar da az seviliyorum!" diyerek ağlamaya ve inlemeye başlamış. Yıldızbilimci "Ruhunu yatıştır, gözlerini kurut! Dönüşümde sana güzel yol armağanları getireceğim!" diyerek onu elinden geldiğince yatıştırmaya çalışmış. Ve onu, gözyaşları ve ümitsizlik içinde, zenci kadınların kollarında baygın bırakarak yoluna koyulmuş.

Ama iki saat sonra, yolundan geri dönmüş ve bahçenin ardındaki küçük kapıdan yavaşça içeri girerek görülmeksizin evin içinde her şeyi görebileceği, kendi bildiği bir yere gizlenmiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Ellinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Görülmeksizin evin içinde her şeyi görebileceği, kendi bildiği bir yere gizlenmiş. Ve gizlendiği yerde beklerken, daha bir saat geçmeden, evinin karşısında dükkânı bulunan, şeker kamışı satıcısı olduğunu hemen tanıdığı bir erkeğin içeri girdiğini görmüş. Adamın elinde de seçkin bir şeker kamışı varmış. Ve de aynı anda, karısının salınarak onun karşısına çıktığını ve gülerek ona "Şeker kamışı olarak bana getirdiğin sadece bu mu, ey şeker kamışçılarının babası?" demiş. Adam da "Hanımım, gördüğün bu şeker kamışı görmediğinle kıyaslanınca, hiçbir şey değildir!" demiş. Kadın ona "Ver onu bana! Ver onu bana!" demiş. Erkek de "Al bakalım, al!" demiş. Sonra da "İyi ama, nerede senin kıçımın pezevengi yıldızbilimci kocan?" diye eklemiş. Kadın "Allah onun kolunu, bacağını kırsın! Dört günlüğüne, belki de altı günlüğüne bir yolculuğa çıkmak üzere ayrıldı! İnşallah bir minareden düşer de geberir!" demiş. Bunu izleyerek ikisi birden gülmeye başlamışlar. Erkek kendi şeker kamışını çıkarmış ve onu nasıl soyacağını ve bu gibi durumlarda bütün bu tür şeker kamışlarının gerekli yere bastırılarak nasıl kullanılacağını bilen kadına sunmuş. Erkek onu öpmüş, kadın da onu! Ve erkek ağır ve acımasız bir saldırıda bulunmuş. Kadının güzelliklerinin doyuncaya kadar zevkine varmış. Sonra da onu bırakıp kendi yoluna gitmiş.

Hepsi bu kadar! Yıldızbilimci de her şeyi görüp duymuş. Aradan birkaç dakika geçmiş geçmemiş, mahallenin tavukçusu olarak tanıdığı başka bir erkeğin içeri girdiğini; genç kadının da kalçalarını sallayarak ve ona "Selam üzerine olsun, ey tavukçuların babası, bu gün bana ne getirdin, bakalım?" diyerek onun önüne çıktığını görmüş. O da "Bir yavru horoz! Minicik ve yağlı bir horoz, sultanım! Gepegenç, dipdiri, ayakları çelik gibi sağlam, üstünde güzel bir ibik bulunan kırmızı bir takkeyle donanmış, eşi bulunmayan bir horoz getirdim izninle!" diye yanıt vermiş. Genç kadın da "İzin verdim, gitti!" demiş. Adam "Dur öyleyse kümesine koyayım!" demiş. Ve efendim, şeker kamışı satıcısı ile ne yapılmışsa, tavukçuyla da aynı şeyler yapılmış. Bunu izleyerek adam ayağa kalkmış, silkinmiş ve çekip gitmiş.

Hepsi bu kadar! Yıldızbilimci de olup biteni görüp işitmiş. Ve henüz birkaç dakika geçmemişken, bu kez de mahallenin eşekçibaşısı olduğunu bildiği bir erkek eve girmiş. Genç kadın da ona doğru koşup "Bugün bana ne getirdin bakayım, eşekçilerin babası?" diyerek boynuna sarılmış. "Bir muz, hanımım, bir muz getirdim!" demiş. Genç kadın da gülerek "Allah seni kahretsin, ey koca kafalı! Nerdeymiş bakayım o muz?" demiş. Eşekçi de "Ey narin ve yarı saydam bir tenle donanmış kişi, kervanın yöneticisi olan babamdan aldım bu muzu! Ve kulübemle beraber bana babamdan kalan tek mirastır!" demiş. Kadın "Nerede bu muz, onu elinde göremiyorum domuz! Nerede bu muz?" demiş. O da "Bu bir meyvedir, sultanım, dini imanı olmayandan korkar, solup sararmamak için gizlenir. Ama işte şimdi ortaya çıkıyor! Şimdi ortaya çıkıyor!" demiş.

Hepsi bu kadar! Ama henüz muz yenip tükenmeden, efendim, her şeyi görüp işiten yıldızbilimci, büyük bir feryat koparark cansız yere düşmüş! Tanrı'nın rahmeti onun üstüne olsun! Genç kadın da, muzu; şeker kamışı ve pilice yeğleyerek, yasal süre geçtikten sonra, mahallenin eşekçibaşısıyla evlenmiş.

Ve işte benim öyküm böyledir, ey haşmetli şahım!

Sebze satıcısının bu öyküsünü işiten şah, keyfinden titremiş ve memnunlukla kasılmış. Ve de soytarısına "Bu öykü, ey bilgeliğin babası, senin öykünden daha müthiş! Bizim bu sebze satıcısına iki taşağını da bağışlamamız gerek!" demiş. Ve de babacan adama "Sen şimdi çekil bakalım!" demiş. Sebze satıcısı da arkadaşlarının yanına çekilmiş ve kasap olan üçüncü zina işleyici ilerlemiş. Ve aynı lütfu dilemiş; sultan da, daima aynı şartları ileri sürüp onun bu dileğini adalet göstererek reddetmemiş.

Bunun üzerine İki Boynuzlu İskender yerine konan kasap demiş ki:

KASABIN ANLATTIĞI ÖYKÜ

Kahire'de vaktiyle bir adam varmış; ve bu adamın kibarlığı, iyi kişiliği, kanının yeğniliği, yumuşak başlılığı ve Tanrı'dan korkmasıyla iyice ünlenen bir karısı varmış.

Evinde, leziz yağlarla donanmış iki tombul kazı olan bu kadının, kurnazlıkla gizleyerek büyük bir tutkuyla sevdiği bir de âşığı varmış.

Ve dolayısıyla, bu âşık bir gün onu gizlice ziyaret etmeye gelmiş ve iki harika kazın önüne çıktığını görmüş; ve birdenbire onları yeme arzusu içini yakmış; ve kadına "Ey *falan* kişi, bu iki kazı, içini en iyi şekilde doldurarak pişirsen de midemiz bayram etse! Çünkü

canım müthiş şekilde kaz eti istiyor!" demiş. Kadın da "Bu, gerçekten kolaydır! Ve senin arzularını doyurmak benim için zevktir. Ve başın üzerine yemin ederim ki, ey falan kimse, şimdi kazları boğazlayacak, içlerini doldurarak pişireceğim ve ikisini de sana vereceğim! Sen de onları alır evine götürüp afiyetle yer, yüreğini ferahlatırsın! Ve böylece, kocam olacak alçak pezevenk, onların tadını da kokusunu da alamaz!" diye yanıt vermiş. Adam "Bunu nasıl yapacaksın?" diye sorunca "Öyle bir tarzda davranacağım ki, kafasına bu kazları kesme fikri girecek! Ben de onları pişirip sana vereceğim; çünkü senden değerli hiçbir şey olamaz, ey gözlerimin nuru! Ve böylece bu pezevenk kazların ne tadını, ne kokusunu duyacak!" diye yanıt vermiş. Ve oracıkta karşılıklı olarak birbirlerinin boynuna sarılmışlar. Ve kazları ele geçirmeyi bekleyerek delikanlı yoluna gitmiş. İşte onun durumu böyleymiş!

Genç kadına gelince, akşam kocası işten dönünce, ona "Gerçekten, ey Âdem, bu ada layık olacak şekilde cömertlik göstermek erdeminden yoksun olduğuna göre, insan adını nasıl taşıyorsun? Benim bildiğim, son günlerde bir gün bile, evine kimseyi davet etmedin! Ve hiçbir gün bana 'Ey karı, bugün eve misafir getireceğim!' demedin! Kendi kendine de 'Eğer ben böyle eli sıkılıkla yaşamayı sürdürürsem, herkes sonunda konukseverlik yollarını bilmeyen bir sefil olduğumu söyleyecek' diye asla düşünmedin!" demiş. Adam da "Ey kadın, benim bu gecikmemi onarmaktan kolay bir şey yok! Yarın, inşallah, sana kuzu eti ve pirinç alırım, sen de öğle ya da akşam yemeği için keyfince nefis bir şeyler hazırlarsın; ben de böylece samimi arkadaşlarımdan birini yemeğe çağırırım!" diye yanıt vermiş. Kadın da "Yo, vallahi, ey Âdem! Sözünü ettiğin etten çok, kıyma almanı; böylece dolma içi yapmayı ve bununla, keseceğin iki kazı doldurmayı yeğlerim. Onları kızartırım. Çünkü hiçbir şey içi doldurulmuş ve kızartılmış kazlar kadar lezzetli olamaz! Ve hiçbir şey kazlar kadar konuğunun yanında ev sahibinin yüzünü ağartmaz!" demiş. O da "Başım üzerine, gözüm üzerine! Öyleyse olsun!" diye yanıt vermiş.

Ertesi sabah erkenden adam, iki tombul kazı kesmiş ve bir miktar et kıyması, birazcık baharat ve çeşni verecek başka şeyler almaya gitmiş. Ve hepsini eve getirip karısına vermiş; ve "Kaz kızartmasını öğleye hazır etmeye çalış, çünkü bu saatte konuklarımı getireceğim!" demiş ve çekip yoluna gitmiş.

O zaman, kadın, davranarak kazları yolup temizlemiş; ve içlerini harika bir tarzda et kıyması, pirinç, fıstık, badem, üzüm, çam fıstığı, toz halinde baharatla doldurmuş ve tam anlamıyla pişinceye kadar pişirme işini denetlemiş. Ve küçük zenci kızını delikanlı sevgilisini çağırmaya göndermiş; o da hemen koşup gelmiş. Onu kucaklamış; o da kadını kucaklamış, birbirlerinin gönlünü alıp karşılıklı doyum sağladıktan sonra, kadın, iki lezzetli kazı, içi dışı dahil, bütünüyle ona vermiş. O da onları alıp yoluna gitmiş. Ve işte onun durumu kesinlikle böyleymiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Elli Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

... İki lezzetli kazı, içi dışı dahil, bütünüyle ona vermiş. Ve işte onun durumu kesinlikle böyleymiş.

Genç kadının kocasına gelince, öğleyin tam saatinde, yanında bir dostu olduğu halde, gelmekte kusur etmemiş ve kapıyı çalmış. Kadın ayağa kalkıp onlara kapıyı açmaya gitmiş; onları içeri davet etmiş ve kendilerini içtenlikle karşılamış. Sonra kocasını bir kenara çekip, ona "İki kazın ikisini de bir defada kestik; sense yanında sadece bir adamla çıkıp geldin! Ama benim mutfağıma onur vermek için dört çağrılı daha gelebilirdi! Haydi şimdi git, iki, hatta üç arkadaşı-

nı daha çağır, kazları yemek için!" demiş. Adam da, yumuşak başlılıkla karısının kendisine söylediğini yapmak üzere dışarı çıkmış.

O zaman kadın, çağrılıyı gidip bulmuş ve asık bir suratla onun yanına yaklaşmış ve ona, heyecanla titreyen bir sesle "Yazık sana! Sen çaresiz bir şekilde mahvoldun, vallahi! Kendini böyle başını eğmiş, kesin bir ölüme atacağına göre çoluk çocuğun, ailen yok herhalde?" demiş. Çağrılı da bu sözleri işitince korkunun kendisine hakim olduğunu ve derinden derine yüreğine çökmüş bulunduğunu hissetmiş. Ve de "Yani ne demek istiyorsun, ey mübarek kadın? Ve evinde beni tehdit eder gibi sözünü ettiğin bu müthiş felaket de neymiş?" diye sormuş. Kadın da "Vallahi! Artık sırrı saklayamayacağım! Bil ki kocam, senin kendisi hakkındaki davranışlarından alabildiğine şikâyet ediyor ve seni husyeleri alınmış hadımağası haline getirmek istiyor. Ve bunu izleyerek, artık ölür müsün, kalır mısın bilmem ama; sana Allah acısın!" demiş. Ve "Şimdi de seni hadım ederken yardım etsin diye iki arkadaşını aramaya gitti" diye eklemiş.

Genç kadının bu açıklamasını duyan çağrılı, hemen ayağa kalkmış ve o anda sokağa fırlamış ve bacaklarını rüzgâra vermiş. Aynı anda, bu kez iki arkadaşını daha getirerek kocası içeri girmiş. Genç kadın da onları "Aman yarabbi, yüreğime inecek! Dertli başım! Kazlar! Kazlar!" demiş. Kocası "E, kazlara ne oldu? Allah aşkına sus ve sesini kes ve de söyle bana, kazlar nerede? Nerede kazlar bakayım!" diye sormuş. Kadın "Kazlar dedin, öyle mi? Konuğun onu yağmaladı ve pencereden kaçtı, gitti!" demiş. Sonra da "Ve şimdi, avcunu yala, avcunu yala!" diye eklemiş.

Karısının bu sözlerini duyunca, adam çabucak sokağa koşmuş ve ilk konuğunu tüm gücüyle kaçarken görmüş. Ve ona "Dön, Allah aşkına dön! İkisini birden almayacağım! Birini sana bırakacağım!" diye bağırmış. Yani böylece, ey zamanın şahı, kazın sadece birini kendisinden geri alacağını, ötekini kendisine bırakacağını anlatmak istiyormuş. Ama, onun böyle bağırdığını duyan kaçak, onun taşağının iki yumurtası yerine sadece birini alacağını söylemek istediğini

düşünerek "Bir yumurtamı mı alacaksın? Koş öyleyse ardımdan, bakalım yumurtalarından birini nasıl alacakmışsın, görelim!" diye bağırarak kaçmasını sürdürmüş.

Ve işte benim öyküm böyledir, ey muhteşem şah!

Şah da kasabın bu öyküsünü işitince, neredeyse gülmekten bayılıyormuş. Bunu izleyerek soytarısına doğru dönmüş ve ona "Bu kişinin yumurtalarından birini mi, yoksa ikisini mi alalım?" diye sormuş. Soytarı da "Yumurtalarını ona bırakalım! Çünkü onları almak pek bir şey ifade etmeyecek! Benim istediğim de zaten bu değil!" demiş. Sultan da adama "Çekil gözümün önünden!" demiş.

Adam da arkadaşlarının arasına katılınca, dördüncü zina işleyen, ileri çıkmış ve aynı koşullarla kendisine de aynı lütfun bağışlanmasını rica etmiş. Sultan da onayını verince, İsrafil Melek yerine sayılmış kişinin ta kendisi olan dördüncü zina işleyici çalgıcıbaşı demiş ki:

ÇALGICIBAŞININ ANLATTIĞI ÖYKÜ

Anlatırlar ki, Mısır'ın kentlerinden bir kentte, epeyce yaşlanmış bulunan birinin ergenlik çağına ulaşmış, içten pazarlıklı ve sabahtan akşama kadar babasının mirasçısını verimli kılmaktan başka bir şey düşünmeyen tembel bir oğlu varmış. Bu kabadayı gencin babası olan yaşlı adamın evinde, kendisinin gecikmiş yaşına karşın,

güzellikten yana harika, on beş yaşında genç bir karısı varmış. Ve oğul, çelikle yumuşak balmumu arasındaki dayanıklılık farkını öğretmek niyetiyle babasının karısının yöresinde dolaşmayı sürdürmekten vazgeçmezmiş. Babası da, oğlunun en kötüsünden haytanın biri olduğunu bildiğinden genç karısını onun girişimlerinden korumak için düşünür dururmuş. En sonunda, kendisi için bu işin en güvenceli çaresinin ilkinin üzerine bir kadın daha alması ve bunları yanyana bulundurarak, bu yoldan birbirlerini gözetmelerini ve oğlunun tuzaklarından karşılıklı olarak birbirlerini uyarmalarını sağlaması olduğunu bulmuş. Ve ilkinden de genç ve güzel bir eş daha seçerek ikincinin yanına getirmiş ve sırayla ikisiyle de düşüp kalkmış.

Genç haylaz, babasının bulduğu çareyi anlamış olduğundan, kendi kendine "He, vallahi! Şimdi iki ziyafete birden konacağım" demiş. Ama tasarladığını gerçekleştirmesi pek zormuş; çünkü babası, dışarı çıkmak zorunda kaldığı her seferinde, iki genç karısına "Oğlum olan şu haylazın girişimlerinden kendinizi sakının. Çünkü hayatımı sıkıntıya sokan ve şimdiye kadar sizden önce üç karı boşamama neden olan çok sefih biridir. Dikkat edin! Dikkat edin!" der dururmuş. İki genç kadın da "Vallahi, bize karşı en küçük bir hareket te bulunup en küçük bir uygunsuz söz söylemeye kalkışacak olursa, suratına pabuçlarımızla vururuz!" diyorlarmış. Yaşlı adam da "Dikkat edin! Dikkat edin!" diyerek ısrar eder dururmuş. Onlar da "Biz yapacağımızı biliriz! Yapacağımızı biliriz biz!" diye yanıt verirlermiş. Haylaz oğlan da, kendi kendine "Vallahi pabuçları yüzüme çarpacaklar mı, görürüz elbet, elbet görürüz!" dermiş.

Günün birinde, evin buğday azığı tükenmiş bulunmakla, yaşlı adam oğluna "Haydi zahire pazarına gidelim de bir iki çuval buğday alalım!" demiş; ve babası oğlunun önünden yürüyerek evden çıkmışlar. İki kadın da, onların evden çıktıklarını görmek için evin damına çıkmış.

Yaşlı adam, yolda giderken elinde bulundurmak ya da boynuna asmak âdetinde olduğu pabuçlarını yanına almadığının farkına var-

mış ve oğluna "Çabucak eve dön de onları al, gel!" demiş. Haylaz oğlan da, bir solukta eve dönmüş ve damda oturmuş olan babasının eşleri iki genç kadını görerek aşağıdan onlara "Babam bir görev vererek beni size gönderdi!" diye bağırmış. Onlar da "Hangi görevi?" diye sormuşlar. Oğlan "Buraya dönüp yukarı çıkarak, ikinize de istediğim kadar sarılıp öpmek görevini!" demiş. Kadınlar "Sen ne söylüyorsun, ey köpek, baban sana asla böyle bir görev vermez, yalan söylüyorsun sen, kötünün kötüsü hayta, domuz!" diye yanıt vermişler. O da "Vallahi yalan söylemiyorum!" demiş; ve "Yalan söylemediğimi de size kanıtlayacağım!" diye eklemiş. Ve olanca sesiyle uzakta olan babasına "Hey baba! Baba, baksana! Sadece tekini mi, yoksa ikisini birden mi?" diye haykırmış. Babası da alabildiğine bağırarak "İkisini de, ey sefih, ikisini de birden! Allah belanı versin senin!" diye yanıt vermiş. Oysa, sultanım efendim, yaşlı adam bu yanıtla onun iki pabucunu birden getirmesini anlatmak istiyormuş; yoksa iki karısını öpüp okşamasını değil! Kocalarının bu yanıtını duyunca, iki genç kadın birbirlerine "Haylaz yalan söylemiyormuş. Öyleyse bırakalım, babasının istediği şeyi bize yapsın!" demiş.

Ve böylece, sultanım efendim, bu pabuç hilesiyle hayta oğlan, yukarı çıkıp iki sineği ağına düşürmüş ve onlarla birlikte olağanüstü bir çarpışmaya girişmiş. Bunu izleyerek, babasına pabuçlarını götürmüş. İki genç kadın da, o andan başlayarak "Bizimle yat, yat bizimle!" diyerek onunla sarılıp yatmaktan geri durmamışlar. Yaşlı adam da sanki gözleri körmüşçesine hiçbir şeyin farkına varmamış.

Ve işte benim öyküm de böyledir, ey muhteşem sultanım!

Şah, çalgıcıbaşının bu öyküsünü işitince, keyfinin sınırına ulaşmış ve ona taşaklarını tümüyle bağışlamış. Sonra da dört zina işleyiciye "İlkin aldatmış olduğunuz benim sadık hizmetkârımın elini öpün ve ondan af dileyin!" diyerek oradan ayrılmalarına izin vermiş. Onlar da işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler ve soytarıyla barış-

mışlar ve o zamandan sonra onunla en iyi koşullarda yaşamışlar. O da öylece yaşamış.

"Ama, kadınların ihaneti üzerine öyküler bitip tükenmez olduğundan, ben sana ALİ BABA VE KIRK HARAMİLER ÖYKÜSÜ'nü anlatmayı yeğlerim!" diyerek Şehrazat sözünü sürdürmüş.

ALİ BABA VE KIRK HARAMİLER ÖYKÜSÜ

Ve Şehrazat, Şah Şehriyar'a demiş ki:

Bana kadar intikal etti ki, ey bahtıgüzel şah, çok eski zamanlarda, geçmişin unutulmuş günlerinde, İran'ın kentlerinden bir kentinde, birinin adı Kasım, diğerinin Ali Baba olan iki kardeş yaşarmış. Önünde tüm adların, lakapların ve mahlasların silindiği ve ruhları tüm çıplaklığıyla, vicdanları tüm derinliğiyle gören Yüceler Yücesi ve Bahtların Sultanı Tanrı'ya övgüler olsun!

Kasım'ın ve Ali Baba'nın çok fakir, sıradan bir adam olan babaları, Tanrı'nın rahmetine sığınarak göçüp gidince iki kardeş mirastan kendilerine düşün pek az şeyi tam bir denklikle paylaşmışlar; ama, ellerindeki avuçlarındaki bu pek az varlığı yiyip bitirmekte gecikmemişler ve bir günden ötekine, kendilerini ekmeksiz, katıksız bularak, burunları iyice uzamış ve yüzleri asık kalakalmışlar. İşte genç yaşlarda budalalık edip aklı başında kimselerin sözlerini unutanların sonu budur!

Ama bir süre sonra, büyük oğul olan Kasım, açlıkla gövdesinin eriyip tükenmekte olduğunu görerek, kazançlı bir yaşama kavuşmanın yollarını aramış. Hırslı ve düzenbazlıkla iş tutan birisi olduğundan tanıştığı, Allah kötüyü ırak eylesin, bir muhabbet tellalı kadına, binici yeteneklerini, atlayıcı horoz olarak erdemlerini ve çiftleşmedeki gücünü kanıtladıktan sonra, onun aracılığıyla iyi bir yuva sahibi, güzel yemek yapan ve harika bir vücuda sahip bulunan ve baştan aşağı mükemmel bir şey olan genç bir kızla evlenmiş. Kısmet Dağıtıcı'ya şükürler olsun! Ve böylece, karısının keyfini sürmekten öte, tacirler çarşısının ortalık yerinde donanmış bir dükkânın da sahibi olmuş. Çünkü onun doğduğundan beri alnına yazılı bahtı buymuş. Ve işte onun durumu böyleymiş!

Ali Baba adlı ikinci oğula gelince, onunki de şöyleymiş! Doğası gereği, hırstan uzak olduğundan alçakgönüllü zevkleri varmış; azla yetiniyormuş ve hiçbir açgözlülüğü yokmuş. Böylece, odunculuk yapıyor; çalışarak ekmeğini kazandığı fakir bir yaşam sürüyormuş. Ama, her şeye karşın, katı deneylerin verdiği dersler sayesinde, kıt kanaat geçinmiş; bir kenarda bir eşek, sonra ikinci bir eşek, sonra da üçüncü bir eşek alacak kadar para biriktirmiş. Ve bunları her gün, kendisiyle birlikte ormana götürerek üzerlerine daha önceleri sırtında taşımak zorunda kaldığı odun ve çalıları yüklermiş. Ve böylece üç eşeğin sahibi olan Ali Baba, ait olduğu loncadaki fakir oduncular üzerinde öylesine bir güven uyandırmış ki, içlerinden biri kızını onunla evlendirmeyi onur saymış. Kadı'nın ve şahitlerin önünde, kızın fakir aileden geldiği ve kocasının evine çeyiz ya da benzeri olarak hiçbir şey getiremediği göz önünde tutularak, Ali Baba'nın üç eşeği mehr olarak evlilik sözleşmesine yazılmış. Ama övülesi Tanrı sonsuza dek var olsa da, fakirlik ve zenginlik uzun süreli değildir.

Ali Baba'nın da, Tanrı'ya şükürler olsun ki, oduncuların kızı olan karısı ve Tanrı'larına şükreden aya benzer güzellikte çocukları varmış. Kentte odun ve çalı çırpı satarak elde ettikleriyle tüm ailesi-

ni dürüstlük içinde geçindirir, Tanrısı'ndan sakin bir mutluluktan başka hiçbir şey dilemezmiş.

Günlerden bir gün, ormanda, üç eşeği biraz ötesinde, sırtlarına her zamanki yüklerinin sarılmasını bekleyerek sere serpe yayılmış, otlayıp yellenirlerken, balta vuruşlarıyla sık ağaçlarla kaplı bakir bir yörede odun kesmeye uğraşan Ali Baba için talih, varlığını duyurmuş. Ama Ali Baba, yıllardan beri talihinin akışını sürdürdüğüne inanmaktan kuşku duyan birisi değilmiş. İlkin uzaktan boğuk bir gürültü duymuş; bunun gittikçe süratle yaklaşan ve çoğalıp büyüyen, sonradan kulağını yere dayayıp dinleyince, at nallarının sesi olduğunu anlamış; ve bu tenha yerde yanında yoldaş olarak sadece üç eşek bulunmasından ötürü büyük bir korkuya kapılmış. Tedbirliliği ona, hiç beklemeksizin bir tepeciğin üstünde yükselen ve bütün ormana egemen olan yüksek bir ağaca çıkmasını esinlemiş. Böylece dalların arasına yerleşip saklanarak olup bitenleri anlama imkânı bulmuş.

Böyle yaptığı da iyi olmuş! Çünkü, daha ağaca yeni tırmanmışken, müthiş surette silahlanmış bir atlı topluluğunun, tırıs bir gidişle, kendi bulunduğu tarafa doğru geldiğinin farkına varmış. Ve kara yüzlerine, taze bakır renkli gözlerine, iki karga kanadı gibi ortasından yana açılmış kara sakallarına bakınca, bunların haydut taifesinden ve yol kesenlerin en nefret uyandırıcı türünden kişiler olduğundan kuşku duymamış.

Bunlar, Ali Baba'nın eğilip görünmeksizin yöreyi gördüğü kayalık tepeciğin iyice yanına yaklaşınca, dev yapılı reislerinin bir işareti üzerine yere atlayıp dizginlerini çözerek, her biri, atlarının boyunlarına, eyerlerinin ardında bulunan yem torbalarını geçirmiş ve onları yularlarından yöredeki ağaçlara bağlamışlar. Sonra heybelerini çözmüş ve bunları kendi omuzlarına yüklemişler. Bu heybeler çok ağır olduğundan, haydutlar, onların ağırlığı altında eğilerek yürüyorlarmış.

Ve bunların hepsi bulunduğu ağacın altından düzen içinde ge-

çerlerken, Ali Baba da onları sayarak, ne bir eksik ne bir fazla tam kırk kişi olduklarını saptamış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Elli İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Ne bir eksik ne bir fazla tam kırk kişi olduklarını saptamış. Bunlar, böylece sırtları yüklü tepeceğin dibinde bulunan büyük bir kayanın önüne gelip düzgün bir sıra halinde orada durmuşlar. Sıranın başında bulunan reisleri de, bir an için ağır heybesini yere koymuş, tüm gövdesiyle kayanın karşısında dikilmiş ve yankı uyandıran bir sesle, bakışlar için görünmez olan birine ya da bir şeye seslenerek "Açıl, susam!" diye haykırmış. Ve hemen kaya ağır ağır açılmış.

O zaman, haramilerin reisi, ilkin önünden geçip adamları içeri girsin diye kayadan biraz uzaklaşmış. Hepsi tümüyle içeri girince, heybesini yeniden yüklenmiş ve sonuncu olarak içeri girmiş. Sonra, yanıt almaksızın komut veren bir sesle "Kapan, susam!" demiş. Kaya da, haydudun büyülemesi onu hiç bölmemiş gibi, sihirli ibarenin söylenmesiyle sıkı sıkıya kapanmış.

Bunu gören Ali Baba, içinden, buna çok şaşırmış ve kendi kendine "İnşallah, büyücülük bilimleriyle beni çekildiğim yerde bulmasınlar ve de bulunca boyumu enime katmasınlar!" demiş. Ve çalılıkta özgürce oynaşıp duran eşeklerinin verdiği tedirginliğe karşın, en küçük bir hareket yapmaktan kaçınmış.

Kırk haramiye gelince, Ali Baba'nın içine girip kaybolduğunu gördüğü mağarada epeyce uzun bir süre kaldıktan sonra, sanki uzaktan duyulan gökgürültüsüne benzer yeraltından gelen seslerle ortaya çıkacaklarının belirtisini vermişler. Sonunda kaya açılmış ve başlarında reisleri ve ellerinde boş heybeleri olduğu halde kırkı da dışarı çıkmış. Bunların her biri kendi atının yanına dönmüş ve yem torbalarını eyerlerinin ardına astıktan sonra üzerlerine atlamışlar. O zaman reisleri mağaranın ağzına doğru dönmüş ve yüksek sesle "Kapan, susam!" ibaresini yüksek sesle haykırmış. Kayanın iki yarı-

sı yeniden birleşmiş ve hiçbir aralık bırakmaksızın kaynaşmış. Hepsi birden zift suratları ve domuz sakallarıyla, yeniden geldikleri yolu tutmuşlar. İşte onların durumu böyleymiş.

Ali Baba'nın durumuna gelince, Tanrı kısmetleri dağıtırken onun payına düşen tedbirlilikle, tüm arzusu bir an önce eşeklerinin yanına dönmek olduğu halde, bir süre daha gizlendiği yerde kalmış. Çünkü kendi kendine "Bu korkunç haramiler, mağaralarında bir şey unutmuş olup da ansızın geriye dönerlerse, pekâlâ buracıkta beni bulabilirler! İşte o zaman, ya Ali Baba, böylesine güçlü kişilerin yollarına çıkmanın, senin gibi zavallı bir fakir için neye mal olacağını görürsün!" demiş. Böyle düşünerek Ali Baba korkunç atlılar ufukta kaybolunca kadar onları gözleriyle izlemekle yetinmiş. Ve onlar gözden kaybolduktan sonra ve tüm orman yeniden güvenli bir sessizliğe bürününce, ağaçtan inmeye karar vermiş; yine de binbir ihtiyatla sağa sola bakınarak ve bir daldan bir aşağıdaki dala atlayarak yere inmiş. Yere inince, Ali Baba, söz konusu edilen kayaya doğru yavaş yavaş, parmaklarının ucuna basarak ve soluğunu tutarak ilerlemiş. İlk önce tüm serveti olan ve çocuklarının ekmeğini kazandıran eşeklerini görmek ve onlar hakkında güven duymak istiyormuş. Ama ağacın üzerinden bütün o görüp işittikleri yüreğinde görülmedik bir merak tutuşturmuş bulunuyormuş. Zaten, onu dayanılmaz biçimde bu serüvene iten de onun bahtıymış.

Böylece, kayanın önüne gelen Ali Baba, onu yukarıdan aşağı gözden geçirmiş ve yüzeyinin dümdüz ve bir iğnenin ucunun girebileceği kadar bile aralıktan yoksun bulunduğunu görmüş. Ve kendi kendine "Bununla birlikte kırk harami, buradan içeri girdi; ve kendi gözlerimle onların içerde kaybolduklarını gördüm! Ya Allah! Ne şaşılacak şey! Benim bilmediğim türlü türlü tılsımlarla korunan bu mağaraya ne yapmaya girdiklerini kim bilir!" demiş. Sonra "Vallahi! Ben yine de açılış ve kapanışta söylenen ibareyi iyice aklımda tuttum! Sırf anlamak için, deneyeyim bakayım, acaba o korkunç dev kılıklı haydudun ağzından çıkmakla gösterdiği erdemi, aynı sözler, be-

nim ağzımdan çıkınca da gösterecek mi?" diye düşünmüş. Ve eski ödlekliğini unutarak; ve de talihinin sesine kapılarak, oduncu Ali Baba, kayaya doğru dönmüş ve "Açıl, susam!" demiş. Ve pek güvenle söylenmemiş olan bu iki tılsımlı sözcük ağzından çıkar çıkmaz, kaya yarılarak geniş biçimde açılmış. Ama Ali Baba da, müthiş bir korkuyla, sırtını bütün bunlara çevirip bacaklarını rüzgâra vermek istemiş; ama bahtının kudreti onu, açılan yerin önünde mıhlamış ve içeri bakmaya zorlamış. İçeride karanlık ve korkunç bir mağara görecek yerde, önünde, aynı taştan yapılmış üstü kubbe şeklinde oyulmuş aynı düzeyde ve ışığını tavanına açılmış köşeli yarıklardan geniş biçimde sağlayan bir salona açılan bir dehlizin belirdiğini görerek şaşkınlığın sınırına ulaşmış. Bunun üzerine bir ayağını ileri atıp öbürünü atıp atmamak için düşündükten sonra, ilk bakışta korkunç bir yan görülmeyen bu yere girmeye karar vermiş. Ve Tanrı'nın rızasını sağlamak için kullanılan "Bağışlayan, Esirgeyen Tanrı'nın Adıyla!" sözcüklerini telaffuz ederek yüreklenmeyi tamamlamış; ve artık titremeksizin kubbeli salona kadar ilerlemiş. Oraya ulaşır ulaşmaz, kayanın iki parçasının gürültü çıkarmaksızın birleştiğini ve giriş yerini tümüyle kapadığını görmüş; bununla birlikte ve cesarette sebat onun gücünü oluşturmadığı halde bu, onu tedirginliğe uğratmamış. Ve de, artık sihirli ibare sayesinde, önünde bütün kapıların kendiliğinden açılacağını düşünmüş. Ve kendini, tüm rahatlığıyla, gözünün önünde beliren şeylere bakmaya terk etmiş.

Tüm duvarlar boyunca, kubbeye kadar yığılı, bir dolu değerli malın, ipek ve işlemeli kumaş balyalarının, erzak çuvallarının, gümüş para ya da gümüş külçelerle doldurulmuş ve yine altın dinarlar ve altın külçeleriyle dolu sandıkların birbirini izleyerek ve almaşık olarak sıralandığını görmüş. Sanki bütün bu sandık ve çuvallar toplanmış serveti içermeye yetmiyormuş gibi, yerlerde de altınlar, mücevherler, kuyumişleri görülüyormuş; öyle ki insan herhangi bir cevahire çarpmadan ya da gıcır gıcır altın dinarlara değmeden ayağını nereye basacağını bilemiyormuş. Yaşamı boyunca altının gerçek

rengini bilmemiş ve de sesini bile duymamış olan Ali Baba da, bütün bunları görerek şaşkınlığın sınırında şaşırmış. Orada rasgele yığılmış hazineyi ve pek az kısmıyla bile bir şahın sarayının harika şekilde donatılabileceği sayısız süs eşyasını görünce, kendi kendine, bu mağaranın yıllardır değil, yüzyıllardır, Babil yağmacılarının ardılı hırsızlara ve de hırsız kuşaklarına depo ve aynı zamanda sığınak oluşturduğunu düşünmüş.

Ali Baba bu şaşkınlığından kurtulup bir parça kendisine gelince, kendi kendine "Vallahi, ya Ali Baba, işte bahtın sana ak yüzüyle görünüyor ve eşeklerinin ve odun yığınının yanından alıp Süleyman'ın ve İki Boynuzlu İskender'in bile görmediği şekilde bir altın deryasına atıyor! Birdenbire sihirli ibareleri öğretiyor ve onların erdeminden yararlandırıyor ve de kayanın ve efsanevi mağaranın kapılarını açtırıyor, ey kutsanmış oduncu! Bu, Nasip Dağıtan'ın, haydut ve harami kuşaklarının suç işleyerek topladığı servetin hakimi yapmak için sana sağladığı büyük bir lütfudur. Bütün bunlar olmuşsa, bundan böyle ailenle birlikte güvenlikte olasın, hırsızlık ve soygunla ele geçirilmiş altını hayırlı maksatlar için kullanasın diye olmuştur!" demiş.

Bu şekilde düşünerek vicdanıyla barış sağladıktan sonra, fakir Ali Baba, erzak torbalarından birine doğru eğilmiş. İçerisini boşaltmış ve onu, gümüşe ve diğer değerli eşyaya bağlanmaksızın, sadece altın dinarlarla ve paraya dönüştürülmesi kolay diğer altın parçalarıyla doldurmuş. Torbayı omuzlarına almış ve dehlizin ucuna kadar taşımış. Sonra yeniden kubbeli salona dönmüş, aynı tarzda ikinci bir torbayı, üçüncü bir torbayı ve de üç eşeğinin güçten düşmeden taşıyabileceğini düşündüğü kadar daha birçok torbayı doldurmuş. Bu iş bitince, mağaranın girişine doğru dönmüş ve "Açıl, susam!" demiş. O anda kayalık kapının iki kanadı tüm genişliğiyle açılmış. O da torbaları, üstlerini dallarla örtüp içindekileri ustaca gizlemeye özen göstererek eşeklere yüklemiş. Bu işi bitirince de kapanış ibaresini söylemiş ve kayanın iki yarım parçası hemen birleşmiş.

Bunun üzerine Ali Baba, onları saygı dolu bir sesle yüreklendirerek ve kesinlikle her zaman, ayaklarını sürüdüklerinde, kendilerine yönelttiği gibi lanetler ve yankı uyandıran küfürler savurmayarak altın yüklü eşeklerini öne sürmüş. Çünkü Ali Baba, tüm eşek sürücüler gibi hayvanlarını "Dinini bellediğimin!" ya da "Kızkardeşinin hörekesi" veya "İbnenin oğlu" ya da "Orospu çocuğu" gibi tanımlamalarla donatıyorsa da, bunları kesinlikle onlara hakaret olsun diye değil, çünkü onları çocukları gibi severmiş, sadece onları yola getirmek için söylermiş. Ama bu kez, üzerlerinde bir sultanın hazinesinde bulunamayacak kadar çok altın taşırlarken, doğrusu, o...ara böylesi tanımlamalar uygulamanın yakışık almayacağını sanıyormuş. Böylece hayvanları aceleye getirmeksizin, birlikte, kentin yolunu tutmuşlar...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Elli Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Böylece hayvanları aceleye getirmeksizin, birlikte, kentin yolunu tutmuşlar. Evlerinin önüne gelince, Ali Baba, kapıyı ardındaki iri tahta kolla kapalı bulmuş; ve kendi kendine "Acaba sihirli ibarenin erdemini bunun üzerinde de denesem mi?" diye düşünmüş; ve "Açıl, susam!" demiş. Hemen kapı, ardındaki kol kalkarak, sonuna kadar açılmış. Ali Baba da, gelişini başka türlü bildirmeksizin, eşekleriyle evinin küçük avlusuna girmiş. Kapıya doğru dönerek "Kapan, susam!" demiş. Kapı kendi üzerinde dönerek ve gürültü çıkarmadan kolu düşerek kapanmış. Ali Baba, böylece, kendisine, kırk haraminin ürkütücü yüzlerinden ve reislerinin vahşi görünümün-

den kaynaklanan geçici bir heyecandan başka bir sıkıntıya mal olmayan gizemli bir güce bağlı eşsiz bir sırrın, bundan böyle kendi elinde bulunduğuna inanmış.

Ali Baba'nın karısı, eşekleri avluda, Ali Baba'yı da onların yükünü indirirken görünce, şaşarak ve avuçlarını birbirine çarparak koşup gelmiş ve "Ey Âdem, kendi elimle kolunu indirerek kapattığım kapıyı nasıl açabildin? Tanrı'nın adı cümlemizin üstüne olsun! Ve şu Allah'ın gününde, bu kocaman torbalara, evde hiç görmediğim kadar ağırlıkta neler yükleyip getirdin?" diye haykırmış. Ali Baba da, ilk soruya yanıt vermeksizin "Bu torbalar bize Tanrı'dan geliyor, ey karı. Ama sen, beni, kapıyla, kapının kolu üzerine sorularla sıkıştırıp duracağına, gel de torbaları eve taşımama yardım et!" demiş. Ali Baba'nın karısı da, merakını yatıştırarak eşeklerin sırtındaki torbaları birer birer evin içine taşımak ve boşaltmak için ona yardıma koşmuş. Ve bunları her yoklayışında, içlerinde para olduğunu ve bunların eski bakır paralar ya da bunlara benzer bir şeyler olduğunu düşünmüş. Bunu düşünmesi, her ne kadar eksik ve gerçeğin epeyce altında da olsa, ruhunu büyük bir tedirginliğe sokmuş. Sonunda kocasının haramilerle ya da benzerleriyle ortaklık kurduğuna inanmış; yoksa, parayla bunca ağırlaşmış torbaların varlığı nasıl açıklanabilirmiş? Böylece tüm torbalar içeriye taşınınca, iki eliyle yanaklarını dövmüş ve "Vay başımıza gelenler! Çocuklarımız çaresiz mahvolacak! İdam sehpası paklar bizi!" diye haykırmaya başlamış.

Karısının haykırışlarını ve sızlanmalarını işiten Ali Baba, öfkenin sınırına ulaşmış ve ona "Allah belanı versin, lanet olası! Niye böyle baykuş gibi ötüp duruyorsun? Ve de neden haydutlara verilecek cezaları üstümüze çekmek istiyorsun?" diye haykırmış. O da "Ey amcamın oğlu, felaket evimize bu torbalarla giriyor. Yaşamım senin üzerine olsun! Yeter ki, çabucak bunları eşeklere yükleyerek buradan taşı! Çünkü yüreğim onların evde bulunmasıyla huzursuz oluyor!" demiş. O da "Allah beyinsiz kadınların belasını versin! Gö-

rüyorum ki, ey amcamın kızı, benim bütün bu torbaları çaldığımı düşünüyorsun sen! Pekâlâ, aldanıyorsun işte! Haydi gözlerini kurut, çünkü bunlar bize, bugün ormanda beni bahtımla karşılaştıran Kısmet Dağıtıcı'dan gelmektedir. Zaten bu rastlaşmanın nasıl olduğunu torbaları boşaltıp içindekileri gösterdikten sonra sana anlatacaktım!" diye yanıt vermiş.

Ali Baba da, torbaları ucundan tutarak birer birer hasırın üstüne boşaltmış. Ve altın kitleleri, binlerce ışık saçarak oduncunun fakir odasında çınlamalarla yığılmış. Ali Baba da, karısının gözlerinin bu görünümle kamaştığını görmekle mağrur, altın yığınlarının üstüne oturmuş ve bacaklarını altına kıvırarak ona "Şimdi iyi dinle, kadın!" demiş; ve serüvenini başından sonuna kadar hiçbir ayrıntıyı atlamadan ona anlatmış.

Ali Baba'nın karısı bu serüvenin öyküsünü işitince, yüreğindeki korkunun yerini büyük bir sevincin aldığını hissetmiş; yüreği ferahlamış ve içi ışıldamış ve "Ey süt beyazı gün, ey beyazın beyazı gün! Bu yol kesen kırk haydudun kötü yoldan elde ettikleri malları evimize yollayan ve böylece yasal olmayanı yasal hale koyan Tanrı'ya şükürler olsun! Kısmetler Dağıtıcı cömerttir!" demiş.

Ve o an ve o saatte ayağa kalkmış ve altın yığını karşısında topukları üzerine oturarak sayısız dinarları birer birer saymaya koyulmuş. Ama Ali Baba gülerek ona "Sen ne yapıyorsun, ey zavallı? Bütün bunları saymayı nasıl düşünebilirsin? İyisi mi sen kalk, bütün bu altını mümkün olduğu kadar çabuk gömebilmek ve böylece izleri ortadan yok etmek için, mutfağımıza bir çukur kazmama yardım et. Yoksa üzerimize komşuların ve kolluk görevlilerinin açgözlülüğünü çekeriz!" demiş. Ama Ali Baba'nın karısı her şeyin düzenli olmasını sevdiğinden ve de o kutsal günde kendilerine bağışlanan zenginliğin miktarı üzerinde tam bir fikir edinmek istediğinden "Yo, vallahi! Bu altını sayma işini daha fazla geciktirmek istemiyorum. Onları gömmeden önce hiç değilse tartıp ölçmeliyiz! Bundan dolayı senden, ey amcamın oğlu, komşulardan tahtadan yapılma bir ölçü ara-

mam için zaman bağışlamanı diliyorum. Sen çukuru kazarken ben de onları ölçerim. Ve böylece onları bilinçli olarak gereğince harcayabilir ve gerisini çocuklarımıza bırakırız!" diye yanıt vermiş.

Ali Baba da, böylesine bir önlem kendisine tam anlamıyla gereksiz görünse de, ikisi için de bunca mutlulukla dolu olan bir sırada, karısına karşı çıkmak istememiş ve ona "Öyle olsun! Ama çabuk git ve geri dön, özellikle de sırrımızı saklamaya ve kimseye en küçük bir şey söylememeye dikkat et!" demiş.

Bunun üzerine, Ali Baba'nın karısı sözü edilen ölçüyü bulmaya gitmiş ve bunun en kısa yolunun evleri oradan pek uzakta bulunmayan Ali Baba'nın kardeşi Kasım'ın karısına başvurmak olacağını düşünmüş. Ve evlerine parasız, çevresiz oldukları için ne fukara Ali Baba'yı ne de karısını yemek yemeye çağıracak kadar değerli bulmuş; hatta fakirin bile daha fakirleri çocuklarına satın aldıkları bir avuç haşlanmış nohutu da çok görmüş olan Ali Baba'nın zengin ve kibirli kardeşi Kasım'ın karısının yanına gitmiş. Nezaket icabı selam verilip alındıktan sonra, kadın, ondan, bir süre için kendisine tahta ölçüyü ödünç vermesini rica etmiş.

Kasım'ın karısı bu ölçü sözcüğünü işitince, son kertede şaşırmış; çünkü Ali Baba ile karısının çok fakir olduklarını biliyormuş ve başkaları, günlük ya da haftalık tahıllarını tahılcıdan almakla yetinirken, tahıl erzakını ancak büyük miktarlarda edinenlerin kullanmaya yöneldikleri bu aleti, yakınlarının ne yolda kullanacağını anlayamamış. Böylece, başka koşullarda, herhangi bir neden bularak hiç tereddüt etmeden talebi reddedecekken; bu kez, kendi merakını doyurmak için, bu fırsatı kaçırmak istememiş. Ve ona "Tanrı başınızda lütuflarını arttırsın! Ama, ey Ahmet'in anası, ölçünün büyüğünü mü, küçüğünü mü istiyorsun?" demiş. Kadın da "Küçüğü olsa daha iyi olur, hanımım!" diye yanıt vermiş. Kasım'ın karısı da söz konusu ölçüyü bulmaya gitmiş.

Oysa bu kadın boşu boşuna, bir orospu döl yatağının ürünü olarak dünyaya gelmemiş imiş; Allah, bu türden ürünlere lütuflarını

esirgesin ve her tür düzenbazı kahretsin! Çünkü, ne pahasına olursa olsun, fakir yakınlarının hangi türden bir tahılı ölçmek istediklerini anlamak isteyerek, orospu çocuklarının her zaman parmakları arasında bulunan hilelerden birine baş vurmuş; ve gerçekten, bir parça iç yağı alarak, ustalıkla bu avadanlığın alt yanına sürmüş. Sonra akrabasının yanına dönmüş ve ondan, beklettiği için özür dileyerek ölçüyü kendisine teslim etmiş. Ali Baba'nın karısı da nasıl teşekkür edeceğini bilmeyerek çabucak evine dönmüş. Ölçüyü altın yığınının ortasına koyarak işe başlamış. Ölçüyü doldurup boşaltıyor ve her boşaltmadan sonra, bir kömür parçasıyla duvara bir çizik çekiyormuş. İşini bitirdiğinde; Ali Baba da, kendi bakımından, mutfaktaki çukur kazma işini bitirerek içeri girmiş. Karısı ona, sevinçten coşarak, duvardaki kömür çiziklerini göstermiş ve altınları gömme işini ona bırakarak, ölçüyü çabucak Kasım'ın sabırsız karısına geri vermeye gitmiş. Ama zavallı, hayınlıkla sürülen iç yağı sayesinde ölçünün altına bir altın dinarın yapıştığını bilmiyormuş. Ölçüyü orospu çocuğu zengin eltisine geri vermiş ve de çok teşekkürler ederek ona "Ölçüyü hemen geri getirdim; çünkü bir kez daha başvurduğumda hakkımdaki iyi düşüncelerini yitmiş görmek istemem!" demiş. Ve çekip yoluna gitmiş. İşte Ali Baba'nın karısının durumu böyleymiş!

Kasım'ın hilebaz karısına gelince, tahta ölçüyü geri getiren akrabasının sırtını çevirdiğini görür görmez, hemen ölçünün altına bakmış. Ve orada herhangi bir bakla, arpa ya da yulaf tanesi yerine bir altın dinar görünce şaşırıp kalmış. Yüzünün cildi safran, gözlerinin rengi zift gibi olmuş. Kıskançlık ve kemiren bir hırs yüreğini bürümüş. Ve "Evleri başlarına yıkılsın! Ne zamandan beri bu sefiller altını böyle ölçüyle, teraziyle tartıyor olmuşlar?" diye haykırmış. İçindeki tarifsiz öfkeye kapılarak kocasının dükkândan dönüşünü bekleyememiş; ve çabucak eve gelmesi için hizmetçisini onu bulmaya yollamış. Kasım, nefes nefese evin eşiğini aşar aşmaz, onu, yara-

maz bir çocuğu bir şeyler yaparken yakalamış gibi öfkeli haykırışlarla karşılamış.

Sonra, bu fırtına altında kendisini toplamaya fırsat vermeksizin, söz konusu dinarı burnuna sokmuş ve ona "Bunu görüyorsun, değil mi? O sefillerin kalıntısı bu! Ah, sen kendini zengin say daha! Kardeşinin sadece üç eşeği varken, sen 'Dükkânım var, müşterilerim var' diye övün dur? Aldanıyorsun, ey şeyh! Ali Baba dediğin çalı çırpı toplayıcısı, şu çökük karınlı, şu beş para etmez herif, senin gibi parayı saymakla yetinmiyor, ölçüyor parayı! Vallahi de ölçüyor, tıpkı tahılcı tahılını ölçer gibi!" diye haykırmış.

Ve bir söz, haykırış ve bağırıp çağırma kasırgası içinde meseleyi ona açmış; ve Ali Baba'nın şaşkınlık verici servetini keşfetmek için kullanmış olduğu düzeni açıklamış. Ve "Hepsi bu kadar değil, ey şeyh! Şimdi senin fakirmiş gibi görünen, aslında ölçülerle değerlendirdiği kucak dolusu altına sahip olan o sefil, o ikiyüzlü alçak kardeşinin servetinin kaynağını bulmak sana düşüyor!" diye eklemiş.

Karısının bu sözlerini duyan Kasım, kardeşinin servetinin gerçekliğinden kuşkusu olmamış. Ve ana baba bir kardeşinin artık hiçbir ihtiyacı bulunmadığını öğrenerek kıvanç duyacak ve mutluluğuna sevinecek yerde, ani bir kıskançlık hissetmiş ve hasetten safra kesesinin patladığını sanmış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Elli Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

... Ani bir kıskançlık hissetmiş ve hasetten safra kesesinin pat-

ladığını sanmış. Hemen o saat ve o anda ayağa kalkmış ve kardeşinin evine koşup görülecek şeyi kendi gözleriyle görmek istemiş.

Ali Baba'yı, altınlarını gömme işini bitirmiş, kazma hâlâ elinde olduğu halde bulmuş. Yanına selamsız sabahsız, adını ve sanını bile anmaksızın, hatta zengin orospu kızıyla evleneli beri bu yakınını unutmuş olduğundan, ona kardeşçe bile davranmaksızın, kendisine "Demek, ey eşekçilerin babası, altınları toplar da bizden gizlersin ha? Peki, öyleyse fakir ve sefil gibi davranmaya ve halkın önünde dilenci gibi görünmeye devam et; sonra da, bitli ve tahtakurulu evinde tahılcı tahılını ölçer gibi altın ölç!" demiş.

Bu sözleri duyunca Ali Baba, cimri ya da çıkarcı olduğundan değil; ama kardeşinin ve kardeşinin karısının kötülük ve açgözlülüğünden dolayı sıkıntı ve şaşkınlığın sınırına ulaşmış; ve "Tanrı senin üzerine olsun! Senin neyi kastettiğini pek anlayamadım. İyisi mi ne demek istediğini çabucak açıkla; ben de yıllardan beri aramızdaki kan bağını unutup yüzünü benden ve çocuklarımdan çevirmiş olmana karşın senin hakkında iyiniyetimi göstermekte kusur etmeyeyim!" demiş.

Bunun üzerine buyurgan Kasım "Bütün bunlar söz konusu değil, Ali Baba! Söz konusu olan, benden gizlediğin bir servetin olduğu halde bana karşı bilmezlikten gelmendir!" demiş. Ve ona, üzerinde hâlâ içyağı izi bulunan altını göstererek ve yandan yana bakarak "Ey hilebaz! Ambarında buna benzer kaç ölçek dinarın var? Ve de, ey ailemizin utancı, bunca altını nereden çaldın, söyle!" demiş. Sonra birkaç sözcükle, karısının kendilerine ödünç verdiği ölçeğin altına nasıl içyağı sürdüğünü ve bu altın paranın oraya yapışmış olarak nasıl bulunduğunu açıklamış.

Ali Baba, kardeşinin bu sözlerini işitince, ne denli bir hata yapılmış olduğunu ve bunun artık onarılamayacağını anlamış. Ve de ona uzun boylu soruşturma yaptırmaksızın ve sırrını keşfettiğini anlamasından ötürü kardeşine karşı en küçük bir şaşırma ve üzüntü alameti göstermeksizin "Tanrı cömerttir, kardeşim! Nimetlerini da-

ha arzumuzu belirtmeden bize gönderir! Övgüler olsun ona!" demiş. Ve kendisine, tüm ayrıntılarıyla, sihirli ibareyi zikretmeksizin, ormanda geçirdiği serüveni anlatmış. Ve "Bizler, kardeşim, aynı ana babanın çocuklarıyız! Bundan dolayı bana ait olan, sana ait demektir. Ve eğer kabul etmek lütfunu benden esirgemezsen, mağaradan getirdiğim altının yarısını sana vereyim!" diye eklemiş.

Ama açgözlülüğü, yüreğini saran karanlık kadar koyu olan kötü Kasım "Tamam! Tamam! Senin dediğin gibi olsun! Ama aynı zamanda, canım çekerse, kayalıktan içeriye de nasıl gireceğini bana söylemeni istiyorum. Ve de bu konuda sakın beni kandırmaya kalkma! Yoksa, gider seni hırsızların suçortağı olarak kollukçulara ihbar ederim! Bu durumda da kaybeden sadece sen olursun!" diye yanıt vermiş.

O zaman iyi yürekli Ali Baba, böyle bir ihbar söz konusu olursa, karısının ve çocuklarının başına gelebilecekleri düşünerek kaba ruhlu bir kardeşin tehditlerinden korkmaktan çok, uysal doğasının itişiyle kapıların açılması için de, kapanması için de geçerli olan iki sihirli sözcüğü ona açıklamış. Ve Kasım, tek bir teşekkür sözcüğü bile etmeden, hazinenin altınlarına sırf kendisi sahip olmak kararıyla onu birdenbire terk etmiş.

Ertesi sabah, şafaktan önce, ilk seferinde elde edecekleriyle doldurmayı niyet ederek, büyük sandıklar yüklü on katırı önüne katıp ormana doğru yola çıkmış. O sırada bile, bir kez mağarada biriktirilmiş erzak ve zenginlikleri iyice belirledikten sonra, daha fazla katırla, hatta gerekiyorsa, bir deve kafilesiyle ikinci bir sefer yapmaya kararlıymış. Ve Ali Baba'nın iyiniyetle yaptığı rehberlik önerisini, kendisi ve kahpelik ürünü karısı iki çift kuşkulu bakışla sertçe reddetmiş; ama onun dediklerine her noktada uymuş.

Hemen, üzerinde büyük bir ağacın bulunduğu tepeye göre mevkiini saptadığı ve dümdüz görünümüyle öteki kayalar arasından ayırt ettiği kayanın ayak ucuna gitmiş. Ve iki kolunu kayaya doğru

kaldırarak "Açıl, susam!" demiş. Ve birdenbire kaya ortasından ikiye ayrılmış. Katırlarını ağaçlara bağlamış bulunan Kasım da, giriş yeri hemen üzerine açılan mağaraya dalmış ve gerekli sözlerle kayanın kapanmasını sağlamış. Oysa, orada kendisini neyin beklediğini bilmiyormuş.

İlkin, orada bunca zenginliğin, yığınla altının ve biraraya getirilmiş mücevherin bulunduğunu görerek gözleri kamaşmış. Bu efsanevi hazinenin sahibi olma arzusu onu sarmış. Bütün bunları taşımak için sadece bir deve kervanı değil, Çin sınırından İran'a kadar yolculuk eden tüm develerin getirilmesi gerektiğini anlamış. Ve kendi kendine, bir sonraki gelişinde, gerçek bir ganimet seferi düzenlemek için gerekli önlemleri alacağını tekrarlayarak, bu defa, sadece on katırla taşınabilecek kadar altın sağlamakla yetinmiş. Ve bu iş bitince, kapı oluşturan kayanın yanına götüren dehlize yeniden dalmış ve "Açıl, arpa!" diye haykırmış.

Çünkü şaşkın Kasım, zihnini bu hazinenin bulunuşuna kaptırdığından, söylenmesi gereken sözcüğü tümüyle unutmuş. Bu da onun çaresiz felaketi olmuş. Birçok kez "Açıl, arpa! Açıl, arpa!" demiş. Ama kaya kapalı kalmış. Bu kez "Açıl, yulaf!" demiş. Kaya yerinden kıpırdamamış.

O zaman "Açıl, bakla!" demiş. Ama hiçbir yarık ortaya çıkmamış.

Ve sabrı tükenen Kasım, tek bir solukta "Açıl, çavdar! Açıl, darı! Açıl, nohut! Açıl, mısır! Açıl, kara buğday! Açıl, buğday! Açıl, pirinç! Açıl, burçak!" diye haykırmış. Ama granit kaya kapalı kalmış Kasım da duygusuz kayanın önünde, ibareyi unutup orada kapalı kaldığından, korkunun sınırına ulaşmış ve dünya kurulalı beri Tanrı'nın bereketli elinin tarlalara serptiği bütün tahıl türlerinin ve bütün tanelerin isimlerini sıralamış. Ama kaya yerinden oynamamış. Çünkü Ali Baba'nın alçak kardeşi, bütün bu tahıllar içinde bir tekini, tılsımın erdemlerinin bağlı bulunduğu gizemli susamın adını unutmuş bulunuyormuş.

İşte, böylece, er ya da geç, çoğu zaman daha sonra olmaktansa daha önce, talih, gücü sınırsız Tanrı'nın buyruğuyla kötünün belleğini kör eder, tüm zihin açıklığını ve görme ve işitme yeteneklerini ondan alır. Çünkü, kutsamalar ve en seçkin selamlar üzerine olası Peygamber, kötülerden söz ederken "Tanrı onlardan görme verisini geri alır, onu karanlıklarda el yordamıyla yürümeye terk eder; ve artık kör, sağır ve dilsiz olarak adımları üzerinde geri dönemez olurlar!" demiştir. Ve Tanrı'nın elçisi, Allah en iyi lütuflarını ona bağışlasın, şunları da söylemiştir: "Onların kalpleri ve kulakları Tanrı'nın mührüyle mühürlenmiştir, gözleri de bir bağla sarılmıştır. Onlar için büyük bir ceza saklı tutulmuştur!"

Böylesine kötü bir olayın başına geleceğini beklemeyen kötü yürekli Kasım, erdemli ibarenin aklına gelmediğini görerek, onu bulmak için, başını her yana doğru, boşu boşuna silkelemeye başlamış; çünkü tılsımlı ibareyi bir türlü belleği ortaya çıkaramıyormuş. O zaman korkunun ve kudurmanın pençesinde, altın dolu torbaları orada bırakmış; bir çıkış yolu arayarak mağarada her doğrultuda koşmaya başlamış. Ama, her yanda düzgün granit kaya bölmelerinden başka şey bulamayarak umutsuzluğa kapılmış. Ve bir vahşi hayvan gibi ya da kudurmuş bir deve gibi, salya ve kandan oluşmuş bir köpükle köpürmüş. Ve umutsuzluktan parmaklarını ısırmış. Ama onun bütün cezası bu olmamış; çıkacak kanı hâlâ duruyormuş. Onun da çıkması pek gecikmemiş.

Gerçekten, öğle saatinde, kırk haramiler, her günkü âdetleri gereğince, mağaralarına geri dönmüşler.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Gerçekten, öğle saatinde, kırk haramiler, her günkü âdetleri gereğince, mağaralarına geri gelmişler. Orada, ağaçlara bağlanmış olan büyük sandıklar yüklü on katırı görmüşler. Reislerinin bir işareti üzerine hemen şiddetle kılıçlarını kınlarından çıkararak atlarını dolu dizgin mağaranın girişine doğru sürmüşler. Toprağa ayak basarak katırların sahibi olabilecek kişiyi kayaların yöresinde aramaya başlamışlar. Ama araştırmaları bir sonuca ulaşmadığından, reisleri mağaranın içine girmeye karar vermiş. O zaman kılıcını görünmez kapıya doğru kaldırarak tılsımlı sözleri söylemiş. Kaya da ters yönlere doğru kayarak ikiye ayrılmış.

Bu sırada, atların kişnemesini ve haramilerin şaşkınlık ve kızgınlık haykırışlarını işitmiş bulunan içerdeki Kasım, artık çaresiz bir ölümle karşılaşacağını anlamış. Yine de, canı kendisi için değerli olduğundan, onlardan korunmaya çalışmış. Ve ilk fırsatta dışarıya sıçramak için bir köşeye sokulmuş. Ve de "Susam" sözcüğü söylenir söylenmez işitip belleğinin nankörlüğüne lanetler savurmuş ve kapının açıldığını görür görmez, başı önünde, bir koç gibi dışarı atılmış. Bunu öylesine bir şiddetle ve hiçbir şeyi ayırt etmeden yapmış ki, tam da kırk haramilerin reisine çarpmış ve onu boylu boyunca yere devirmiş. Ama, yere düşerken, korkunç dev, Kasım'ı da birlikte düşürmüş; ve bir elini ağzına, ötekini de karnına daldırmış. Aynı anda, öteki haramiler yardıma koşarak tüm güçleriyle saldırganı yakalamışlar ve kılıçlarıyla rasgele vurmuşlar. Böylece, göz açıp kapayasıya kadar geçen zamandan da az bir zamanda, Kasım'ın kolları, bacakları, kafası ve gövdesi birbirinden ayrılmış ve kelimeyi şahadet getiremeden ruhunu teslim etmiş. Çünkü onun bahtı böyleymiş. Sonu da böyle olmuş.

Haramilere gelince, kılıçlarının kanını sildikten sonra, mağara-

larına girmişler ve orada, çıkış yerinin yakınında Kasım'ın hazırladığı torbaları görmüşler. Değerli eşyayı çabucak doldurdukları torbalardan boşaltmışlar ve eksilen ve Ali Baba'nın taşımış olduğu miktarların farkına varamamışlar. Sonra danışmada bulunmak üzere çepeçevre oturmuşlar. Olay üzerinde uzun boylu tartışmışlar. Fakat Ali Baba'nın onları nereden gözetlemiş olduğunu bilmediklerinden, mağaralarına nasıl girildiğini anlayamamışlar ve nedenini bulamayacakları bir sorun üzerinde uzun boylu düşünmeyi terk etmişler. Yeni edindikleri malları oraya bıraktıktan ve biraz dinlendikten sonra, yolları kesmek ve kervanları yağmalamak üzere mağaralarından çıkıp atlarına binmişler. Çünkü bunlar, uzun boylu nutuklar çekmeyi ve laflamayı sevmeyen eylem adamlarıymış. Ama zamanı gelince yine onlara döneceğiz!

Bütün bunların sonunda ne olduğuna gelince, o da şöyle! İlkin Kasım'ın karısı! Ah bu alçak kadın! Zaten başına gelene layık olsa da, kocasının ölümüne neden olan o olmuş. Çünkü yapıştırıcı içyağını bulan bu kadının hayınlığı, sonuçtaki boğazlanmanın başlangıcı olmuş. Böylece, kocasının kısa bir süre sonra döneceğinden kuşku duymayan kadın, bunu kutlamak için bir şölen hazırlamış. Ama gece geçip de, ne Kasım'ın, ne Kasım'ın gölgesinin ne de Kasım'ın kokusunun belirdiğini görünce, son derece korkmuş; onu ölçüsüz sevdiğinden falan değil, ama kendi yaşamı ve açgözlülüğü için kocası gerekli olduğundan! Böylece, tedirginliği son sınırına ulaşınca, o güne kadar alçakgönüllülük gösterip eşiğini aşmadığı Ali Baba'nın evine gidip onu bulmaya karar vermiş. Orospu çocuğu! Asık bir suratla eve girmiş ve Ali Baba'ya "Selam üzerine olsun, ey kocamın seçkin kardeşi! Kardeşler kardeşlere, dostlar da dostlara borçludurlar! Ben de, bildiğin gibi ormana gitmiş bulunan ve gecenin ilerlemiş saatine karşın henüz dönmemiş olan kardeşinin bahtı hakkında beni sakinliğe kavuşturmanı senden rica ediyorum. Allah aşkına! Ey kutsanmış yüzlü, git de, bu ormanda onun başına ne geldiğini öğren!" demiş.

Herkesin bildiği gibi, merhametli bir yüreği bulunan Ali Baba da, Kasım'ın karısının korkusunu paylaşmış ve ona "Allah kocanın başından kötülüğü ırak eylesin, kardeşim! Keşke Kasım benim öğüdümü dinleyip beni yanına rehber alsaydı! Ama onun geriye dönmeyişinden pek fazla kaygılanma! Çünkü, hiç kuşkusuz, yoldan gelip geçenlerin dikkatini çekmemek için, gece olmadan kente dönmek istememiştir, herhalde!" demiş.

Bu akla yakın bir görüşmüş; ama temelsizmiş. Çünkü Kasım, gerçekte artık Kasım değil, iki kolu, iki bacağı, başı ve gövdesi birbirinden ayrılmış altı parçadan ibaret bir mevtaymış. Ve bu parçalar, haramiler tarafından dehlizin içinde, kaya kapının ardına konarak, cesaret edip yasak eşiği geçmek isteyenler, görünümü ve kokusuyla korksunlar ve geri çekilsinler diye öylece bırakılmış bulunuyormuş.

Ali Baba, elinden geldiğince kardeşinin karısını yatıştırmış ve onu karanlık gecede yapılacak araştırmaların bir yere varamayacağına inandırmış ve tüm içtenliğiyle geceyi birlikte geçirmek üzere onu evine davet etmiş. Ertesi gün şafakta ormana gideceği güvencesini vererek onu kendi yatağında yatırmış. Ve gerçekten, daha şafak söker sökmez, sözünün eri olan Ali Baba, evinin avlusunda üç eşeğinin yanında imiş. Kasım'ın karısına kederini yatıştırması tavsiyesinde; kendi karısına da, ona göz kulak olması ve hiçbir şeyini eksik etmemesi için tembihte bulunduktan sonra, eşeklerle birlikte yola çıkmış. Kayalığa yaklaşırken Kasım'ın katırlarını ortalıkta göremediğinden, kendi kendine, ormanda herhangi bir şeye rastlamadığına göre, tehlikeli bir şeylerin geçmiş olabileceğini tahmin etmiş. Tedirginliği, kayanın eşiğinde kan izleri görmekle daha da artmış. Ve de büyük bir heyecanla, açılışı sağlayacak iki tılsımlı sözcüğü söylemiş; ve mağaraya girmiş.

Kasım'ın altı parçaya ayrılmış cesedinin görünüşü bakışlarına dehşet saçmış ve dizlerini titretmiş. Neredeyse bayılıp toprağa düşecekmiş. Ama kardeşi için hissettikleri, heyecanını yatıştırmaya neden olmuş ve ne de olsa bir Müslüman ve aynı ana babanın oğlu

olan Kasım'a karşı son görevlerini yerine getirmeyi elinden geldiğince yapmakta kararsızlık göstermemiş; ve çabucak mağaradan iki çuval almış ve birine kardeşinin gövdesini, ötekine başıyla diğer dört organını koymuş. Bunları eşeklerinden birine yükleyerek üzerlerini kestiği odunlarla ve dallarla özenle örtmüş. Sonra kendi kendine, orada bulunduğuna göre fırsattan yararlanarak öteki iki eşeğin, semerleri bomboş dönmemesi için birkaç torba altın almayı düşünmüş. Böylece öteki iki eşeğe de altın dolu torbalar yüklemiş ve ilki gibi bunların üstünü de çalı çırpı ve yapraklarla örtmüş. Ve kaya kapıya kapanmasını buyurduktan sonra, kardeşinin sonu için ruhunda kederlerle kentin yolunu tutmuş.

Evinin avlusuna ulaşır ulaşmaz, Ali Baba eşeklerin yükünü çözerken yardım etmesi için esire Mercane'yi çağırmış. Mercane, Ali Baba ile karısının çocukken edindikleri ve sanki ana babasıymış gibi aynı özen ve ilgiyle yetiştirdikleri bir genç kızmış. Analığına ev işlerinde yardım ederek ve on kişinin yapacağı işi yaparak evde büyümüş bulunuyormuş. Bunun yanında, hoş, tatlı, dürüst, anlayışlı, ayrıca en zorlu sorunları çözme ve en güç olayların üstesinden gelme bakımından buluşlarıyla verimliymiş.

Böylece, avluya inince, her eve dönüşünde yapmayı âdet edindiği şekilde, ilkin babalığının elini öpmüş; ona hoş gelişler dilemiş. Ali Baba da, ona "Ey Mercane, kızım, bugün bana kurnazlığının, bağlılığının ve sır saklama niteliğinin kanıtını göstereceksin!" demiş. Ve ona kardeşinin mutsuz sonunu anlatarak "Şimdi, kendisi, şurada altı parça halinde üçüncü eşeğin sırtındadır. Ben şimdi gidip zavallı dul karısına acı haberi verirken, sen, onun, kimse gerçeği bilmeden, doğal ölümle ölmüş gibi toprağa gömülmesinin çaresini düşün!" diye eklemiş. O da "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Ali Baba da, durumu düşünmeyi terk ederek Kasım'ın dul karısının yanına çıkmış. Yüzü öylesine kederli imiş ki, Kasım'ın karısı o içeri girer girmez çığlıklar koparmaya başlamış; yanaklarını tırmalamaya, saçlarını yolmaya, giysilerini yırtmaya koyulmuş. Ama Ali Ba-

ba, ona, olayı, haykırış ve sızlanmalarının komşuları ayağa kaldırmaması ve bütün mahallede heyecan uyandırmaması için usulca anlatmış. Ve ona haykırması mı, susması mı gerekli olduğunu düşünecek zaman bırakmaksızın "Allah kerimdir! Bana ihtiyacımdan fazla servet bağışladı. Başına gelen bu çaresiz felaket içinde, seni yine de teselli edebilecekse, Tanrı'nın bana bağışladığı serveti seninkine katmayı; böylece seni ikinci karım olarak evime almayı öneririm.

Sen de, çocuklarımın anasında sevgili ve ilgili bir kızkardeş bulursun. Böylece rahmetlinin erdemlerinden söz ederek birlikte sükûnetle yaşar gideriz!" diye eklemiş. Ve bunları söyleyerek Ali Baba, yanıt bekleyerek susmuş. Tanrı da, o anda, eski orospu dölünün yüreğini aydınlatmış; ve onu kusurlarından kurtarmış. Çünkü o, gücü

kesin olandır! O da Ali Baba'nın iyiliğini ve önerisinin cömertliğini anlamış ve ikinci karısı olmayı kabul etmiş. Ve gerçekten, bu kutsanası adamla evlendikten sonra iyi yürekli bir kadın olmuş. İşte onun da durumu böyleymiş!

Bu yolla, yırtıcı çığlıkları ve sırrın yayılmasını önleyen Ali Baba'ya gelince, yeni karısını, eski karısının ellerine terk etmiş ve genç Mercane'ye ulaşmak üzere aşağı inmiş. Ve onu, orada, dışarı çıkıp işini gördükten sonra geri gelmiş olarak bulmuş. Çünkü Mercane zamanını boş geçirmemiş; bu zor koşullarda, bir davranış düzeni sağlamış bulunuyormuş. Gerçekten, evin karşısında oturan bir aktara giderek tacirden, ölümcül hastalıkların iyileştirilmesi için, bir çeşit tiryak istemiş. Tacir de, önce efendisinin evinde kimin hasta olduğunu sorduktan sonra, kızın sunduğu para karşılığında ilacı vermiş. Mercane de iç çekerek "Ah, sorma! Ali Baba'nın kardeşini ateşli bir illet sardı, daha iyi bakılsın diye bizim eve getirdik. Ama kimse onun hastalığını bilemedi. Hareketsiz, yüzü safran gibi, dilsiz, kör ve de sağır! Ey şeyh, acaba bu tiryak, onu kötü durumundan kurtarır mı?" diye yanıt vermiş. Ve böylece konuşarak aslında Kasım'ın artık asla kullanamayacağı söz konusu tiryakı alıp oradan uzaklaşmış; ve gelip efendisi Ali Baba'ya ulaşmış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Elli Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

... Aslında Kasım'ın asla kullanamayacağı tiryakı alıp oradan ayrılmış ve gelip efendisi Ali Baba'ya kavuşmuş. Ve birkaç sözcükle, ne yapmayı düşündüğünü ona anlatmış. O da, kızın düzenini

onaylamış; ve becerikliliği konusunda duyduğu tüm hayranlığını açıklamış.

Gerçekten, ertesi gün, gayretli Mercane, aynı aktarın dükkânına gitmiş ve birçok iç çekmeler ve duraklamalar arasında, ondan, genellikle, ölmek üzere olan umutsuz hastalara uygulanan bir merhem istemiş. Ve "Yazıklar olsun bize! Eğer bu ilaç da iyi gelmezse, her şey mahvolacak!" diyerek oradan ayrılmış. Ve aynı zamanda, tüm mahalle halkına, Ali Baba'nın kardeşi Kasım'ın güya umutsuz durumunu duyurmuş.

Böylece, ertesi gün, şafak vakti, mahalle halkı, yürek delici ve şikâyetçi haykırışlarla sarsılarak uyanmışlar. Ve bu haykırışların Kasım'ın karısı ile Kasım'ın kardeşinin karısı ve de genç Mercane ile tüm Kasım'ın akrabası kadınlar tarafından Kasım'ın ölümünü bildirmek üzere koparıldığından kuşku duymamışlar. Bu sırada Mercane, düzenini uygulamayı sürdürüyormuş. Gerçekten, kendi kendine "Kızım, şiddetli bir ölümün doğal bir ölüm haline getirilmesi için bu kadarla yetinmemeli; çünkü ortada kaldırılması gerekli daha büyük bir tehlike var! Bu da, Rahmetli'nin altı parçaya bölünmüş olduğunun herkes tarafından anlaşılmasının engellenmesidir! Yoksa, testinin çatlağı onarılmış olmaz!" demiş.

Gecikmeksizin, mahalledeki, kendisini tanımayan, yaşlı bir eskiciye koşmuş ve ona selamlar sarkıtarak eline bir altın dinar sokuşturmuş ve "Ey Şeyh Mustafa, bugün senin eline muhtacız!" demiş. Neşeli ve keyif dolu birisi olan yaşlı eskici de "Ey ak gelişlerle günü mutlu kılan, ey ay yüzlü! Söyle, hanımım ve buyruğunu başım üzere, gözüm üzere kılayım!" diye yanıt vermiş. Mercane de "Mustafa amcam, sadece ayağa kalk ve benimle birlikte gel! Ama, istersen, yanına deri dikmek için sana ne gerekiyorsa, al!" demiş. O da kendinden istenen ne varsa yapınca, Mercane eline bir mendil almış ve ansızın gözlerini bağlayarak ona "Gerekli bir koşul, bu!" demiş. Ama eskici "Ey genç kız, bir dinar karşılığında benim, babalarımdan kalma inancımı inkâr etmemi ya da bir soygun veya olağanüstü bir cina-

yet işlememi mi istiyorsun?" diye haykırmış. Ama kız ona "Kötülük bizden ırak olsun, ey şeyh! Vicdanın da rahat! Böyle şeylerden yana korkma! Çünkü sadece küçük bir dikiş işi söz konusu!" demiş. Ve bunu söyledikten sonra, kendisini izlemeye razı etmek üzere, eskicinin eline ikinci bir altın dinar kaydırmış.

Ve Mercane elinden tutarak gözleri bağlı olan eskiciyi Ali Baba'nın evinin mahzenine götürmüş ve orada gözlerindeki bağı çözerek ve daha önce altı parçasını yerli yerinde uygun biçimde biraraya getirdiği rahmetlinin gövdesini göstererek, ona "Şimdi görüyorsun ki, karşındaki şu altı parçayı biraraya getirerek dikmen için elinden tutup seni buraya getirme zahmetine katlandım!" demiş. Şeyh de korkup irkilince, uyanık Mercane, eline yeni bir altın dinar daha sıkıştırmış ve eğer işini çabuk bitirirse, bir altın daha vermeyi

vaadetmiş. Böylece eskici de, hemen işe koyulmaya karar vermiş. İşini bitirince Mercane onun gözlerini yeniden bağlamış; ve vaadettiği ödülünü de verdikten sonra, mahzenden çıkartmış ve onu, dükkânının kapısına kadar geri götürmüş; gözlerindeki bağı çıkardıktan sonra yanından ayrılmış. Ve eskicinin kendisini gözleyip gözlemediğini anlamak için zaman zaman ardına bakarak çabucak eve dönmüş.

Oraya ulaştığı andan başlayarak, Kasım'ın yeniden oluşturulmuş mevtasını, günlük kokularıyla, kokulu bitkilerle karıştırılmış sularla yıkamış; ve Ali Baba'nın yardımıyla onu tabuta koymuş. Ismarlanan sedyeyi getiren adamlar hiçbir şeyden kuşkulanmasın diye, bu sedyeyi gidip kendisi almış ve ücretlerini bol bol ödemiş. Sonra da, daima Ali Baba'nın yardımıyla, bu münasebetle satın alınan şallarla ve kumaşlarla her yanını bürüyerek cenazeyi musalla taşına götürmüş.

Bu işler bitince, imamla caminin öteki ileri gelenleri gelmişler; ve biraraya gelen dört komşu, tabutu omuzlarına almış. İmam da mevkibin başında yol alarak, Kuran okuyucular peşlerinde olduğu halde ilerlemişler. Mercane de, göz yaşlarına gömülmüş, bağrına güçlü yumruklar vurarak, saçlarını yolarak, tabutu taşıyanları izliyormuş. Bu sırada Ali Baba da, zaman zaman, öteki taşıyıcıların yerini alarak yorgunluklarını dinlendirmek üzere yanından kopan komşularıyla birlikte en arkadan geliyormuş. Ve bu böylece, Ali Baba'nın evinde biraraya gelmiş kadınlar cenaze merasimi uğrunda haykırışlarını birbirine katar ve bütün mahalleyi korkunç çığlıklarla doldururken, onlar mezarlığa ulaşıncaya kadar sürmüş.

Bu şekilde, hiç kimse korkunç serüven hakkında en küçük bir kuşku duymaksızın, bu ölümle ilgili gerçek, özenle, tüm yayılmaların dışında tutulmuş.

Ve işte işler böyle olup bitmiş.

Çürüsün diye Kasım'ın altı parçasını mağarada bırakan kırk

haramiye gelince, oradan ayrılışlarından tam bir ay sonra dönüp gelmişler; orada ne Kasım'ın parçalarını, ne çürümüş mevtasını ne de uzaktan yakından buna benzer bir şey bulmuşlar. Bu kez durum üzerinde ciddiyetle düşünmüşler; ve kırkının reisi "Ey Âdemler, bizi keşfettiler, artık bundan kuşku duymaya yer yok; sırrımız bilindi. Buna hemen bir çare bulamazsak, bizim ve tüm cetlerimizin bunca zahmet ve yorgunlukla topladığı tüm servetimiz, yakında cezasını verdiğimiz hırsızın suçortakları tarafından yağmalanır. Dolayısıyla, hiç vakit yitirmeksizin, birbiri ardından sırayla hepsinin de canlarını almalıyız! Bir kez bunu kararlaştırınca, gayeye ulaşmak için tek bir çare kalıyor; bu da içimizden gözüpek ve kurnaz birinin, yabancı bir derviş kılığında kente inmesi ve altı parçaya böldüğümüz kişiyi bilen ve bu adamın evini bize gösterecek birinin bulunup bulunma-

dığını araştırmak için bütün hünerini göstermesidir! Ama bütün bu araştırmalar, çok büyük bir ihtiyatla yapılmalıdır, çünkü gereksiz bir söz, işi tehlikeye sokar ve maksadımızı çaresi bulunmayacak şekilde ortadan kaldırır. Bir de bu işi üstlenen görevinde başarı sağlamakta gevşeklik gösterirse, ölümle cezalandırılacağını bilmelidir!" demiş. Ve hemen haramilerden biri "Koşulları kabul ederek bu işe girişmek için kendimi aday gösteriyorum!" diye haykırmış. Reis ve arkadaşları onu kutlayıp övgüler yağdırmışlar. O da derviş kılığına girerek oradan ayrılmış.

Böylece kente girmiş; sabahın er saati olduğu için bütün evler ve dükkânlar kapalı, yalnız eskici Şeyh Mustafa'nın dükkânı açıkmış. Ve Şeyh Mustafa, bizi elinde, safran renkli bir pabucu dikmek üzere bulunuyormuş. Başını kaldırınca hayranlıkla çalışmasını seyreden ve de çabucak selam veren dervişi görmüş. Şeyh Mustafa da onun selamını iade etmiş; derviş, onun bu yaşta bu kadar iyi durumda gözleri ve bunca usta parmakları olduğunu görerek hayran olduğunu açıklamış. Yaşlı adam da bundan gururlanarak kasılmış ve "Vallahi, ey derviş, ben hâlâ bir defa da ipliği iğneye geçiririm ve bir mevtanın altı parçasını ışıksız bir mahzende dikebilirim!" diye öğünmüş. Harami derviş, bu sözleri işitince, neredeyse sevinçten bayılacakmış ve dilediği hedefe bu kadar kısa yoldan onu ulaştıran bahtı kutsamış. Bu fırsatı kaçırmak istememiş ve şaşkın bir tavır takınarak "Ey yüzü hayır dolu kişi, bir mevtanın altı parçası mı dedin? Bu sözlerle ne demek istedin yani? Yoksa bu ülkede mevtayı altı parçaya ayırıp sonra diktirmek âdeti mi var? Böylece mevtanın içinde ne olduğunu mu anlıyorlar?" diye haykırmış. Şeyh Mustafa, bu sözleri duyunca, gülmeye başlamış ve "Yo, vallahi! Burada böyle bir âdet yok. Ama ben bildiğimi biliyor ve bildiğimi de kimsenin bilmeyeceğini biliyorum! Bunun için hepsi birbirinden geçerli birçok neden var! Ve zaten bu sabah dilim kısa benim ve belleğimin oyunlarına da kendini kaptırmıyor!" diye yanıt vermiş. Harami derviş de, hem eskici şeyhin bu söyleyiş tarzından etkilenerek hem de bu babacan

adamı kendi maksadı için kullanabileceğini anladığından epeyce gülmüş. Sonra onun elini sıkıyor gibi davranarak avcuna bir altın parçası kaydırmış ve "Ey güzel konuşan amca, Tanrı beni kendimi ilgilendirmeyen şeylere burnumu sokmaktan korusun! Ama, yabancı biri olarak öğrenmek istediğim şeyler var. Sen de lütfedip bana, mahzeninde bir mevtanın altı parçasını görüp diktiğin evin nerede bulunduğunu gösterebilir misin?" diye eklemiş. Yaşlı eskici de "Ey dervişlerin reisi, ben kendim bilmediğim bu yeri sana nasıl gösterebilirim? Bil ki, ben oraya gözlerim sarılı olarak, büyüleyici güzellikte ve işleri görülmedik bir çabuklukla yürüten bir genç kız tarafından götürüldüm. Bununla birlikte, oğlum, yeniden gözlerim bağlansa, yürürken yaptığım bazı işaretlere göre yol alarak ve yolumda rastladığım şeylere elle dokunarak evi bulabilirim sanıyorum. Çün-

kü sen de bilirsin herhalde, ey bilgili derviş, insan parmaklarıyla da gözleri kadar iyi görebilir; yeter ki, derisi bir timsahınki kadar kalın olmasın! Bana kalırsa, saygın ayaklarını pabuçla donattığım müşteriler arasında, parmaklarının ucunda bulunan gözleri sayesinde, her cuma başımı traş ederken derimi fena halde kesen, Allah canını alasıca alçak berberden çok daha iyi gören birçok kör vardır...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Elli Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

"... Bana kalırsa, saygın ayaklarını pabuçla donattığım müşteriler arasında, parmaklarının ucunda bulunan gözler sayesinde, her cuma başımı traş ederken derimi fena halde kesen, Allah canını alasıca alçak berberden çok daha iyi gören birçok kör vardır!" diye yanıt vermiş. Harami derviş de "Tanrı seni bağrında emziren anayı kutsasın, sen de daha uzun süre ipliği iğneden geçirerek saygın ayaklar için pabuç yapasın, ey yüzü hayırlı şeyh! Kuşkusuz, mahzeninde bunca inanılmaz şeylerin geçtiği evi yeniden bulmaya gayret ederken, bana düşen bir görev varsa söyle yapayım!" diye haykırmış. O zaman Şeyh Mustafa, ayağa kalkmaya karar vermiş, derviş de onun gözlerini bağlamış ve yollarda elinden tutmuş. Ve yanı başında yürüyüp kimi vakit ona kılavuzluk ederek, kimi vakit de, el yordamıyla yürürken onun tarafından sevkedilerek, Ali Baba'nın evine ulaşıncaya kadar gitmiş. Şeyh Mustafa da "Hiç kuşkusuz, işte burası! Başka yer değil! Evi, yayılan eşek gübresi kokusundan ve ilk gelişimde ayağıma takılan şu eşikten tanıdım!" demiş. Ve haremi, sevincin sınırında, eskicinin gözünden bağı kaldırmadan önce,

evin kapısının üstüne, yanında bulunan bir tebeşir parçasıyla çabucak bir işaret koymuş. Sonra yoldaşının gözlerini açmış ve yeni bir altın parçası vererek onu ödüllendirmiş ve kendisine teşekkür ettikten ve ömrünün geri kalan bölümünde bundan böyle pabuçlarını kendisinden satın almakta kusur etmeyeceğini vaadettikten sonra onu dükkânına göndermiş. Kendisi de, kırkların reisine keşfini bildirmek üzere çabucak ormanın yolunu tutmuş. Ama ilerde görüleceği gibi, aslında doğruca başının omuzlarından uçtuğunu görmeye gittiğini bilmiyormuş.

Gerçekten, becerikli Mercane, çarşıdan erzak tedarik etmek üzere evden çıkıp da çarşıdan döndüğünde kapının üzerinde harami dervişin yaptığı beyaz işareti görmüş. Ve onu dikkatle inceleyince, uyanık ruhuyla "Bu kapının üzerine bu işaret kendiliğinden yapılmış değildir. Bunu yapan kişinin eli de ancak bir düşman eli olabilir. Bu durumda kötülüğü, darbeyi saptırarak ortadan kaldırmak gerek!" diye düşünmüş. Ve koşup bir parça tebeşir bulmuş ve tam tamamına aynı işareti o sokakta bulunan bütün evlerin kapısına yapmış. İşareti her çizdiğinde, içinden, ilk işareti yapana hitap ederek "Beş parmağım sol gözüne, öteki beş parmağım da sağ gözüne!" diyormuş. Çünkü, görünmeyen güçlerin büyüsünü bozmak, kötülükten korunmak ve başa gelmiş ya da gelecek uğursuzlukların belasını, bunu dileyen kötünün kendisine geri çevirmek için daha güçlü bir çözüm yolu bilmiyormuş.

Böylece, ertesi gün, haramiler, arkadaşlarından aldıkları bilgiye göre, üstünde işaret bulunan evi sarmak üzere ikişer ikişer kente girince, mahalledeki bütün evlerin hepsinin birbirinin aynı işaretle donanmış olduğunu görünce, kendilerini, şaşkınlık ve sıkıntının sınırında bulmuşlar. Reislerinin bir işareti üzerine, gelip geçenlerin dikkatini çekmemek için ormandaki mağaralarına dönmüşler. Yeniden biraraya geldiklerinde, topluluklarının oluşturduğu çemberin ortasına, tedbirlerini bu denli kötü almış olan rehber haramiyi sü-

rüklemişler; ve hemen oracıkta onu ölüme mahkûm ederek reislerinin bir işareti üzerine başını uçurmuşlar.

Bütün bu işlerin ilk failinden öç alınması işi her zamankinden fazla çabukluk gerektirdiğinden, ikinci bir hırsız gidip bilgi toplamak üzere kendini ileri atmış. Ve dileği, reis tarafından kabul edilerek, bu harami de kente gidip Eskici Mustafa ile tanışıklık kurmuş ve mevtanın altı parçasının dikildiği varsayılan evin önüne kadar götürülmüş; ve bu kez, kapının pek görülmeyen bir yerine kırmızı bir işaret koymuş. Sonra da mağaraya dönmüş.

Ama bir kez bir baş, uğursuz bir darbeyle uçurulmak üzere belirlenmişse, artık bir başkasınınkinin değil, yine bu başın uçurulacağını bilmiyormuş.

Gerçekten, haramiler, arkadaşlarının kılavuzluğuyla Ali Baba'nın sokağına geldiklerinde, aynı yerdeki tüm kapıların tıpkı tıpkısına aynı kırmızı işaretle işaretlenmiş bulunduğunu görmüşler. Çünkü kurnaz Mercane, bir şeylerden kuşkulanarak ilk kez olduğu gibi önlemlerini almış bulunuyormuş. Ve mağaraya döndüklerinde kılavuz harami kafasından yana kendinden öncekinin bahtını paylaşmak zorunda kalmış. Ama, bu, haramilerin meseleyi çözmesi için hiçbir aydınlanma sağlamamış ve ancak topluluktaki en yürekli iki yiğidin eksilmesine neden olmuş. Bu yüzden, reisleri epeyce uzun bir süre durum üzerinde düşündükten sonra, başını kaldırmış ve kendi kendine "Bundan böyle işi ben kendim ele alacağım!" demiş. Ve tek başına kente gitmiş.

Ama öbürleri gibi yapmamış. Çünkü, Şeyh Mustafa'nın yardımıyla Ali Baba'nın evini saptayınca, kapıyı beyaz, kırmızı ya da mavi tebeşirlerle işaretlemek için zaman harcamaksızın ilk bakışta görünüş bakımından tüm komşu evlerin kapılarının tüm görünümünü taşıyan evin kapısını belleğine iyice yerleştirmek için uzun uzun incelemiş. Ve bir kez incelemesi bitince, ormana dönmüş ve geriye kalan otuz yedi haramiyi toplamış ve onlara "Bize karşı işlenen zararların faili bulundu sayılır; çünkü şimdi onun evini iyice biliyorum. Ve

vallahi! Cezası müthiş bir ceza olacaktır! Şimdi, bana çabucak içi sırlanmış[1] otuz sekiz küp getirin, yiğitlerim! Boyunları geniş, karınları yuvarlak olsun! Ve de bu otuz sekiz küp boş olsun! Sadece biri zeytinyağıyla doldurulsun! Özellikle de bunların çatlak olmamasına dikkat edin! Ve gecikmeksizin geri gelin!" demiş. Haramiler de, reislerinin buyruklarını hiç düşünmeden yerine getirmeye alışık olduklarından, işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler; ve çabucak Çömlekçiler Çarşısı'ndan sözü edilen otuz sekiz küpü satın almışlar ve bunları reislerine getirmişler.

Bunun üzerine haramilerin reisi, adamlarına "Giysilerinizden soyunun ve her biriniz, üzerlerinde sadece silahları, sarığı ve pabuçları olduğu halde bu küplere girsin!" demiş. Otuz yedi harami de, tek bir söz söylemeksizin soyunmuş. Her at, biri sağda biri solda ikişer küp taşıdığından, her bir harami, içine tam olarak gömüldükleri birer küpe kayarak girmiş. Böylece kendi üstlerine kıvrılmış, bacakları kalçalarına değerek ve dizleri çenelerine dayanarak oraya yerleşmiş bulunuyorlarmış. Bu tarz yerleşimle bir ellerinde birer pala, öbürlerinde birer sopa tutuyorlarmış; pabuçları da özenle kıçlarının altında yer alıyormuş. Otuz yedinci harami de, tek başına zeytinyağ dolu bir küpün karşısında ve eşit ağırlık oluşturmak üzere bulunuyormuş.

Haramiler böylece küplerin içinde mümkün olduğu kadar az sıkıcı şekilde yer alınca, reisleri ileri çıkıp onları birer birer denetlemiş ve küplerin ağzını hurma yapraklarıyla örtmüş; böylece hem içindekileri gizliyor hem de adamlarının rahatça soluklanmalarını sağlıyormuş. Ve gelip geçenlerin aklına içinde bulunanlar hakkında hiçbir kuşku düşmemesi için, ağzına kadar zeytinyağıyla dolu küpten yağ alarak bunu yeni küplerin dış yüzlerine özenle sürmüş. Her şey böylece yoluna konunca, haramilerin reisi, yağ taciri kılığına

1 *İçi sırlanmış:* İçi acı sakız ve balmumuyla sıvanarak sızıntısı önlenmiş. (Ç.)

bürünmüş ve uydurma mallarla yüklü atları önüne katarak bu kata-rın sürücülüğünü yapmış. Ve Tanrı onun için güvenliği öngördüğün-den, başına hiçbir şey gelmeksizin, akşama doğru Ali Baba'nın evi-nin önüne gelmiş; ve sanki tüm güçlükler kendiliğinden ortadan kalkmışçasına, onu buraya getiren maksat uğruna kapıyı çalmak zahmetine bile gerek kalmamış; çünkü Ali Baba'nın kendisi akşam namazından önce rahatça temiz hava solumak üzere kapının eşiğin-de oturmuş bulunuyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek ya-vaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Elli Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Çünkü Ali Baba'nın kendisi, akşam namazından önce rahatça temiz hava solumak üzere kapının önünde oturmuş bulunuyormuş. Haramilerin reisi, atları çabucak durdurmuş ve Ali Baba'nın önüne kadar gelip selam ve saygılarını sunduktan sonra, ona "Efendim, köleniz bir yağtaciridir ve bu gece, kimseyi tanımadığı bu kentte nerede konaklayacağını bilmemektedir. Bu yüzden yarın sabaha kadar, Allah rızası için, kendisine ve hayvanlarına evinin avlusunda konaklama sağlamanı senin kereminden beklemektedir!" demiş.

Bu isteği işiten Ali Baba, fakir olduğu ve zamanın acımasızlığından ıstırap çektiği günleri hatırlamış ve yüreği hemen üzüntüye kapılmış. Daha önce ormanda görüp işittiği haramilerin reisini tanımaktan uzak, onun onuruna ayağa kalkmış ve ona "Ey yağ taciri kardeşim, evim sana rahatlık sağlasın; burada ferahlık ve bir aile sıcaklığı bulasın! Hoş geldin!" demiş. Bunu söyledikten sonra, onu elinden tutmuş ve atlarıyla birlikte içeriye, avluya sokmuş. Mercane ile bir diğer köleyi çağırmış ve onlara Tanrı misafirinin küplerini indirip atlarına yem sağlamaları buyruğunu vermiş. Ve küpler avlunun dibine düzenli olarak sıralandıktan ve atların her birinin boynuna arpa ve yulaf dolu birer torba takıldıktan sonra, Ali Baba, her zaman sabırsızlık ve sevecenlikle dolu olduğundan, konuğunun elinden tutmuş ve onu evinin içine götürmüş; ve orada onur yerine oturtmuş, kendisi de akşam yemeği yemek üzere onun yanına oturmuş. İkisi de yemek yiyip Tanrı'ya verdiği nimetlerden ötürü şükranlarını sunduktan sonra, Ali Baba, konuğunu sıkmak istemediğinden, kendisine "Efendim, evim evindir ve içinde ne bulunuyorsa sana aittir!" diyerek çekilmek istemiş.

Böylece çekilip giderken, haramilerin reisi olan yağ taciri "Tanrı üzerine olsun, ey ev sahibim! Bana bir zahmet saygın evinin, ba-

ğırsaklarımı rahata kavuşturabileceğim ve de çövdürebileceğim yerinin nerede olduğunu göster!" diyerek ona seslenmiş. Ali Baba, ona evin dış köşesinde avluda küplerin sıralandığı yerin yanında bulunan ayakyolunu göstermiş; ve "İşte şurası!" diye yanıt vermiş. Ve yağ tacirinin hazımla ilgili eylemlerini sıkıntıya sokmamak için çabucak oradan ayrılmış.

Gerçekten, haramilerin reisi de yapması gereken şeyi yapmakta gecikmemiş. Ve bir kez işini bitirince, küplerin yanına yaklaşarak her birinin üzerine eğilmiş ve alçak sesle "Hey, sen, *falan* kişi, yerleştiğim yerden fırlatacağım taşın küpe çarptığını duyar duymaz, dışarı çıkmakta kusur etme ve hemen yanıma koş!" demiş. Ve böylece adamlarına ne yapmaları gerektiği hakkında buyruklar verdikten sonra, evin içine geri dönmüş. Mutfağın kapısında onu beklemekte olan Mercane, elinde bir yağ lambasıyla, onu, hazırlamış bulunduğu odaya götürmüş ve çekilmiş. O da, tasarısını yerine getirirken iyice dinlenmiş bulunmak için çabucak, gece yarısına kadar uyumayı hesapladığı yatağın üzerine uzanmış. Hemen bir çamaşır kazanı gibi horlamaya başlamış. İşte o zaman olacaklar olmuş. Gerçekten, Mercane, mutfakta tabak ve tencereleri yıkarken, birdenbire yağı tükenen lamba sönmüş. Evde de yağ yedeği tükenmiş olduğundan ve Mercane de o gün sağlamayı unuttuğundan, bu beklenmedik terslikten çok üzülmüş; ve Ali Baba'nın yeni kölesi Abdullah'ı çağırmış, ona durumu ve üzüntüsünü anlatmış. Ama, Abdullah kahkahalar koparark ona "Tanrı üzerine olsun, Mercane, kardeşim! Avluda duvarın önüne sıralanmış otuz sekiz küp dolusu en üstün nitelikli olduğu kenarına sızmış kısmının kokusundan anlaşılan zeytinyağ varken, sen nasıl olur da evde yağ yok dersin? Ah, kardeşim, bu akşam çareler bulan dikkatli, bilgiç Mercane'yi gözlerim göremiyor!" demiş. Sonra da "Ben, yarın sabah efendim Ali Baba ile birlikte hamama gitmek için şafakta kalkmak üzere yatıyorum" diye eklemiş. Ve bir bataklık mandası gibi horuldayan yağ tacirinin odasının pek uzağında olmayan odasına gitmek üzere onu terk etmiş.

O zaman Mercane, Abdullah'ın sözleriyle zihni karışmış, yağ çömleğini almış ve onu küplerden birinden yağla doldurmak üzere avluya gitmiş. Ve ilk küpün yanına yaklaşarak ağzını açmış ve çömleği açılan yere daldırmış. Ve gözleri açılarak, boğazı kuruyarak ve bağırsakları guruldayarak, çömleğin yağa dalacak yerde, dayanıklı bir yere şiddetle çarptığını anlamış. Ve bu şey kıpırdayarak "Vallahi, reisin attığı taş, en azından bir kayaymış! Haydi, zamanıdır!" demiş. Ve tam küpten çıkmak üzereymiş! İçinde yağ bulacağı yerde, küpte canlı bir varlık bulan hangi kişi, bahtın uğursuz saatinin geldiğine inanmaz? Genç Mercane de, ilk anda "Öldüm ben! Evde bulunan herkes de çaresiz öldü!" diye düşünmekten kendini alamamış. Ama birdenbire heyecanının şiddeti ona cesaretini ve aklını kullanma yeteneğini geri getirmiş. Ve korkunç feryatlar koparacak ve gürültü patırtı edecek yerde, küpün açık yerine doğru eğilip "Daha değil, daha değil yiğit! Efendin hâlâ uyuyor! Uyanmasını bekle!" demiş. Çünkü Mercane, kavrayışlı birisi olduğundan her şeyi anlayıvermiş. Ve durumun ağırlığından emin olmak için, girişimi ne denli tehlikeli de olsa bütün öteki küpleri incelemek istemiş ve her birine yaklaşarak kapak kaldırılır kaldırılmaz beliren başları yoklamış ve her birine "Sabret ve bekle!" demiş. Böylece otuz yedi sakallı harami başı saymış. Ve sadece otuz sekizinci küpün yağ dolu olduğunu anlamış. O zaman çömleğini rahatça bundan doldurarak yakın tehlikenin kafasında uyandırdığı kurtulma tasarısını yürürlüğe koymak için geri dönmek üzere lambasını yakmaya koşmuş.

Böylece, bir kez avluya ulaşınca, çamaşır yıkamaya yarayan kazanın altında büyük bir ateş yakmış; ve kazanın içine çömlek aracılığıyla küpün içini boşaltarak zeytinyağ doldurmuş. Ateş epeyce gür olduğundan, yağ kısa zamanda kaynamakta gecikmemiş. O zaman, Mercane, ahırdaki en büyük kovayı bu kaynar yağla doldurmuş ve küplerden birine yaklaşarak çabucak kapağını kaldırmış ve öldürücü sıvıyı çıkan başın üzerine dökmüş. Ve başın sahibi haydut, çaresi bulunmaz şekilde haşlanarak boğazından çıkamayan çığlığı yutarak

ölmüş. Mercane de güvenli bir elle, küplere gizlenmiş olanların hepsine aynı işlemi uygulamış; hepsi de boğulup yanarak ölmüş; çünkü hiç kimse, iç içe yedi katlı bir küpün içine saklanmış da olsa, boynuna asılı bahtından kaçamaz.

İşi tamamlanınca, Mercane, kazanın altındaki ateşi söndürmüş ve küplerin ağzını hurma lifleriyle örtmüş ve mutfağa dönerek lambayı söndürmüş ve orada karanlıkta işin sonunu gözetlemek üzere beklemeye karar vermiş. Ve orada fırsat kollamak üzere yer almış; ve de uzun süre beklemiş. Gerçekten, gece yarısına doğru, yağ taciri uyanmış ve avluya bakan pencereden başını çıkarmış ve hiçbir yerde hiçbir ışık görmediğinden ve hiçbir gürültü işitmediğinden bütün evin uykuya dalmış bulunduğunu düşünmüş. O zaman, adamlarına söylemiş olduğu gibi üzerinde bulunan küçük taşları eline almış ve bunları küplere fırlatmış. Gözü keskin ve eli becerikli olduğundan her atışı hedefine ulaştırmış; bunu, taşın değdiği küpten gelen sesleri duyarak anlamış. Sonra, yiğitlerinin silahlarını savurarak dışarı çıkacaklarını göreceğinden güvenli, beklemiş. Ama hiçbir kıpırtı olmamış. Haramilerin reisi, uykuya dalmış olduklarını sandığı adamlarına karşı son derece öfke duymuş; ve "Köpoğlu köpekler! Hiçbir şeye yaramaz bunlar!" diye düşünerek onların yanına inmiş. Ve küplere doğru atılmış, ama birdenbire geri çekilmesine neden olmuş bu davranışı! Yakıcı zeytinyağından ve yanan etlerden yayılan koku o denli berbatmış! Bununla birlikte yeniden küplere yaklaşmış ve eliyle yoklayarak küplerin dışının bir fırın kadar sıcak olduğunu anlamış. O zaman bir saman sapı yakıp küplerin içine bakmış ve adamlarının, birbiri ardından haşlanarak yanmış ve canı çıkmış bedenlerinden duman tütmekte olduğunu görmüş. Bunu görünce, haramilerin reisi, otuz yedi arkadaşının ne gibi bir ölümle ölmüş olduklarını anlamış ve avlunun duvarının üst yanına ulaşacak kadar yükseğe sıçramış ve duvardan atlayarak bacaklarını rüzgâra vermiş. Ve ayaklarının altında mesafeleri yok ederek ve uçarak karanlığa gömülmüş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini gorerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Elli Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

Ve ayaklarının altında mesafeleri yok ederek ve uçarak karanlığa gömülmüş. Mağarasına ulaşınca, intikamı alınacak ne varsa, bunların öcünü almak için yapacak ne kaldığı konusunda daldığı kara düşünceler içinde kendini yitirmiş.

Efendisinin evini ve orada yaşayanların hayatını kurtarmış olan Mercane'ye gelince, düzmece yağ tacirinin kaçışıyla tehlikenin önlendiğini bir kez anlayınca, gidip efendisi Ali Baba'yı uyandırmak için sükûnetle günün doğmasını beklemiş. Ali Baba hamama gitmesi için hiç bu kadar erken uyandırılmadığını düşünerek kalkıp bir kez giyinince, Mercane onu küplerin önüne götürmüş ve ona "Efendim, ilk kapağı kaldır ve bak!" demiş. Ali Baba da bakarak korkunun ve dehşetin sınırına ulaşmış. Mercane olup biten her şeyi ona anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın hiç yararı yok. Kız, kendisine, aynı şekilde, daha önce anlatmayı düşünmediği kapılardaki beyaz ve kırmızı işaretlerin öyküsünü de anlatmış.

Ali Baba, esiresi Mercane'nin anlattıklarını dinleyince, heyecanlanarak ağlamış ve genç kızı sevecenlikle bağrına basarak ona "Ey kutsanası kız, seni taşıyan karından Allah razı olsun! Kuşkusuz, evimizde yediğin ekmek boşuna yenmemiştir. Sen, benim kızımsın ve de çocuklarımın anasının kızısın! Ve bundan böyle evimin başında ve çocuklarımın ablası olacaksın!" demiş. Ve ona gönül alıcı sözler söylemeyi ve gözüpekliliğinden, keskin görüşlülüğünden ve bağlılığından ötürü, ona pek çok teşekkürler etmeyi sürdürmüş. Bunu izleyerek, Ali Baba, Mercane'nin ve köle Abdullah'ın yardımıyla haramilerin gömülmesi işine girişmiş; ve biraz düşündükten sonra, bahçeye büyük bir çukur kazıp onları merasimyapmadan ve komşularının dikkatini çekmeden, oldukları gibi bu çukura atarak işi bitir-

menin uygun olacağına karar vermiş. Böylece bu alçak haydutlardan kurtulma işi tamamlanmış ve iyi de yapılmış.

Ali Baba'nın evinde, kıvançlar ve kutlamalar içinde birçok gün geçmiş. Ve Tanrı'ya kurtuluşlarından dolayı şükürler edip Mercane'nin davranışı hakkında yorumlar yaparak bu akıl almaz serüvenin ayrıntılarını birbirine anlatmaktan bıkıp usanmamışlar. Mercane de, her zamandan fazla sevilmiş; Ali Baba, iki karısı ve çocuklarıyla ona karşı minnetini ve dostluğunu göstermek için çaba harcamış.

Böylece, günün birinde, Kasım'ın eski dükkânında alışveriş işlerini yöneten Ali Baba'nın oğlu, babasına "Babacığım, çarşımızda son zamanlarda dükkân açan tacir Hüseyin'in bana karşı bıkmadan gösterdiği hayırlı davranışlara nasıl karşılık vereceğini bilmiyorum. Hemen hemen beş kez, karşılığını ödemeksizin, öğle yemeğini onunla paylaşmayı kabul ettim. Oysa, babacığım, ben, hiç değilse bir kez, ama en gösterişli bir şölenle, yaptığı tüm harcamaları karşılamak isterim. Sen de herhalde, onun, hakkımda gösterdiği inceliği karşılamayı daha fazla ihmal etmemin doğru olmayacağı konusunda benim gibi düşünüyorsundur!" demiş. Ali Baba da "Kuşkusuz oğlum, bu âdet olunmuş bir görevdir. Keşke bana daha önce hatırlatsaydın! Şu halde, kesinlikle yarınki cuma günü, tatil günü olmakla, bundan, komşun Hacı Hüseyin'i akşamleyin ekmek ve tuzumuzu paylaşmaya çağırmak için yararlanırsın. Eğer, kibarlık gösterip bundan kaçma eğiliminde bulunursa, ısrar etmekten ve onu herhalde cömertliğine yakışacak bir şölen bulacağını umduğum evimize getirmekten çekinme!" diye yanıt vermiş.

Gerçekten, ertesi gün, Ali Baba'nın oğlu, namazdan sonra, çarşıya yeni yerleşmiş olan tacir Hacı Hüseyin'i bir gezinti yapmak üzere kendisine eşlik etmeye çağırmış. Ve komşusuyla birlikte gezintilerini, tam da evlerinin bulunduğu mahalleye doğru yöneltmiş. Kapının eşiğinde onları bekleyen Ali Baba da, güleç bir çehreyle kendilerine doğru ilerlemiş; ve karşılıklı selamlar ve iyi dilekler sunul-

duktan sonra, Hacı Hüseyin'e, oğluna karşı gösterdiği aşırı ilgiden dolayı minnetlerini ifade etmiş ve evine girip dinlenmesi ve kendisi ve oğluyla birlikte akşam yemeğini paylaşması için onu ısrarla evine davet etmiş. Ve "Biliyorum ki, ne yaparsam yapayım, senin oğlum için yaptığın iyilikleri karşılamış olamam! Ama, yine de bizim konukseverliğimizin ekmek ve tuzunu paylaşmayı kabul edeceğini umuyorum!" diye eklemiş. Ama Hacı Hüseyin "Vallahi, efendim, senin konukseverliğin kuşkusuz büyük bir konukseverliktir; ama ben çok zaman önce, tuzla çeşnilendirilmiş gıdalara elimi dokundurmamaya ve bu tür çeşnilendirilen şeyleri ağzıma koymamaya yemin etmişken, davetini nasıl kabul edebilirim?" diye yanıt vermiş. Ali Baba da "Fark etmez ey kutsanası Hacı, mutfağa bir çift söz ederim, yemekler tuzsuz ve benzeri bir şey eklenmeden pişirilir!" demiş ve taciri öylesine sıkıştırmış ki, o da eve girmek zorunda kalmış. Ali Baba koşup Mercane'ye yiyeceklere tuz koymamasını ve o akşam yemekleri, dolmaları ve börekleri her zaman bunlara katılan tuzu kullanmaksızın hazırlamasını özellikle tembih etmiş. Mercane de, yeni konuğun, tuza karşı korkusunu büyük bir şaşkınlıkla karşılamış ve bu denli olağanüstü bir zevki neye yoracağını bilememiş ve işin üzerinde düşünmeye başlamış. Bununla birlikte zenci aşçı kadına, efendileri Ali Baba'nın garip buyruğuna uygun şekilde davranmasını bildirmekten de geri kalmamış.

Yemek hazır olunca, Mercane tepsileri hazırlamış ve bunları toplantı salonuna taşırken köle Abdullah da kendisine yardım etmiş. Ve doğası gereği çok meraklı olduğundan, zaman zaman, tuz sevmeyen konuğa göz atmaktan kendini alamamış. Ve yemek bitince, efendisi Ali Baba'yı davet ettiği misafirle keyfince sohbet etsin diye kendi başına bırakarak dışarı çıkmış. Ama, aradan bir saat geçince, Ali Baba'nın alabildiğine şaşkınlığını çekecek şekilde rakkase gibi giyinmiş, alnında altın sikkelerle donatılmış bir alınlık, boynunu süsleyen sarı amberden bir gerdanlık ve belinde altın halkalardan oluşmuş bir kemer olduğu halde genç kız salondan içeri gir-

miş. Ayrıca belinde, meslekten rakkaselerin âdetlerine uygun olarak, kemerinden aşağıya doğru, kulpu yeşim taşından ve rakstaki çalımları vurgulamaya yarayan uzun ağızlı ucu keskin bir hançer sarkıyormuş. Kendiliğinden zaten iri olan, derin ışıltılarla parlayan, aşka düşürücü ceylan gözleri, şakaklarına kadar uzayan siyah sürmelerle koyulaştırılmış bulunuyormuş. Gergin kaşları da tehdit savuran bir yay gibiymiş. Böylece süslenmiş ve giyinmiş olarak ölçülü adımlarla dimdik ve memeleri ilerde yürümüş. Ardından da, sol elinde, yüzünün seviyesinde madeni zilleri olan bir tef tutarak genç köle Abdullah içeri girmiş; bu tefe ölçülü vuruşlarla, ama ağır ağır dokunuyor ve sanki arkadaşının adımlarına uyum sağlıyormuş. Mercane, efendisinin önüne gelince, zarafetle eğilmiş ve ona, bu beklenmedik gelişiyle dalmış olduğu şaşkınlıktan kurtulmaya vakit bırakmaksızın, genç Abdullah'a doğru dönmüş ve ona kaşlarıyla hafif bir işaret yapmış. Ve birdenbire tefin vuruşları gittikçe artan bir ölçüde hızlanmaya başlamış ve Mercane, bir kuş gibi süzülerek raksetmiş.

Yorulmak bilmeksizin her türlü ayak hareketleriyle raksetmiş; öyle ki, şah saraylarında meslekten rakkaseler bile böylesini yapamazmış. Belki de sadece kara kederlere boğulmuş Saul'ün önünde çoban Davut böyle raksetmiş bulunuyormuş. Şallarla raksetmiş, mendillerle raksetmiş; çubukla raksetmiş; Yahudilerin, Greklerin, Habeşilerin, Acemlerin ve Bedevilerin rakslarını öylesine bir yeğnilikle yapmış ki, belki de sadece Süleyman'a âşık Melike Belkıs benzeri şekilde raksedebilirmiş.

Ve böylece bütün bu raksları yaptıktan sonra, efendisinin ve oğlunun yürekleri ve de efendisinin çağrılısı tacirin yüreği, ayaklarına takılıp gözleri vücudunun kıvraklığına perçinlenince, bu kez beden kıvrılarak yapılan hançerli raksa girişmiş. Gerçekten, parıldayan hançeri, gümüş kınından ansızın çekerek, tefin gittikçe sıklaşan vuruşlarına uyarak ve âdeta kıvraklığı ve canlı davranışıyla korkutarak, elinde tehditler savuran hançeriyle hafifçe eğilerek, bükülgen,

ateşli, sert ve vahşi, gözleri şimşekler saçarak, görülmeyen kanatlarla uçuruluyormuş gibi ileri atılmış. Ve silahın tehdidi bazen gökte görünmeyen bir düşmana doğru; bazen de kendinden geçmiş gibi

görünen genç kızın güzel göğüslerine doğru yöneliyormuş. Ve orada bulunanlar, genç kızın yüreği hançerin sivri ucuna iyice yaklaşmış görüldüğü anlarda, uzun bir korku haykırışı koparıyormuş. Sonra yavaş yavaş Abdullah'ın tefe vuruşları ağırlaşmaya ve düzenliliği dinmeye ve ses veren deri üzerinde yok olmaya başlamış. Mercane de, bir deniz dalgası gibi göğsü kabararak raksetmeyi terk etmiş.

Ve köle Abdullah'a dönerek yeni bir kaş işaretiyle, bulunduğu yerden, kendisine tefi fırlatmasını sağlamış. Ve tefi havada uçarken yakalamış, elinde çevirerek sanki üç seyirciye doğru çanak gibi uzatmış ve çengi ve rakkaselerin âdeti olduğu üzere onlardan bahşiş dilemiş. Esiresinin bu beklenmedik eyleminden bir parça alınmış olan Ali Baba da, bunca büyüleyiciliğe ve bunca sanata kendini kaptırarak tefin içine bir altın dinar atmış. Mercane ona, önünde derin bir saygıyla eğilerek ve bir gülüşle teşekkür etmiş; sonra tefi Ali Baba'nın oğluna uzatmış. O da cömertlikte babasından aşağı kalmamış.

O zaman Mercane tefi daima sol elinde tutarak, tuz sevmeyen konuğa uzatmış. Hacı Hüseyin de, kesesini çıkarmış ve içinden bunca arzu uyandıran rakkaseye vermek üzere para çıkarırken, iki adım geriye çekilen Mercane, ansızın vahşi bir kedi gibi sıçramış ve sağ elindeki hançeri sapına kadar adamın yüreğine saplamış. Hacı Hüseyin de gözleri ansızın yuvalarından fırlamış olarak ağzını açıp yeniden kapamış ve ancak yarım bir feryat koparark başı bacaklarının arasında, cansız bir mevta olarak halının üzerine yuvarlanmış. Ali Baba ile oğlu da, korku ve öfkenin sınırında, heyecandan titrerken hançerinin kanını ipek mendiline silen Mercane'nin üzerine atılmışlar. Onun çıldırdığına ve kudurduğuna inandıklarından silahı almak üzere ellerini tutarlarken, kız, onlara, sakin bir sesle "Efendilerim, Tanrı'ya şükürler olsun ki, düşmanlarımızın reisinden intikam almak için benim gibi güçsüz bir genç kızın koluna güç verdi! Bakın ve de görün bakalım, ölen ve konukseverliğin kutsal tuzunu tatmak istemeyen yağ taciri, aslında haramilerinin reisinin kendisi mi, değil mi? Kendi gözlerinizle görün!" demiş. Ve böylece konuşarak, kıpırtısız cesedin giysilerini soymuş ve uzun sakalının ve koşullar uğruna büründüğü gülünç kılığın altından onların mahvına yemin etmiş olan düşmanı ortaya çıkarmış.

Ali Baba böylece, yağ taciri ve küplerin sahibi olan Hacı Hüseyin'in kıpırtısız cesedinde haramilerin reisini tanıyınca, ikinci kez olarak kendisinin ve ailesinin yaşamının genç Mercane'nin dikkatli özverisine ve cesaretine bağlı olduğunu anlayıp onu bağrına basmış, iki gözünün arasından öpmüş; ve gözlerinde yaşlarla ona "Ey Mercane, kızım, beni mutluluğun sınırına ulaştırmak için, kesin olarak aileme katılmak ve şurada gördüğün güzel genç adamla, yani oğlumla evlenmek ister misin?" demiş. Mercane de Ali Baba'nın elini öpmüş ve "Başım üzerine, gözüm üzerine!" diyerek yanıt vermiş.

Ve Mercane ile Ali Baba'nın oğlunun evlenmeleri, gecikmeksizin kadı ve şahitler önünde ve şenlikler ve eğlentiler içinde kutlanmış ve haramilerin reisinin lanet olasıca cesedi de, gizlice, eski yol-

daşlarına kabir oluşturmuş bulunan çukura gömülmüş. Ve oğlunun evlenmesinden sonra...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Altmışıncı Gece Olunca

Demiş ki:

Ve oğlunun evlenmesinden sonra tedbirliliği öğrenmiş ve ondan sonra Mercane'nin öğütlerini izlemiş ve görüşlerini dikkatle dinlemiş olan Ali Baba, bahtlarından haberli bulunmadığı, aslında, ey bahtıgüzel şah, senin de bildiğin gibi, reislerinin buyruğuyla öldürülmüş bulunan iki haramiye rastlamaktan korktuğu için, bir süre daha mağaraya dönmekten sakınmış. Ve böylece ancak bir yıl geçtikten sonra bu yönde güvenlik duymuş. Oğlu ve uyanık Mercane yanında olduğu halde oraya gidip mağarayı ziyaret etmeye karar vermiş. Yolda giderken her şeye dikkat eden Mercane de, kayalığa ulaştıran keçi yolunu ağaççıkların ve uzun otların bürüdüğünü ve yerde ne bir insan ne de bir at izinin bulunduğunu görmüş. Bundan, oraya uzun süredir kimselerin yanaşmadığını anlamış ve Ali Baba'ya "Amca, uygunsuz bir durum yok. Hiçbir tehlikeye uğramaksızın içeri girebiliriz!" demiş.

O zaman Ali Baba, elini taş kapıya doğru uzatarak "Açıl, susam!" diyerek sihirli sözcükleri telaffuz etmiş; ve önceleri olduğu gibi, kapı bu iki sözcüğe uygun olarak ve sanki göze görünmez hizmetkârlar tarafından kıpırdatılmış gibi kaya üzerinde açılmış ve Ali Baba'ya, oğluna ve genç Mercane'ye özgürce giriş sağlamış. Ali Baba, hazineyi son ziyaretinden o ana kadar içeride hiçbir şeyin değişmemiş bulunduğunu gözlemlemiş ve Mercane ile kocasına bundan böyle tek sahibi olacağı hazineyi göstermekten gurur duymuş.

Mağarada bulunan her şeyi inceledikten sonra üç büyük torbayı altın ve değerli taşlarla doldurmuşlar ve kapatma sözlerini telaffuz ettikten sonra evlerine dönmüşler. Ve o zamandan sonra, Tek Büyük ve Kerim Varlık ve Kısmetler Sunucusu olan Tanrı'nın kendilerine ihsan ettiği zenginlikleri ılımlılık ve ihtiyatla harcayarak barış ve mutluluk içinde yaşamışlar. Ve böylece, tüm servet olarak sadece üç eşeğe sahip olan oduncu Ali Baba, bahtı ve kutsanması sayesinde doğduğu kentin en zengin ve en onurlu adamı olmuş. Yeryüzünün en sade insanına, sayısız servet bağışlayan Tanrı'ya şükürler olsun!

"Ve işte ey bahtıgüzel şah!" diye sözünü sürdürmüş Şehrazat "ALİ BABA VE KIRK HARAMİLER ÖYKÜSÜ üstüne bildiklerimin hepsi bu kadar! Ama en iyisini Tanrı bilir!" demiş.

Şah Şehriyar da "Kuşkusuz, Şehrazat, bu öykü şaşırtıcı bir öykü! Ve genç Mercane'nin şimdiki kadınlar arasında bir eşi yok! Ve bunu, sarayımdaki utanma bilmez kırk kadının başını kestirmiş bulunmakla ben çok iyi bilirim!" demiş.

Ama, şahın, bu anıyla hemen kaşlarının çatıldığını ve geçmiş olaylarla acı çekerek heyecanlandığını gören Şehrazat, bir an önce HARUN REŞİT'İN BAĞDAT KÖPRÜSÜ ÜZERİNDEKİ RASTLANTILARININ ÖYKÜSÜ'nü anlatmaya başlamış.

On Üçüncü Cildin Sonu

İçindekiler

İnci Demeti'nin Öyküsü 7

Sultan Mahmut'un İkili Yaşamı 33

Dipsiz Hazine 42

Canayakın Zina Çocuğunun Karmaşık Öyküsü 70
Delikanlı Maymun'un Öyküsü 95
Birinci Delinin Öyküsü 112
İkinci Delinin Öyküsü 128
Üçüncü Delinin Öyküsü 153

Doksan Dokuz Kesilmiş Kafanın Altında Bilgelik Sınavı 165

Karıların İhaneti 180
Tatlıcının Anlattığı Öykü 188
Sebze Yetiştiricisinin Anlattığı Öykü 192
Kasabın Anlattığı Öykü 196
Çalgıcıbaşının Anlattığı Öykü 200

Ali Baba ve Kırk Haramiler Öyküsü 203